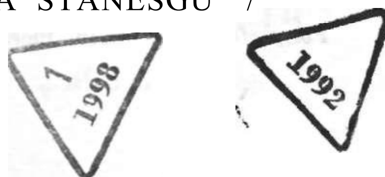
6c

M NICHITA STĂNESGU /

A

ORDINEA CUVINTELOR

versuri

S

(1957—1983)

voi. I

€

CUVINT ÎNAINTE DE NICHITA STĂNESCU

I *Prefaţă, cronologie şi ediţie îngrijită de ALEXANDRU CONDEESCU cu acordul autorului*

1

T

O

R Editura Car

I 1985

Coperta aparține îngrijitorului ediției

Fotografii de Ion Cucu, Florin Iaru, Aurel Mihailopol

STRUCTURA ARTISTICĂ

— o parafrază critică—•

.4 venit îngerul şi mi-a zis: de atlta mmar de vreme te veghez ca să ajungi om de ştiință şi tu pină acum n-ai inventat nimic!

Cum să nu; am inventat; numai că ştiința pe care am creat-o este attt de subtilă, încît uneori se confundă cu firescul. Ea se numeşte hemografia, adică scrierea cu tine însuți.

NICHITA STANESCU

MODERNITATEA ESENȚIALĂ

„Am cunoscut pe cineva care vedea electricitatea. Cineva /na cunoscut pe mine, care vedeam cuvintele."

. In î re ctl țorn unei culturi slnt descoperitori, inventatori şi exploratori. Nichita Stănescu este un inventator, tip artistic la lei de rar ca întemeietorul. Experimentînd asupra lui însuşx el creează un cu totul alt spațiu sentimentelor decît cel îndeobşte cunoscut, spațiu al aventurii poetice unda limba **se** naşte din nou recreindu-si la rindu-i vorbitorii**JLa** distanța **de un** veac **de** literatură, prin rolul de novatbr al vi**ziunilor** şi al structurilor limbajului poetic, importanta apariției **in** poezia română modernă **a** lui Nichita Stănescu **e** comparabila cu cea a lui Minai Eminescu pentru poezia noastră clasica. „Clasic" numeşte aici nu tipologia, ambii de altlel se considerau romantici, ci marea tradiție a liricii noastre, in chip desăvîrşit întemeiată de Eminescu în secolul trecut. Universală şi atemporală, deci oricînd „modernă", poezia eminesciană este culmea națională a unui stil liric cristalizat de-a lungul veacurilor în creuzetul european. Aici guvernează majoritar *funcția tradițională* a limbajului poetic: m cele mai abisale imagini ale viziunii lirice, cititorul recunoaşte ceva dintr-o rostire lui familiară. Cuvîntul întemeietorului vrăjeşte, e ocrotitor şi incantatoriu. Emblema sa **e** *sfera* şi echivalentul ei în limbă *perioada,* loc al simetriilor armonioase, unde fraza şi antifraza se organizează după legile unității şi echilibrului. Oricît de dramatică ar fi suferința poetului, el îl asigură pe cititorul său de posibilitatea, chiar îndepărtată, a regăsirii certitudinilor existențiale. Un antropocentrism_aUimbajului ordonează securizant cosmosul poeziei „clasice" pe ale cărui corpuri cereşti cititorul întîlneste, saucrede a întîlni, sentimente naturale, urmînd în mare măsura o logică firească, uneori poate exacerbate, dar oricum, acceptate de comun acord, nu însă stări stranii, dureri abstracte, suferințe ale creierului, net diferite de cele cunoscute bunului simț al sufletului împăcat cu lumea.

Diaplasma **limbii naționale** şi din stratul fonetic al poeziei **populare, cărora le**-a inculcat viziunea sa cosmogonică, a **turnat** Eminescu structura sistemului poetic clasic românesc. Legile acestui univers el le-a numit şi tot ei i-a dat farmecul sfînt al cerului nocturn. După creator au venit descoperitorii profunzimilor rostirii poetice româneşti: Lucian Blaga, tăcutul filosof ardelean al misterului ancestral şi colectiv, făcînd panteist schimb de taine cu străbunii şi cufundîndu-se noptatec în zona de umbră şi somn a cuvintelor; Tudor Arghezi, chinuit de Îndoieli între un cer indiferent şi ispitele telurice, ca un **Sf.** Anton lăsat pradă harului materiei, răsturnind din căruțele sale olteneşti prin locurile prea sterpe ale spiritului mari coşuri cu cuvinte roditoare, zemoase, aspre şi fără false pudori, pipăite şi potrivite cu migală în palmele-i zgîriate de mărăcinişul tuturor rîpelor şi cîmpiilor vorbirii țărăneşti; Ion Barbu, rafinatul balcanic şi sublimul geometru, visător senzual de paradisuri abstracte! ce concentrează în structuri cristaline sintaxa, răsfățîndu-se antonpannesc cu aromele vorbelor şi moliciunile cuvintelor din fastuosul amurg matein al unui Levant ideal... Rătăciți în imensități lirice greu accesibile, Macedonski, Philippide, Botta, Stelara — exploratori solitari ale căror „jurnale de bord" n-au fost încă pe deplin descifrate — străbat landele îndepărtate ale unei „terra incognita" a limbii, în vreme ce, prizonier al oraşului cîntînd monocord pe vechile clavire ale cuvintelor plînsul materiei şi golul istoric, Bacovia e precursorul „neantului" ce înfioară aventura limbajului modern.

Dulcele stil clasic nu-i este străin lui Nichita Stănescu. Dimpotrivă, cunoscîndu-i profunzimile, poetul îl stăpîneşte pînă la virtuozitate, întorcîndu-se mereu la el ca la **o** certitudine odihnitoare după insuportabila tensiune la care se expune în necunoscutul teritoriu pe care-l prospectează inventîndu-1. Emisferei de **o** limpede frumusețe a poeziei stănesciene, unde acționează funcția tradițională a limbajului, îi datorează lirica noastră transparența amorală a cerului său diurn, în primele sale volume, lumina proaspătă şi matinală a astrului tutelar apolinic diafanizează realul dăruindu-i **o** patetică şi fără de prihană aură adolescentină. Cîmpuri poetice antigravitaționaîe fac ca ființele să plutească într-**o** aeriană cîmpie, cuprinse ca în visele lui Fra Angelico, de **o** suavă beatitudine. Un dulce sentiment al iubirii însuflețeşte universul

acesta, dematerializîndu-1, schimbîndu-1 în cuvinte, **căci** cuvintele sînt pentru Nichita Stănescu umbra de aur a materiei **in** conştiinţă, iar poezia starea de îndrăgostit exprimată: «Cuvintele se roteau între noi / înainte şi înapoi / şi cu cît e iubeam mai mult, **cu** atît / repetau, într-un vîrtej aproape Tâxut, / structura materiei, de la-nceput". Iubirea, care la **Dante mişca** sorii şi stelele, stăpîneşte acum cosmosul cuvin- **elor, asemeni** energiilor primordiale ale Logosului creator. **Ca tntr-o** virginală naştere, prin dragoste lucrurile sînt mereu numi**te intiia** oară. Starea inocentă a fericirii se revarsă într-o neasemuita vorbire4ntre eu şi tu, între eu şi însumi, între ă lume. intre lume şi lume, prin ea întrupîndu-se neconteneat - " '• -.-.--Ir.tului: ..Să stăm de vorbă, să vorbim, **sâ** iifiMiia cuvinte / lungi, sticloase, ca nişte dălţi ce despart **fliiiiai rece de** delta fierbinte, / ziua de noapte, bazaltul **4e bazalt". O mirare** visătoare împrăştie cu graţie stratul •estrăTezin **şi greoi pe care** indiferenţa naturii şi **oamenilor l-au aşezat** pe imaginea lucrurilor. **Scăpată din opacitatea materiei,** limba **îşi** arată structurile eterice, Fină **la el auzite,** pipăite, gustate, mirosite, cuvintele **limbajului poetic sint deodată** văzute:

...transparent se lasă străbătut,
adîncit în străfunduri miraculoase,
prin care frumoase cuvinte,
ca nişte peşti de platină,
dau elegant din coadă.

Vederea cuvintelor **e** însă primejdioasă, ca a elfilor. Plăsmuirile lor neschimbătoare şi strălucitoare în lumina structurii liricii clasice îl atrag pe temerar spre zonele necercetate ale celeilalte emisfere poetice, unde pîndesc energiile obscure, dionisiace, ale Logosului: „Tu, atît apuc să strig, tu / şi cuvintul începe **să se** vadă / încet, încet, cum se vede lăsarea **de** noapte, / euvint din două litere: tu. / / Animal monstruos, — înţelesul — / s-a oprit, şi începe să se vadă..." Sînt zone Înconjurate **de** o calotă de gheaţă, ţinut mortal al mai-marilor minţii, numit **din** raţiuni de claritate poetică „Hiperboreea". **Spre** banchizele sale patina, nădăjduind să se scufunde în fluidul diamantin al oceanului nordic, eroul unei versiuni a eminescianului **Geniu pustiu** şi tot dinspre gheţarii săi aştepta, cu siguranţă, **Ion** Barbu să răsune necesarul cîntec încăpător geometriei sale astrale. Cel ce ajunge acolo **va** avea înainte

forțele latente ale limbii, mai puternice chiar decît cele ale ideilor: ca un nou Iacob va trebui să lupte cu îngerul cuvintelor şi miza va fi însăşi finitudinea ființei sale.

Despărțirea întru cunoaştere a eului de sine şi de lucruri pune în primejdie nu numai restabilirea identității lui cu lumea şi cu el însuşi, ci chiar certitudinile existenței sale, căci cugetarea *(cogito)* nu mai poate cuprinde şi releva, bizuindu-se numai pe logica rațiunii sale, pe acel „a fi" *(sum)* aşa cum speraseră odinioară filosofii cartezieni. între inferioritatea absolută a eului şi exterioritatea fenomenelor se desfăşoară însă substanța stranie a limbajului, ca o a patra stare a'materiei, anulînd antagonismul dintre concretei abstract, propunînd un punct de intersecție *„...dar nu de intersecție.dintre două linii. Nul E vorba despre intersecția dintre ceva şi altceva. Adică este vorba despre cuvint"*. A medita din această perspectivă asupra cuvintului poetic înseamnă a pune întrebări asupra cunoaşterii şi ființării absolute, lirica modernă devenind tot mai conştientă de ceea ce în profunzimile ei poezia a tins întotdeauna să fie: gnoseologie şi ontologie.

Nu s-ar putea susține totuşi că n-ar exista în Europa şi o „tradiție" a modernității. în fața atacurilor clasicizante ale „clarității", artişti ai noutății radicale n-au şovăit să-şi justifice „obscuritatea" printr-o veche şi aleasă'ascendență, mai mult sau mai puțin reală, ce urcă pînă în antichitatea tîrzie a Alexandriei şi străluceşte intens în manierismul saturnian al secolului al XVII lea. în galeria de portrete ale nobililor lor strămoşi din „vestitul neam de artişti al dedalizilor", suveran disprețuitori ai materialității simplificatoare a simțurilor şi rafinat prețuitori ai metaforei pararetorice, abstracte şi complicate, la locul de onoare stau figurile lui Gongora, Marino, Calderon, Graciân, Quevedo, Tasso, Bernini, Lope de Vega, Agrippa d'Aubigne, Saint-Amant, Kyd, Sponde, Kirchn-, înconjurînd chipurile adînc problematice ale lui Cervantes, Montaigne şi cel himletian al geniului brit, Shakespeare. Precursori direcți se pot consemna, însă, doar în veacul al XlX-lea, cînd trăsăturile insolite ale scrisului unor vizionari precum Novalis, Musset, tînărul Hugo, tîrziul Holderlin, Nerval, E.A. Poe, Lautreamont anticipează o schimbare esențială a sensibilității occidentale, pregnant manifestă în a doua jumătate a seeolului In opera trinității catalizatoare a noului limbaj poetic european: Baudelaire,

Rimbaud, Mallarme. în „programul" revoluției lor își află sugestiile de plecare toate direcțiile secolului ncstru. ț•„-*l'*-.

O nouă structură artistică se naşte. Orizontul „bipolar" tradițional al opoziției *clasic / romantic* se modifică sensibil prin ivirea unei alte figuri a spiritului uman, mai dilematic complexă: un „al treilea pol", ca un paradoxal spațiu continuu al celor două contrarii, încercînd nu să le unifice într-o falsă sinteză armonioasă, ci să surprindă în simultaneitate existența lor antinomică. Dacă, urmînd „tipologia" unui eseu din tinerețe al lui Nichita Stănescu, clasicul vede idei, iar romanticul sentimente (poetul socotindu-se atunci pe sine astfel romantic), putem spune că modernul vede deodată ideile şi sentimentele, dar le vede cu cuvintele, cu un fel de vedere încorporată in cuvinte. El vede cuvinte. „Spațiul comun" este vizibil pentru el prin şi în limbajul poetic. îl închipuim asemănător *parabolei* din gîndirea matematică: un loc geometric al punctelor egal depărtate de un punct fix şi de o dreaptă directoare. Cam aşa ceva.

Structura liricii moderne, definită ca un „romantism deromantizat", a descris-o Ilugo Friedrich în 1956. Modelul ei ideal era dedus din invariantele obținute prin suprapunerea sistemelor lirice şi a poeticilor celor trei întemeietori din secolul al XlX-lea şi ale celor mai proeminente personalități ale poeziei noi din prima jumătate a secolului XX: Rilke, Trakl, Benn, Krolow, Apollinaire, Valery, Breton, Eluard, Saint-John Perse, Prevert, Yeats, Eliot, Pound, Jimenez, Salinas, Lorca, Guillen, Aleixandre, Marinetti, Montale, Alberti, Quasimodo, (Jngaretti. în tabloul poeziei contemporane moderne nu figurau în cercetările lui Friedrich, spre vest, portughezii şi poeții sud şi nord americani, iar spre răsărit întreaga jumătate estică a Europei, de la nordul scandinav pînă la sudul grec. La data apariției cărții, însă, lirica din spațiul european analizat de el își consumase deja posibilitățile creatoare ale noii aventuri poetice şi, epuizată parcă de încordarea supraomenească în care se condamnase cu noblețe să viețuiască, rătăcea într-o sterilă cazuistică a propriului limbaj sau se întorcea, fără rezultate notabile, în banalitatea ocrotitoare a poeticii tradiționale şi a concretului cotidian. Vlăguirea liricii occidentale a celei de a doua jumătăți a secolului 20 este astăzi un fenomen de domeniul evidenței.

Apariţia în literatura română, la sfîrşitul anilor '50, a lui Nichita Stănescu ţine de miracol. Ea se petrecea la exact o sută de am de la tipărirea, în 1857, a primei versiuni a baudelainenelor Fleurs du mal şi la trei sferturi de veac de la geneza Luceafărului eminescian. Deşi aparţinînd unui fond de civilizaţie străvechi, literatura noastră, ca fenomen cultural major, este foarte tînără: în vreme ce în alte culturi europene moderne operele modelatoare apar în secolele XIV—XVII, titanii întemeietori de limbă literară şi conştiinţă naţională apar la noi de-abia în secolul al X1X-lea. Marile'perio'ade de creaţie, corespunzînd dialecticii schimbărilor de percepţie a lumii in conştiinţa generaţiilor literare ce s-au succedat de la începutul veacului trecut şi pînă la epoca noastră, se pot număra pe degetele unei singure mîini: I) 1800—1830, *Descoperirea de sine;* II) 1830-1860, *Descoperirea occidentului si a specificului naţional;* III) 1860-1890, *Conştiinţa de sine si întemeierea;* IV) 1890-1920, *La amurgul titanilor;* V) 1920¬1950, *Explorarea dimensiunilor.* Deceniul 1950—1960, definit prin *Refuzul specificului artistic,* a însemnat un hiatus, care, adăugat efectelor traumatizante ale războiului, a „îngheţat" evoluţia generaţiei postbelice şi a frînat apariţia celei următoare. Vitalitatea literaturii şi limbii româneşti depăşi însă acest moment de cumpănă, ce viza însăşi fiinţa sa ca'patrie spirituală a unui popor, şi în anii ce au trecut de la începutul deceniului şapte pînă acum produse o nouă perioadă literară strălucită a cărei efervescenţă creatoare o aşează alături de alte două epoci de vîrf ale culturii noastre (perioada marilor clasici şi perioada interbelică) împreună cu care formează un adevărat „secol de aur" românesc. Intervalul 1960—1980 s-ar putea denumi de aceea *Redescoperirea literaturii,* dacă el n-ar însemna în egală măsură şi altceva: situarea noeziei româneşti în avangarda valorică a poeziei mondiale. Ii vom lăsa deci numele în seama viitorului apropiat. Cele două mişcări ce au polarizat aspiraţiile epocii se pot recunoaşte şi în destinul celor două spirite poetice care au dat pentru'totdeauna numele lor acestei generaţii de creaţie: Nicolae Labiş, *spiritul teluric al adîncurilor* „din cînd în cî'nd urcînd în lumea voastră din lumea alcoolurilor tari" şi Nichita Stănescu, *spiritul solar al inalturilor* „bînd azurul decantat în ceşti". După dispariţia tragică a lui Labiş, zidit ca un vestitor simbolic la temelia resurecţiei literaturii naţionale, geniul lui Nichita

^ZduZFT? rOmână în ZOnele eterice ale godini, aesctnzmd totodată lmcii universale perspectiva fecundă » unor posibile teritorii poetice viitoare

Ga şi Eminescu în cadrul romantismului european noate ^tranşau chiar, Nichita Stănescu nu seamănăTninTni Este propriul sau reper. Ordinea sa poetică reflectă mitoTogia m^JZ,T™7-d nare r ntUri interioare- Aparţinând mSfo rlCUm0dernc1careîea abstrac ă â unor

SSmT^c: pe"oSl dUCtlbllă a 6XPreSiei VkiUDii £ale -

NICHITA STĂNESCU, INVENTATORUL

„Eu fac parte din categoria luptătorilor pe care nu-i intimidează ceea ce nu ştiu de la părinţii lor şi nici ceea ce părinţii lor nu au ştiut de la părinţii lor."

Nichita Stănescu este un inventator cu aspiraţia adevărului absolut. Nu un adevărat metafizic, accesibil pe calea revelaţiei mistice, visează poetul, ci adevărul unei realităţi fizice totale, misterul ultim şi cauza primă a cosmosului. Ca şi anticii, el vede sacrul în existenţa materiei universale, în miracolul unui principiu fizic unic. Un astfel de adevăr ontologic este însă apanajul viitorului: el, dacă există, ne aşteaptă undeva la capătul superbului efort tragic al omului dea înţelege.

_Cunoaşterea este o tensiune semantică între ceea ce există deja şi ceea ce nu există încă, sensul operînd întotdeauna în echilibrul dintre prezenţă şi absenţă. Funcţia euristică a gîndirii inventează ipoteze alergînd către viitor ca nişte mesaje interogative ale prezentului. Adevărul nu se inventează, el poate fi însă imaginat în multiple feluri după o logică a descoperirii ce presupune curajul rupturii din ordinea veche a

lucrurilor pentru a inventa **o** alta, mai apropiată de realitatea căutată de spirit. Prizonieră a limbajului într-un anume mod consubstanțial prin logică, gîndirea nu poate avea libertatea de acțiune decît anihilînd printr-un gest „paralogic" vechea orinduire a cuvintelor (adevărată din punctul de vedere al bunului simț. imediat) pentru a **o** înlocui cu **o** altă stare a lor, aparent absurdă, dar care pregătește bunul simț următor. In relația limbă-gîndire procesul e însă reversibil: acționînd asupra forțelor cuvintelor se poate determina nașterea ideilor nemaigîndite, iar poeții știu aceasta.

Energia semantică necesară instaurării unei noi ordini a cuvintelor se eliberează printr-un scurtcircuit logic. Rolul de a-l produce revine paradoxului (gr. *dcrxa* = opinie, aparență). El neagă opinia comună inventînd **o** alta prin deplasarea sensului spre un nou echilibru realitate/adevăr. Paradoxul devine nonsens dacă e prost mînuit sau dacă premisele lui sînt false, bine conceput ajunge la creația de sens nou tocmai prin punerea în prezență a două semnificații aparent contrare. El face posibil ceea ce logicii **i** se părea' imposibil: a gîndi un lucru și în același timp contrarul lui. Metafora poetică este **o** astfel de atribuire paradoxală care vizează cunoașterea identității lucrurilor în diferența lor. Ea inventează ' posibilități ale realului. Poetul ca **și** savantul aproximează adevărul viitorului prin „modele" ale lumii în mijlocul căreia ființează. Ei le gîndesc în imagini ori noțiuni și le exprimă prin metafore sau prin concepte. Țelul e același, ca și punctul de plecare, limbajul, dar drumurile lor se despart căci adevărul căutat, deși unic, nu este fix. „Din punctul de vedere al artei, îmi imaginez un adevăr polipier, multiform și cu miriade de ochi, putînd fi atins din foarte multe unghiuri", scria Nichita Stănescu și nu altfel vedea, desigur. Picasso esența picturii moderne. Situat într-un univers dinamic, cu multiple necunoscute, deschis nenumăratelor traiectorii spre un adevăr niciodată static, totdeauna în mișcare, artistul de acest tip — el însuși aflat în perpetuă deplasare — invocă și inventează prin puterile imaginarului căi de acces către **o** pluralitate de sisteme de referință ale adevărului în devenire, în act, El se condamnă pe sine la un infern al neliniștii **și** mișcării, căci nu știe dacă vreodată va găsi acel loc miraculos **și** hime-

™ de unde se poate contempla global şi static Universul. De aici şi măreţia încercărilor sale.

Prin energiile interne ale Logosului pe care tinde a le stăpîni, poezia este pentru Nichita Stănescu veritabilul cîmp gravitaţional al cunoaşterii. Prin ea, altfel şi neasemuit mai exact decît prin ştiinţă şi filozofie, el încearcă o descifrare a marelui text al existenţei în care sîntem înscrişi. Ea singură poate deplasa cu adevărat frontierele sufletului'uman, numai prin cuvîntul său ea poate muta zidurile înţelegerii. Departe de a fi doar o artă ori simplu ornament spiritual, poezia este gîndită de Nichita Stănescu ca o componentă fundamentală a existenţei, aflătoare în fiecare om, densebindu-1 de neant şi apropi'indu-1 de adevăr. Poetul clin această perspectivă nu e decît un maieut, o „moaşă" a sufletelor pe care le ajută să-şi descopere propria poezie. El va inventa pentru aceasta uneltele cele mai potrivite şi va începe cu sine.

Nemulţumit de discontinuitatea simţurilor, ca şi de uscăciunea conceptelor, poetul îşi va perfecţiona un organ al minţii ca o vedere abstractă, cu care să contemple simultan obiectele şi ideile, spaţiul şi timpul, lucrurile şi dimensiunile lor invizibile, dar nu mai puţin reale. Organ cu care partea eternă şi cosmică a omului să poată percepe fiinţa adevărului, oaspete inefabil al înţelegerii noastre aflat **la** vama dintre gîndirea în imagini şi gîndirea în noţiuni: „Eu te cunosc deşi nu te pot elucida pentru că aparţii unui limbaj desăvîrşit, spre care limbajul de acum aspiră. Nu te pot elucida pentru că primitivele animale care se pregăteau să nască omul nu ar fi putut să-1 elucideze decît în cuvinte, decît în idei, dar ele aspirau numai către aceasta. Eu te cunosc prin poezie, tocmai de aceea am inventat poezia ca pe un organ **al** evoluţiei simţurilor omului. Desigur, poezia nu este perfectă şi nu va fi niciodată perfectă pînă cînd *tu* nu vei fi elucidat." Perfecţionîndu-şi acest simţ luminos al cuvintelor situat pe muchea unde materia se schimbă în gînd, spiritul cu superb orgoliu va voi să cunoască mai mult decît explicaţia misterului: inventînd parabole, întrebări şi enigme va încerca să găsească însuşi răspunsul care să-1 elucideze. O parte din opera stănesciană povesteşte epopeea acestor lupte cu tîlcurile ascunse ale lumii.

Şi totuşi poezia, oricît de cerebrală, nu exprimă în chip nemijlocit ideile, ci intuiţia lor vie, rezonanţa acestora în trupul uman, ecoul lor în conştiinţă, adică starea tensională a sentimentelor. Gîndirea se va înfăţişa de aceea cu o paradoxală aură de concreteţe sufletească ca un corp eteric şi senzual totodată al ideii:

Plutea o floare de tei
în lăuntrul unei gîndiri abstracte
deşertul se umpluse cu lei
şi de plante.
Un tînăr metal transparent
subţire ca lama tăioasă
tăia orizonturi curbate şi lent
despărţea privirea de ochi
cuvîntul, de idee,
raza, de stea
pe cînd plutea o floare de tei
în lăuntrul unei gîndiri abstracte.

Dacă adevărul absolut rămîne **o** aspiraţie a viitorului, ce se întîmplă cu adevărurile prezentului, adevăruri proprii descoperite de fiecare poet prin opera sa? Ca **o** validare a încercării sale de explicare a lumii, adevărul artistic corespunde într-adevăr adevărului ştiinţific ori filosofic, cum adesea lasă să se înţeleagă artistul? Ci ideea unui poem poate fi adevărată sau falsă, ***poemul*** — deşi nu-i e indiferentă justeţea ipotezei — ***există sau nu există ca obiect al artei,*** un „obiect cosmic" expulzat de creator prin vorbire: acesta este primul criteriu absolut al adevărului artistic. Cunoaşterea e perisabilă în timp, drama cunoaşterii odată fixată prin artă e nemuritoare. Ideea moare o singură dată, sentimentul ei întipărit în poem moare mereu cu fiecare nouă lectură. Tocmai ceea ce părea mai efemer din fiinţa umană are prin artă şansa eternităţii. Tensiunea căutării şi trăirii ideii este din punct de vedere artistic un element mai important decît ideea şi coerenţa ei logică într-un sistem cognitiv explicit. Sistemul filosofic la care se raportează gîndirea poetică, chiar şi în cazul „liricii de idei", nu e decît un fundal menit să dea lecturii punctele generale de reper ale interpretării personale pe care artistul o dă fenomenelor prin opera sa.

Fundalul pe care se proiectează drama cunoaşterii umane în secolul XX s-a dilatat exploziv pulverizînd certitudinile

lumii finite şi imuabile ale secolelor anterioare. Călătorind în cosmos pe pămîntul său ca pe o navă cu viteză fantastică, omul modern se află deodată înaintea unui hublou uriaş deschis către spaţiul metagalactic. Privirea sa nu se mai odihneşte pe orizontul limitat al simţurilor noastre: întinderea mării, unduirile dealurilor, verticalele abrupte ale munţilor. Şi nici gîndul pe sferele viziunii antropocentrice. El participă la o aventură la scara universului ai cărei parametri îi scapă. Sentimentele acestui om de la sfîrşitul mileniului — fie că priveşte sau nu prin hubloul deschis spre infinit — au suferit unele mutaţii esenţiale. Poetul modern, explorator al sufletului uman, către aceste zone de sensibilitate neabordate încă se îndreaptă. Mirajul descoperirii unor noi teritorii sufleteşti îl face să-şi deregleze simţurile comune spre a deveni vizionar. Ce văd astfel poeţii? Ei văd infrastructura sentimentelor. Ei inventează organele speciale ale vederii tensiunii sentimentelor. Dar mai ales inventează mijloacele de a comunica semenilor lor viziunea inedită a sentimentelor descoperite^ cu un preţ numai de ei ştiut. Adevărata cunoaştere în artă este cea a unui spaţiu interior de natură spirituală. Aşezat în faţa hubloului poetul priveşte mereu în sine însuşi' Fiecare nouă viziune a sa luminează un loc pînă atunci invi* zibil al sufletului uman. El este un pilot de încercare a sentimentelor necunoscute.

Şi dacă fiecare are în interiorul său, într-o măsură mai mare sau mai mică, acest „poligon de încercare în imaginar" a sentimentelor poetice, poet este numai acela care comunică. Cu cit comunicarea este mai perfectă, reveîînd plenitudinea şi intensitatea intuiţiilor sale, cu atît coeficientul valoric al operei este mai mare. Nu ştim dacă vreodată sentimentele vor putea fi transmise telepatic. Oricum, pînă atunci, singur artistul este cel care încearcă să producă în „receptor" — prin tensiunea acumulată în mecanismele operei — aceeaşi stare a revelaţiei încercată de el însuşi. Toată puterea sa de'creaţie se concentrează în vederea găsirii unui canal de comunicaţie cit mai directă a experienţei sale unice. O comunicare lingvistică individuală, prin monadă, a unei tensiuni proprii „emiţătorului", ce nu ţine de cuvinte, provocînd „intrarea în rezonanţă" a celuilalt pol al comunicării — iată problema ce se

pune poetului. Dificultăţi de surmontat: entropia cuvintelor şi rezistenţa specifică fiecărui receptor. Premize favorabile: numitorul comun, poezia, cît şi existenţa virtuală în fiecare om a acelor latente zone spirituale a căror viziune poetul a avut-o primul. Scopul preconizat: viziunile transmise astfel,, avînd ca suport aceeaşi tensiune inefabilă, devin surse ale unor sentimente asemănătoare. Spiritul uman, teoretic infinit, practic limitat de condiţionările fiecărui individ, are astfel şansa unică de a se cunoaşte şi îmbogăţi, trăind în imaginar ipostazele sufleteşti experimentate de fiecare artist.

Poetul suferă de imposibilitatea unicului de a se repeta, de a avea un sistem de referinţă altul decît cel al realităţii sale. Meditînd asupra lipsei în comunicarea emoţiilor a unui sistem de referinţă comun între cel care emite' şi cel care receptează, Nichita Stănescu analiza odată soluţiile propuse de poeţi: „Coincidenţa dintre cele două sisteme'de referinţă este rară, unică şi insolită. Cazul cel mai des întîlnit în fenomenul comunicării poetice cuprinde o alternativă: sau sistemul de referinţă al celui care emite e orgolios şi pretinde o rnulare la el (neînţeleşii, hermeticii, melancolicii) sau cel care emite încearcă să se muleze pe sistemul de referinţă al celui care receptează (umoriştii)". Tot el întrevedea însă şi o a treia posibilitate, cazul cel mai rar şi de răsunet: crearea unui sistem de referinţă exterior atît celui care emite cît şi celui care receptează. Se inventează astfel un paradoxal loc comun care permite miracolul comunicării poetice. Este ceea ce se întîmplă în cazul poeziei stănesciene. Poetul neputînd comunica direct şi total pulsaţiile inimii sale creează măşti ale ei din cuvinte, ia mulaje ale emoţiilor, mimează propriile sale stări de spirit. El născoceşte o scenă unde „joacă" adevărata sa existenţă şi o întregă recuzită pentru a şi înfăţişa destinul poetic. Ridicînd întîmplările eului la rangul unei mitologii, Nichita Stănescu inventează un *„scenariu mitic"* urmărind în esenţă descifrarea enigmei existenţiale a fiinţei sale. Cuvintele produc realitatea unui „spectacol" al vieţii poetului independent de ea şi care-i va supravieţui. Un sistem de referinţă in sine ce va repercuta *dublu* atît asupra *receptorului* cît şi a *emiţătorului.*

Pentru poet poezia devine o tulburătoare cunoaştere de' sine şi o comunicare de sine cu şinele. Intr-o comunicare

este însă întotdeauna vorba de cifra *doi.* Ca nefericitul prinț al Danemarcei, Nichita Stănescu caută în teatrul inventat de el, unde e şi actor şi privitor, revelația Adevărului. Drama este cea a unei priviri care încearcă gă^se vadă pe sine. însă pentru aceasta trebuie să™Te*Tlespartă de ocTin Oglinda e doar o fascinantă amăgire care pune în abis căutarea, un labirint abstract multiplicînd la infinit privirea. Prin poezie, poetul vrea să-şi sesizeze propriul suflet insesizabil. El creează poemul ca pe o oglindă vie, de sine mişcătoare, unde eul să se contemple pe sine. E un fel al lui de a se dedubla şi a se aşeza in afara lui însuşi. Dar pentru aceasta eul trebuie să se despartă de sine prin cuvînt, prin miraculosul cuvînt poetic. Pentru cunoaştere e nevoie de distanță, o distanță a spiritului ce devine cu vremea tragică, fiindcă sufletul tînjeşte după unitate. *„Dar, dragă Toma* — spune poetul într-o Scrisoare do dragoste — *să vezi şi dumneata ce ciudățenie: toate acestea n-ar fi posibile prin asemănare. Toate acestea slnt posibile numai prin deosebire".*

Spectacolul nu e uşor de urmărit. Dificultatea provine din adîncimea şi tensiunea Auziunilor, nu din încifrarea expresiei. Departe de a fi un ermetic, Nichita„Stănescu es1;e un posedat al comunicării. TJeşî~ştîe că este trădat de cuvinte, le foloseşte din disperare, dînd viață prin combinații sintactico-metaforice insolite, chinuitoare, unor „semne" ce aparțin ordinii viitoare a comunicării poetice: *necuvintele* („Tu, Psyche, tot timpul mă faci să vorbesc cînd abia mă pregătesc să inventez cuvinte"). El încearcă să" surprindă „contradicția in mişcare" ireductibilă a ființei umane, simultaneitatea polilor opuşi ce scapă logicii gîndirii: *rîsu" pllnsu'* — cele două măşti ale teatrului antic contopite într-una singură. Ce voia el? El voia să fie fericit. Şi mai ales ar fi vrut să oprească în loc ceea ce nu se poate opri niciodată: starea fericirii. Să dea secundei eternitate.

O impresie de deconcertantă stranietate degajă la prima vedere această poezie prin variațiile bruşte de lumină care o străbat asemeni unor scurtcircuite semantice: ochiul se acomodează anevoie cu strălucirile orbitoare ale paradoxurilor alternînd cu obscuritatea aparentă a unor imagini. Există insă un firesc, profund problematic, specific acestui univers

poetic al tensiunilor. El cere inițiere şi e cu atît mai memorabil eu cit se atinge mai greu. Inventată de poet după teribile lupte cu cuvintele şi cu sine ca un sistem de referinţă exterior atiț lui cit şi „receptorului", poezia lui Nichita Stănescu solicita la maximum participarea cititorului. Ea refuză lectura leneşa Efortul este răsplătit cu relevarea unei lumi spirituale de o frumuseţe unică. Viziunea ei produce, ca în tragedia antica, acea sublimă tensiune a sentimentelor ce purifică şi malta: O voi, prieteni, / poezia nu este lacrimă / ea este însuşi plînsul / plinsul unui ochi neinventat / lacrima ochiului / celui care trebuie să fie frumos / lacrima celui care trebuie să fie fericit."

PARADOXALA COETtENȚĂ

„Inimă, tu, cea mai repede,
inimă, tu, zeitate a magneţilor!.„
Au făcut un chip al tău din cuvinte,
te-au desenat inimă
şi ţi-au dat forma lui A."

De-a lungul întregii sale vieţi Nichita Stănescu a scris o singură *Carte,* „cronică" a destinului său. în lirică a refuzat violent atît intimismul, cît şi simţămintele minore, sentimentalismul, în favoarea unei expresii ce tinde în mod paradoxal spre impersonal şi general tocmai prin ceea ce are mai personal, viziunea individuală a sentimentelor. Scriindu-se pe sine, poetul scrie poezia sufletelor celorlalţi. El caută în destinul său răspunsurile pentru a limpezi însuşi sensul existenţei umane. Textele lui sînt o hermeneutică a vieţii unde totul e scriere, deşi alfabetul rămîne încă necunoscut. Atunci cînd pare a vorbi inspirat, în formulări oraculare, despre lucruri numai de el ştiute, poetul vorbeşte despre noi. Exprimarea imperioasă a stării de spirit sugerează la Nichita Stănescu o libertate suverană, unde metamorfoza, variaţiile şi contra-

dicţnle nu sînt decît semnul puterii demiurgice indiferente înţelegerii şi judecăţii de valoare. In fapt, vorbirea sa poetică e o încercare de fixare a unor intuiţii esenţiale, urmărite obsesiv în nenumărate forme, schiţe, 'desene torturante ale imaginii pierdute prin simpla vină'a condiţiei cunoscătoare a omului: „Astfel mă încordam să-mi aduc aminte / lumea pe care am înţeles-o fulgerător / şi care m-a pedepsit zvîrlindu-mă-n trupul / acesta lent vorbitor // Dar nu-mi puteam aminti nimic / doar atît / că am atins / pe Altceva, pe Altcineva, pe Altunde / care ştiindu-mă m-au respins" (A treia elegie).

^ E timpul să deschidem o paranteză spre a arăta că — urmărind nu încifrarea expresiei, ci comunicarea viziunii — mai devreme sau mai tîrziu Nichita Stănescu a oferit în eseuri sau poemele-eseu explicaţia unor idei poetice care din pricina prea abruptei lor abordări în vers pot părea altfel eliptice sau enigmatice. Pentru el absolutul se identifică luminii. Natura cosmosului e originar luminoasă. Aceasta e o revelaţie primordială datînd, după cum rezultă din eseul Timpul ca lumină, încă din copilărie. Hermeneutica stănesciană se "întîlneste — se putea oare altfel? — cu tradiţia criptogramelor egiptene, Tablele de smarald atribuite zeului călăuzitor al intelectului, inventatorul ţiterei ce l-a fermecat pe Apollo, Hermes Trismegistos, cel care înaintea dispariţiei sale de pe rămînt ar fi comunicat iniţiatic drept „lucrarea Soarelui" facerea lumii, inaugurînd un cult solar al luminii ca forţă cosmică primordială. Fervoarea şi jubilaţia cu care primele volume ale lui Nichita Stănescu celebrează materia sub forma ei eterică, veşnică şi indestructibilă fac aici din bucuria existentei reale un sentiment poetic de o intensitate şi o profunzime necunoscute literaturii moderne, comparabilă cu cea a marilor mistici ai luminii, neoplatonicii, gnosticii, alchimiştii, Dante, J asso, la noi tînărul Eminescu. Celebrarea ei imnică nu e însă inspirată de natura metafizică pe care aceştia sprijineau esenţa „luminoasă" a lumii, ci e clădită pe ameţitoarele perspective deschise gîndirii în secolul nostru de fizica rătăcitoare prin interstiţiile şi intermundiile materiei. Corelaţiile einsteiniene dintre energia şi masa unui corp, teoriile cuantice ale cimpului, transformarea uluitoare a masei in radiaţie straniile proprietăţi ale particulelor elementare, „abstractele" stan fizice sub care se poate prezenta materia in infinita ei

devenire tind astăzi să modifice radical concepţia adînc înrădăcinată de-a lungul timpului in conştiinţa umană despre natura imuabilă a substanţei: „Substanţa — nota G. Lukâcs în Ontologia sa — este ceea ce schimbîndu-se însuşi, în cadrul schimbării perpetue a lucrurilor, se poate menţine în continuitatea sa". Ştiinţa contemporană începe să privească cu alţi ochi mitologia. Despărţindu-se iniţial de mit, epistemologia moderră se întoarce la mituri luminîndu-le infrastructurile pînă acum invizibile. Ştiinţele exacte au demonstrat pe baze raţionale o teoremă ciudată, dar certă şi argumentată a cărei concluzie fără echivoc este că gîndirea carteziană nu poate atinge numai prin ea însăşi ultimul adevăr.

Poetul, spre deosebire de savant şi filozof, nu gîndeşte însă în noţiuni, ci în imagini: el are o logică a ideilor vagi pe care numai metafora o poate exprima în simbioza produsă înlăuntrul ei intre imaterialitatea ideii şi soliditatea senzaţiei. Metafora rămîne astfel poate singura şansă — matematica, prin teoria incompletitudinii a lui Godel, recunoscîndu-se învinsă — de a înţelege şi numi realul. Dar spiritul poetic este o „sintaxă a metaforelor" legată de o „realitate organică fundamentală" şi de un „temperament oniric fundamental", arăta Bachelard. Pentru artistul autentic datele ştiinţei şi conceptele filosofice, de la care meditaţia lui se avîntă spre infinit, sînt întotdeauna ulterioare intuiţiei prime şi-ireductibile înaintea lumii: „Luminiscenţa putregaiului dintr-o pădure, copil fiind, m-a pus pe gînduri. Starea lui de vis mi-a dat un sentiment ciudat. Mai tîrziu mi-am imaginat lumina ca fiind starea de dinainte de naştere şi starea de după moarte. Imitînd o formulă a lui Coanc'ă: «omul este un accident hidraulic » aş zice: «omul este un accident al luminii ». In acest sens am putea considera lumina solară ca pe o stare prenatală, ca pe un timp neorganizat intr-o structură. Interiorul fotonului ţine esenţa universului: timpul. Transformarea luminii în existenţă şi transformarea existenţei în lumină, aşa cum mi-o închipui acum, poate fi o metaforă. Dar dacă nu e numai o metaforă?"

Iată unde se poate ajunge contemplînd realul. Sau lulndu-l în serios. Dar acesta nu mai e acel domeniu al aparenţei simţurilor, cu care ne-au obişnuit ultimele secole, e un real al esenţelor. Cu o astfel de privire vedeau grecii lumea. Ea nici nu mai e privire, ci gîndire cu vederea. Cu ea sînt străbătute

suprafețele și substanțele spre a întrezări profunzimile, începuturile, principiile. Cugetarea poetului modern îndrăgostit de real întîlnește acolo izvoarele gîndirii mitice: „Mă cutremură diferența dintre mine/ și firul ierbii,/ dintre mine și lei,/ dintre mine și insulele de lumină/ ale stelelor./ Dintre mine și numere,/ bunăoară între mine și 2, între mine și 3.// Am și-un defect, un păcat:/ iau în serios iarba,/ iau în serios leii,/ mișcările aproape perfecte ale cerului./ Și-o rană întîmplătoare la mînă/ mă face să văd prin ea,/ ca printr-un ochean,/ durerile lumii, războaiele.// Dintr-o astfel de întîmplare/ mi s-a tras marea înțelegere/ pe care o am pentru Ulisse — si/ admirația ce i-o port/ bărbatului cu chip ursuz, Dante AÎighien." Gravitatea contemplației, înfiorată de o adîncă iubire a existenței, transformă miraculos haosul fenomenelor în cosmos armonios, înlocuiește lucrurile cu arhetipurile lor, întimplările cu miturile, aparențele cu cauzele lor. E o nouă naștere întru poezie a lumii. Prin creație poetică eul ia în posesie universul, îi atribuie un sens, instituie o ordine situîndu-se pe sine în centrul ei virtual, căci aici orice punct e un posibil centru. Cucerirea ingenuă a realității e deci mișcarea intimă, fericită, care însuflețește volumele Sensul iubirii si 0 viziune a sentimentelor. ' . '

Posesia lumii noastre are totuși un revers dureros, care se adîncește cu vremea, poate deveni tragic si slngeros. căci expansiunea întîlnește de la un punct limitele ființei: limitele concretului, cele spațiale și temporale, limitele' interioare, cele ale sinelui și ale devenirii, iar undeva, inexorabil se întrezărește ultima limită, cea mai îndepărtată, moartea. Experiența limitelor apare în poezia stănesciană cu Dreptul la timp, iar meditația ei revelată, ridicarea în conștiință a destinului dilematic al omului ca lumină întrupată' se desfășoară polifonic în Elegii.

Interpretarea Elegiilor este piatra de încercare a oricărei „ars hermeneutica" aplicată poeziei lui Nichita Stănescu. Contactul direct cu acest „hiperpoem" al vocilor lirice stănesciene poate produce celui neavizat cele mai diverse reacții, de la stupoare la respingere totală sau acceptare necondiționată, asemeni unui tablou de Picasso, cu a cărui atotputernicie aparent capricioasă cutezanța poetului român are multe puncte comune. Pentru a suporta forța de șoc a metaforei

„antinoționale", e preferabil un scurt ocol inițial în gîndirea „națională" a scriitorului, mereu conștienți de sărăcia logicii ideilor coerente față de plenitudinea intuiției poetice. „Nu există o tehnică a înregistrării ideilor în momentul lor culminant. Ideile sînt un mod de acțiune — scria poetul în Logica ideilor **vagi,** axa teoretică a gnoseologiei sale, adăugind — a-ți exprima în mod coerent o idee sau un sistem de idei, înseamnă a face întrucîtva experiența infernului..." Perfecționarea unei asemenea „tehnici" care să complinească discontinuitatea și „rudimentaritatea" fiziologiei cunoașterii omenești o va încerca cu adevărat Nichita Stănescu în poezie. în eseuri aflăm însă temeiurile prozaice ale aventurii poetice: „De la 300 000 km/sec dacă degenerăm sau degradăm viteza luminii, între viteza *a* și viteza *b,* receptăm prin ochi spectrul. Scăzînd în continuare viteza luminii, nu mai receptăm nimic. într-o oarecare viteză mult scăzută, între baremul *f* și baremul *g,* receptăm mirosurile; scăzînd în continuare viteza luminii urmează un hiatus după care, între limita *p* și limita o, receptăm gustul. Scăzînd în continuare viteza, în lungime de undă lentă, după o pauză, avem senzația sonoră, apoi pauză, iarăși, vibrație, pauză și în fine ondula oprită, antilumina absolută: pipăitul. [...] înclinăm să credem că literatura își are la origine: a) încercareade a acoperi zonele neînregistrate senzorial ale naturii, b) dorința de a supraviețui prin cuvinte, dedusă din neputința de a supraviețui în mod direct, prin sciziparitate." Primul aspect, original *luciferic* (lat. *lux* — lumină, *ferre* — a purta), e evident îndeosebi în partea întîi a creației stănesciene, cu vremea accentul deplasîndu-se pe cel de-al doilea^ *adamic.* Există însă, tot timpul prezentă, și o a treia pricină a poeziei, adîncă **și** secretă: relevarea existențială a ființei înaintea neantului, aspect oarecum *sisific* ce ține de însăși afirmația ontologică a lui *a fi* în lume. Sub forme derutante, arta modernă creează adesea chipuri insolite unor mituri străvechi.

în aspirația sa spre absolut omul tinde deci spre lumină; la propriu. Cele ce păreau a fi simple expresii figurate ale limbajului cotidian, locuri comune ale vorbirii, devin sub bagheta magică a poetului imagini pline de viață, clocotind de semnificații neașteptate. Este una din „metodele" poieticii stănesciene. Metafora redescoperă sensurile latente, primordiale ale cuvintelor. Mîrțoaga din herghelia împăratului se

transformă grație jăratecului lui Făt-Frumos în calul înaripat și înțelept al miracolelor. E o combustie alchimică în expresia poetului unde cristalizează după o formulă personală figura lirică și noțiunea științifică, concretul și abstractul într-o imagine nonfigurativă a esenței fenomenelor. „Zvîrlirea" eului în lume din Elegia a treia se dovedește a fi un sui-generis mit al Scăderii" din lumină. Formele sesizabile ale existenței nu sînt decit aspecte ale degradării vitezei luminii. Pornind de la acest etalon absolut al universului cvadridimensional spațiu-timp, problema cunoașterii se pune în principiu pentru Nichita Stănescu în termenii unei mecanici cuantice, de unde frecvența motivelor mișcării, alergării și timpului în poemele acestei ramuri a poeziei sale. Condamnată la moarte prin viețuirea în singurătatea trupului, ființa umană suferă de diferențele de viteză dintre ea și lucruri („Ne deosebim unii de alții prin viteză/ Ne e comună numai singurătatea"), dintre ea și absolut: „Vai, înțelesul este mai iute decît timpul înțelesului./ Și nici nu există înțeles ci numai/ înțelegere.// Vai, înțelesul prea iute pentru trupul nostru, vorbind/ o altă limbă..." Există însă și o dureroasă viteză interioară între schimbările stărilor de spirit, între sentimentele măsurate de bătăile de pendul ale inimii, între succesivele chipuri ale sinelui: „Nu am nimic/ Al meu nu este tot una cu mine./ Numai *însumi* există,/ iar eu nu pot să am decît ceea ce există.// Pînă și despre trup zic/ că este al meu;/ pînă și despre suflet/ zic că este al meu./.../ Din infinitul de *însumi}* și *însumi* și *însumi)* eu sunt numai unul dintre acei *însumi./* Intre primul *însumij* și celălalt/ pun un ceas de buzunar/ ca o falsă distanță". Nichita Stănescu are pudoarea durerilor personale, el suferă de durerile abstracte ale lumii.

Diferitele trepte ale vitezei determină relativitatea timpului, altă pricină a sfîșietoarei noastre separări de fenomene: „Timpul se spărsese/ fiecare apucam din el ce puteam,/ și nici măcar nu mai curgea peste tot/ la fel;/ în glezne trecea o lună, în genunchi o zi, în coastă o oră/ pe limbă un minut și-n tîmplă/o secundă." Iuțeala gîndirii e cea mai aproape de viteza absolută („Viteza gîndului avînd un caracter abstract e singura viteză care poate fi infinită"), ea singură poate anula, printr-un paradox einsteinian, curgerea timpului dacă ar realiza „un spațiu continuu" al momentelor temporale unde să coexiste în simultaneitate trecutul, prezentul și viito-

rul. Ea are însă o absență absolută a spațiului. Există totuşi un material asemenea luminii, paradoxal'la rîndu-i — *cuvtn-iul,* „jumătate lucru, jumătate timp", care conferă o fragilă consistență gindirii şi trăirii: „Din nou mă sprijin numai de cuvinte// Numai cuvintele, numai ele/ prea puțin doritele, — / ca nişte mercenari nervoşi/ îmi urmăresc gestul inimii amor-țind,/ jetul privirii pulverizînd/imaginile tradiționale ale lumii mele/ alergînd sub ramuri, înnotind în mare/ levitînd în aerul plin de simunuri..." Cuvîntul, partea cea mai imaterială a trupului, are o stranie eternitate, el este simultan cu orice, oricind. Pentru a ne sprijini de el şi a ne prelungi ființa în afara curgerii timpului trebuie însă transformat sintactic prin metaforă în cuvînt poetic esențial. Mişcarea luminii,, starea poeziei ar vrea s-o exprime, dînd astfel sublimă neclin-tire universului.

Adevărata experiență a infernului este pentru Nichita Stănescu nu „lucrul asupra cuvîntului" — formulă semi-doctă anatemizată ca absurditate şi lipsă de gust („Au con-fundat, vai lor, starea de ecou a poetului cu repetarea mereu mai transformată a cuvîntului, S-a ..Cimfundat talentul cu munca înțeleasă în sensul transportării pe umeri, de saci fricăfcâți cu vorbe şi cuvinte. Nici pomeneală de o atare muncă; talentul nu este muncă, ci revelație, el nu rezidă din timpul investit monoton, ci din durerea monotonă izbucnită în strigăt,"} —, ci sincronizarea actului poetic cu timpul Ful-gerător al revelației, estomparea limitelor dintre gînd şi ima-gine într-un adevărat vîrtej al minții, surprinderea şi fixarea instantanee a viziunii în capcanele cuvintelor:

Eî îmi spuse:
scrisul este un mod de a încetini gîndirea,
de a desena primitiv
chipuî ființelor fără chip,
degetele pipăitului pur —
ce! care a fost mai dinainte
de creerea degetelor şi a lucrurilor.

Scrisul se aseamănă întocmai cu o capcană
de metal,
care prinde în ea o vulpe vie
şi mişcătoare
şi zbătîndu-se
şi pierită de frica morții.

Inspirația, inefabilul, se arată poetului sub chipuri enigmatice și capricioase: *el, ea, tulburătorul „nu știu* ce", *îngerul, daimonul,* stări discontinue adresîndu-se dictatorial eului liric, vorbind o altă limbă decît cea a trupului lent vorbitor. In dorul fără sațiu de a fi oricînd în dialog cu fulgurantele epifanii ale „supraeului" său, poetul exersează zi și noapte asupra lui însuși. Există la Nichita Stănescu o muncă titanică, nevăzută însă, pentru permanentizarea stării de..grație, exeTCitîndu-se dublu asupra spiritului: in' îi spre a-l face să recepteze și să înțeleagă („Puritatea se dobîndește numai prin muncă. însăși revelația "este încununarea unei tainice munci depuse asupra spiritului"), apoi pentru a lua mulaje după tensiunea înțelegerii spre a o transcrie și comunica poetic Ca și IaPrometeu, jerftit, in ambele ipostaze, e trupul, întii prea viu, el stă în calea ritualului purificării spiritului de vocile efemere ale intimismului trăirii personale: mortificat, trupul va fi redus la tăcere. Apoi, prea lent pentru a deveni gazdă vorbirii „îngerești", va fi supus unui chin atroce, unei combustii fizice epuizante, biciuit și torturat spre a fi în veșnică alergare după himera gîndirii. Necugetat, în schimbul grației poetice, spiritul va înfăptui asupra trupului un fratricid nesăbuit fiind în consecință condamnat la facerea lumii fără lume, la creația ei iluzorie în oglinda imaterială a poemului.

Munca infernală a ppetuluj_de. a „elabora o „tehnică" a expresiei poetice simultană clipei sentimentului descoperă rațiunile adinei ale dificultăților universului imaginar stănesci.amși astfel ceea ce părea capriciul unei suveranități de artist se'dovedește o necesară obsesie, marea putere de metamorfozare a formelor și formulelor lirice — o uriașă capacitate de a urmări devenirea interioară a viziunii, iar bizareria unor imagini dintr-o amplă și insolită metaforă, extinsă adesea la scara întregului poem —_p luptă.aprigă cu sensurile..aacjrnse., ale cuvintelor, spre a comunica acel ceva inefabil perceput doar de veghea poetului. Superba sa libertate nu e, din perspectiva profundă a aventurii ontologice a artistului, decît dureroasă conectare la tensiunea uneori insuportabilă a unei lumi nevăzute, neauzite, nemirosite, negustate, nepipăite, a cărei existență doar poezia o. poate face cunoscută.

în jurul operei și personalității lui Nichita Stănescu s-au creat mituri și s-au' dat bătălii. Cu prețul icaric al arderii **d®**

tot şi al prăbuşirii finale, el însuşi a trăit în absolut condiţia Poetului pînă la capătul existenţei ca Poezie, unde chiar opera nu e decît o parte, cea mai importantă şi hotărîtoare, desigur. Pentru cei ce l-au cunoscut prezenţa sa se identifică cu însăşi starea de graţie uluitoare şi fascinantă, căci omul trăia permanent întru receptarea tensiunii poetice transîor-niînd prin metaforă lumea reală în miracol, făcînd-o mai amplă şi mai plină de mister, deplasîndu-i limitele, conferindu-i măreţie. „înclin să cred că la capătul unui ciclu de viaţă fiecare dintre noi se generalizează pe el însuşi într-o structură" — scria poetul la debutul său în eseistică, cind îşi făurise deja acea limbă a poeziei capabilă să-**1** aprepie decisiv de el însuşi. „Structura este ceea ce-ţi poate spune un om la capătul unei experienţe de viaţă, dar nu numai ce poate să-ţi spună el, ci şi felul lui de a-ţi spune acest lucru. Dacă acest om îşi converteşte experienţa intimă în artă, însăşi structura împrumută caracterul artei, deci avem de-a face cu o structură artistică". Proces de construcţie dinamic, ce nu se încheie decît o dată cu viaţa scriitorului, structura artistică depăşeşte astfel sensul strict estetic, devenind o profundă generalizare a semnificaţiei destinului uman. Ea nu implică regatul hazardului, ci cel al necesităţii: „Structura este un sistem de referinţă sau mai degrabă un fenomen foarte asemănător liniilor de forţă ale unui magnet care ordonează pilitura de fier numai şi numai într-o ordine mai dinainte stabilită".

Imaginea *magnetului* şi ***a*** *piliturii de fier* va reveni adesea, pînă tîrziu, în reveriile poetului pe marginea creaţiei. Este însăşi emblema liricii stănesciene. Asemeni piliturii de fier ce face perceptibilă o energie subtilă, formă inefabilă a materiei, poetul încearcă prin „necuvinte" să-şi facă vizibile sentimentele, stările de spirit ce niciodată nu le-ar putea comunica direct. Totul are un sens în viaţa psihică, iar în esenţă poezia nu e decît pură fixare a mişcărilor sufletului într-un „obiect de limbaj" cu existenţă proprie. Nimic mai puţin arbitrar, chiar dacă intenţionalitatea scapă uneori înţelegerii logic-utilitare. Configurînd un sentiment într-o viziune originală, poetul găseşte singura cale de a face comunicabilă o experienţă irepetabilă a cărei natură e numai parţial raţională: prin contagiunea sugestivă produsă de o formă'estetic semnificativă asupra cititorului. Ordinea cuvintelor reflectă şi

transmite ordinea interioară a spiritului poetic în lupta acestuia de a opri **şi** structura insesizabila trăire sufletească din succesiunea unor momente psihice ireversibile.

Emblema e însă, înainte de orice, simbol al coerenţei unui sistem complex de „corpuri" şi „cîmpuri" lirice, structurat într-o formă determinată de o legitate intrinsecă. Structura artistică în care Nichita Stănescu se generalizează pe sine este îniapt o.insolită epopee lirică ale cărei echivalenţe sînt greu de aflat în literatura modernă. Ştiind că epopeea în vechea-**i** formă, epică **şi** unitară, nu mai e cu putinţă („în plin secol burghez,"ternul de amploare, ca şi *albatrosul* lui Baudelaire se încurca în propriile sale aripi"), 'Nichita Stănescu a inventat o nouă coerenţă structurală — lirică şi fragmentară — în care^piritul epopeic cu vastul său caracter enciclopedic **şi** aventuros trăieşte printr-o mitologie a eului originar. Chipul acestuia nu ar putea fi cunoscut nici prin relatarea realistă a îrţfinplărilor exterioare, nici prin obişnuitele confesiuni lirice ale evenimentelor intime — ambele nu surprind decît imagini profane ale sinelui empiric şi superficial. Eul autentic („ceea ce este în mine, numai însumi şi deosebit de orice altceva") nu e cel al existenţei cotidiene, ci un ***eu mitic,*** care-şi caută suprema identitate cu sine, adevărul ultim al fiinţei sale pure. El este eroul epopeii lirice Ordinea cuvintelor.

- AVENTURA EULUI

„A murit Enghidu, prietenul meu, care ucise cu mine lei. (din poemul *Ghilgameş)"*

Inovaţia de geniu a poeticii stănesciene constă dintr-o răsturnare paradoxală a genurilor literare tradiţionale în jurul axei gîndirii mitice: „obiectivîndu-se" lirica devine o ***epica magna*** a aventurii interioare a eului în căutarea certitudinii existenţiale — ***a fi el însuşi în mod absolut;*** a fi, spre a folosi o terminologie hegehano-sartriană, el însuşi ***în sine*** şi

^o*rw nţ Acest **interior** absolut, care **la** unii seamănă mai wriţţ **ca o uimi, iar la alţii** cu un creier, chintesenţă a intimităţii **noastre sensitive,** subconştiente, preintelectu'ale, onirice **şi raţionale,** nu **se** poate manifesta deplin decît în limbă. 0 **limbă, insă,** esenţială, opusă aparenţelor inautentice, limba „îngerească" a poeziei. Aici metaforele inventează structuri verbale insolite, combinaţii neobisnuite.de cu-vinte — *necuvintete* — proclucînd perturbaţii semantice în vechea ordine **a** lucrurilor, conferind alte semnificaţii realităţii decît cele acceptate. Dar pentru că Ordinea cuvintelor are îndepărtate origini, cuviincios este să-1 consultăm despre rolul cuvîntului poetic pe însuşi părintele **Poeticii** universale, Âristotel. Metafora **şi** comparaţia, **ne** încredinţează el, „sînt întotdeauna spuse pornind de **la** doi". Ele sesizează o identitate în diferenţa dintre doi termeni, atîta doar că metafora o prezintă ca pe o revelaţie bruscă, atribuind sens în mod paradoxal prin punerea în scurtcircuit a nonidentitaţii termenilor^ln vreme ce comparaţia „este mai puţin agreabilă, căci e prezentată prea îndelung; mai mult, ea nu se mărgineşte să spună ca aceasta este aceea; nici nu mulţumeşte spiritul care caută: ori, în mod necesar, stilul şi sentimemele elegante sînt cele care ne aduc rapid o cunoaştere nouă" (1410b 17—21). După cum se observă, şi pentru antici, „mortificaţi" prin secole de retorica pedantă, poezia este o aventură a'spiritului care caută: ea „ne instruieşte şi ne comunică o cunoaştere". Modernii ne ajută să-i redescoperim pe clasici în viaţă' şi lucrare.

Prin transferul de **sens** operat de metaforă in ordinea deja constituită a lumii, poetul vede originea comună a lucrurilor oricît de îndepărtate ar părea ele logicii firescului: „...dar cu mult mai important este să fim metaforici — spune înţeleptul» într-adevăr, este singurul lucru pe care nu i-1 putem lua altuia, şi este un indiciu al darurilor naturale; căci a metaforiza bine înseamnă a vedea bine asemănările", (Poetica, 1459 a 4—8). Eliberînd energiile ascunse ale logosului creator, Nichita Stănescu face din vorbirea curentă o limbă originară cu care redescrie universul, instaurînd o nouă ordine a cuvintelor:

Visez acel laser lingvistic,
care să taie realitatea de dinainte,
care să lopoască şi să străbată
prin aura iucrurilor.

Acel cuvînt ît visez
care a fost la începutul
lumilor lumii,
plutind prin întuneric şi despărţind
apele de lumină.

Aerolit ideal plutind deasupra materiei, rupt de poet din haosul vorbelor de rînd, „necuvintul" e singurul care ar putea revela ceea ce în absolut noi sîntem, căci dincolo de Înveli-şuri bate inima abstractă a verbului *a fi:* „In străfundul fiecărui lucru nu există/ pînă la urmă decît un cuvînt — / înfăţişarea trupului meu, tristă,/ ştie legea acestui pămînt,/ că pînă la urmă In lucruri nu este/ în miezul miezului decît un cuvînt,/ rege al întinderii aceste/ cu viţele arse în vînt//, Dacă-aş putea să dau verdele la o parte,/ din frunze — ar rămîne doar un cuvînt./ Dacă aş putea să dau pămîntul la o parte,/ din pămînt ar rămîne scheletul lui «sînt»". Aşezat Ia începutul creaţiei şi la sfîrşitul existenţei, cuvîntul este o neaşteptată constantă, stranie *axis mundi:* ca şi osul pentru trupul concret, el se arată ca fiind partea cea mai rezistentă a insului abstract, şansa acestuia de a supravieţui, de *a fi* cu certitudine el însuşi atît acum cît şi după moarte. Pentru poetul modern existenţa e o problemă de limbaj. De acolo de unde, în 1883, Maiorescu încheia simbolic întîia ediţie a *Cărţii* demiurgului liricii noastre, de la întrebarea ultimului său poem. — „Unde voi găsi cuvîntul să exprime adevărul?" —, începe drumul către sine al poeziei stănesciene. Cosmogonia uriaşă din cartea creaţiei e înlocuită cu noua epopee a pătimirii fiinţei abstracte a eului. Ea este *epica magna* a unui singur verb: *sînt,* Infăţişînd episoadele luptelor eroice ale eului împotriva formelor neantului spre a-şi dobîndi dreptul de a fi el însuşi. Precum odinioară strofele cînturilor în vechile creaţii ale rapsozilor milosului antic, poemele se ordonează în jurul cîtorva nuclee de densitate a emoţiei şi revelaţiilor iscate de necesitatea ontologică a unei întrebări repetate ca un ecou veşnic dureros: *Cine sînt eu?... Sînt eu?... Eu?...*

Aşa cum starea pură a eului nu e sesizabilă în mod nemijlocit, el fiind nevoit să se înfăţişeze mereu sub o „formă" oarecare, de la cea empirică pînă la o întreagă galerie de personaje ce participă pe rînd la figurarea mitică a destinului său *(eternul adolescent, prinţul, războinicul, poetul, constructorul, Orfeu, Amfion, Dedal, filosoful, cosmograful, geometrul, matemati-*

prin paraboL? p r S i ? ™ r i ^ K e î p n m ţ ? d . l - B e c r i P t i c
nou unicul m jloc £> **â** comun **' c / n ? f** d O V e d e ? t e din
cibil, prin însăşi esenţa e i T r E , - ? a F a d o x a l e t e r u l indi-
acelasi timp chipul tăinu t **S ^ o ^ r ? * ^** l ^ ea a s c u n d e *P* releva în
oare StagiSS f ^ n T a
pnntr-o combinare imposibilă de **cuvint** n?, « t ^ ™ C 6 V a
«ombinînd doar cuvinte o H ™ , ? i t o • ' ^ - P o - l a J u n ^ e a i c i
(Poetica, 1458 a r § V 'i ? c o m b i n î n d metafore"
Nichita Stănescu nu 'L de ? ™ fi l e s n e ^ţeles,
rînd de lnwr in £ Y ? P 5 r 0 s t i c u v i n tele, şoptite lui pe
lică a p o S (; e « S n ; r f d e o * P r i n t r - o . s t r « ^ u r ă parab^
unde s i ace narfum d T S l . T - ^ s ă u P r o f u n d - De
mitografice semnadînd P n l o* d e g ? J & t d e t e x t e l e s a l f i

soadele epice fără a le lega într-un flux narativ unitar de tip homeric, se dovedeşte, după trecerea a cinci milenii, întru totul convenabilă poetului modern.

Totuşi, nici un model, oricît de prestigios, nu ar putea conferi ansamblului forţa unei unităţi superioare părţilor, care **să** ordoneze sutele de poeme după legile unui singur corp poetic, transformînd amestecul aparent aleatoriu al fragmentelor în imaginea copleşitoare, nu a unui mozaic, ci a unui organism viu şi în acţiune, dacă n-ar exista mişcarea profundă de generalizare a sinelui într-o structură artistică în urma unor ample experienţe individuale de viaţă. Opera sa este o vorbire neîntreruptă despre experienţele originare ale existenţei sale, iar împărţirea ei în volume nu e decît un aspect al hazardului editorial ce determină nesemnificativ activitatea strict profesionplă a scriitorului. Pentru prima oară Ordinea cuvintelor roinnoadă într-o „carte a cărţilor" fluxul continuu al neasemuitei vorbiri stănesciene despre vulnerabilitatea şi grandoarea existenţei omeneşti, dind seamă despre adevăratele dimensiuni ale operei sale, căci artistul pur este supus fatalităţii de a nu-şi termina şi evalua niciodată în timpul vieţii sale creaţia: „existenţa sensibilă e controlabilă prin ea însăşi numai retrospectiv. Numai după ce a parcurs un destin, poate fi contemplată din afara ei şi evaluată". Vorbind însă, poetul îşi însufleţeşte imaginile poetice cu preţul pierderii vieţii sale personale, mutată în irealul artistic. El acceptă să „moară" încă din viaţă, trăind numai pentru cuvinte, jertfindu-se pe sine, schimbîndu-se în cuvinte, în speranţa de a supravieţui spiritual prin creaţia sa, care-l va renaşte perpetuu cită vreme valoarea operei va rezista judecăţii estetice a posterităţii. Aceasta e ruga artistului din **Către** Galateea: „Ştiu tot ceea~ce -tu "nu ştii niciodată, din tine./ Bătaia inimii care urmează bătăii ce-o auzi,/ sfîrşitul cuvîntului a cărui primă silabă tocmai o spui,/ copacii — mişcătoare umbre ale sînge- ' lui tău,/ şi pietrele, pietrele — umbre de piatră/ ale genunchiului meu,/ pe care mi-l plec în faţa ta şi mă rog de tine,/naşte-mă. Naşte-mă."

De-a lungul mişcării sale de devenire interioară, poezia lui Nichita Stănescu se desparte, asemeni deltei revărsate a unui fluviu, în trei braţe lirice principale: o lirică a actului cunoaşterii *(„gnoseologici"),* o lirică a actului poetic *(„metapoezia"),* o lirică a actului existenţial *(„ontologia"),* toate

trei irigate de acelaşi fluid unic — **verbul** şi viziunile inconfundabile ale **poetului** — comunicînd între ele printr-o infinită ramificaţie **de** „canaluri, lacuri şi lagune" (spre a fi consecvenţi metaforei **critice) ale unei** lirici pure a sentimentelor şi stărilor de spirit *(„poezia").* Uneori apele **lor** se reunifică în spaţiul mirific al vreunui singur poem **precum Enghidu, Raid în** interiorul pietrelor, **Mă asemui cu un copac, Frunză verde** de **albastru, îngerul cu o carte în mînă, Transparentele** aripi, **Preşedintele Baudelaire, Lupta lui lacob cu îngerul, Tragedii în timp de pace, Rîsu'** plînsu', **Mim, Evocare, Oda bucuriei, Pierderea cunoştinţei prin cunoaştere, Moartea păsărilor, Schimbarea la faţă, Tablou cu orbi, Falstaîf,** învăţăturile **cuiva către fiul său, Fulgerul şi frigul, Nod 11** (Eram **v**'răjit) şi încă multe altele. O deplină viziune integratoare **a** valenţelor acestui univers poetic **se** realizează exploziv în **11** Elegii, ciclu unitar scris **la** 33 de ani parcă dintr-**o** singură răsuflare, poem simfonic **al** gîndirii şi **al** vocilor lirice grandios orchestrate. In contextul operei poetului modern el este comparabil cu locul **Luceafărului** în creaţia eminesciană: tablou uriaş al eroului unei mitologii personale „descriind" eul mitic în plină acţiune ontologică **a** numirii de sine.

Poetul va mai încerca să ordoneze integral cosmosul cuvintelor sale prin mijloacele liricii de idei în volumele Laus Ptolemaei şi **Epica magna,** opunîndu-se în primul ipotezelor epistemologice care golesc **de** orice înţeles universul şi încercînd într-al doilea să găsească echivalenţele în stări lirice ale categoriilor fizicii şi filosofiei contemporane. **El** dă o formă personală prin *poemul-eseu* şi *eseul-poezie,* unei specii epistemologice a liricii ce **i**-a mai tentat de-a lungul timpului la noi pe Eminescu şi Ion Barbu, iar **mai** recent în literatura universală pe **T.S.** Eliot. **E** posibil ca trăind liric conceptele ştiinţifice moderne, experimentlndu-le efectul asupra conştiinţei sale, umanizîndu-le, conferind concreteţea imaginilor poetice modelelor teoretice ale unor lumi paradoxale, care au devansat enorm puterea de înţelegere **a** omului epocii noastre, el să devină un fel de precursor al poeziei de idei a mileniului trei. Oricum prin ipotezele sale imaginare poetul ne învaţă să gîndim şi să simţim în parametrii abisali ai noilor ipostaze ale universului ce se deschid cunoaşterii umane, ajutîndu-ne

să putem trăi psihologiceşte într-un viitor necunoscut şi In veşnică schimbare.

Apropierea lui Nichita Stănescu de teoriile cosmologice a rodit, însă, esenţial poetic prin revelaţia unei posibile căi către adevăr, care l-a fascinat apoi toată viaţa: „Cea mai de seamă idee, care este în acelaşi timp şi **o** descoperire concretă a ultimelor milenii, aparţine lui Copernic. Ea ar putea fi regîndită astfel: Nu soarele răsare şi apune, ci pămîntul răsare şi apune. Ea neagă bunul simţ al vederii. Ea aruncă **o** umbră de îndoială asupra bunului simţ al simţurilor în genere. Ea ne propune ideea că realul ax putea fi invers decît îl observă bunul simţ. în acest sens, bunul simţ ne apare ca o formă a adevărului' imediat în contradicţie cu adevărul general. De asemeni, bunul simţ ne apare ca o formă a izolării insului faţă de cosmos, ca **o**'acceptare prin simţuri a spaţiului închis, ca'o memorie devenită idee, — a placentei materne." Această idee a accesului la adevărul general printr-**o** inversare paradoxală a realului instituţionalizat de logica bunului simţ, determină elaborarea la scara întregii opere a unei uluitoare *„poetici a negativului"* pornind de la reversibilitatea imaginilor, ca în procesul fotografic, „developînd" în sens invers clişeele acceptate, răsturnînd lumea spre a-i restabili poziţia corectă dintr-un punct de vedere mai adecvat cunoaşterii esenţei fenomenelor. Multe din reveriile poetului pe marginea 'existenţei, spaţiului şi timpului, a simetriilor trecut/viitor, cauză/efect, fiinţă/nefiinţă, pornesc de la ideea acestui aparent copilăresc joc cu negativele lucrurilor, în parte deconspirat într-un splendid poem precum Frunză verde de albastru, în fond **o** „artă poetică" vorbind despre reversibilitatea ordinii cuvintelor şi a întîmplărilor într-un mod tipio stilului parabolic stănescian:

Şi-am zis verde de albastru,
mă doare un cal măiastru,
şi-am zis pară de un măr,
minciună de adevăr,
şi-am zis pasăre de peşte
descleştare de ce creşte

şi am zis unu de doi
şi zăpadă de noroi
şi am vrut să fac cu gura
focul ce-l făcea arsura

că n-am fost trezit, că dorm
pe un cal cu şa de domn,
alergînd pe-un cîmp de noapte
de la unu pîn' la şapte —
de la şapte pîn' la zece
mi-a căzut o viaţă rece,
de la frunză pîn' la umbra
mi-a căzut o viaţă dublă
ca pămîntul şi cu lună,
noaptea cînd stau împreună.

Tema existenţei duale revine frecvent la Nichita Stănescu. fie în ipostaza dublei naturi **a** lucrurilor, fie în cea a motivului dublului propriei fiinţe, trădînd **o** profundă contradicţie interioară, motiv al unei secrete tristeţi otrăvind starea sufletului fără pricină aparentă. *Dubla Nemesis, Cain şi Abel, lanus, centaurul, rîsu' pllnsu-* sînt imagini ale esenţei duale a temperamentului oniric, intuită acut în creaţia de după Dreptul la timp: „Şuieră o quadrigă pe cîmpia/ secundelor mele./ Are patru cai, are doi luptători./ Unul e cu ochn-n frunze, altul/ cu ochii în lacrămi./ Unul îşi ţine inima înainte, în cai/altul şi-o tîrăşte peste pietre, în urmă./ Unul strînge* Miele cu mîna dreaptă,/ altul tristeţea în braţe./ Unul e neclintit, cu armele,/ celălalt cu amintirile./ Şuieră o quadrigă pe cîmpia/ secundelor mele./ Are patru cai negri, are doi luptători./ Unul îşi ţine viaţa în vulturi,/ altul îşi ţine viaţa în roţile rostogolite." însuşi Ghilgamesh, eroul mitic cu care într-un anume sens arhetipal se identifică eul poetului, este o natură dublă, o „divinitate muritoare" pe de-o parte zeu, iar pe de alta om, provocînd prin propria fiinţă o fisură tragică în armonia existenţei, revelată brusc şi cumplit de moartea prietenului Enkidu, dublul lui pur omenesc, creat de zei după chipul şi asemănarea sa. Optînd între verbele care-şi dispută supremaţia în epopeea mesopotamiană — *a şti* şi *afi* — pentru cel din urmă, Nichita Stănescu va fi mai puţin atras în valorificarea mitului antic de imaginea *a toate cunoscătorului,* cu care se deschide Ghilgamesh („Despre cel care a văzut totul pînă la capătul lumii [...1 despre cel **a** toate pătrunzător; el a văzut ceea ce este ascuns, a cunoscut lucruri tainice, veşti ne-a adus despre zilele dinainte de potop.,."), cît de cea a *omului care caută nemurirea:* „moartea nu poate avea o înfăţişare concretă decît prin anularea sinelui. Dar Enghidu, prietenul lui Ghilgameş, nu era însă decît un aîter

ego. Un soi de contemplare **a** sinelui din afara lui însuşi. De aceea moartea lui Enghidu este însăşi moartea sinelui pe planul contemplării lui însuşi. Este însăşi moartea contemplaţiei, adică legăturii prime, **a** sinelui cu lumea. [...]El cade izbind pămîntul cu pumnii şi urlă: «A murit Enghidu, prietenul meu care ucise cu mine lei! ». Dar urlă «esenţial », nu din jalea pierderii unui prieten, ci din revelaţia morţii, a existenţei morţii. De aici şi brusca lui hotărîre de a căuta nemurirea. De aici şi periplul lui pînă la Utnapiştim, unicul om nemuritor al lumii de oameni. De aici şi strania rezolvare a celui mai vechi poem, care are ca impuls tema căutării «vieţii fără de moarte » ,şi anume însăşi scrierea lui, a poemului, în cuvinte. Cuvintele, din punctul de vedere al artei, sînt cea mai rezistentă parte a biologiei umane. Ele supravieţuiesc. Prin ele insul capătă nemurirea, capătă «viaţa fără de moarte »." Desigur nici structura mitului, nici formulările filosofice de nuanţă hegeliană, nici chiar frumuseţea soluţiei propusă de acest text în proză nu ar influenţa valoarea poeziei stănesciene, dacă viziunea poetică nu ar corespunde direct unei intuiţii existenţiale fundamentale manifestate prin artă — *experienţa neantului,* revelat sub multiple chipuri (din care moartea e doar unul, cel mai „palpabil"): sentimentul vidului, al pierderii identităţii şi a „substanţei" propriei fiinţe, veşnica îndepărtare a eului de sine însuşi, toate descoperite sub influenţa „şocului" existenţial al morţii.

Opera lui Nichita Stănescu este o geneză de mituri ale intîmplărilor revelatoare existenţial ale eului, desfăşurate în jurul căutării de sine, căci, spune poetul, „ideea de sine este principalul act existenţial uman". Legea este starea eternă, un *a fi* atemporal, universal şi perpetuu, care exclude accidentele existenţelor individuale, întîmplările particulare ale fiinţelor despărţite de marele tot: „inefabilă, însă, întîmplarea nesupusă nimănui, mereu singuratecă, se constituie în propriul nostru eu". Formă efemeră a subiectivităţii curgînd de-a lungul timpului mtîmplărilor irepetabile, eul fascinat ele mişcare, dar înspăimîntat de ireversibilitatea ei, încearcă să-şi cucerească o structură fixă, să supravieţuiască exaltîndu-şi prin lirică unicitatea: „întîmplările prin exaltarea lor îndelungă sau numai prin nenumărata lor repetare în memorie se pietrifică, devin mituri".

Sensul iubirii are în centrul său, ca orice început, *mitul naşterii.* Desigur nu o întîmplare profană, ci o naştere esenţială întru fiinţa poetică, prin care lumina cosmogonică se autocontemplă, o trezire de sine din somnul eternului continuu al legii:

O dungă roşie-n zări se iscase
şi plopii, trezindu-se brusc, dinadins
cu umbrele lor melodioase
umerii încă dormind, mi i-au atins.
Mă ridicam din somn ca din mare,
scuturîndu-mi şuviţele căzute pe frunte, visele,
sprâncenele cristalizate de sare,
abisele.
Va fi o dimineaţă neobişnuit de lungă,
urcînd un soare neobişnuit.
Adînc, lumina-n ape o să-mpungă:
din ochii noştri se va-ntoarce înmiiţi

Dimineaţa va fi timpul mitic stănescian de mereu reînnoită geneză, aşa cum înserarea e pentru Eminescu. Soarele, arborele şi umbra lui melodioasă determină ridicarea eului în lumină, despărţirea lui prin cuvînt de apele amniotice universale. Ochii reflectînd parabolic lumina, ca un laser pătrunzînd pînă-n adîncul materiei, relevă caracterul sacru al privirii la Nichita Stănescu, de purtătoare a razelor primordiale. Rupîndu-se din întunericul tăcut al somnului osmotic, eul intră în regimul diurn, abstractizant şi sonor al spiritului care disociază, separă şi disecă spre a pătrunde în esenţa fenomenelor. De aceea, într-un univers oniric fascinat de starea geometrică a materiei, atras de puritatea mineralului şi strălucirea cristalului, obsedat de duritatea pietrei, el va umbla întotdeauna înarmat. Ca şi în încercarea din basm a temperamentului lui Făt-Frumos — model îndepărtat al metodelor criticii tematice — eroul va alege din panoplia tehnologiilor imaginare, armele, desigur cele nobile şi tăioase, nu cele ce sfărîmă brutal obiectele: un puternic „complex al spadei" guvernează vocabularul operaţiunilor poetice stănesciene. Deocamdată însă, prinţul e doar un adolescent „căscăund" plutind printre lucruri, cuprins de-o mirare visătoare. Vîrstă edenică de-o complexitate fermecătoare a nevinovăţiei, jucîndu-se cu mărul cunoaşterii fără să-l guste încă, adolescenţa unifică în sine contrariile nelăsînd tăişurile orgolioase ale minţii să desfacă eul din armonia universală.

Una dintre cele mai frumoase „ispitiri" din lirica noastră către tărîmul vrăjit şi himeric al visului şi poeziei se face auzită, însă, într-un poem graţios ca o alegorie renascentistă a lui Gentile da Fabiano, ce convoacă vizionar elementele universului poetic stănescian: „Ci ia-ţi calul de căpăstru, pune-ţi talpa-n scări şi du-te/ e o lume-acolo, alta, a copacilor şi-a mării./ Păsări albe peste turle trag cu aripa volute./ Se roteşte marea-n ţărmuri, pietrele ţin gustul sării.// Te primeşte şi pe tine sub arcada-i zveltă, du-te!/ E o lume care-n jurul soarelui a pus inele,/ flori de platină smălţate, şi de aur noi lăute,/ şi corăbii zburătoare, cu sămînţa lumii-n ele." O altă lume paradisiacă se iveşte feeric la îndemnul magic al acestei voci imperative, impersonale şi omnisciente. Logosul însuşi pare că fiinţează aici şi prin el se întrupează viziunea lumii promise. E prima epifanie a *supraeulul* stănescian, ce i se va înfăţişa de acum înainte mereu, ca înger, pasăre sau daimon, la răspîntiile aventurii sale poetice.

Cu un strigăt înfiorat al instituirii de sine în această miraculoasă ţară? solară, eul îşi începe cavalcada aurorală, tropotitoare trecere prin stările materiei — tăcere, nisip, lut, piatră, arbori, cal, acvilă, aer, privire, suflet, ardere — în întîmpinarea luminii:

Mi-am întors către soare unicul chip,
umerii mei zmulg din goană frunzişe.
Cîmpul tăindu-1, pe două potcoave
calul meu saltă din lut, fumegînd.
Ave, mă-ntorc către tine, eu. Avei
Soarele a izbucnit peste lume strigînd.
Calul meu saltă pe două potcoave
Ave, maree-a luminilor, ave!
Soarele saltă din lucruri, strigînd
clatină muchiile.surde şi grave.
Sufletul meu îl întîmpină, avei
Calul meu saltă pe două potcoave.
Coama mea blondă arde în vînt.

Treptele regnurilor sînt străbătute într-un puternic elan de mişcarea ascendentă a sufletului spre puritate: calul ce saltă din lut fumegînd devine centaur (animalul îmblînzit de intelect), apoi, înălţîndu-se, cal înaripat, sau pasăre phoenix arzînd în vînt, imagine a materiei iradiate de spirit, purificate prin foc. Omul mistuit de flăcări din apoteoza finală e o întruchipare a „zeului-soare" al lui Northrop Frye, ale cărui

însemne pămînteşti sînt nimbul de raze al sfîntului şi coroana de aur princiară. La început, eul este o unică şi nescindată entitate, dar reversul neştiut al cavalcadei icarice eintrarea în lanţul temporal al veşnicei despărţiri **de** sine întru devenire. Goana aceasta bărbătească, superb dezlănţuită, ascunde deja ceva neliniştitor şi irevocabil, de precipitare inevitabilă spre catastrofă, stînd, ca orice exces — sau *„hybris",* cum l-ar fi numit grecii —, la originea căderii eroului tragic din volumul Măreţia frigului — *Romanul unui sentiment* („Prinţul căzînd de pe cal/ striveşte-n cădere un înger/ E sentimentul total/ pentru care azi sînger."). Aceasta **se** va petrece insă mult mai tîrziu, la crepusculul aventurii.

Acum, O viziune **a** sentimentelor, **ca** şi în parte Dreptul la timp, adaugă naşterii paradisiace *mitul vîrstei de aur* al dragostei inocente, sub înfăţişarea rafaelită, de o tandră monotonie, a plenitudinii fericite a sentimentelor. Angelismul iubirii aduce cu sine imaterialitatea plutirii, cucerirea aerului, celebrarea imnică a existenţei luminoase, muzica sferelor, o suavă prezenţă adăugată celor ce sînt. Prezentul perpetuu al legilor generale ignoră însă viaţa fiinţei. Legea este pentru individualitatea umană echivalentul nefiinţei, căci în mod paradoxal, *a fi continuu,* susţine poetul, înseamnă pentru eul particular a nu exista. Numai întîmplarea naşte sentimente, iar ele sînt însăşi viaţa noastră. De aceea acel *fiind* atemporal şi static este părăsit pentru trăirea lui *eu sunt* al întîmplării „vinovate" de existenţă, iubire, eroare, aventură, mişcare şi timp: „înţelepciunea **e** sicriul nostru. Dragostea, puterea de a iubi împodobită cu erori **ca** fluturele **de** polen, numai ea ne face să trăim. [...] Legea ne ţine pe toţi. Numai trădarea ei ne face să fim. Viaţă are numai vinovatul. Părăsirea şi pîngărirea geometriei e carnea bietului nostru suflet." Trăirea, oricît de împlinită, produce inevitabil o fisură în identitatea fiinţei, iscînd pentru prima dată un sunet disarmonic în suava armonie a poemelor începutului: „Deodată/ m-am trezit atît de departe/ şi de străin/ rătăcind înapoia chipului meu/ ca şi cum mi-aş fi-nvelit simţurile/ cu relieful fără de noimă al lunii." El anunţă sfîrşitul unui anotimp şi începutul unui lung şir de despărţiri.

Cu Dreptul **la** timp, ciclului genezei i se suprapune, estompîndu-1, cel al *„păcatului",* eroul său liric făcîndu-se — prin trăirea în durată — originar vinovat de timp, adică de spaţiul

gîndirii dintre eu **şi** lume, de distanţa dintre „însumi" **şi** „însumi" **şi** de depărtarea lucidităţii interpuse între eul cunoscător **şi** lucruri. Adînc dureros **şi** melancolic este în Enghidu sentimentul ruperii eului de sine prin descoperirea realului şi **a** morţii, deşi speranţa **şi** bucuria existenţei nu au dispărut, cum de pe o anume treaptă a conştiinţei nu vor dispare definitiv niciodată la Nichita Stănescu, chiar şi în momentele tragice ale ultimei perioade de creaţie. Realul pare absurd spiritului geometric căci el, ca **şi** moartea, este funcţie de timp, determinînd drama ontologică a omului: „Realul — arăta Athanasie Joja în **Logos** architekton — este mişcare, devenire, diferenţiere de sine şi deci eternă non-identitate." Moartea, pentru tînărul poet de treizeci de ani, nu e o prezenţă concretă, dar nici o alegorie, ci o posibilitate. Nichita Stănescu nu a fost niciodată un poet al morţii în accepţiunea thanatică a stingerii. Dreptul la timp conţine insă o autentică experienţă **a** neantului, căci spaima morţii corespunde nemijlocit celei a revelaţiei lipsei de sine. Ea e aşezată la intrarea purgatoriului şi infernului stănescian.

11 Elegii ridică în conştiinţă parametrii esenţiali ai acestei drame existenţiale exprimată vizionar prin parabole şi metafore paralogice, ciclul lor corespunzînd în mitologia sa poetică momentului fulgurant şi solemn al *cunoaşterii luciferice* şi al revelaţiei sensurilor ascunse ale destinului.

/—— Asemeni lui Lucian Blaga, Nichita Stănescu ştie că *marea S^ytrecere* înseamnă viaţă cu moarte întreolaltă contopite în aceeaşi întîmplare ce ne îndepărtează de noi înşine împingîndu-ne cu fiecare clipă spre bătrîneţe şi neant şi totuşi, în faţa miracolului existenţei, el nu va cere oprirea ceasornicului divin, anularea distanţei dintre lege şi eroare, întoarcerea în nefiinţa pură a lipsei de memorie a legilor. Dimpotrivă, va căuta să fie mereu în interiorul fenomenelor, exaltînd mişcarea, dilatînd spaţiul pînă la punctul reversibilităţii sale unde infinitul mare este egal cu infinitul mic, totul în aceeaşi interioritate cosmică deplină a existenţei reale unde accelerarea deplasării ar putea deveni paradoxală şi sublimă neclintire, dacă viteza ne-ar contopi cu esenţa dinamică a universului :

Voi alerga deci în toate părţile
deodată
după propria mea inimă voi alerga

asemeni unui car de luptă
tras din toate părţile simultan
de o herghelie de cai biciuiţi.
Voi alerga pînă cînd înaintarea, goana
ea însăşi mă va întrece
şi se va îndepărta de mine
aidoma cojii fructului de sămînţă,
pînă cînd alergarea
chiar în ea însăşi va alerga, şi va sta.

Adolescentul care, într-o după-amiază, după un meci de volei, **a** constatat spălîndu-şi mîinile la o pompă, că ele sînt absurde şi s-a bucurat căci ele făceau parte desăvârşit din sine şi din existenţa naturală, unde „totul este absurd. Nimic nu este mai firesc decît absurdul", a devenit acum prin experienţa neantului profund nefiresc, adică gînditor, adică logic („nimic mai artificial decît logica"), căutînd şi atribuind un sens vieţii, o semnificaţie întîmplărilor sale. încâlcind interdicţia de a nu se rupe din trupul firescului („despărţirea de absurd coincide cu revelaţia morţii"), el pătrunde în Hiperboreea, tărîm spectral al mai marilor minţii, unde spiritul îşi închipuie cu superb şi juvenil orgoliu că haosul elementar şi natural al lumii poate fi definitiv întrerupt şi preschimbat prin semne, prin descifrarea unei semnificaţii a fenomenelor şi prin scrierea lor, într-o *ordine* ideală a creaţiei: „A fi înţelept înseamnă **a** stabili o ordine în mijlocul absurdului. [...] Absurdul exprimat încetează să mai fie absurd. Orice formă de exprimare implică o ordine. Prima ordine revelată şi mai apoi scrisă a fost descoperirea morţii." Dar ordinea revelată în acest mod conţine originar în sine legile propriei sale disoluţii.

Ciclul Elegiilor coincide astfel nu numai momentului cunoaşterii, ci şi celui al întemeierii din sentimentul neantului existenţial a unei ordini depline a eului, sinelui şi lumii. Este zenitul creaţiei stănesciene, punctul de sus al ordonării prin cuvînt unde poezia încearcă printr-o titanică încordare, ca Atlas, să ţină eul în interiorul fenomenelor, într-un univers unde nimic nu e imuabil, totul se schimbă, se destramă, curge către haos şi dezordine într-o „moarte entropică" a lucrurilor absorbite de vidul cosmic. Sensul major al creaţiei

ulterioară **Elegiilor** este **de a** păstra **cu** prețul unor **lupte,** cu timpul tot mai sîngeroase **şi** tragice, **peste** bietele puteri omeneşti, starea inițial luminoasă **a** ordinii ideale.

Ruptura ființei din „firescul absurdului" Marelui Tot determină în **Obiecte cosmice** *(Alfa)* **şi în Oul şi sfera** apariția ciclurilor *păcatului* fără vină şi cel al *penitenței* căutării de sine în labirintul mişcător al aparențelor, dublurilor şi metamorfozelor stăpînit de Circe şi Proteu; cicluri prelungite în volumele următoare prin sentimentul *exilului* într-o lume **a** pierderii, al rătăcirii într-un pustiu al neființării. Vina e **a** însăşi condiției umane, supusă deopotrivă grandorii cunoaşterii'şi nimicniciei morții: „Cînd am deschis ochii, mă aflam/ în acest trup pe care-i vezi/ şi vinovat de felul lui eram,/ cum vinovate-s frunzele că-s verzi./ Şi deodată-am început să stiu/ mersul luminii **şi**-al strigării] **şi** să simt pomii toți, pe viu,/ si curba dureroasă-a zării." într-un univers stăpînit de demonia inconsistenței lucrurilor, „triste înfățişări instabile" (consecință îndepărtată de fapt, ca în poemul **Cain şi Âbel,** a fratricidului spiritului asupra trupului), menținerea ordinii sacre nu mai pare **a** fi cu putință: „Mă amestec cu obiectele pînă la sînge/ ca să le opresc din pornire/ dar ele izbesc pervazurile/ şi curg mai departe/ spre o altă orînduire."

Nefericit, eroul nu e acum decît un Iov **a** cărui greşeală de a face parte din această lume prea omenească este infimă față de pedeapsa la care se simte condamnat prin voia oarbă **a** destinului: „Nimic nu rămîne el însuşi mai mult/ decît o foarte singură dată. / Nu sunt vinovat că trăiesc/într-o lume într-una schimbată.// Numai un gînd dacă-l întorc, de la tine,/ nu mai regăsesc apoi, înapoia-mi, nimic." Durerea lipsei punctelor egale cu sine („Avem prea puține osii pentru roata de carne **a** trupului nostru"), determină **ca** în Raid **în interiorul pietrelor** aspirația către suprema nemişcare, către identitatea universului, 'opunîndu-se infernului mişcării. în logica internă **a** acestei spaime a destrămării şi alunecării ireversibile spre neant, *lemnul, osul, piatra* şi *cuvîntul* concentrează esențele fizice şi abstracte ale lumii devenind structuri fixe ale ordinii poetice scrîşnind în gurile devoratoare ale timpului. Cultul arborelui şi al pietrelor din atîtea poeme îşi află originea **în** reveria eternității, ca şi viziunea osteologică **a** ființei: „Pînă la urmă rămîne doar osul;/ ce-**a** fost mai străin, mai înlăuntrul

meu/ cuceriți-l pe el, pe gloriosul/ al cărnii și-al vinelor drept dumnezeu./ El e alb, el e neciobit, pentru că nu se vede,/ pentru că rămîne, pentru că stă **şi** nu se mişcă./ Aşa cum flutură totul în iarbă afară de verde/ care-**i** acelaşi, cînd totu-i morişcă." Nestatornicia nu aparține însă numai lumii obiectelor, ci şi celei lăuntrice („prea repede se schimbă ceea ce numim stări de spirit"), perpetua pierdere a duratei interioare iscînd figurile poetice ale *absenței* **şi** *căutării* în care eul, victimă nu atît a ceea ce a înfăptuit, cît a ceea ce (nu) este, invocă dramatic certitudinea existenței sinelui:

Cine eşti tu, cel care eşti,
şi unde eşti, cînd nimic nu este?
Născut dintr-un cuvînt îmi duc înțelesul
într-o pustietate divină.
întreb dacă sînt, dar strigătul
nu se rupe de mine,
şi una cu el rămîn, adăugind
deşertului singurătate.

Rătăcind printre şirul de „însumi" şi „însumi", el va încerca să-şi fixeze înfățişările instabile în mulajele structurii poemelor întrezărind salvarea din lungul exil doar printr-o „imobilizare" a sinelui în cuvinte. Numai schimbîndu-şi fiecare parte şi stare a ființei în numele ei, poetul va deveni într-adevăr *„ceea ce este."* Regăsirea aceasta dramatică de sine, reinstaurarea unei noi ordini dilematice şi complexe, antropocentrice şi mitice a lumii, se petrece într-un ciclu al *acceptării* demne a destinului uman („Să fie sfîntă întîmplarea de a fi,/ ales sau nu, dar pururi însuți/ mirată lacrimă care-ți ivi/ înnobilînd cu sine plînsu-ți"), început de Laus Ptolemaei şi continuat în Necuvintele şi în Un pămînt numit România, alături de un alt ciclu, al *asumării tragicului,* de un cu totul alt timbru al durerii existențiale a risipirii şi absenței, cristalizat în jurul motivului christic: „Era o melancolie, un fel de tristețe,/ de copil rătăcit într-o zi fără copii,/ un fel de joc întîmplat într-o altă vîrstă / pe care abia ți-o mai aminteşti, / un fel de joc pe care tu nu l-ai jucat/ deşi aceasta s-a petrecut de mult./ Era ca un avion poştal de un tip învechit/ trecînd deasupra unor munți eterni,/ într-un spațiu de singurătate, trecîncl singuratic/ şi lăsîndu-**şi** umbra în formă de cruce,/ mereu micşorîndu-se peste pieptul meu/ deodată gol, cu cămaşa smulsă." Această lume care *este,* dar care decade

supusă legii îmbătrinirii'şi entropiei („putrezeşte peste cer/ ziua cea de ieri/ şi decade peste noi/ al luminii trist noroi"), unde eului, devenit tot mai greoi, suferind de singurătate şi spleen, îi este frig şi urît de sine însuşi („Incapabil să pierd/ inapt pentru fire,/ alerg în neştire./ Foarte greu mă primesc/ să fiu cum sînt"; „Suntem, dar ne este urît") este descrisă prin noua ordine a cuvintelor stănesciene în Dulcele stil clasic, Belgradul în cinci prieteni şi Măreţia frigului, ecourile ei reverberîndu-se în Operele imperfecte. Sînt vizibile aici sentimentul oboselii şi cel al înfrîngerii elanului spre absolut {prăbuşirea şi putrezirea calului, moartea păsărilor, sufocarea îngerului spînzurat de propriul har şi lipsit de aerul zborului, refuzul de a privi prin hublou — sînt motive ce depun mărturie), ca si resemnarea, dezamăgirea („E luminos soarele acesta/ Luminos. Nu orbitor, nu orbitor"), recea disperare **a** sfieşitului. Moartea îşi pierde tot mai mult caracterul abstract, devenind in Noduri şi semne înfricoşătoare prezenţă. Pe măsură, însă, ce lumea aceasta omenească alunecă în jos spre moarte, în mijlocul ei se ridică prin voinţa eroică a eului o sublimă „stare măreaţă a sufletului", solemnă schimbare pe deplin evidentă în Epica magna, înlocuind plîngerea şi dezvinovăţirea patetică **a** lui Iov împotriva destinului inexplicabil cu asumarea gravă de către ***eu*** a vinei tragice de a dori să fie el însuşi ieşind din cursul firesc al lucrurilor. El conferă astfel s'ens suferinţei existenţiale opunînd fatalităţii oarbe a sortii libera sa hotărîre de a determina ordinea lucrurilor. Mitul' central al ultimului ciclu este dominat de figura lui Cheist care se jertfeşte pierzîndu-se pe sine pentru a-şi mîntui semenii. Martiriul său transformă drama în tragedie înălţătoare redîndu-i fiinţei conştiinţa naturii sale nepieritoare, izbăvindu-o de mişcarea destrămării: „Eram vrăjit şi nici nu mai mişcăm,/ toţi vulturii stăteau înţepeniţi în aer,/ iar soarele spărsese cerul,/ cu sunet de lumină şi cu vaer./ Pe jumătate doar din ea,/ copilul îl născuse,/ ea două capete avea,/ timpul încremenise/ bătut în palma ta, Iisuse!/ O, eli eli lama sabahtami,/ o, eli eli!/ Mi se îngroşase rîul/ ca o jugulară peste gît,/ pe cîmpul ăsta nearat, urît,/ iar caii se evaporau uşor/ deasupra nu era vreun nor,/ mă înzeiam, mă înzeiam,/ nu mai muream, nu mai muream,/ în braţul meu întins şi rece/ ca sceptru eu ţineam ce nu mai trece, — / şi fix eram,/ piatră eram — / şi nici pămîntul nu-l roteam/ nu răsăream,

nu apuneam, — / şi ţara mea era un geam / prin care nimeni nu privea./ Stam rege fix, de piatră şi de stea/ ţinînd oprit cuvintu-n gura mea,/ necîntător."

Asumarea eroică a tragicului este un gest prometeic, creator în ultimele volume al unei ordini tragice redimensionînd realitatea, acordîndu-i nobleţea ficţiunii utopice, mutîndu-i realităţile în ideal, conferindu-i prin tensiunea supraomenească a sacrificiului poetic o demnitate deasupra ordinii fireşti. într-un eseu din *Meditaţii despre Bon Quijote* Ortega y Gasset surprinde esenţa paradoxală a eroului: „Dat fiind că natura eroismului stă în voinţa de a fi ceea ce încă nu eşti, personajul tragic stă cu jumătate din trup în afara realităţii. Martorul său este viitorul. Eroul anticipează viitorul şi apelează la el." El este nenăscut:

Există numai ceea ce va fi,
numai întîmplările neîntîmplate,
atîrnînd de ramura unui copac
nenăscut, stafie pe jumătate...
Există numai trupul meu înlemnit
ultimul, de bătrîn, de piatră.
Tristeţea mea aude nenăscuţii cîini
pe nenăscuţii oameni cum îi latră.
O, numai ei vor fi într-adevăr!

înfrînt de real prin condiţia sa muritoare, poetul supravieţuieşte prin „dublul" său turnat în substanţa nepieritoare a poeziei. Reprezentmdu-şi destinul tragic, Nichita Stănescu şi-1 înfrînge eliberîndu-se prin actul poetic de angoasa şi durerea existenţei. El se luptă cu însuşi cuvîntul şi în această îmbrăţişare combatanţii nu se mai pot deosebi unul de altul. Este o victorie sau o înfrîngere desăvîrşită, căci la Da sau la Nu cartea are paginile rupte.

ALEXANDRU CGNBEESCTJ

ÎN VREMEA VIEȚII MELE SCURSĂ"

— secvențial biografic —

1933-1983

Eu sînt propria mea memorie. Ceea ce este in mine, numai însumi și deosebit de orice altceva, nu sînt nici înfățișările mele, nici trupurile pe care le-am avut din copilăria de căpșună pînă la ciolanul de elefant și nici vederile în ochi, egale, ale lumii. Țin minte numai întîmplări...

întîmplările mele țin minte întîmplările mamei mele care ține minte întîmplările tatălui ei. Apoi se uită ale cui mai sînt întîmplările sau a cui a fost Inttmplarea. Atît de departe de prezentul meu și atît de foarte departe de prezentul legii sînt unele întîmplări încît livide de îndepărtare numai exaltate mai pot părea a fi.

NICHITA STĂNESCU

DESCENDENȚA

„Ochiul ca o frunză de leuştean al tatălui meu, privindu-mă In ochi, semnifică pentru mine continuitatea"'

în linie paternă Nichita Stănescu se trage dintr-o solidă familie de mici meşteşugari şi comercianţi români, la origine ţărani prahoveni veniţi pe la începutul veacului trecut în tîrgul tot mai înfloritor al Ploieştilor spre a-şi vinde ţesăturile. Prima aşezare a familiei Stănescu fu în suburbia Sf. Vineri spre intrarea în tîrg dinspre Scăieni, Valea Călugărească, Bucov, în drumul turmelor de a căror lînă Matei Stănescu, străbunicul poetului, avea nevoie pentru ţeserea hainelor groase de aba, îndeletnicire cu care-şi cîştiga traiul. Aici, în octombrie 1862, văzu lumina zilei Hristea M. Stănescu, intîiul născut al lui Matei, de 29 de ani, şi al Măriei de ani 16. Băiatul nu urmă la şcoli înalte, învăţă meseria de abagiu de la tatăl său şi munci de mic, cot la cot cu acesta, dovedind îndemînare în meşteşug şi pricepere în negoţ. Cînd împlini 27 de anifluă de nevastă o fată de 19 ani, din comuna Ceptura, de lîngă Mizil, Elena Gheorghiu, fiica lui Costea Gheorghiu (la acea dată decedat) şi a Raliței C. Gheorghiu, ambii din satul Jugureni, judeţul Buzău. Avură nouă copii, dintre care Nicolae, cel mai mic, va fi tatăl poetului. La data venirii pe lume a ultimului copil, 19 aprilie 1908, familia locuia tot în vechea casă de pe strada Oilor, nr. 62, Hristea fiind trecut în acte „comersant". Prin 1927—1928, bătrînul se va muta cu fiii mai mici, Gheorghiță şi Nicolae, în noua casă ridicată pe str. General Cernat nr. 2 (azi str. Buciumului, nr. 1). Nicolae, tatăl poetului, moşteni în multe privinţe firea şi înfăţişarea bătrînului Hristea. Fu bărbat frumos, ca şi părintele său, cu acelaşi cap masiv şi expresiv şi aceeaşi statură impozantă degajînd vigoare şi robusteţe, trăsături tipice bărbaţilor din familia Stănescu pe care le va vădi şi poetul, după cum tot

ereditar, la maturitate, mersul acestora devenea greoi în urma unui soi de gută ce le îngroşa şi chinuia picioarele. Nicolae urmă cu bune rezultate „Şcoala superioară de comerţ" în Ploieşti, apoi doi ani la Academia comercială din Bucureşti, de unde se retrase pentru a-şi ajuta şi apoi înlocui tatăl la treburile atelierului familiei. Tot in această perioadă tînăruî abia ieşit din adolescenţă, zvelt şi îndrăgostit de cursele cu velocipedul, o întîlneşte pe Tatiana Cereaciuchin, viitoarea sa soţie, căreia îi va purta o profundă dragoste pînă la sfîrşitul vieţii. Tatiana se născuse la 16 februarie 1910, la Voronej, într-o familie de condiţie nobilă din părţile Doneţului, refugiată apoi în România. Tatăl ei, Nikita Cereaciukin, era profesor de matematică şi fizică la şcoala militară din Voronej, unde înaintase în ierarhie pînă ia gradul de general. In 1917 avea 47 de ani şi patru copii, dar, om paşnic şi doritor de linişte intelectuală, nu pregetă să-şi ia familia, să coboare Donul şi să ia viaţa de la început departe de furtuna ce se ivise la orizontul istoriei. După o perioadă petrecută la Constanţa, unde Tatiana a urmat Şcoala superioară de comerţ, se mutară în Ploieşti. Acolo viitoarea mamă a poetului îl va întîlni pe Nicolae' II. Stănescu, care, cucerit de farmecul duioasei rusoaice, o va cere de soţie. Tinerii se vor căsători la 6 decembrie 1931.

„NAŞTEREA ESTE O POSESIUNE"

„Faptul de a te fi născut este atît de mirabil, încît este mai degrabă asemuitor întimplării decît legii."

1933 Se naşte în casa părinţilor săi, la 31 martie, Nichita Hristea N. Stănescu. Era o primăvară călduroasă, vineri, cu puţin înainte de orele 12 din ziuă. întîiul născut, sănătos şi puternic, asemeni tuturor bărbaţilor din neamul Stănescu primi numele celor doi bunici: Hristea şi Nichita.

Hitleriştii veniţi la putere în Germania organizează o manifestaţie în Piaţa Operei din Berlin unde sînt arse numeroase opere literare ale scriitorilor contemporani. Ungaretti publică *Sentimentul timpului,* Camil Petrescu *Patul lui Procust,* Fundoianu tipăreşte în Franţa *Rimbaud le Voyou.* Se nasc Origore Hagiu, Alexandru Ivasiuc, Anghel Dumbrăveanu, Eugen Simion (cu un an înainte se născuse Fănuş Neagu, iar cu doi Petre Stoica şi Mircea Ivănescu, alţi buni prieteni ai poetului). Mor Kavafis şi Ştefan George.

NE TRĂITA MINUNE

„Eu niciodată nu am fost copil".

1933—**1940** Copilărie senină în cartierul liniştit, cu oameni aşezaţi, ploieşteni paşnici şi cumsecade. *(„Era o lumină cu totul aparte deasupra oraşului, înaintea războiului. O lumină fericită i-aş spune. Multă vreme am crezut că acest fapt se datoreşte copilăriei care vede cu un cu totul alt ochi luminaşi peisajul faţă de maturul ochi de mai tlrziu. E adevărat că înainte de război nu văzusem niciodată morţi şi că singura moarte la care asistasem fusese tăierea unui miel de Paşti...").* Nini, cum 11 alintau ai săi, era fermecător şi bucălat ca un „putto" renascentist. Nu se deosebea prea mult **de** alţi copii de vîrsta lui: era zglobiu, spontan, ager la minte, sensibil şi îndeajuns **de** cuminte, dar şi cam rîzgîiat **de** toţi, definitiv cuceriţi de drăgălăşenia sa. Făcea din cauza asta destule pozne şi nazuri şi-şi primea plata cuvenită **de** la părinţii care nu glumeau în chestiuni **de** educaţie. Avea ureche muzicală şi ai săi nu pregetară să-i cumpere un pian şi **să-1** „chinuie" cu lecţii particulare. Pînă la sfîrşitul vieţii, poetul a păstrat nostalgia unei vocaţii de muzician şi nu pierdea nici un prilej de a cînta la pian. Pe atunci, însă, prefera să se joace pe străzile şi locurile virane ale cartierului dinspre marginea oraşului', aproape **de** liniile ferate, unde copilul a deprins limbajul colorat, familiar şi ironic ce îl încîntase şi pe Caragiale î,n veacul trecut. Nicolae nu ştia limba maternă a soţiei sale şi

în casă neauzind deloc ruseşte, Nini nu o învăţă nici el. Un loc aparte îl ocupau în viaţa sa cărţile, de care va aminti mereu ca de imaginile cele mai limpezi âle copilăriei şi adolescenţei sale romanţioase. Tatăl său nu era bigot, nici'puritan, preţuia ca orice ploieştean autentic rîsul sănătos şi glumele cu sare şi piper, avea slăbiciune pentru chefurile adevărate cu bucate bune, ţuică de Văleni şi vin de Valea Călugărească» de unde veniseră străbunii săi la oraş, dar mai ales cu lăutari care cîntau pînă la amorţire, cu o bancnotă în arcuş sau lipită pe frunte, dureri nevăzute, melancolii atavice. De la astfel de rapsozi şi îndeosebi de la unul, Nae Lăutarul, a auzit întîia oară Nichita mirifica poezie folclorică românească *(„...Utere cu caracter literar am scris cred încă de la 6 ani, evident fără umbră de conştiinţă literară, ci suflat de vîntul poeziei populare şi lăutăreşti care bintuia atlt de vehement prin oraşul meu de baştină".)*

1934. Breton publică *Al doilea manifest suprarealist,* Giraudoux *Lupta cu îngerul.* La Moscova în cadrul primului congres al Uniunii Scriitorilor Sovietici, Maxim Gorki în raportul despre activitate utilizează în premieră noţiunea de „realism socialist". Se nasc Nicolae Breban şi Florin Mugur. • 1935. Sînt arestaţi, din ordinul guvernului fascist al lui Mussolini, Cesare Pavese şi editorul său. Se nasc Nicolae Labiş, Ion Gheorghe, Dumitru Radu Popescu.George Bălăiţă. Moare Fernando Pessoa. • 1936. Izbucneşte războiul civil din Spania şi este împuşcat Garcia Lorca. Un grup de poeţi englezi în frunte cu W.H. Auden se înrolează ca voluntari în armata republicană. Se nasc Marin Sorescu, Gheorghe Tomozei, Nicolae Velea. Mor Mateiu Caragiale, Luigi Pirandello şi Miguel de Unamuno. • 1937. Brâncuşi începe ansamblul de la Tîrgu-Jiu. Se naşte Dan Laurenţiu. Moare G. Topîrceanu. • 1938. Austria este anexată Reichului hitlerist. Valery publică *Introduclion ă la poetique.* Se nasc Doina Ciurea şi Marian Popa. Mor Octavian Goga şi C. Vallejo. • 1939. Arthur Lundkvist publică *Zbor de Icar,* Philippide *Visuri în vuietul vremii.* Se nasc Cezar Baltag, Emil Brumaru, Mihai Ungheanu şi Nicolae Manolescu. Mor Antonio Machado şi W.B. Yeats. începe al doilea război mondial.

1940—1944 Stănescu Hristea (Nichita) urmează cu rezultate excelente şcoala primară: primele două clase la Şcoala nr. 5 din Ploieşti, cu severul institutor Popescu, apoi

•din pricina evacuării oraşului, clasa a III-a la Şcoala primară mixtă din Buşteni — unde obţine „Premiul întîi pentru silinţă la învăţătură şi bună purtare" — în sfîrşit, absolvirea clasei a IV-a aflîndu-l cu părinţii în refugiu la Vălenii de Munte. Pentru poet scrierea, învăţarea alfabetului şi numirea prin litere a sunetelor **sînt** prima ruptură a eului cugetător şi raţional din fericita identitate cu lucrurile. Această treaptă a gindirii asupra cuvîntului o va numi **despărţirea insului** de propria **vorbire** *(„între mina copilului şi limba lui nu e nici **o** diferenţă. Limba lui are cinci degete, ca şi mina lui, şi apucă la întîmplare cu ea orice obiect abstract, cu aceeaşi dibăcie cu care apuci un fruct sau **o** surcea. Apoi cine prima „mare alienare", prima apariţie a diferenţei specifice intre ins şi lume: şcoala, clasa **I** primară, alfabetul, **O-I, OI.** Deodată afli că vorbeşti. Brusc, vorbirea din clntec devine cu totul şi cu totul altceva").* Mai matur decît colegii săi elevul nu a fost, dimpotrivă, era „copilăros", trăsătură pe care şi-a conservat-o toată viaţa, şi în această accepţie afirmaţia sa — „N-am fost niciodată precoce" — este demnă de luat în considerare. în schimb, era deştept foc, vioi, cu asociaţii uimitoare, prindea foarte uşor ceea ce-i stîrnea curiozitatea **şi** uita la fel de repede ceea ce nu-i întreţinea interesul intelectual. Părăsind oraşul, părinţii l-au ferit cît au putut de contactul direct cu ororile războiului, totuşi atmosfera sumbră de distrugeri şi masacre era prezentă pretutindeni: bombardamente, păduri arse, soldaţi ucişi, avioane în flăcări, case sfărîmate, moartea unor rude foarte apropiate. *(„Prea mi-a nins şi mi-a plouat, de mult,/ in copilăria mea cu nopţi grozavei clntecul de moarte ca să-l mai ascult,! glndul ca [să-l rotesc peste cadavre").*

1940. Se întrerupe decernarea Nobelului. Harta României este grav ciuntită. Dictatura antonesciană. Odisseas Elitis debutează editorial cu *Orientări.* Dylan Thomas publică *Portret al artistului in chip de cline tinăr.* Se nasc Mircea Ciobanu, Ileana Mălăncioiu, Gh. Pituţ, Mircea Martin. Moare asasinat de legionari Nicolae Iorga. a 1941 România intră în război. Apare *Istoria literaturii române de la origini pînă In prezent* de G. Călinescu. Se nasc Ioan Alexandru, Cezar Ivănescu şi

Ion Pop. Moare Rabindranath Tagore. • 1942. Se nasc Ana Blandiana şi Gabriela Melinescu. Bombardarea Germaniei. în temniţa franchistă moare de mizerie Miguel Hernandez. E. Fermi obţine prima reacţie nucleară în lanţ controlată. • 1943. Raidul aviaţiei americane asupra Ploieştilor. Tudor Arghezi este arestat şi internat în lagărul de la Tîrgu-Jiu. Se nasc Adrian Păunescu, Marius Robescu şi Laurenţiu Ulici. Moare Eugen Lovinescu. Teoria cuantică a cîmpului electromagnetic. • 1944. Declanşarea insurecţiei. T.S. Eliot publică *Four Quartets,* Alberti *Poesia* (1924—1944). Apare *Trilogia culturii* a lui Blaga. Este gazat la Auschwitz B. Fundoianu. Mor Liviu Rebreanu, Ion Minulescu, Ion Pillat, Romain Rolland şi F.T. Marinetti.

TRUPURILE COPILĂRIEI

„O, lucrurile n-au crescut o dată cu mine. jj Mi-ajungeau pînă la bărbie / cîndva în copilăria mea, acoperită / de ceţuri. // Mai tîrziu, / la sfîrşitul războaielor, j abia îmi mai urcau pînă la şold, j ca o dureroasă sabie de piatră".

1944—1948 Urmează clasele gimnaziale la Liceul „Sf. Petru şi Pavel". Examenul de intrare îl susţine în vara lui 1944 la Izvoarele, unde liceul era evacuat. Continuă să fie un elev bun, prima clasă o absolvă cu media generală 8,04, obţinînd menţiunea a Il-a. Totuşi învăţătura nu-l va mai atrage ca înainte, părîndu-i-se tot mai mult o corvoadă plictisitoare ce-l ţine departe de pasiunea pe care şi-o descoperise la această vîrstă: voluptatea febrilă a lecturii. Citeşte enorm, nopţi întregi nedormite, lecturi eterogene însă: sute de romane de aventuri, poliţiste, ştiinţifico-fantastice, toate parcurse cu sufletul la gură. Lectura e ingenuă şi nu are privire „critică", băiatul se cufundă în universurile imaginare, trăieşte alături de eroi întîmplările palpitante, petrece ceasuri

de încîntare şi de reverie pe marginea epicului fantezist. „Mimesisul" nu-l captivează, el caută un spaţiu şi un timp al ficţiunii pure, acel abstract „deodată" al aventurii. Părinţii îl surprind adesea cu cîte un roman pe birou, ascuns sub cărţile de şcoală. Elevul nu mai simte tragere de inimă pentru materiile unde are de „tocit" pe de rost tot felul de lucruri ce-i par neinteresante. Inteligenţa sa sclipitoare e capricioasă şi, capabilă de eforturi uriaşe şi concentrări intense totdeauna pe un suport pasional al preocupărilor, devine leneşă şi opacă în domeniile care nu o farmecă. Nichita era pe atunci un băiat voinic şi îndesat, cu un cap voluminos, rotofei la faţă, ceea ce-i făcea pe prieteni să-i spună *Grasu'*. Sub aparenta dezinvoltură şi ironie — produse ale spiritului său ascuţit — el ascunde o imensă timiditate. în aceşti ani a început să iubească tot mai mult poezia şi, simţindu-se atras de dificultăţile meşteşugului versificaţiei, încearcă chiar să o scrie. După melosul, cunoscut din prima copilărie, Nichita Stănescu urcă o nouă treaptă lirică, iniţiindu-se în ceea ce va numi altădată poezia fonetică („Prin vulturi vîntul viu vuia"). Este tot o formă a poeziei populare, trecute prin filtrele culte ale tradiţionalismului, al cărei model de neatins i se părea atunci Nunta Zamfirei a lui Coşbuc.

1945. Trupele române participă la eliberarea Ungariei şi Cehoslovaciei. Germania capitulează. Tonegaru publică *Plantaţii.* Se naşte Danie! Turcea. Mor Valery, Andrade, Else Lasker-Schuler. Explodează prima bombă atomică. • 1946. Lucian Blaga publică *Trilogia valorilor.* Gellu Naum *Culuoarele somnului,* Geo Dumitrescu *Libertatea de a trage cu puşca.* Gyorgy Lukâcs *Eseuri despre realism.* Prevert publică *Cuvinte,* E. Borel *Paradoxurile infinitului.* în Franţa, după ce participase la Rezistenţă, se sinucide, pe cînd scria *Manual al perfectei fericiri,* II arie Voronca (n. 1903). • 1947. Arghezi obţine Premiul naţional de literatură cu *Una sută una poeme.* Sartre publică *Baudelaire,* Boris Vian *Spuma zilelor,* Rene *Char Le Poeme pulverise.* Se nasc Adrian Popescu, Dumitru M. Ion, Ştefan Agopian, Petru Poantă. • 1948. Reforma învăţămîntului. W.H. Auden publică *The Age of Anxiety,* Ezra Pound *Pisan Cantos,* Stravinski *Poetique musicale,* Norbert Wiener *Cibernetica.* Debutează cu *întîlnirea din pămlnturi* Marin Preda.

ETERNUL BĂIEŢANDRU

„Adolescenţa e-o fringhie de aur /pe care n-o poţi tăia, dacă vrei, cu cuţitul. // Adolescenţa e-o fringhie de aur / legind nadirul şi zenitul. / E ca şi cum s-ar desprinde mereu, prima oară, j fiecare bătaie a inimii de trupul tău îndrăgostit, j e ca şi cum s-ar desprinde mereu, prima oară, / clipa, mirlndu-te că nu s-a oprit."

1948—1952 Urmează ciclul superior la acelaşi liceu, devenit între timp „I.L. Caragiale". Abia ieşit din copilărie, băiatul capătă deja în aceşti ani înfăţişarea de înger rebel cu care va fi cunoscut mai tîrziu în viaţa literară. *(„între paisprezece şi cincisprezece ani, cred, am căpătat în cîteva luni înălţimea de acum").* E zvelt şi mlădiu *(„trupul meu de odinioară de adolescent mov ca trestia").* cu trăsături nervoase *(„Braţele lui subţiri şi prelungi) tatuau liniştea cu dungi./ Şi chipul cu dlra buzelor arcuită,! săruta aerul ca pe-o iubită").* Vesel, inventiv şi candid din fire, adolescentul se lasă uşor învăluit de tristeţe. Blîndeţea şi generozitatea îi luminează dinlăuntru figura imberbă şi palidă, spiritualizată şi senzuală totodată, modelată de farmecul inteligenţei. Deşi iubeşte cu patimă cărţile şi este fascinat de mirajul poeziei, nu întrevede încă posibilitatea unei „profesii" literare şi îl aflăm înscris, conform dorinţei familiei, la secţia reală a liceului. De fapt cristalizarea conştiinţei de sine a fost lentă la Nichita Stănescu, poetul — în fond un autodidact de un tip aparte — maturizîndu-se greu, vîrstele şi etapele creaţiei, urcate după o îndelungată gestaţie internă, necorespunzînd vîrstei biologice aparente. Elevul, mereu remarcat de profesorul său de istorie N.I. Simache, învaţă în continuare inegal, dar nu fără strălucire, rezolvă probleme de matematică în gazeta liceului unde publică şi caricaturi semnate H, aşa cum mai tîrziu îşi va semna desenele N. Cîteva gesturi suav anapoda în spirit urmuzian, ce şochează atmosfera demodată, de rigidă „belle-epoque" provincială, contrariind infailibilitatea dascălilor supraveghetori prin libertatea lor gratuită, îi fac o plăcută celebritate de lider al frondei liceene intelectuale. In orele

plictisitoare pentru el, liceanul compune **în** gînd zeci şi sute de versuri pe care apoi le **recită** prietenilor încîntaţi,' dovedind o memorie fenomenală **şi o uriaşă capacitate de** „vizualizare" a poemului în spaţiul **abstract al** minţii. **Ce** „scria" pe atunci Stănescu Hristea Nichita? Producea cu graţie şi uimitoare dexteritate genuine compoziţii **ilare** într-un „baroc de mahala" liber de prejudecăţi lexicale, colorate violent şi poznaş cu cuvinte argotice în tonuri inflamate de care cîiîtecul de lume ploieştean nu **ducea** lipsă. Acum începe ciclul de **Argotice** care, permanent completat **şi** rafinat, va face pînă tîrziu in facultate faima de extraordinar versificator studentului Stănescu. împreună **cu** prietenii săi nedespărţiţi Emil **Popesc,"!!** şi Valeriu Pîrvan **se** joacă spiritual şi cu multă plăcere" „de-**a** revistă" iniţiind **în** liceu o foaie băşcălioasă şi nonconformistă, **Băcăonia,** ale cărei versuri simpatice şi obrăznicite circulau pe foi volante printre colegi. întîlnirea cu poezia lui Topîrceanu, convenabilă întru totul acestor spirite ploieştene adolescentine timide şi teribiliste deopotrivă, este hotărîtoare pentru formaţia interioară a junelui aspirant la graţiile muzelor, salvîndu-1 de **la** vulgaritatea lecturilor ieftine, arătîndu-i limitele romanţelor lăutăreşti şi ale folclorului orăşenesc în stilul cărora începuse să exceleze, deprinzîndu-î cu ironia subţire, nerăutăcioasă, umorul fin, comicul liric şi autoironia senină. Adevărata revelaţie a literaturii cu univers spiritual inefabil, **la** fel de captivant şi misterios ca lumea aventurilor **epico**-fantastice, o are în toamna lui 1950 cînd întîlneşte operele **lui** Swift, Cervantes şi Melville. **Călătoriile** lui **Gulliver, Don** Quijote şi **Moby Dick** vor rămîne toată **viaţa** printre cărţile lui cele mai iubite. Tot atunci îl citeşte **şi p'e** Bacovia, **căruia** instinctiv îi simte măreţia poetică fără **a o** înţelege **încă deplin.** Băieţandrul se dezvoltă armonios, cultivîndu-şi **parcă** acel „suflet frumos" despre care vorbeau grecii **în** sistemele **lor** ideale — sumă echilibrată **a** forţelor **psihice şi fizice, a** măsurii între suflet **şi** corp, între intelect **şi** sensibilitate. **Ii** place sportul, joacă volei, face curse cu **bicicleta, în echipele** de fotbal din liceul de băieţi ocupă **postul de portar. E cast** îndrăgostit de sora prietenului său Mircea Petrescu, Magdalena. Adolescenţa **va** rămîne pentru Nichita Stănescu „vîrsta **de** aur" **la** care se **va** întoarce mereu.

1949. Ipoteza schimbărilor de stare a materiei a lui Ramsay. T.S. Eîiot publică *Front Poe to Valery,* A. Lundkvist *Urme pe apă,* L. Borges *El Aleph,* Jebeleaim *Scutul păcii,* Dan Deşliu *Lazăr de la Rusca.* • 1950» Are Ioc o plenară a Uniunii Scriitorilor în care sînt dezbătute problemele poeziei pe baza unei concepţii estetice unice. P. de Boisdeffre tipăreşte *Metamorfoza literaturii,* Guillen *Cdntico.* Naţionalizarea unei părţi a fondului de locuinţe, printre care şi casa familiei Stănescu. Labiş participă la Consfătuirea tinerilor scriitori moldoveni de la Iaşi. Se nasc Daniela Crăsnaru, Mircea Dinescu, Liviu Ioan Stoiciu, Alexandru Condeescu. Războiul din Coreea. Mor Edgar Lee Masters, Cesare Pavese, G.B. Shaw, Yvan Goli. • 1951. Apare primul număr al revistei lunare *Tînărul scriitor.* G. Benn publică *Probleme der Lyric.* Mor Salinas şi Gide. • 1952. Labiş vine la Bucureşti. T. Vianu e simplu cercetător la Institutul de lingvistică. Jebeleanu publică *Bălcescu* şi *în satul lui Sahia* cu care obţine Premiul de Stat. Preda cu *Desfăşurarea* este „absolvit" de naturalismul de care fusese acuzat. Plenara CC. al P.M.R. înlătură grupul A. Pauker-V. Luca. Se nasc Nichita Danilov şi Dan David. Apare postum *Meseria de a trăi* a lui C. Pavese. Intră în funcţiune „cosmotronul" de la Brookhaven. Se stinge Constant Tonegaru (n. 1919). Moare, după ce dăduse o ediţie bogată, *Choix de poemes,* Eîuard.

POETUL

„Tinerilor voi suavi lungani, / existenţa voastră cea melodioasă / iscăleşte farmecul acestor ani, I plinea parc-o face mai gustoasă"

1952—1957 Urmează cursurile Facultăţii de filologie a Universităţii din Bucureşti. Opţiunea sa este o surpriză pentru părinţi. Plecat la Bucureşti să susţină examenul de admitere la Politehnică, Nichita se întoarce triumfător cu vestea că a reuşit la... Română. Şirul surprizelor din acel an nu avea să se încheie aici: Nichita se căsătoreşte spre sfîrşitul toamnei cu Magdalena Petrescu. iubirea sa adolescentină. E doar un

gest romantic fără suport real şi cei doi tineri se despart după un an. Băiatul înalt, îngrijit îmbrăcat, cu nimbul auriu al părului bogat, zîmbetul plăcut şi mucalit, vocea plină de tandreţe şi ironie, pielea albă atinsă uneori de semnele nubilităţii tîrzii, chipul deschis şi senin, îşi face repede noi cunoştinţe şi leagă amiciţii trainice. Acum îl cunoaşte pe ^rigore Ha^iu, prietenul lui de-o viaţă. Poetul va avea totdeauna un fervenT cult al prieteniei *(„A avea un prieten e mai vital decît a avea un înger").* Seraficul tînăr scrie însă poezii de-o savoare lexicală mult mai păminteană: Argoticele sale fac senzaţie şi vor fi gustate pînă la sfîrşitul facultăţii de către toţi noii săi prieteni literari, colegi sau profesori. în mijlocul versificaţiei emfatice şi găunoase a epocii, poemele acestea profund neserioase (parodii şi parafraze vesele), ştrengăreşti şi echivoce, aduc un imbatabil suflu de libertate voioasă. Registrul lor e unul sărbătoresc şi popular, ce acordă rîsului şi jocului o viguroasă funcţie eliberatoare de seriozităţi instituţionalizate. Nichita Stănescu tînăr avea pudoarea tragicului, iar firea sa solară şi vitalitatea sănătoasă, manifestate literar în spirit rabelaisian, îl îndemnau spre bucuria şi exaltarea vieţii. Nici vorbă să poată publica în presa dogmatică a vremii astfel de compoziţii proscrise de mentalitatea stupid severă a criticii oficiale. De altfel, cînd le transcrie în caietele sale, prin 1955, faza „argotică" este deja încheiată, rămînînd o simplă glumă a tinereţii. Tînărul îşi continuă cu gravitate ucenicia la clasici. Curios să cunoască modelul parodiilor topîrceniene îl citise deja pe Arghezi şi sub şocul ameţitorului talent lingvistic al autorului Cuvintelor potrivite îşi desăvîrşeşte ani la rînd studiul treptei *„morfologice"* a poeziei. La început e arghezian şi în tematica poemelor, apoi eliberîndu-se de tirania modelului, va păstra pînă la debut doar fascinaţia vocabularului fabidos al celui pe care îl va considera „etalonul de aur" al poeziei româneşti *(„Pe aici se trece, aici se dă examenul, de aici se pleacă mai departe").* îl va citi apoi pe Ion Barbu cu care se va iniţia în treapta *„sintactică"* a modului intelectual al lirei, în vreme ce cunoaşterea lui Blaga, înţelegerea lui Bacovia — poetul cel mai aproape inimii sale, aprofundarea lui Eminescu — geniul său tutelar, îi vor sugera existenţa inefabilei *„poezii metalingvistice" („care nu mai foloseşte nici unul dintre mijloacele poeziei",* avînd drept sursă *„inspiraţia, suflată la ureche poetului, rînd*

pe rînd, de către Apollo sau de către Dionisos"). Prin anul doi Nichita îl cunoaşte acasă la Sandu Tzigara Samureaş pe Ion Barbu şi are revelaţia libertăţilor umorilor geniului şi ale. gesturilor fantaste ale marilor personalităţi creatoare, în această de neuitat întîmplare, povestită în aceeaşi noapte prietenului Grigore, îi citeşte maestrului două-trei poeme „impregnate de jocul său secund". Era vremea schimburilor de eărţi **şi într-o** astfel de „tranzacţie" studenţească Nichita îl întîlneşte pe Petre Stoica, alt companion de cursă lungă al poetului. **Tot** în **acea** perioadă **era** îndrăgostit de noua lor colegă, Djuna Giurea, venită de la Şcoala de literatură „Mihai Eminescu^aureolată de legenda prieteniei sale cu Labiş. Spre sfîrşitul facultăţii tinerii se vor logodi. Anul 1956 cuprinde **cîteva** evenimente ce-î vor marca decisiv pe viitorul poet: **în** amfiteatrul „Odobescu" îl întîlneşte pe ILabiş şi-1 ascultă recitind **Moartea căprioarei.** Hotărîtoare pentru gîndirea poetică **a** hiT" Nichita" Stănescu a fost însă îndelungata vizită **la un...** pictor. E drept că acesta se numea Ţuculescu, era medic şi cercetător ştiinţific de mare valoare, iar pe lingă insolita modernitate **a** viziunii sale plastice avea păreri profund originale despre lirica pură a unor Mallarme şi Valery. Este prima întîlnire şi **cea mai** importantă pentru poet cu universul artei abstracte, direcţie în care va evolua ulterior şi poezia sa. Tot acum leagă alte prietenii pe termen lung cu tinerii scriitori, poeţi, prozatori ori critici, aflaţi ca şi el in pragul afirmării **sau** deja publicaţi.

1958. Hillary şi Tensing cuceresc Everestul. Bogza publică *Meridiane sovietice,* A. Robbe-Grillet *Gumele,* Vasko Popa *Scoarţa.* încetează din viaţă I.V. Stalin. Al. Andriţoiu cu volumul său de debut *în ţara moţilor se face ziuă* obţine Premiul de Stat. Moare I.A. Bunin. • 1954. Apare *Gazeta literară.* Labiş absolvă Şcoala de literatură „Mihai Eminescu". Procesul lui Lucreţiu Pătrăşcanu. Debutează cu proze scurte Fănuş Neagu, Ion Lăncrănjan, Francisc Munteanu. în urma războiului din Indochina (1945—1954) Franţa recunoaşte Vietnamul democratic. • 1955. Arghezi scrie *1907 — Peizaje,* Marin Preda publică primul său volum din *Moromeţii,* Guilien *Elegiile antileze.* Debutează editorial Eugen Barbu şi Titus Popovici. Apare *Spaţiul literar* al lui Maurice Blanchot. Picasso pictează *Femeile din Alger.* Blaga traduce *Faust.* Mor Hortensia Papadat—Bengescu, Claudel şi Thomas Mann. • 1956. Blaga este propus de către Academia regală

din Suedia pentru Premiul Nobel, dar în ultima clipă îi este preferat poetul spaniol Juan Ram6n Jimenez, aflat în exil. Labiş publică *Puiul de cerb* şi apoi *Primele iubiri* fiind primit în Uniunea Scriitorilor. Bacovia primeşte *Ordinul muncii.* Arghezi tipăreşte *Ctntare omului* şi este ales membru al Academiei. Rebeliunea contrarevoluţionară în Ungaria. Este arestat dintr-o eroare Alexandru Ivasiuc. Nathalie Sarraute publică *L'Ere du supcon.* Se stinge la Berlin Gottfried Benn. în urma unui tragic accident moare în decembrie Nicolae Labiş.

1957 în martie Nichita Stănescu debutează simultan în revistele **Tribuna** (anul **I,** nr. **6, 17** martie) **şi Gazeta** literară (anul **IV, nr. 12, 21** martie), în aceeaşi săptămînă **fastă** pentru tînărul **ce** împlinea **24** de ani la **31 martie. A fost** sprijinit în reuşita tentativei **de** Dumitru Micu şi **de...** aniversarea a 50 de ani **de** la răscoala din **1907.** în proaspăt înfiinţata revistă clujeană, cele trei poezii ale sale, **Au fost oameni** mulţi, La **lemne, Pămînt,** au ca model lirica socială vindicativă a lui **T.** Arghezi, lexicul mişcărilor **telurice fiind** intersectat de unele accente mai astrale, sugerînd rezonanţa cosmică a evenimentelor ce trădează şi lecturi **din Goga. în** ediţia **de** faţă poetul a socotit însă reprezentativ pentru debutul său poemul apărut în **Gazeta literară** sub titlul **1907,** numit acum **Ardea spitalul cu bolnavi cu tot.** Pînă la sflrşitul anului îi mai apar în **Gazeta literară** o traducere din **A.** Tudal, **Veghea** (nr. 17/25 aprilie) şi poemele **Cîntec de leagăn** (22/30 mai), **Femeia** aceea (23/6 iunie) şi **Deceniul Republican (52/26** decembrie), iar în **Tribuna** un triptic de dragoste **Joc de unu, Despărţirea de dimineaţă, Joc de doi (44/7** decembrie), poezii incluse şi în volumul său de debut Sensul **iubirii.** Lirica publicată în revistele clujene **Tribuna** şi Steaua în acea perioadă este curind supusă unor critici severe de către dogmaticii vremii, indignaţi că „modernismul" tinerilor poeţi de aici **tindea,** nici mai mult nici mai puţin, decît să readucă în circuitul literar temele poeziei lui Blaga, Barbu şi Bacovia. Nichita Stănescu şi-a ales deja semnătura literară. Lucrează în această perioadă la ciclul **Cîntecele inorogului** căutîndu-şi calea spre **o** rostire poetică personală eliberată de influenţe. Sînt poeme greu publicabile în epocă şi doar o parte din poeziile scrise acum şi **în** anii următori vor putea vedea lumina tiparului în primul său volum.

Primul satelit artificial al pămîntului. JEugen Barbupubiieă *Groapa,* Baconsky *Fluxul memoriei,* Blaga o traducere *Din linca universală,* Miron Radu Paraschivescu *Cîntice ţigăneşti.* T.S. Eliot scrie *Despre-poezie şi poeţi.* Se stjmŢe^Parjs_Erâncus^ Heisemberg şi Pauli elaborează o formulaTmiversâlă pentru particulele elementare ale materiei (Weltformei). Debutează în volum Ion Gheorghe, Petre Stoica, Gh. Tomozei. Mor Gjorgje^Eâcasia.şi CajniLP^trgşcu.

1957—1960 După absolvirea facultăţii, este pentru scurt timp corector (o jumătate de normă) şi apoi, pînă în 1968, redactor la secţia de poezie a Gazetei literare (director Zaharia Stancu, redactor-şef Paul Georgescu şi Tiberiu Utan). Sînt anii unei sărăcii pline de vise literare, aprinsă de o nepotolită sete de cultură şi de adevăr, bogată în semne minunate ale harului curat al talentului, anii uneia dintre cele mai frumoase şi mai exemplare boeme ale literaturii române. Afinităţi comune duc la închegarea unui „cerc" inconformist, spiritual şi simpatic, „autodidact" in sensul cel mai bun, de boemi mai mult sau mai puţin din convingere, cît din nevoie, hrănindu-se cu lecturi, idei şi poezii, mîndri de-neintegrarea lor inofensivă, risipitori cu gesturile duioase,, puşi pe farse nevinovate şi gata să facă o sărbătoare din cel mai mic succes al vreunuia; Grigore Hagiu. Mircea lyjjn/^cji Modest JVJorariu, Lucimi_j£uiLUie, Nicolae Breban. Petre Stoica. Cezar. Baltag. Fămţy3_j£eagu şi alţii. Puţini aveau o situaţie materială cît de cît stabilă. Deşi „literatura"" era pe atunci o afacere foarte rentabilă pentru nenumăraţii conformişti ai vremii, aproape toţi lipsiţi de cel mai elementar talent, tinerii aceştia încăpăţînaţi preferau să-şi apere, cu preţul vicisitudinilor provizoratului, dreptul la libertate şi fantezie. Majoritatea provinciali veniţi la Bucureşti să cucerească gloria, locuiau în cămăruţe ieftine la subsoluri ori mansarde. Băieţi plini de viaţă, departe de imaginea clorotică a scriitorului desprins de cele lumeşti, epuizau repede micile „alocaţii" şi pachete primite lunar de acasă şi cheltuiau fără griji în însufleţitele lor colocvii sumele, uneori destul de consistente, primite pe cîte o scriere mai norocoasă publicată de vreo-revistă. Cea mai mare parte a timpului, însă, îşi înşelau foamea, ce nu ţinea seama de geniul lor, cu gustări simbolice şi fanteziste, ceai negru şi fum de ţigară. Nichita era unul dintre puţinii cu salariu şi loc sigur de muncă, în schimb, mai puţin.

înzestrat pentru contactul cu lumea neliterară, veşnic nu avea unde dormi. De altfel, pentru el somnul avea'şi mai puţină importanţă decît mîncarea, poetul fiind un campion al nopţilor albe închinate poeziei şi filosofării, conversaţiilor pline de spirit. A ajunge să posezi o „casă" fiind peste puterile lui de atunci şi de mai tîrziu, el primea cu graţie în acest domeniu ajutorul prietenilor care-1 găzduiau cu dragoste în umilele lor locuinţe. După ce, împreună cu Nicolae Velea, aflat în aceeaşi situaţie, încearcă să doarmă chiar în sediul gazetei unde lucrau, pe bulevardul Ana Ipătescu, Nichita trece rînd pe rînd pe la Hagiu, Breban, Moraru, Ivănescu, cel mai mult zăbovind apoi în mansarda lui Petre Stoica din strada Gutenberg nr. **16** A, loc aproape de astre, căruia oaspetele îi va dedica un poem în Steaua: *„Pe strada Gutenberg într-o mansardă/ demult, beţiile cu ceaiuri negre/ făceau aldinele să ardă/pe zidurile răzuite negre/Mari hărţi defumpurtînd cocardă/ o lună strălucind din cercuri negre/'pluteau pe cerul din mansardă/ pe zidurile afumate negre/ Noi doi visam o mare artă/ cu versuri albe, versuri negre/ o inimă dinamitardă/ bătea-n ciolanele noi, negre/ şi lungi, şi-n creştere bastardă/ hrănite doar cu ceaiuri negre/ pe strada Gutenberg într-o mansardă// pe strada Gutenberg într-o mansardă,/ pe strada Gutenberg într-o mansardă...".* Aflaţi în avangarda generaţiei lor, ei simt că trebuie să-şi unească eforturile spre a trece împreună barierele abrupte ridicate de comandamentele zilei în faţa noilor orientări. Spre deosebire de negaţiile avangardiste dintotdeauna, spiritul lor de revoltă e unul'profund constructiv, el însemnînd, paradoxal, o reînnodare cu marea tradiţie a literaturii interbelice româneşti. Ruptura dintre generaţii, caracteristică boemei ca stare d'e spirit, acţiona aici, dimpo-triva.'. ca 0 Punte către trecut, ai cărui moştenitori direcţi tinerii aceştia se considerau. Dincolo de „neseriozitatea" lor socială, ei sînt serioşi cărturari cu solide cunoştinţe de cultură, spiritul histrionic ascunzînd o gravitate intransigentă faţă de tot ce însemna formaţia lor spirituală şi propria creaţie. Unul altuia îşi citesc, rezumă şi comentează ultimele lecturi de poezie, proză şi filosofie, încercînd — peste ignoranţa suficientă a culturii rudimentare a timpului — să fie sincroni cu destinul literaturii moderne. Prea puţin din preocupările lor răzbate acum pînă la tipar, ceea ce scriu într-adevăr valoros va apare abia peste ani în volume. Spre a „supra-

viețui" artisticește sînt obligați să publice în presă lucruri convenționale. în conjunctura strîmbă a aparițiilor, reușesc totuși să-și păstreze demnitatea optînd pentru motivele cele mai puțin compromițătoare și subminînd retorica goală a corifeilor timpului. Dintre aceste „exerciții impuse" Nichita Stănescu alege cu predilecție protestul împotriva războiului, scrie poezii antifasciste și imnuri păcii — teme universale pe care izbutește versuri și imagini remarcabile, păstrate și în primul volum. După debutul în reviste, cărțile pe care încep să le scoată, oricît de cenzurate și forfecate, aduc fără șovăială un aer nou anunțînd apropiatul sfîrșit al „hiatusului" de peste un deceniu ce se crease după război în cultura națională. Literatura noastră se îndrepta cu certitudine spre o zodie fastă. Negurile începeau să se ridice. Tinerii boemi vor deveni marii scriitori ai celui de-al treilea moment clasic al culturii românești, moment marcat politic de atmosfera Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român.

1958. în continuarea *Tînărului scriitor* apare *Luceafărul.* Debutează cu o culegere de nuvele, *Fuga,* D.R. Popescu. Retragerea trupelor sovietice staționate temporar pe teritoriul României. Apare postum *Lupta cu inerția* a lui Labiș. Jebeleanu publică *Surisul Hiroșimei.* Mor Jimenez și Roger Martin du Gard. » 1959. Tudor Arghezi scoate o ediție de *Versuri,* Jebeleanu *Oratoriul Eliberării,* Eugen Ionescu *Rinocerii.* Victoria revoluției din Cuba. Debutează Fănuș Neagu cu *Ningea In Bărăgan.* „Lunik-3" fotografiază partea invizibilă a lunii. Mor Dan Botta și Boris Vian.

STAREA POEZIEI

„Poetul nu are biografie: biografia lui este de fapt propria lui operă, mai bună sau mai rea, mai măreață sau mai puțin măreață."

1960 La sfirsitul anului Nichita Stănescu debutează cu volumul SENSUL IUBIRII (București, E.S.P.L.A., 112 pag., lei 3, colecția „Luceafărul", prefață de Silvian Iosi-

feseu). în prefaţă se află deja atît „evidenţierile" cît şi principalele obiecţii cu care va fi întimpinat volumul: „îndrăzneala imaginii riscă să devină pe alocuri forţare, încărcare, să degenereze în obscuritate. Şi mai ales ar fi necesar ca ataşamentul poetului pentru socialism care dă căldură versurilor să se traducă printr-un contact mai intim cu concretul construcţiei s ocialiste".

în aceeaşi colecţie debutează Cezar Baltag *(Comuna de aur)* şi Nicolae Velea *(Poarta).* Gellu Naum publică *Poeme despre tinereţea noastră.* T. Maiman realizează primul laser. A. Masson expune *Insesizabilul.* Antonioni regizează *Aventura,* Fellini *La dolce vita.* Mor Boris Pasternak, Camus Ia volanul unui Facel-Vega şi J. Supervielle la cîteva săptămîni •după ce fusese ales „Prinţ al poeziei".

1962 în lunile ianuarie-februarie se află la Hunedoara şi Reşiţa trimis spre documentare la Combinatul siderurgic pentru „un contact mai intim cu concretul". Va scrie cîteva poeme cu temă „siderurgistă", unele (Tîrziu de **vară,** Sensul oţelului) asigurîndu-i „viza" pentru apariţia volumului următor. La 6 iunie se căsătoreşte cu Doina Ciurea, minunatul lor „roman" de dragoste de aproape zece ani formînd „subiectul" volumului **O** viziune **a** sentimentelor.

1961. Primul zbor în Cosmos al unui om. începe „Criza Caraibilor". Debutează Anghel Dumbrăveanu cu *Fluviile visează oceanul.* A. Resnais şi A. Robbe-Grillet realizează *Anul trecut la Marienbad.* Mor pe rînd Lucian Blaga, Mihail Sadoveanu, Gala Galaction, George Mărgărit, -Cezar Petrescu şi, de ciroză, Ion Barbu. Se sinucide Ernest Hemingvvay. • 1962. Apar postum *Poezii* de Blaga. *Testamentul meu plastic* de Ion Ţuculescu. Debutează Grigore Hagiu cu *Autoportret in august.* Eugen Barbu este numit redactor şef al *Luceafărului,* revista devenind într-adevăr tribuna tinerei generaţii. Fănuş Neagu publică *Dincolo de nisipuri,* Fr. Diirrenmatt premiera *Fizicienii.* Mor Ion Ţuculescu, G.] Bachelard, E.E. Cumings, William Faulkner.

1963 în iunie Nichila Stănescu face prima sa călătorie peste hotare, în Cehoslovacia.

Poeme noi de Tudor Arghezi. G.W. Beadle *Genetica si biologia modernă.* Mor J. Cocleau, Tristan Tzara, W.C. Williams, V. Voiculescu. Este asasinat la Dallas preşedintele J.F. Kennedy.

1961 Apare la începutul anului O VIZIUNE A SENTIMENTELOR (Bucureşti, Editura pentru literatură, 120 pag., lei 4,50). Este volumul care-1 consacră ca un poet solar al purității adolescentine. Cartea primeşte Premiul Uniunii Scriitorilor. împreună cu D.R. Popescu şi N. Tertulian participă în Finlanda la manifestările prilejuite de comemorarea a 75 de ?,ni de la moartea lui Mihai Eminescu. După o *„Valoric splendidă ca avionul prin Praga, Berlin. Copenhaga",* admiră la Helsinki splendoarea nopților albe, atît de aproape de spiritul său „noctambul". Relațiile sale matrimoniale sînt tot mai dificile, poetul suportînd greu rigorile instituției fără intensitatea sentimentelor care-1 robiseră inițial. Spre sfirşilul anului o cunoaşte pe Gabriela Melinescu, poetă in plină afirmare, în tensiunea relației lor Nichita Stănescu creîndcele mai explozive opere ale sale. Amîndoi autori ai unor universuri abstracte, sentimentele li se vor converti în explorarea unor insolite teritorii lirice ce se rup de aparența accidentului biografic. Nichita reîncepe periplul său boem in mansardele prietenilor.

J.P. Sartre tipăreşte *Cuvintele.* Debutează edilorial Ioan Alexandru *Cum să vă spun,* Ana Blandiana *Persoana intii plural.* Marin Sorescu *Singur printre poeți,* Ştefan Aug. Doinaş (la 42 de ani) cu *Cartea mareelor* şi Ion Vinea (la 69 de ani) cu *Ora flnttnilor,* în chiar anul morții sale. Liviu Ciulei regizează *Pădurea spânzuraților.* Sinteza insulinei. Mor Tudor Vianu, Mihai Ralea, Mihu Dragomir. începe războiul din Vietnam.

1965 Apare în martie DREPTUL LA TIMP (Bucureşti, Editura tineretului, 84 pag., lei 12, ilustrații de Mihu Yuleă.-nescu). Este locul unei metamorfoze lirice mdicînd apariția

- _ ordinea cuvintelor, voi, **I**

Unei experiențe noi, fundamentale pentru destinul poeziei sale, experiența neantului ce estompează vechile teme şi tonalități lirice. In aceeaşi lună este ales în noul comitet de conducere al Uniunii Scriitorilor. In mai vede pentru prima oară Belgradul care va rămîne oraşul lui de suflet, legat de marile sale succese literare. In Iugoslavia participă împreună cu Cezar Baltag la întîia ediție a festivalului de poezie de la Struga, unde peste 17 ani va purta într-un veritabil triumf ***„Cununa de aur".*** Acum obține cu poemul Quadrigă ***„Premiul mic",*** pentru tineri, juriul macedonean preferîndu-l pe Nichita lui Evtuşenko. Este prima sa recunoaştere internațională.

La 24 iulie în funcția de prim-secretar al CC. al P.C.R. este ales Nicolae Ceauşescu. Debutează în volum Adrian Păunescu *Ultrasentimente,* Oabriela Melinescu *Ceremonie de iarnă,* Nicolae Breban *Francesca* şi Ge'orge Bălăiță *Călătoria.* loan Alexandru publică *Viața deocamdată,* Ion Bănuță *Lacrima diavolului.* Apare în B.P.T.o antologie din Bacovia. Lucian Pintilie realizează *Duminică la ora 6.* Vasko Popa publică *Poezii.* Vasarely expune *Song* 2. Moare la Londra T.S. Eliot. Ipoteza existenței^ particulei „quark" baza tuturor particulelor elementare. La Bucureşti se stinge George Călinescu în urma unei ciroze pe care o neglijase, ca şi Ion Barbu şi, mai tîrziu, Nichita Stănescu.

1966 Publică 11 ELEGII (Bucureşti, Editura tineretului, 84 pag.) cartea în jurul căreia se va da o adevărată „bătălie a modernității". Motivele care-i opun pe combatanți sînt multiple, motivațiile nu întotdeauna literare, dar cîştigul este esențial estetic pentru orientarea literaturii române contemporane. Cartea este „suma" gîndirii lirice a poetului aflat la zenituLcroației sale. De altfel, redactoarea de carte Eugenia Tudor nici nu avusese curajul să o publice integral, Elegia oului, a noua fiind scoasă din sumarul volumului. In structura gîndită de el, Elegiile vor apare abia mai tîrziu, în prima sa antologie de autor, Alfa. în paginile Gazetei literare susține un serial de *„Convorbiri literare",* iar în colecția „Cele mai frumoase

poezii" îngrijeşte o ediţie din Vasko Popa, Versori (Ed. tineretului, în româneşte şi cuvînt înainte de Nichita Stănescu, 218 pag., lei 4).

Debutează Leonid Dimov cu *Versuri,* Mircea Ciobanu cu *Imnuri pentru nesomnul cuvintelor,* Gh. Pituţ, *Poarta cetăţii* şi Dumitru M. Ion *ladeş.* N. Schoffer *Sculpturi picto-luminiscente.* Orson Welles regizează *FuMaff,* iar Pr. Trufîaut *Farenkeit 45J.* 'Adrian Păunescu publică *Micii primi,* Ion Gheorghe *Scrisori esenţiale,* Ioan Alexandru *Infernul discutabil,* Marin Sorescu *Moartea ceasului,* Geo Dumilrescu *Nevoia de cercuri.* Moare A. Breton. - ••

1967 Este un an bogat pentru poetul intrat in cel de-al 34-lea an al vieţii, trei cărţi ale sale văzînd lumina tiparului: ROŞU VERTICAL (Bucureşti, Ed. Militară, 136 pag., lei 4,75) cu o notă pe ultima copertă de Eugen Simion; ALFA (Bucureşti, Ed. tineretului, 198 pag., lei 6, colecţia „Albatros") şi, în sfîrşit, volumul OUL ŞI SFERA (Bucureşti, Ed. pentru literatură, 130 pag., 4,75 lei) cuprinzînd un ciclu de **„imagini** din Franţa", poetice „impresii" din călătoria de la începutul anului, ce îl purtase prin Viena, Monte-Carlo, Paris, Versailles. Avignon. Acum îi cunoaşte pe Jacques Prevert şi Francis Ponge. Peste poemele acestei perioade începe.să coboare o aură melancolică, apar stări necunoscute pînă atunci liricii sale: regretul, greaţa, presentimentul morţii, tristeţea unei infrîngeri necunoscute, o vagă atmosferă crepusculară învăluind extraordinare poezii, de o arhitectură desăvîrşită.

Al. Philippide publică *Monolog în Sabilon,* Dimitrie Stelaru *Mare incognitum,* Eugean Jebeleanu *Elegie pentru floarea secerată,* Ion Gheorghe *Zoosophia,* Grigorc Hagiu *Sfera gînditoare,* Florin Mugur *Mituri,* Gh. Tomozei *Dacă treci rîul Sclenei,* Gabriela Melinescu *Fiinţele abstracte,* Anghel Dumbrăveanu *Iluminările mării,* Tudor George *Balade.* Apar *Moromeţii* (voi. II). Dan Laurenţiu debutează cu *Poziţia aştrilor* şi Marius Robescu *Ninge la izvoare.* Antonioni creează *Blow-up.* începe şirul războaielor israeliano-arabe. Mor Tudor Arghezi, Otilia Cazimir şi Cari Sandburg.

1968 Apare LAL'S PTOLEMAEI (Buc. Ed. tineretului, 156 pag., lei 6, ilustrații Mihai Sînzianu), carte cu larg ecou marcând o nouă încercare a poetului de a ordona lumea după explozia ce pulverizase parcă elementele viziunii sale de după Elegii. în iunie se află în Cehoslovacia unde vizitează Brno, Spiclherk, Praga. *(„Ghidul a înnebunit la Spielberk sus/ în închisoare;! mimează vechi torturi şi trupuri oarecare/ din care trasc-n sus şi trasc-n jos/ căzu ficatul fioros".* Bufonul şi moartea).

Primii oameni debarcă pe lună. Apare revista *România literară* în con-Iiuuarea *Gazetei.* Mircea Ciobanu publică *Patimile* şi *Martorii,* Şt. Aug. Doinaş *Ipostaze,* Gellu Naum *Althanor,* Ion Gheorghe *Vine iarba,* loanid Romanescu *Presiunea luminii,* Const. Abăluţă *Piatra,* Cezar Baltag *Monada,* Angliei Dumbrăveanu *Oase de corăbii,* Leonid Dimov 7 *poeme* şi *Pe malul Slixului.* Cezar Ivănescu debutează cu *Rod,* Georgo Alboiu cu *Cîmpia eternă,* iar Mircea Ivănescu eu *Versuri.* Mor John Sleinbeck şi Salvatore Quasimodo.

1909 Tipăreşte NECUVIINȚELE (Bucureşti, Editura tineretului, 216 pag., lei 12, ilustraţii de Mihai Sînzianu) în care sînt dezvoltate sugestii din volumul anterior în tonul unei profunde dureri fără pricină aparentă, a unei dezolări fură leac. Cartea primeşte Premiul Uniunii Scriitorilor. Pînă la sfîrşitul anului mai apar: placheta Cinci degete (Piteşti, Biblioteca „Argeş". 16 pag., versuri apărute deja în volume) şi volumul UN PĂMÎNT NUMIT ROMÂNIA (Buc, Ed. Militară, 150 pag., lei 25, copertă şi ilustraţii de Mihai Sînzianu), carte insuficient prizată de critică deşi conţine poezii din cele mai remarcabile ale poetului. Opera sa începe să fie tradusă in alte limbi: în Cehoslovacia ii apare volumul JEDENAST ."LEGII (Praga, Ed.Odeon, 78 pag., traducere în cehă de Cva Strebingerova care semnează şi prefaţa cu Josef Ilirsâl), iar in ţară ediţia bilingvă germană — română 11 ELEGIEN - 11 ELEGII (Buc, Ed. pentru Literatură, 104 pag., traducere de Dictcr Schlcsak). Este numit redactor-şef adjunct al revistei Luceafărul, alaiuri de Fănuş Neagu, Gh. Tomozei,

Adrian Păunescu, Locuieşte cu Gabriela Melinescu pe Aleea Romancierilor, într-un apartament de două camere ai căror pereţi sînt tapetaţi cu icoane pe sticlă şi lemn. Colecţionează ceasuri vechi, dăruite ulterior prietenilor. în decembrie trece printr-o situaţie limită aflîndu-se în maşina condusă de Nicolae Rreban, care pe şoseaua Cîmpina-Bucureşti suferă un accident în care este grav rănit Pop Simion. Nichita îl însoţeşte pe prietenul aflat între viaţă şi moarte la spital şi stă lingă el întreaga noapte, cît durează operaţia acestuia, îneurajîndu-I tot timpul.

Ioan Alexandru publică *Vămile pustiei,* Virgil Teodorescu *Blănurile oceanelor,* Leonid Dimov *Carte de vise,* Grigore Hagiu *Spaţiile somnului,* Cezar Baltag *Odihnă In* ***ţipai,*** Dan Laurenţiu *Călătorie de seară,* Ana Blandiana *A treia taină,* Gheorghe Pituţ *Ochiul neantului* şi *Sunetul originar,* Gheorghe Tomozei *Suav anapoda.* De acum pînă în 1973 Tomozei este redactor şef la *reviste Argeş.* Angela Marinescu debutează eu *Stnge albastru,* Nicolae Ioana cu *Moartea lui Socrate,* iar Doina Ciurea cu volumul *Dialog despre eroare.*

D'O Alt an editorial rodnic pentru poet: acum publică un nou volum ÎN DULCELE STIL CLASIC (Buc, Editura Eminescu, 212 pag., lei 8) cu care fragmentarismul şi inegalităţile valorice se accentuează (dar cu care lumea începe să se „reaşeze", lăsîndu-se „rescrisă, redescrisă" în stilul stănescian) şi o a doua antologie de autor POEZII (Buc. Editura Albatros, 248 pag., lei 6, colecţia „Cele mai frumoase poezii"). Apar şi două ediţii bilingve ale Elegiilor: 11 ELEGIES (Buc. Ed. Eminescu, 92 pag., traducere în engleză şi prefaţă de Roy MacGregor-Hastie) şi 11 ELEGIES (Buc' Ed. Eminescu 92 pag., traducere în franceză de Andree Fleury), cu o prefaţă de prestigiosul critic Pierre de Boisdeffre. Călătoreşte cu Anghel Dumbrăveanu şi Petre Stoica Ia Belgrad, unde împreună cu Adam Puslojic şi Srba Ignjatovic compune substanţa unui original volum de versuri. Se desparte de Gabriela Melinescu. Este redactor şef adjunct la România literară pînă în 1973, cît timp revista este condusă de Nicolae Breban.

Susține o rubrică lunară in revista Argeş. Scrie prefața la traducerea lui Aurel Covaci din T.S. Eliot, Poeme („Cele mai frumoase poezii").

Leonid Dimov publica volumul *Elcusis.* Şt. Aug. Doinaş *Aller ego,* Ion Brad *Orga de mesteceni,* Tudor George *Baladele singaporene,* Marin Sorescu *Tuşiți,* Mircea Ivănescu *Poeme* şi *Poezii,* Dan Laurențiu *Imnuri călre amurg,* Romulus Vulpescu *Şi alte poezii,* George Alboiu *Edenul de piatră,* Ileana Măiăncioiu *Către Ieronim.* Daniel Turcea debutează cu *Entropia,* iar Emil Brumaru cu *Versuri* urmate de *Detectivul Anhur,*

1971 Apar în R.S.F. Iugoslavia două cărți traduse şi îngrijite de prietenul său Aclam Puslojic: BEOGRAD U PET PRIJATELJA — BELGRADUL ÎN CINCI PRIETENI (Vrsak, Biblioteca „UGAO", 80 pag.) ediție bilingvă de poezii inedite şi NERECI (Krusevac, Ed. Bagdala, 72 pag, colecția „Mola Biblioteka") —- Neeuvintele — o antologie. în mai vizitează Italia *(',,miraculosul Colisseum roman; o Veneție de vis"): ,,După ce am văzut* Pieta *de Michelangelo am devenit un om cult".* Apoi în iulie şi august se află *„într-o Londră plină de melancolie"* unde participă la al IV-lea Festival de poezie — *Poetry International* — organizat de Patrik C. Garland şi Charles Osborne în colaborare cu *Poetry Book Society.* O fotografie îl înfățişează alături de W.H. Auden la una dintre cele trei seri de recitaluri de la *Quenn Elizabeth Hali* unde prezența strălucitoare a poetului român a fost remarcată de presa britanică.

în sala Ateneului român are loc premiera cantatei *Soclu, pentru timp* de Liviu Glodeanu pe versuri de Nichita Stănescu. Emil Bolta publică *Versuri,* Nina Cassian *Recviem,* Anghel Dumbrăveanu *Fala străină a nopții,* Adrian Păunescu *Istoria unei secunde.* Debutează în volum Mircea Dinescu *Invocație nimănui* şi Adrian Popeseu *Umbrim..* Mor Dimitrio Stelarii, Perpessicius, Miron Radu Paraschivescu, Ghiorghis Seferis.

1072 ^ Obține eu volumul do eseuri CARTEA DE RECITIRE (Buc, Ed. Cartea Românească, 150 pag., lei 4,25) pentru a treia oară Premiul Uniunii Scriitorilor. în „Biblioteca Argeş" îi apare o a doua plachetă, tot o scurtă antologie, O literă în oglindă (Piteşti, se difuzează cu revista ,,Arges"). Publică două noi volume de poezii: BELGRADUL ÎN CINCI PRIETENI (Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 62 pag., 8,50 lei), cu o prefață de Mircea Tomuş, şi MĂREȚIA FRIGULUI - Romanul unui sentiment (Iaşi, Ed. Junimea, 192 pag., lei 14, colecția Lyra) ultimele cărți de poezie inedite înaintea unei tăceri editoriale de şase ani. Poemele prefigurează o „schimbare la față" venită dintr-o anume oboseală existențială. Munceşte în continuare susținut: ține constant rubrica din Argeş, traduce şi prefațează un volum de versuri de Adam Puslojic Pasărea dezaripată. în octombrie vede din nou Parisul, iar în noiembrie le scrie părinților din Rottcnbuch şi Freiburg.

Ion Gheorghe publică *Megalitice,* Mircea Tvănescu *Alte versuri,* Eugen Jebeleanu *Hanibal,* Mihai Beniuc *Arderi* şi *Turn de veghe,* Marius Robescu *Clar şi singurătate,* Tudor George *Sonetele aeriene,* Dan Deşliu *Visul si veghea.* Mor Ezra Pound şi Yasunari Kawabata.

1973 Scoate o antologie numai de poezie de dragoste CLAR DE INIMĂ (Iaşi, Ed. Junimea, 268 pag., lei 20), iar în „Biblioteca Argeş" a treia plachetă, mai neobişnuită: Ion Neeulce: O samă de cuvinte aşezate în chip de vers de către Nichita Stănescu (Piteşti, 16 pag). Prietenii Adam si Anghel îi editează o selecție bilingvă STRIGAREA NUMELUI - DOZIVANJE IMENA (Timişoara, Ed. Facla, 184 pag., traducere în sîrbo-croată de Adam Puslojic). Urmează o lungă serie de traduceri în reviste şi volume, vorbind elocvent despre larga receptare şi recunoaştere a operei sale.

Marin Sorescu publică *La lilieci,* Ioan Alexandru *Imnele bucuriei,* Mircea Dinescu *Elegii de cînd eram mai tînăr.* Daniela Crăsnam debutează cu *Lumină cît umbră.* Mor Demostene Botez şi Pablo Neruda, la cîteva zile după răsturnarea de către fasciştii chilieni a guvernului Unității Populare al preşedintelui Allende.

1974 I se tipăresc selecţiile VIZ10RGONA (Buc, Ed. Kriterion. 104 pas, traducere în maghiară do Szilâgyi Domokbs) - Orga dc apă - şi THE ST!LE [JNBORN ABOUT TIIE DEAD (London, Anvil Press Poetry, 98 pag., traducere de Peter Jay) — Cel care nu s-a născut încă, către cel care a murit — carte apărută întîi în „Yowa translation series", University of Yowa, USA. în martie, de ziua lui, are o revelaţie a morţii sub forma unui îngrozitor tunel oranj. Odiseea sa „spaţială" continuă şi poetul locuieşte acum într-o cameră la Ion Drăgănoiu. în perioada campionatului mondial de fotbal se află în R.F. Germania împreună cu Constantin Chiriţă şi Petre Stoica

Are loc în sala Filarmonicii din Bucureşti, premiera poemului *Patria* de Grigore Nica pe versuri de Nichita Stănescu. Adrian Păuneseu publică *Repetabila povară,* Mihai Beniuc *Patrulă de noapte,* Geo Bogza *Paznic de far,* Grigore Hagiu *Zenit de anotimpuri,* Emil Brumaru *Julien Ospitalierul,* Mircea Ciobanu *Cele ce sint.* Mor Zaharia Stancu, Ştefan Rolî, Miguel Angel Asturias şi Păr Lagerkvist.

1975 I se atribuie premiul internaţional „Goftfried von Ilerdcr". Tipăreşte în populara colecţie „Biblioteca pentru toţi" a patra sa selecţie de autor STAREA POEZIEI (Bucureşti, Ed. Minerva, 420 pag., lei 5), cu o prefaţă de Aurel Martin şi cu un portret de Radu Boureanu. Volumul dă seama de grandoarea unui univers liric încă insuficient înţeles deşi foarte controversat şi comentat. Obţine pentru ultima oară Premiul Uniunii Scriitorilor. Apare în Suedia volumul KAMPEN MELLAN INALVOR OCII VERKLIGHET (Stockholm, „Tuppen pa Berget", Ed. Coeckelbergh, 48 pag., traducere în suedeză de Pierre Zekeli) — Lupta visceralului cu realul — cu o prefaţă de Arthur Lundkvist. E publicist comentator la România literară. Se mută în noul apartament din Str. Piaţa Amzei nr. 9, ultima sa locuinţă, în apropierea locului unde Eminescu i-a citit Luceafărul criticului său Maiorescu şi a celui unde familia Slavici l-a găzduit pe marele poet.

Cezar Baltag publică *Unicorn in oglindă,* Cezar Ivănescu *Rod III,* Ioan Alexandru *Imne,* Marius Robeseu *Utopia ninsorii,* Șt. Aug. Doinaş *Anotimp desuet.* Moare Saint-John Perse.

1978 La sfârşitul unui mai ploios se decernează în aula Academiei austriece de ştiințe premiul Herder. Cu laurii primiți ia flori albe şi mov pentru toate femeile coloniei române din Viena şi lalele negre pe care le răspîndeşte pe strada pe care a locuit Eminescu, intrînd astfel în mari încurcături şi datorii cu birocrația de acasă. Situată în inima oraşului, aproape de sediul Uniunii Scriitorilor, casa sa, deschisă la orice oră din zi şi din noapte pentru fiecare cunoştință, devine locul unui continuu peregrinaj. Urmărit parcă de o oroare a vidului şi singurătății, poetul se înconjoară cu tot mai mulți prieteni, care-l vizitează în cele mai neobişnuite momente, răpindu-i adesea intimitatea. Viața lui începe să devină aproape un bun public. E oaspetele „Zilelor literaturii sovietice in R.S.S. Moldovenească" la Chişinău.

Ion Gheorghe publică *Noimele,* Emil Botta *Un dor fără sațiu,* Ioan Alexandru *Imneie Transilvaniei,* Virgil Teodorescu *Poezie neîntreruptă,* Marin Sorescu_*Desclmoteca,* Petre Stoica *O nuntă de cenuşă,* Ileana Măiăncioiu *Ardere de tot,* Adrian Popescu *Cîmpiile magnetice,* Daniela Crăsnaru *Spațiul de grație.* La 20 mai are loc prima audiție absolută, la Ateneu, a oratoriului *Un pămînt numit România* de Liviu Glodeanu pe versurile poetului.

1977 Peste hotare i se tipăresc volumele: NEKAS NAV C1TS (Izdevniecba „Liesma", Riga, traducere de Leons Briedis) - Nimic nu este altceva -, PTOLEMAIOS BOD OC1I UPPSTANDELSE (Stockholm, „Tuppen pa Berget", traducere de Pierre Zekeli, Ed. Coeckelbergh prefață, de Arthur Lundkvist) — Moartea şi reînvierea lui Ptolemeu — şi NIESLOWA I INNE WIERSZE (Krakow, „Wydawnictwo Literaekie", traducere şi prefață de Zbigniew Szuperski, col. „Humanum est") — Necuvintele şi alte poezii. La 4 mar-

tie cutremurul abătut asupra Bucureştiului îi răpeşte doi buni prieteni, Al. Ivasiue şi Nicolae Ştefănescu. Poetul, încercînd să-l salveze pe acesta din urmă dintre dărîmăturile blocului, este lovit de prăbuşirea unui zid şi în urma şocului face o scurtă paralizie a părţii stingi a corpului, care va lăsa urme şi după vindecare.

Adrian Păunescu publică *Pămîntul deocamdată,* Ana Blandiana *Somnul din somn,* Grigore Hagiu *Descîntece de gravitaţie,* Florin Mugur *Piatra palidă,* Gheorghe Pituţ *Stelele fixe.* Debutează în volum Nicolae Dan Fruntelată *Puterea sunetului* şi Petru Romoşan *Ochii lui Homer.* Mor Emil Botta, A.E. Baconsky, Savin Bratu, Veronica Porumbacu, Jaques Prevert.

1978 După îndelungata absenţă editorială scoate în octombrie masivul volum EPICA MAGNA (Iaşi, Ed. Junimea, 216 pag., lei 44, însoţit de mai multe „desemne de Sorin Dumitrescu") descumpănind critica prin dimensiunile unei formule lirice noi, ce semnalează orientarea sa către o esenţă poetică de natură vizionară, deşi vechiul „abstracţionism" nu dispare cu desăvirşire. Cartea este lansată la Iaşi şi apoi la Bucureşti cu prilejul înfiinţării unui „teatru de poezie" la Nottara. în presă se iscă o altă „bătălie" asemeni în multe privinţe cu cea din jurul primelor volume. Primeşte premiul „Mihai Eminescu" al Academiei. între timp i se tipăreşte o altă traducere, YERSEI (Budapesta, „Europa Konyvkiado, 52 pag., traducere de Zirkuli Peter). în iulie o cunoaşte pe Todoriţa Tărîţă (Dora) pe atunci studentă, cea care va deveni peste 4 ani ultima lui soţie.

Dan Laurenîiu publică *Zodia leului,* Daniel Turcea *Epifania,* Marius Robescli *Spiritul însetat de real,* Petre Stoica *Un potop de simpatii,* Ioanid Roroanescu *Nordul obiectelor,* Nicolae Prelipceanu *De neatins, de neatins,* Ioan Mircea *Tobele fragede.*

1979 în cadrul unei întilniri cu cititorii în aula Bibliotecii Centrale Universitare îsi lansează volumul OPERE IMPERFECTE (Bucureşti, Ed. Albatros, 216 pag., lei 51, ilustra-

tă cu 12 desene de Sorin Dumîtreseu). Volumul, care continuă viziunea anterioară, va 11 la fel de opac primit de critică. Poetul este puternic afectat de neînțelegerea muncii sale de atîția ani în care elaborase o artă poetică pe care el o considera mai nuanțată decît cele anterioare. Ca pentru a se mai însenina primeşte exemplarele unor noi traduceri: UNFINISlIED WORK („Corycian Press", Jowa City, 1979, 140 pag., traducere de Stavros Deligiorgis) — Opere imperfecte, BARELEF S VLIUBENI (Sofia, 1979, „Narodna Kultura", 36 pag., traducere de Ognean Stamboliev) — Basorelief cu îndrăgostiți. Personalități culturale din Suedia şi Iugoslavia propun candidatura sa la Premiul Nobel.

Cezar Ivănescu publică *La Baad,* Virgil Mazilescu *Va fi linişte, va fi seară,* Ion Gheorghe *Dacia Feniks,* Angela Marinescu *Structura nopții,* Nicolae Dragoş *Inglndurat ca pietrele munților,* Mircea Dinescu *La disdoziția dumneavoastră,* Daniela Crăsnaru *Cringul hipnotic,* Adrian Popescu *Curtea medicilor.* Debutează Traian T. Coşovei cu *Ninsoarea electrică,* Eugen Snciu *Bucuria anonimatului,* Liviu Ioan Stoieiu *La fanion.* Mor Al. Philippide (n. 1900) şi Daniel Turcea (n. 1945).

1980 Nichita Stănescu, propus de Academia suedeză, candidează la Premiul Nobel alături de Elitis, Frisch, Senghor şi Borges. îi este însă preferat mai vîrstnicul poet grec. împreună cu Gheorghe Tomozei editează CARTE DE CITIRE, CARTE DE IUBIRE (Timişoara, Ed. Facla, 111 pag., lei 17, ilustrații de Ianos Bencsik) — versuri şi proză poetică pentru copii. Apare la Belgrad o culegere STANJE POEZIJE (in traducerea lui Petru Krdu). Are o rubrică de Respirări în Luceafărul. „Electrecord" scoate discul Nichita Stănescu — p recitare.

Ion Gheorghe publică *Elegii politice,* Emil Brumam *Dulapul îndrăgostit,* Cezar Ivănescu *Muzeon,* Ioan Alexandru *Imnele Moldovei,* Petre Stoica *Copleşit de glorie,* Florin Mugur *Portrelid unui necunoscut,* Ileana Mălăncioiu *Sora mea de dincolo,* Petru Romoşan *Comedia literaturii.* Debutează în volum Nichita Danilov cu *Fîntini carteziene,* Mircea Cărtărescu *Faruri, vitrine, fotografii,* Matei Vişniec *La noapte va ninge,* Magdalena Ghica *Hipermateria.* Apare monografia lui Ion Pop A'*ichita Stă-*

nescu — Spaţiul şi vlrstcle poeziei. Moare Marin Preda (după ce tipărise *Cel mai iubit dintre pămlnteni)* şi o attă conştiinţă a epocii, Jean-Paul Sartre, ce! care în 1964 refuzase premiu) Nobel.

1981 I se conferă Meritul Cultural cls. a II-n cu ocazia împlinirii a 60 de ani de la crearea Partidu'ui Comunist Român. La începutul lui august are prima criză hepatică cu o puternică hemoragie. Crizele se repetă în toamnă şi poetul se internează la spitalul Fundeni întîi în octomhrie-noiembrie, apoi din nou la sfîrşitul lui decembrie. Revelionul îl petrece aici in rezerva clinicii. Figurează din acest an în Petit Larouse Mustre.

Adrian Păuneseu tipăreşte *Manifest pentru sănătatea pămintului* şi *lubili-vă pe tunuri,* Dumitru M. Ion *Vii ălorile,* Angela Marineseu *Blindaj final,* Mircea Dinescu *Democraţia naturii.* Debutează Florin Iaru *Ctntece de trecut strada,* Ion Stratan *Ieşirea din apă.* Mor Alexandru Grigore (n. 1941) şi Eugenio Montate.

1982 Publică un ai doilea volum de eseuri, „portrete" de prieteni şi proze poematice, ilustrat cu desenele sale, RESPIRĂRI (Buc, Ed. Spori-Turism, 334 pag., lei 17,50, macheta Mircea Dumitrescu) cuprinzlnd evoluţia gînclirii sale teoretice în trei direcţii: poetică, estetică şi filosofică. în februarie moare tatăl poetului. Volumul NODURI ŞI SEMNE, subintitulat Recviem pentru moartea tatălui (Buc. Ed. Cartea Românească, 124 pag., Iei 23,50, ilustraţii Sorin Dumitrescu), este o selecţie severă din tot ce a scris poetul de la ultima sa apariţie editorială. Cartea de o neobişnuită densitate lirică încununează splendid direcţia începută din Măreţia frigului şi marcată limpede de Epica magna. Apar traducerile A SZA-VAK ELLEN (Ed. Albatros, 120 pag., traducere în maghiară de Balogh Joszef) - Necuvintele şi PRAVOTO NA VRE-ME (Struga, Ed. Misia, 96 pag., traducere în macedoneană de Taşlco Sarov, selecţie de Dumitru M. Ion) cu o postfaţă de Alexandru Condeescu — Dreptul la timp. Este volumul citit de electorii Marelui Premiu Cununa de aur al Festiva-

lului Internaţional „Serile de poezie de la Struga" ce i se va acorda în primăvara acelui an. In iulie se căsătoreşte cu Dora, iar în august este „încoronat" cu aurul poeziei în Catedrala Sfinta Sofia din Ohrid. Străbate triumfal Macedonia, cunoscind una din ce'e mai fericite luni ale vieţii sale, iugoslavii înfocaţi iubitori de poezie divinizîndu-1 ca pe propriul lor poet naţional. Pînă la sfîrsitul anului ii mai apar selecţiile: POEZi l ALESE DIN STAREA POEZIEI (Tel-Aviv, 22 pag., traducere în ebraică de Simon Ilaran) si masiva ediţie bilingvă POEZII - POEZI JA (Skopjc, Ed'. Misia, Cununa de aur Struga 1982; traducerea în macedoneană de Dumitru M. Ion şi Taşko Srrov). In octombrie participă alături de Marin Soreseu la Festivalul de poezie de la Belgrad, unde dictează prietenilor un ciclu de poeme, tipărit de aceştia în acelaşi an în colecţia revistei Lumina sub titlul OASE PLÎNGlND(Pancevo, 70 pag., cu desene do Nichita Stănescu şi fotografii din timpul vizitei poetului), ultima secţiune cuprinzând scurte eseuri despre poezia sa semnate de Adam Puslojic, Marin Mincu, Srba Ignaknic şi Ioan Flora. în noiembrie, aflat într-o călătorie în Vrancea îşi fracturează piciorul sting care se vindecă foarte greu. Va sta aproape şase luni cu el in ghips, imobilizat in casă. Dictează în acest timp AntiinetnNzica şi gusta din bucuriile largii sale recunoaşteri drept cel mai important poet român contemporan.

Debutează în volum Dan David *Eu vă iubesc pe toţi* şi Ion Zubaşcu *Gesturi şi personaje,*

„VAI, MOARTEA NU ESTE O REVELAŢIE"

„Există numai ceea ce va fi, j numai întîmplările neînlîmplale, / alîrnlnd de ramura unui copac I nenăscut, stafie pe jumătate... / Există numai trupul meu înlemnii, I ultimul, de bătrîn, de piatră, j Tristeţea mea, aude ne¬născuţii clini /pe nenăscuţii oameni cum îi latră."

1983 Trăieşte cu o frenezie neobişnu'tă chiar pentru viaţa publică pe care îi plăcea să o ducă înconjurat de prieteni, încît cauza oboselii care-1 cuprinde uneori este incertă:

boala sau risipa do strălucire orală cu care-şi uimeşte vizitatorii. Ascunde faţă de toţi semnele maladiei şi afişează un optimism debordant, deşi starea i se înrăutăţeşte într-o progresie lentă. Medicii sînt uimiţi de rezistenţa acestui organism şi de vitalitatea sa extraordinară, contrazicînd toate datele analizelor ştiinţifice. Spiritul este superior ruinării trupului şi nimeni nu poate să creadă că poate fi înfrînt, deşi verdictul medical e implacabil. Împlinirea a 50 de ani, la'31 martie, este aproape o sărbătoare naţională pentru zecile şi sutele de scriitori, plasticieni, cineaşti, actori şi atîţia alţii care au avut şansa de a-l cunoaşte. Este omagiat în toate revistele noastre literare. în publicaţii străine apar selecţii din opera sa: în traducerea lui Omar Lara în revista spaniolă Trilce, iar în versiunea lui Adam Puslojic, volumul Metamorfoze în revista Gradet (nr. 77—78). O culegere din poeziile scrise între 1964—1979 i se tipăreşte în engleză: ASK THE CIRCLE TO FORGIVE YOU (New York - Cleveland - London, The Globe Press, 78 pag., traducere de Mark Irwin şi Mariana Cărpinişan) — Cere-ţi cercului iertare. Lucrează cu Alexandru Gondeescu la ediţia reprezentativă şi definitivă a operelor sale, ce va fi gata pînă la sfîrşitul anului. în perioadele de lucru, pentru a evita „asediul" permanent al prietenilor şi cunoscuţilor, se izolează în locuinţa din Militari a criticului. în toamnă participă la aniversarea revistei Luceafărul şi la manifestările prilejuite de centenarul naşterii lui Ormuz cu care prilej scoate o Revistă de avantgardă în colaborare cu redacţia Manuscriptumului. Cu mai mulţi scriitori vizitează Bulgaria, apoi cu Dora şi cu Augustin Frăţil'ă călătoreşte în Iugoslavia, unde are o nouă criză, de data aceasta foarte gravă, fiind necesară intervenţia medicilor. în octombrie, aflat în tabăra de creaţie de la Teremia Mare, susţine un recital de poezie la Timişoara. Pe 9 decembrie, poetul soseşte seara la Drobeta-Tr. Severin spre a participa ca martor principal la căsătoria prietenilor săi de familie Ofelia Rotaru şi Alexandru Gondeescu. Este entuziasmat de călătorie, dar mărturiseşte celor ce-l întîmpină că se resimte în urma ultimelor „nopţi albe". După „ceremonialul" dedicării unui poem gazdei se va retrage împreună cu tinerii în camera sa. A doua zi, sîmbătă, se trezeşte tîrziu spre prînz. La ceremonie participă ca la un adevărat recital muzical, mai tîrziu, va exersa şi interpreta la orga electronică mai

multe bucăţi: o romanţă pe versuri eminesciene, un fragment din Bach şi un vals pentru tinerii căsătoriţi. întreaga zi nu va bea decît cîteva pahare cu vin, în schimb, contrar obiceiului său, va cere mereu cafea. Spre seară va mai dicta un poem. înainte de orele 21, poetul, simţindu-se cuprins de somnolenţă, se lasă condus „acasă". Duminică, Nichita nu îşi părăseşte odihna decît la vremea prînzului. Luni, însă, se plînge că nu se simte prea bine. Rămîne în pat pînă la ora plecării trenului, dar într-o cu totul altă stare decît cea din ziua anterioară. Călătoresc toţi patru într-un compartiment de cls. I unde poetul, lungit aproape tot drumul, doarme un somn agitat şi cu dese întreruperi. Ajunşi pe la 22^{30} în Bucureşti se despart, tinerii fiind invitaţi să se prezinte a doua zi la el. Din maşină poetul le face ultimele semne. Nu vor fi pentru o fericită revedere, cum credeau, ci de adio. Acasă Nichita se culcă, dar spre miezul nopţii durerile din zona ficatului se accentuează, simte că nu poate respira. Pînă la salvarea sosită în grabă şi apoi pe coridoarele Spitalului de Urgenţă merge pe picioarele sale şi este tot timpul conştient, dar criza se repetă cu o şi mai mare violenţă şi orice intervenţie este zadarnică. La orele două şi zece minute poetul Nichita Stănescu se stinge din viaţă. Era marţi, 13 decembrie. într-un poem al său din Oul şi sfera, intitulat paradoxal Moartea fertilă, ultimele strofe 'au parcă stranii valenţe oraculare: *„în oraş e lumină de zi,j ies din paturi cei care au apucat să se culce./ Casandro, tu, vino şi vezi] moartea cea mai dulce.// Numai zidurile par nemişcate, j Sus, şi mai sus de sus, sînt balanţe/ în care se împarte dreptate/ şi un altfel d; speranţe.// Nu are cine să vestească pe cine./ Turbate spirale; inimă explodată./ Anul care urmează să vină nu mai vine) şi nu va mai veni niciodată.""*

La spital. în capela bisericii Silvestru şi apoi în holul sediului Uniunii Scriitorilor, trupul neînsufleţit al poetului a fost vegheat necontenit de lacrimile prietenilor. Pereţii clădirii din Calea Victoriei erau acoperiţi de uriaşe jerbe de flori avind în mijloc coroana trimisă de şeful statului român, încadrată de cea a scriitorilor din România şi de cea a ambasadei prietenilor iugoslavi. Joi 15 decembrie, în urma automobilului mortuar, un cortegiu de nouă autocare străbătu oraşul pînă la cimitirul Bellu. în faţa capelei o numeroasă mulţime îndoliată participă la ritualul despărţirii de cele

pămînteşti a celui ce a fost Nichita Hristea Stănescu. Chipul marmorean al poetului era aureolat do o rece seninătate. Un calm august, de infinită împăcare cu sine şi depărtare de lume, destinsese tensiunea tragică, ce-n ultimul deceniu al ..măreţiei frigului" brăzdase figura geniului: *„Cînd ninge peste Marea Neagră spre Bosfor,I cînd ninge pe albastra de Medile-rană I şi- nici de frig nu pot să mor,j nu pot să mor // Doamne, mă chinuiesc şi nu pot să mor 1] Doamne, eu nu pot să mai mor.') Mi-c viata veşnică şi ranăl şi nu pot să mori şi ninge şi nu pot să mor] şi-mi este foarte frig cînd foarte ninge) şi nu pot să mor l"*

Era ger şi un vînt tăios stingea luminările, împrăştiind cuvintele vorbitorilor. Acoperind suflarea ostilă, glasul lui Ioan Alexandru încheie ceremonialul recitind răscolitor **Elegia a opta, Hiperboreeana.** Pe aleile formate de sutele de iubitori ai poeziei înşiruiţi de-o parte şi de alta, zece tineri purtară sicriul pe umeri pînă la mormîntul deschis în zăpadă. Aici poetul fu întîmpinat cu un gest pe măsura nobleţei cul-tului prieteniei ce l-a însoţit întreaga viaţă: din nordul adesea invocat în versuri, prietenii maramureşeni au coborît cu o minunată cruce de lemn cioplită din suflet o zi şi o noapte de meşterii sculptorului Borodi. Stîlpul-totem de aproape patru metri lungime, lucrat ca o troiţă, a traversat ţara şi acum îl aştepta credincios, asemeni trunchiului împietrit al unuia dintre arborii atît de îndrăgiţi de Nichita Stănescu. Se întuneca deja cînd sicriul poetului fu coborît in mormîntul săpat la picioarele idolului său, Mihai Eminescu, şi ale altui nemuritor, concetăţeanul Ion Luca Caragiale. După un veac, fiul secolului nostru unise parcă viziunile opuse ale celor două genii tutelaro, asumindu-şi condiţia dramatică a trăirii poe-tice, adică absolute, în paradoxul **rîsu' plînsu**'-lui, şi acum venise să se odihnească in preajma lor.

In acelaşi an mor Romulus Guga, Horia Lovinescu şi Al. Oprea. La începutul anului următor, la editura Eminescu, în colecţia „Biblioteca critică" coordonată de Aurelia Batali, apare în îngrijirea Sandei Angtie-iescu *Nichita Stănescu interpretat de:,* volum despre care poetul avea ştire, iar in Uniunea Sovietică i se tipăreşte antologia de versuri STIIII (Ed. lludojeslveiinaia literatura, Moscova, 150 pag, traducere de Iuri Kojevnicov). Revista *România pitorească* propune, cu acordul familiei, înfiinţarea *Casei memoriale „Nichita Stănescu"* la Ploieşti, ca secţie a Muzeului oraşului, funcţionînd în casa unde s-a născut poetul (nr. 3/

498't, articol de Al. Gondeescu), propunerii raliindu-i-se *Luceafărul* şi *Flacăra.* în numerele din martie revistele literare aniversează naşterea poetului prin pagini omagiale, prilej cu care apar numeroase versuri inedite. *Suplimentul literar-artislic al Scînteii tineretului,* unde apăruse *Antimetafizica,* inițiază rubrica de evocări *Nichitiana;* cenaclul Bibliotecii municipale Mihail Sadoveanu condus de Alex. Şlefănescu ia numele poetului, exemplu urmat şi de alte cenacluri şi cercuri literare din țară. în stagiunea de toamnă, Teatrul „CI. Nottara" din capitală organizează, din inițiativa noului său director, scriitorul Ion Brad, un spectacol de poezie din versurile stănesciene, *Orfeu în Cîmpia Dunării.* Mor Henriette Yvonne Stahl (n. 1900), Eta Boeriu (n. 1923), Laurențiu Futga (n. 1916) şi Virgil Mazilescu (n. 1942). între 7 şi 8 decembrie are loc la Ploieşti *Festivalul național de poezie „Nichita Stănescu"* incluzînd o sesiune de comunicări, un concurs de recitări din opera poetului, un spectacol de poezie remarcabil al teatrului din Ploieşti, în regia lui Eusebiu Ştefănescu, expoziții fotografice, de carte şi de artă plastică, precum şi alte manifestări. *„Caietul"* festivalului cuprinde cîteva frumoase poeme inedite. Tot acum este lansat *Albumul memorial Nichita Stănescu,* editat de revista *Viața Românească,* îngrijit do Gheorghe Tomozei, cuprinzînd peste două sute de poeme inedite şi o suită de încercări în proză, un secvențial biografic aproape complet, nenumărate scrieri omagiale şi evocări în majoritatea edite, numeroase fotografii. Moare cel mai iubit, discret şi constant prieten al său, Grigore Hagiu. Intră în lucru la editura Cartea Românească ediția selectivă şi definitivă din scrierile Iui Nichita Stănescu, ORDINEA CUVINTELOR (cartea, îngrijită de Alexandru Condeescu, cu acordul autorului şi sub directa sa supraveghere, cuprinde numai poeziile, 2 volume, 432 + 384 pag., secțiunea de proză şi ciclul de poeme *Starea confesiunii,* inclus în ea, urmînd să apară într-un volum separat). Opera lui Nichita Stănescu îşi începe cu adevărat destinul ei postum.

A.C.

RĂZBOIULCUVINTELOII

Cuvintele -fiind umbra structurii materiei, căutăm întruna sursa ce a iluminat materia ca să lase o umbră atît de majestuoasâ, atît de semantică. Tendința către această sursă retrage uneori cuvintele prin materie, distrugînd materia, către sursa inițială. Traversarea cuvintelor prin materie nu mai ține de cuvînt, ea s-ar putea numi chiar poezia.

Dacă materia are timp, cuvîntul are eternitate, dacă materia, este simultană numai cu secunda, cuvîntul este simultan cu orice, oricînd. Umbra vieții mele sunt cuvintele mele. Eu sunt simultan cu propria mea secundă, cuvintele mele sunt simultane cu orice, oricînd. Singura proprietate este aceea de a avea spirit. ***A*** *avea materie e risipă. Durerea şi sentimentul tragicului apar nu atunci cînd materia sfîsie materia, ci numai atunci cînd cuvîntul sfîsie cuvîntul lăsînd în tenebre dîra necuvintelor. în aceste texte se vor înfățişa cîteva episoade din războiul cuvîntului cu cuvînt şi al verbului cu verb.*

în consonanță cu tînărul meu prieten, criticul Alexandru Gondeescu, am făcut o revizuire a celor publicate pe parcursul a peste 25 de ani lăsînd numai lucrurile care s-au salvat conjuncturii intime sau exterioare. Ediția nu are pretenția de a fi definitivă, ci numai năzuința. Oricum, ofer Titanicului acest iceberg, realului aceste cuvinte.

NICHITA STĂNESCU

< ARDEA SPITALUL

O vis ciudat mă străbătu azi-noaple!...
...Ardea spitalul cu bolnavi cu tot
Şi flăcările sfirîiau în cărnuri
Rîs alb cutremurat de savaot

Ce rîs, cc rîs mă străbătu azi-noapte!
Ce rîs de ziduri prăbuşite
Strivind sub ele urlete,' clipite
Şi razele căzute ale lunii.

Şi luna... cum mai fulguia azi-noapte
Pe străzile pierdule-adinc în vis...
Şi cum mai fulguia pe cărnuri aspre!
Desfrîu de flăcări şi de vis ucis.

DEBUT
Gazeta literară, 12/1957

SENSUL IUBIRII

— 1960 —

PE CÎMPUL DE PIATRĂ

Pe cîmpu-nghețat caii mureau, cîte unul,
în picioare, cu ochii deschişi, de piatră.
Vîntul îi răsturna pe rînd, cîte unul,
bubuiau pe rînd, cîte unul,
ca pe-o nesfîrşită tobă de piatră.

Eram copil pe-atunci, mi-era frig,
şi priveam, clănțănind, picioarele lor paralele,
cu potcoavele-n aer, aburind de frig...
unu, două, trei, patru, număram clănțănind de fri
picioarele lor paralele.

Nu mă mai gîndeam la nimic.
Mama s-a dus la oraş şi-o să aducă pîine.
Peste tot e numai zăpadă... cai... şi altceva nimic
...patru, cinci, şase, şapte, şi altceva nimic.
De-ar veni odată cu piine!

MIKTELi UE BĂIEȚI

Ah, din fugă săream sub arțar,
smulgîndu-i o frunză cu dinții!
(Pieile Roşii, pe sub arțar,
goneau, arăiîndu-şi toţi dinții!)
lată lassoul, mîna, atentă,
ocheşte bizonul de aer...
Ah, din fugă săream sub arțar,
smulgîndu-i o frunză cu dinții!
(Timp suspendat, ție, copilărie,
văzduhu-ți lingea talpa şi gleznele.)
Cum săreai sub arțar, copilărie,
cu genunchii lingă bărbie şi gleznele!
Ială lassoul, mîna, aten'ă,
ocheşte bizonul de aer!

PĂDURE ARSĂ

Cădeau fulgi negri. Șiru' de copaci
lucea, când îmi mutam pe el privirea.
De-atîta vreme rătăceam tăcut
tirîndu-mi singur amintire i.

Și se făcea că stelele scrîşnind
îşi îmbucau, înțepenite, dinții.
Mașină infernală ce bătea
un timp oprit, a! conştiinții.

Apoi, se lasă o tăcere groapă
şi fiecare gest pe care-1 fac
cozi de cometă-n aer lasă

şi fiece privire aruncată
o-aud cum sună tntilnind
vreun copac.

Ce căutai, copile, — acolo,
cu mîini prelungi şi umeri ascuţiţi,
pe care-aripile abia de se uscară,
fulgi negri, balansîndu-se în scară.

Un orizont urlind şi nevăzut
zvîrlindu-şi limbile şi antracitul,
întruna mă tira prin şirul mut,
aproape gol alunecîndu-mi trupul.

Ardea oraşu-n depărtări do fum,
ardea sub avioane rugu-i rece.
Noi doi, pădure, ce făcum?
De ce to-au ars, pădure,-n fald de scrum
şi peste tine luna nu mai trece?

MARINĂ

Crăpături pe-un cîmp de piatră, scări pătate do rugină,
peste care, cu sandaua, Hercule bătu fugind,
prind pe muchea zimţuită fibra groasă do lumină
şi-o îndoaie şi-i retează vina-i încă gilgîind.

Aburul încins preschimbă, cum se urcă din cimpic,
soarcle-ntr-un ochi albastru, peste piatră înclinat,
caro sugo-n sine cîmpul şi îl saltă în tărie,
întinzindu-1, adunîndu-1 ca pe-un cer căzut şi plat.

Dar dacă-ţi întorci spre stingă chipul scris cu linii iniile,
ai să vezi în depărtare, după orizontul mut,
desluşite dungi şi linii care-ncep să se împlînte,
între razele privirii, cu o linişte adîncă şi un susur cunoscut.

Ci ia-ţi calul de căpăstru, pune-ţi talpa-n scări şi du-te:
e o lume-acolo, alta, a copacilor şi-a mării.
Păsări albe peste turle trag cu aripa volute.
Se roteşte marea-n ţărmuri, pietrele ţin gustul sării.

Te primeşte şi pe tine sub arcada-i zveltă, du-tc!
E o lume care-n jurul soarelui a pus inele,
flori de platină smălţate, şi de aur noi lăute,
şi corăbii zburătoare, cu sămînţa lumii-n ele.

CÎNTEC DE DRAGOSTE LA MARGINEA MĂRII

Cu gleznele julite, eu te pîndesc cînd treci
printre rocile ţărmului, reci.
Marea se va preface-n păsări străvezii,
cîte le-ncap ochii deschişi spre ea,
şi vor zbura filfîind, cînd ai să vii,
pînă-n piscul văzduhului cu o stea.

Vor rămîne prăpăstiile şi peşterile goale,
peştii vor plesni aerul prăbuşit cu cozile,
stirnind mărgeanele domoale
şi corzile.

Uite, epava corăbiii lui Simbad marinarul
cu un colţ se sprijină-n scoicile cenuşii,
cu un vîrf înjunghie-n mijloc cleştarul,
peste toate punţile aleargă raci vii.

îți dăruiesc o stea de mare, un*erab şi un cleliin!
Adu-i în spinare pînă la nisipuri.
Mă voi preface orb şi am "să vin
cu brațul întins, să-ți mingii chipul.

CÎMP1E, PRIMĂVARA

în cearcăne verzui te ocolesc departe
vibrațiile ierbii, arcuite tandru,
şi le iveşti, şi le azvîrli în jururi, sparte
cu risul tău de băiețandru.

S-ar fi întins sub tine inelată
bolta de ierbi sunîndu-şi glasurile-n prund
dar tu nu ştii de ea — şi treci intiiaşi dată
prin stelele ciudate, căscăund.

JOC DE UNU

Lumina surîdea pe ierburi şi pe ramuri
cu-ntregut ei alai de foşnete şi lamuri
în care iți afunzi uitarea şi te pierzi.

La ce-au mai nălucit, în calea mea, mlădie,
şi fruntea ta-n zulufi de umbră vie,
şi ochii tăi, ca doi păianjeni verzi?...

MEDITAȚIE DE IARNĂ

Zidul corului cenuşiu creştea
la capătul eimpiei îngheţate.
Pe Mnghia-unei raze lăsate dintr-o stea
se cobora încet, cu mîinile-ncleştate,
făptura ce-ara avut-o, timidă, străvezie
pc vremea cînd eram copil.

Cu scoici bătea peste cîmpie
nn vînt marin, vuind febril.
De ce-mi răsai, o, soare, do lagună,
cristalizîndu-mi sarea de demult,
ca să plutim pe ceruri, împreună,
şi-n amintire să tc-ascult?!

A fost o vreme rece, înclinată,
cu ani înceţi, sporind tăcerea,
ce nu se mai sl'irşeau odată
şi nu plecau spre nicăierca
Piăzboiul înfigea-n cîmpie
săgeata trupurilor rupte
şi tu priveai, copilărie,
moartea, cu clinuri nentrerupte.

De-aceea-mi întretai pe frunte
cu orizontul, dungi fugind
şi nu mai vreau să-ntorci spre mine
absurdul chip, plîngînd, rînjind.

DIMINEAȚĂ MARINĂ

O dungă roşie-n zări se iscase
şi plopii, trezindu-se brusc, dinadins
cu umbrele lor melodioase
umerii încă dormind, mi i-au atins.

Mă ridicam din somn ca din mare,
scuturindu-mi şuvițele căzute pe frunte, visele,
sprintenele cristalizate de sare,
abisele.

Va fi o dimineață neobişnuit de lungă,
urcînd un soare neobişnuit.
Adine, lumina-n ape o să-mpungă:
din ochii noştri se va-ntoarce înmiit!

Mă ridicam, scuturîndu-mi lin undele.
Apele se retrăgeau tăcute, geloase.
Plopii mi-atingeau umerii, tîmplele
cu umbrele lor melodioase.

DEODATĂ AM AUZIT PLOAIA VENIND...

Deodată am auzit ploaia venind.
De sus, cînd vopseam balustrada, am auzit-o!
Blocuri de tăcere azvirlea inainte-i,
pe-acoperişe.

Deodată am auzit ploaia venind
ca o turmă de gazele în goană,

pe acoperise.
înaintea ei alerga tăcerea
cu torțe de praf.

Deodată am auzit ploaia venind.
De aceea mi-am smuls cămaşa
arătindu-mi bulgării lucitori ai umerilor
spre marele oraş, strigîndu-i:
iute, bătrîne,
să ne prindă şi pe noi
o Irîmbă de răcoare — şi-apoi,
mai departe!

LUNĂ ÎN CÎMP

Cu mina stingă ți-am întors spre mine chinul
sub cortul adormiților gutui '
şi de-aş putea să-mi rup din ochii tăi privirea
văzduhul serii mi-ar părea căprui.

Mi s-ar părea că desluşesc, prin creno-e
zvelți vînători, în arcuiții lei
din goana calului, cum îşi subtie arcul.
O, tinde-ți mîna stingă către ei

şi stinge tu conturul lor de lemn subțire
pe care ramurile l-au aprins,
suind sub lună-n seve caii repezi
ce-au rătăcit cu timpul, pe întins.

Fui te privesc în ochi si-n jur se şterg copacii,
in ochu tăi cu Juna mă răsfrâng
• ••Şi ai putea, ui tind, să ne striveşti în pene
dar chipul ți-1 întorn, pe brațul st'îng.

O VIZIUNE A PÂCII

Mă ridic şi azuria boltă o împodobesc
cu strigătul meu liniştit,
pe care l-am desprins din copilărie,
pe cînd rătăceam prin codrii seculari,
socotind trunchiul stejarului a fi
coloană din grădinile suspendate.

Îmi aplec bărbia în piept: astfel
glasul meu sună mai bărbătesc,
şi aripile mi se văd mai bine, cum le întind
şi tai, cu dunga lor, plimbătoarele fişii
de portocalie lumină, pe care amurgul
le coboară din stîncă în stîncă,
făcîndu-le să sune.

Eu însumi, cu propriii mei ochi, — vă jur pe soare,
pe sufletul rotitor al păsărilor şi pe umbra
mereu lungindu-se, a trupului meu, —
am dat ocol grădinii suspendate.
Era o intuiţie a pămîntului fecund,
rostogolit între soare şi stele,
şi orice cuvînt de laudă aş fi strigat,
mai mult
mi-ar fi rupt dîra buzelor
mi-ar fi spart dinţii aburind de mirare.

Eu te iubesc cu dragostea ochiului
pentru ochiul lui geamăn,
cu dragostea mîinii pentru cealaltă mînă,
cu dragostea gîndurilor
pentru cuvintele în care se scufundă întocmai...

CÎNTEC DE IARNĂ

Eşti atît de frumoasă, iarna!
Cîmpul întins pe spate, lîngă orizont,
şi copacii opriţi, din fuga crivăţului...
îmi tremură nările
şi nici o mireasmă,
şi nici o boare,
doar mirosul îndepărtat, de gheaţă,
al sorilor.
Ce limpezi sînt mîinile tale, iarna!
Şi nu trece nimeni
doar sorii albi se rotesc liniştit, idolatru
şi gîndul creşte-n cercuri
sonorizînd copacii
cîte doi,
cîte patru.

MEDITAŢIE DE SEARĂ

Vîntul a-nceput deodată
şi copacii au rămas suspendaţi.
M-am oprit. Şi-mi deschei cămaşa,
privind cerul nopţii,
cu gestul soldatului grec
după Salamina.
Dacă-aş face un salt, aş pluti în aer.
îmi plimb numai privirea
pe cerul nopţii...
Cîndva voi şti mai mult despre el.
Şirul de bărbaţi care vor purta numele meu
se termină undeva, dincolo de stele,
întind mîna şi ating trunchiul copacului.
Ne surîdem aşa, ca şi cum

ne-am spune unul altuia
eă-ntr-adevăr trăim
şi nu vom muri definitiv,
niciodată.

I

DUPĂ ÎNĂLȚAREA ZIDURILOR

Vezi,
şi eu am avut un vis.
Vroiam foarte mult sa mă desprind, să mă arcuie
să fac un salt.

Cel mai greu mi-era primul pas!
Mă şi durea puțin glezna piciorului drept
din pricina asta.

Fiingliia gravitației
mă trăgea imediat înapoi.

Vezi,
nici nu-mi închipuiam că am s-o tai.
Mă gîndeam foarte mult
şi poate că păream cîteodată chiar caraghios,
cum țopăiam într-un picior.

Pe strada asta au lucrat oameni.
Am ştiut-o de la mare depărtare
după mirosul prietenos al asfaltului.

Tu treceai pe sub platani,
parcă dînd la o parte cu mîna
fişiile strălucitoare pe care luna
le strecura printre frunze, pînă jos.

De-aceea te-am ajuns din urmă,
împodobind tăcerea dintre noi
cu vorbe întimplătoare,
curios să-ți zăresc arcul surîsului.

PENTRU LINIŞTEA SOMNULUI

Mă pregătesc de somn
ca de o plecare fără grabă.

Mai întîi
către tine, maică, îmi trimit gîndurile
pe deasupra trenurilor.
O, prin fereastra deschisă aud
sirenele locomotivelor cum şi-aruncă
săgețile paralele.

Voi lua cu mine schelele şi zidurile roşii
ca să le cresc mai departe, în vis,
şi teiul din poartă — să mă-mprejmuie
cu-nmiresmatele umbre —
şi țigările.

Şi chipul tău prelung, iubito,
cu pletele sălbăticite printre cărți,
şi-un porumbel călător voi lua,
să-mi aducă — ramură de măslin —
dunga de lumină a dimineții
şi să mi-o lovească, uşor, de tîmplă.

lui Eminescu tînăr

Tăcerea se izbeşte de trunchiuri, se-ncrueişe,
se face depărtare, se face nisip.
Mi-am întors către soare unicul chip,
umerii mei smulg din goană frunzişe.
Cîmpul tăindu-1, pc două potcoave
caluî meu saltă din lut, fumegînd.
Ave, mă-ntorc către tine, eu. Ave!
Soarele a izbucnit^peste,.. lume^slrigind.

Tobe de piatră bat, soarele creşte,
tăria cu acvile din faţa lui
se prăbuşeşte în trepte de aer, sticleşte.
Tăcerea se' face vînt albăstrui,
pintenul umbrei mi-1 creşte
în coastele cîmpului.

Soarele rupe orizontul în două.
Tăria îşi năruie sfirşitele-i carcere.
Suliţe-albastre, fără întoarcere,
privirile mi le-azvîii, pe-amîndouă,
să-l îutîmpine fericite şi grave.
Calul meu saltă pe două potcoave.
Ave, maree-a luminilor, ave!

Soarele saltă din lucruri, strigînd
clatină muchiile surde şi grave.
Sufletul meu îl întâmpină, ave!
Calul meu saltă pe două potcoave.
Coarna mea blondă arde în vînt. i

IMN

0, lucrurile n-au crescut o dată cu mine.

Mi-ajungeau pînă la bărbie
cîndva, in copilăria mea, acoperită
de ceţuri.

Mai tîrziu,
la sfîrşitul războaielor,
abia îmi mai urcau pîn' la şold,
ca o dureroasă sabie de piatră.

Şi-acum
cînd îmi sînt mai prejos de gleznă,
asemenea unor cîini credincioşi,
cu braţul ridicat faţa a doua a stelelor
o ating.

Şi^muzica sferelor, mai intens clocotind,
întru sărbătorirea adolescenţei
se aude.

CÎNTEC DESPRE ADOLESCENŢA EROULUI

I

Umbra lui bărbătească bătînd înclinată,
în largile pieţe se-arată
ca o privire zvîrlită-nainte
prin văzduhul amintirilor fierbinte.
Semn călător printre ere,
de tinereţe şi de putere.

...Adolescența lui fără seamăn era,
ca o mare-nclinată, cu corăbii pe ea.
Piscurile lui lăsau locuri rotunde
unde să-ți catari trupul, prin ierburile seimele,
şi cu mîna întinsă, să abați clin cale
liniştea vulturilor în rotogoale.

Herghelia albastră a orizontului fugea
lăsînd vise prelungi după ea.
Amurgul îi lovea cîmpiile fecunde
cu rîuri de culori despletite în unde.
Serile i se ridicau din inimă, pline de stele
cu fulgere rătăcitoare prin ele.

III

Era zvelt şi frumos.
Ca o pană de vultur, mlădiu.
Luna lîngă el trecea mai jos,
soarele li răsuna pe mîini, argintiu.

Brațele lui subțiri şi prelungi
tatuau liniştea cu dungi.
Şi chipul, cu dîra buzelor arcuită,
săruta aerul ca pe-o iubită.

IV

Adolescența e-o fringhie de aur
pe care n-o poți tăia, dacă vrei, cu cuțitul.
Adolescența e-o fringhie de aur
legînd nadirul şi zenitul.

E ca şi cum s-ar desprinde mereu, prima oară
fiecare bătaie a inimii de trupul tău îndrăgostit
e ca şi cum s-ar desprinde mereu, prima oară,
clipa, mirîndu-te că nu s-a oprit.

CREDO

Mi-adaog firul vieţii la dunga arcuită
a timpului ce mişcă pămîntul pe orbită,
cu fiece răsuflet al pieptului s-apropii
cerul rotund, cu sorii ce-mi încăpură ochii.
Iar cît de piatră-i piatra, călcîiul de mi-atinge
o-ntorc din drum, şi-o dărui, cu fragedă meninge.

O VIZIUNE A SENTIMENTELOR

—1964—

LAUDA OMULUI

Din punctul de vedere-al copacilor,
soarele-i o dungă ele căldură,
oamenii — o emoţie copleşitoare...
Ei sînt nişte fructe plimbătoare
ale unui pom cu mult mai mare!

Din punctul de vedere-aî pietrelor,
soarele-i o piatră căzătoare,i
oamenii-s .ojină apăsare...
Sînt mişcare-adăugata la mişcare,
şi lumina ce-o zăreşti, din soare l
i

Din punctul de vedere-al aerului,
soareie-i un aer plin de păsări,
aripă în aripă zbătînd.
Oamenii sînt păsări nemaiîntîlnite,
cu aripile crescute înlăuntru,
care bat, plutind, planind,
într-un aer mai curat — care e giruluiI

CONTINUITATE

Alergînd, alergînd mi se-nteţeau muşchii,
scheleIul alb cc-1 ţin în mine,
ca marmora lui Michelangelo statuile,
a început să se facă mai luminos, mai luminos,
vertebră de vertebră, os de os.

...Pînă cînd, pînă cînd
în tîmple şi în frunte mi se-nfigeau sunînd
întîmplări, amintiri, amintiri, întîmplări,
speranţe şi vise, veniri şi plecări.

Alergînd, alergînd, mai adîncă-i mereu
urma-n pămînt a piciorului meu,
pînă cînd zidul de gheaţă al morţii îmi bate
pieptul, cum baţi pe-un lingou
ştiutul însemn de carate.
Şi omoplatul se face
pală subţire de helicopter
ce se-nvîrte, se-nvirte, se-nvîrte, se-nvîrte
dintr-o boltă în alta,
dintr-un cer în alt cer,
iar gîndul meu scris îşi înfige-n pămînt
rădăcinile, sondele, ancora,
visurile, dorurile, patimile.

GENEZA

Ne opream în faţa fiecărei luciri,
atingindu-ne tîmplele.
Şi cum te ţineam cu braţul, lingă inimă,
coama ta inelată-nii îmbrăca umărul
cu o mantie foşnitoare.

Ne priveam unul pe celălalt, deodată,
ca pe-o hartă a lumii.
Rîilcam de-nfăţişarea noastră, de faptul
că am două mîini.
Le-ntindeam în aer, şi tu
credeai că sînt două spiţe de roată,
în timp ce gîndurile ni se fugăreau
pe o aeriană cîmpie.
Se chemau, se sărutau
pe o aeriană cîmpie.

Uite, strigai, pe-aeeste frunţi omeneşti
se sprijină lumea ideilor,
aşa cum odinioară pămîntul se sprijinea
pe spinările elefanţilor indici!

VÎRSTA DE AUR A DRAGOSTEI

Mîinile mele sînt îndrăgostite,
vai, gura mea iubeşte,
şi iată, m-am trezit
că lucrurile smt atît de aproape de mine
încît abia pot merge printre ele
fără să mă rănesc.

E un sentiment dulce acesta,
de trezire, de visare,
şi iată-mă, fără să dorm,
aievea văd zeii de fildeş,
îi iau în mină şi
îi înşurubez rizînd, în lună,
ca pe nişte minere sculptate,
cum trebuie că erau pe vremuri,
împodobite, roţile de cîrmă ale corăbiilor.

Jupiler e galben, şi îîera
cea minunată.e argintie.
Izbesc cu stînga-n roată şi ea se urneşte.
E un dans, iubito, al sentimentelor,
zeițe-ale aerului, dintre noi doi.
Şi 'eu, cu pinzele sufletului
umflate de dor,
te caut pretutindeni, şi lucrurile vin
tot mai aproape,
şi pieptul mi-l strîng şi mă dor.

LEOAICĂ TÎNĂRĂ, IUBIREA

Leoaică tînără, iubirea
mi-a sărit în faţă.
Mă pîndise-n încordare
mai demult.
Colţii albi mi î-a înfipt in faţa,
m-a muşcat, leoaica, azi, de faţă.

Şi deodată-n jurul meu, natura
se făcu un cerc, de-a-dura,
cînd mai larg, cînd mai aproape,
ca o stringere de ape.
Şi privirea-n sus ţîşni,
curcubeu tăiat în două,
şi auzul o-ntîlni
tocmai Ungă ciocîrlii.

Mi-am dus mîna la sprinceană,
la tlmplă şi la bărbie,
dar mina nu le mai ştie.
Şi alunecă-n neştire
pe-un deşert în strălucire

peste care trece-ale-ne
o leoaică arămie
cu mişcările viclene,
încă-o vreme,
şi-ncă-o vreme..,

ÎMBRĂŢIŞAREA

Cînd ne-am zărit, aerul dintre noi
şi-a aruncat dintr-o dată
imaginea copacilor, indiferenţi şi goi,
pe care-o lăsa să-l străbată. '

Oh, ne-am zvîrlit, strigîndu-ne pe nume,
unul spre celălalt, şi-atît de iute,
că timpul se turti-ntre piepturile noastre
şi ora, lovită, se sparse-n minute.

Aş fi vrut să te păstrez în braţe
aşa cum ţin trupul copilăriei, în trecut,
cu morţile-i nerepetate.
Şi să te-mbrăţişez cu coastele-aş fi vrut.

VISUL UNEI NOPŢI DE IARNĂ

Apărea în stele dinţate
chipul tău de atunci, numai contur.
Nopţile mele, în nopţile mele.
Stam. lungit pe zăpadă, privirea
îmi hoinărea printre cetini, în jur,

şi nu mi-era frig. Dimpotrivă,
abuream tot ca o pîine albă.
Stelele mă priveau curioase.
O, tu, carne a mea, visătoare,
o, voi, fosforescentelor oase!

Tot viitorul călătorea, călătorea,
de sus, de sub norii cei nevăzuţi,
pe fulgii cei albi, căci ningea,
dragostea mea i-apăsa, apăsa,
şi ei mi se topeau în răsuflare.

Pin' la genunchi mi s-ar fi scufundat piciorul,
dacă-aş fi vrut să calc peste gheaţă,
pînă la cot mi-ar fi intrat mina,
de-aş fi voit să mă sprijin mai bine
de trunchiul bradului de lîngă mine.

Dar eu abuream trîntit în zăpada
ce se topea, mi se topea sub trup.
Apoi se topea pămîntul şi piatra,
şi nl-aş fi agăţat de cer,
dar mi-era teamă că-1 rup.

Astfel ajungeam în fundul pămîntului
tăind, cu trupul, un con do vulcan.
Stelele, capete fără trupuri,
mă Hibeau, lunecînu simultan
pe-o secundă cît ora, pe-o oră de-un an.

E iarnă, şi eu stau întins, pe sub cetini,
şi miezul de lavă îl iau şi îl pun
sub creştet, şi tot nu adorm.
Şi, întruna,
din mine spre tine răsar şi apun.

AMFION, CONSTRUCTORUL

> Amfion, ctntînd, zidurile cetăţii cresc, cără-
> mizile aşternîndu-se singure. *(Mii elin)*

Aici, pe cîmpul unde-n vechime zeii
n-au trecut decît călări,
unde pietrele-şi arată colţii albi, şi iarba
fuge speriată-n verzuiele zări,
îmi dau întîlnire cu tine, femeie
zveîtă şi sălbăticită de frumuseţe,
înainte de răsăritul soarelui, cînd stelele
rostogolindu-se-nclină cerul într-o parte,
şi tu, venind,
de tine
doar un strigăt mă mai desparte.
Cele mai tainice
şi mai adevărate cuvinte de dragoste
ti le snun, înainte de-a te zări.

Bat aerul cu toate valurile mării,
şfichiul lor răsuceşte copacii,
şi sepiile, şi rechinii, într-un dans de oglinzi.
Te aştept să-ţi desprinzi
trupul din iarbă, femeie.

Din umerii mei şi din întreaga mea putere
ţîşnesc două pantere, nemaivăzute pantere,
pe ape s-aştern, curcubee,
şi se fac viaducte şi poduri, curînd,
peste căi ferate lucind, peste trenuri trecînd.

Din pieptul meu arămiu,
vărgat în părţi de viţe rnuşchiuloase,
aidoma vor ţîşni, mai tîrziu,
leii cu coame flocoase, în friguri,
ca nişte explozii de aur vor ţîşni

şi vor bate aerul şi se vor prăbuşi,
şi se vor face temelii
şi terasamente şi diguri.

Din coastă, zbătîndu-se ca o sabie,
îşi va arcui în salt trupul lucios
delfinul, din tot cîrdul cel mai frumos,
izbind cu coada aerul lichid.
Şi va coborî, încolăcindu-se ca un cercel,
şi se va face zid şi se va face crenel.

Oh, pe rînd, din genunchi,
condorii vor izbucni în mănunchi,
se vor roti, luind văzduhu-n tăişe
şi se vor aşeza şi se vor face acoperise,

şi din gleznă, pină-ai să te-arăţi, femeie,
vor pleca şi animalele celelante,
lăsîndu-mi nerăbdarea împodobită cu plante..

Poate-am să-ţi par subţire ca licărirea,
şi-n spatele meu, frenetic crescînd, oraşul
îţi va fura, în văzduh, privirea.

O, gingaşul, zveltul tău pas
legănat peste ierburi, printre colţii pietrelor!
A mai rămas un gutui,
şi un cais a mai rămas,
smulgc-i şi du-i în piaţa circulară;
a mai rămas un prun,
şi-un arţar a mai rămas,
smulge-i şi du-i la-ntretăierile de drumuri;
a mai rămas un platan,
şi-un ofetar a mai rămas,
smulge-i şi du-i pe cheiul cu poduri!

Mi-a mai rămas şi-un ram de tei,
îl vrei, stupina mea, îl vrei,
aici, pe eîmpul unde în vechime zoii
n-au trecut decît călări,
unde pietrele-şi arată colţii albi, şi iarba
fuge speriată-n verzuiele zări?...

MIŞCARE ÎN SUS

Cerul se deşira în curcubee repetate.
Pe dunga lor, săgeata trupului, în sus,
fiece virstă-şi încorda, tăind la jumătate
arcul culorilor, supus.

Şi se loveau în mine două sentimente,
unul venind călare, celalt purtat în lectici.
Era o izbitură de lumini stîrnite
ca-ntre opuşii poli electrici.

Vieţi revărsate-au fost, ori nouri tragici
pe sub un cer cu stele fixe şi etern.
Cerul era în mine şi-avea de orizonturi
curbate coastele spre stern,

cînd două strigăte s-au înfruntat în luptă
(iar semnul lor era contrar)
cu-o muşcătură l-a ucis cel veşnic
pe celalt, numai secular.

Roşul aprins sminti culoarea pală,
lancea căldurii sparse gheaţa iernii,
mireasma ieibii supse din cîmpie
mirosul cel bâlciu, de singe.

După aceea s-a făcut tăcere.
Mai sacada in sus un murmur de oțel,
cerul mărunt se-ntoarse iar în cerul mare,
geamăn şi-aidoma cu el.

Doar coama foşnitoare pîn'la ţipăt
muta tot timpul umbra ce-o zVîrleam,
cînd stam, subţire piatră-n sclipăt,
nemişcător şi drept, şi surîdeam.

„DE-A SUFLETUL"

Trupul meu, cu vedenii cu tot,
a adormit dimineaţa, întins pe podele.
Rîd şi mă bucur ca un savaot,
şi plec cît mai repede cu putinţă,
dind mai întîi colţul cenuşiu al străzii,
şi-apoi, de-a dreptul prin mijlocul bulevardului,
fără teamă c-aş putea fi stîlcit din întîmplare,
de vreo limuzină oarecare.

Iată şi lucrurile! Orice dragoste-a mea.,
pentru ele,
însemnată cu creionul chimic
pe hîrtiile ude, caligrafic, cu scrisul.rotund,
o flutur în mîna întinsă şi-apoi
o las să se legene, cînd într-un colt, cînd
într-altul, în vînt.

Mă uit în dreapta şi-n stînga,
cu mine însumi mă'uit,
folosindu-mă ca o privire.
Ascult ce se-aude sus, ce se-aude jos,
sînt, tot, un timpan armonios.

Trece-o planetă şi-ntreb cine e,
ce e.
Şi-apoi mă mir că întreb.
Ar trebui eu însumi să fiu întrebare,
ca să m-audă altcineva decît mine.

Voi, lucruri, Sfinxuri mişcătoare,
si tu, iluminare!

SÎNT UN OM VIU

Sînt un om viu.
Nimic din ce-i omenesc nu mi-e străin.
Abia am timp să mă mir că exT)t, dar
mă bucur totdeauna că sînt.

Nu mă realizez deplin niciodată,
pentru că
am o idee din ce în ce mai bună
despre viată

Mă cutremură diferența dintre mine
şi firul ierbii,
dintre mine şi lei,
dintre mine şi insulele de lumină
ale stelelor.
Dintre mine şi numere,
bunăoară între mine şi 2, între mine şi

Am şi-un defect, un păcat:
iau in serios iarba,
iau în serios leii,

mişcările aproape perfecte ale cerului.
Şi-o rană întîmplătoare la mînă
mă face să văd prin ea,
ca printr-un ochean,
durerile lumii, războaiele.

Dintr-o astfel de întîmplare
mi s-a tras marea înțelegere
pe care-o am pentru 'fjlisse — şi
admirația ce i-o port
bărbatului cu chip ursuz, Dante Alighieri.

Cu greu mi-aş putea imagina
un pămînt pustiu, rotindu-se
în jurul soarelui...
(Poate şi fiindcă există pe lume
astfel de versuri,)

îmi place să rîd, deşi
rid rar, avînd mereu cîte o treabă,
ori călătorind cu o plută, la nesfirsit,
pe oceanul oval al fanteziei.

E un spectacol de neuitat acela
de-a şti,
de a descoperi
harta universului în expansiune,
în timp ce-ți priveşti
o fotografie'din copilăriei

E un trup al tău, vechi,
pe care l-ai rătăcit
şi nici măcar un anunț, dat
cu litere groase,
nu-ți oferă vreo şansă
să-l mai regăseşti.

îmi desfac papirusul vieții
plin de hieroglife,
şi ceea ce pot comunica
acum, aici,
după o descifrare anevoioasă,
dar nu lipsită de satisfacții,
e un poem închinat păcii.

E o fertilitate nemaipomenita
în pămînt şi-n pietre şi în schelării,
magnetic, timpul, clipită cu clipită,
gîndurile mi le-nalță
ca pe nişte trupuri vii.

E o fertilitate nemaipomenită
în pămînt şi-n pietre şi în schelării
Umbra de mi-aş ține-o doar o clipă pironită,
s-ar şi umple de ferigi, de bălării!

Doar chipul tău prelung, iubito,
lasă-1 aşa cum este, răzimat
între două bătăi ale inimii mele,
ca între Tigru
şi Eufrat.

x; CÎNÎEC

E o întîmplare a ființei mele:
şi-atunci, fericirea dinlăuntru! meu
e mai puternică decît mine, decît oasele mele,
pe care mi le scrîşneşti într-o îmbrățişare
mereu dureroasă, minunată mereu.

Să stăm. de vorbă, să vorbim, să spunem cuvinte
lungi, sticloase, ca nişte dălți ce despart
fluviul rece de delta fierbinte,
ziua de noapte, bazaltul de bazalt.

Du-mă, fericire, In sus, şi izbeşte-mi
tîmpla de stele, pînă cînd
lumea mea prelungă şi în nesfîrşire
se face coloană sau altceva
mult mai înalt, şi mult mai curînd.

Ce bine că eşti, ce mirare că sînt!
Două cîntece diferite, lovindu-se, amestecîndu-
două culori ce nu s-au văzut niciodată,
una foarte de jos, întoarsă spre pămînt,
una foarte de sus, aproape ruptă
în înfrigurata, neasemuita luptă
a minunii că eşti, a-ntîmplării că sînt.

V POVESTE SENTIMENTALĂ

Pe urmă ne vedeam din ce în ce mai des.
Eu stăteam la o margine-a orei,
tu — la cealaltă,
ca două toarte de amforă.
Numai cuvintele zburau între noi,
înainte şi înapoi.
Vîrtejul lor putea fi aproape zărit,
şi deodată,
îmi lăsam un genunchi,
iar cotul mi-l înfigeam în pămînt,
numai ca să privesc iarba-nclinată
de căderea vreunui cuvînt,
ca pe sub laba unui leu alergînd.
Cuvintele se roteau, se roteau între noi,
înainte şi înapoi,
şi cu cît te iubeam mai mult, cu atît
repetau, într-un virtej aproape văzut,
structura materiei, de la-nceput.

PLOAIE ÎN LUNA LUI MARTE

Ploua infernal,
şi noi ne iubeam prin mansarde.
Prin cerul ferestrei, oval,
norii curgeau în luna lui Marte.

Pereţii odăii erau
neliniştiţi, sub desene în cretă.
Sufletele noastre dansau
nevăzute-ntr-o lume concretă.

O să te plouă pe aripi, spuneai,
plouă cu globuri pe glob şi prin vreme.
Nu-i nimic, îţi spuneam, Lorelei,
mie-mi plouă zborul, cu pene.

Şi mă-nălţam. Şi nu mai ştiam unde-mi
lăsasem în lume odaia.
Tu mă strigai din urmă: răspunde-mi, răspunde-mi,
cine-s mai frumoşi: oamenii?... ploaia?...

Ploua infernal, ploaie de tot nebunească,
şi noi ne iubeam prin mansarde.
N-aş mai fi vrut să se sfîrşească
niciodată-acea lună-a lui Marte.

/ VIAŢA MEA SE ILUMINEAZĂ

Părul tău e mai decolorat de soare,
regina mea de negru şi de sare.

Ţărmul s-a rupt de mare şi te-a urmat
ca o umbră, ca un şarpe dezarmat.

Ti'cc fantome-ale verii în declin,
corăbiile sufletului meu marin.

Şi viaţa mea se iluminează,
sub ochiul tău verde la amiază,
cenuşiu ca pămîntul la amurg.
Oho, alerg şi salt şi curg.

Mai lasă-mă un minut.
Mai lasă-mă o secundă.
Mai lasă-mă o frunză, un fir de nisip.
Mai lasă-mă o briză, o undă.

Mai lasă-mă un anotimp, un an, un timp.

MI-AMINTESG CU UIMIRE

Mi-amintesc cu uimire şi-acum
de timpul în care aveam
o gindire învălmăşită, de fum,
în care-amintirile şi dorinţele şi iubirile
se frîngeau,
şi-aşteptam să adorm, să m-azvirlu în somn
ca un pescuitor de perle, căruia marea
şuviţe de sînge îi smulge clin nări.
Eram pe-atunci legat de obiecte
cu invizibile liane,
şi atîrnat de ele-n legănare,
din oră mă săltăm în oră,
cum dintr-un arbore într-altul
al junglei de odinioară
Tarzan se arunca urlind,
cu talpa-n aer fluturată,

fără s-atingă niciodată
liniştea fecundului pămînt.

ORĂ FERICITĂ

Bate-n cărămizi lumina
cu fiinţe ciulei în ea.
Se arată-o balerină
şi-ncă una se arată.,.
Oh, e-o lume în lumină
nesperat de-adevărată,
şi-i un dans, cînd la amurguri
bate-n cărămizi o rază
cu fiinţe dulci în ea.

Parcă am căzut din ore,
şi-a rămas din mine doar
o mirare visătoare.
S vnfiripă şi mi-apare
că meandrele-s sonore
ale umbrei, pe calcar.

Şi deodată, o răcoare
mă-neonjoară, se subţie
dinspre lună curgătoare
cum era-n copilărie:
luna are nas şi gură
şi sprîncene şi bărbie.

Voi, schimbări şi creşteri zvelte,
sufletul nii-1 potriviţi
ca pe o statuie, iată,
cînd mai sus, cînd jos, cînd roată,
ridicîndu-1 acoladă
peste-oraşul suitor.

....Nici mar sta ca mai nainte,
neschimbat, ursuz, de piatra.
Ci mii simt cum sc-alungeşte

după-oraşul care creşte •
înfigîndu-şi creasta-n lună,

cînd petrecerea răsună
a fiinţelor ciudate
din lumina care bate
galeşă, în cărămizi.

EPILOG LA LUMEA VECHE

Eram copil şi rezemam în priviri
norii de primăvară.

Mirosul pămîntului ud mă înfiora
şi-mi tremura de emoţie spinarea,
ca şi cum ar fi trebuit
să-mi crească aripi din ea.
Nopţile mă prăbuşeam în somn
şi cînd luna, prelungă,
îmi răsărea din colţul ochiului,
haturile negre se prefăceau în şerpi
şi alergau, alergau după mine,
muşeîndu-mi cu furie
umbra.
Şi ea mă durea
şi muream în vis,
şi mi-era milă de lucruri că existau,
şi le iubeam, şi aş fi vrut să le apăr
împotriva propriilor mele priviri,
şi-mpotriva propriului meu auz.

Eram. copil şi sufletul
începuse să-mi împingă în coaste, în Umple,
ncmaiavînd loc.

O, şi nopţile nu mă uitam niciodată
la cer,
de teamă că m-aş putea prăbuşi
spre el,
înfrigurat şi singur,
lăsind în urma mea lucrurile,
ca pe nişte dinţi de lapte,
smulşi dureros cu sfoara subţire
a vremii aceleia,
cînd totul se începea cu moartea...

CiXTEC

Pe fundul oceanului de aer,
alături de coloane şi de păsări,
lăsai în voie să-mi plutească-n jururi
emoţia cea schimbătoare de contururi,
mereu crescîndă, descrescîndă pururi.

Visam tot timpul linii drepte,
şi-o febră a plecărilor in sus
cu cornul m-a izbit în pieptu-ncins,
sau, tandră, străvezimea mi-a cuprins
ca florile de gheaţă geamul nins.

Intîiul ochi ce l-am deschis pe lume
s-a redeschis deodată spre zenit,
şi-n graba lui, imaginile toate
le-apropie-ntre ele şi le zbate,
jumate fermecat, uimit pe jumătate.

Iar sentimentele mărunte, bune doar
să fie peste clipă mari ori

ciocnirii-ntre consoane şi vocale,
mureau ca de prisos, încet, şi moale
se destrămau în rotocoale.

O, dans rotund al stărilor de spirit
cu o idee numai, te înving
aşa cum rupi din saltul fără isteţime
un taur furibund sticlind lumine'
cu o frînghie-ntinsă şi ţinută bine.

Cu un surîs îmi e de-ajuns
să vă alung stări ne-nchegate.
Eu nu pe voi v-aleg, vă caut,
ci sentimentul, dulce flaut
şi frate geamăn cu iubirea 11 aplaud,

ce smulge ţărmul şi îl dă de-a-dura
şi-mpinge lungi carene în necunoscut,
tendoanele luminii, de-ncordaro
sunînd ca valul ridicat din mare,
pe care trupul, înotîncl, le taie şi le doare

E o cunoaştere aidoma cunoaşterii dinţii,
cînd lumile-ţi încep la căpătî'i,
şi-ţi bat în văz şi în auz, anume,
şi mîna-nţinsă simte o dimensiune,
şi fiece mirare e un nume.

CU O UŞOARĂ NOSTALGIE

Cu cît sc-nsera peste arborii rari,
cu atît începeau să lumineze mai tare
inimile noastre de hoinari,
căutătorii pietrei filozofale.

Totul trebuia să se transforme in aur,
absolut totul:
cuvintele tale, privirile tale, aerul
prin care pluteam, sau treceam de-a-noluL,

Clipele erau mari ca nişte lacuri
de cîmpie,
şi noi nu mai conteneam traversîndu-le.
Ora îşi punea o coroană de nori, liliachie.
Ţi-aduci aminte suflete de-atunci, tu, gîndule?

LA-NCEPUTUL SERILOR

Linîştea te-nsoţea pretutindeni, ca o suită.
Dacă ridicai o mînă, se făcea în arbori tăcere.
Cînd mă priveai in ochi, împietrea o clipită
din a timpului curgătoare putere.

Simţeam că pot adormi, visînd stele locuite.
Şi, numai dacă m-ar fi atins umbra ta foşnitoare,
aş fi putut împinge nopţile-ncremenite
ca pe-o elice-naintind, spre soare.

Şi numai sentimentul acesta îmi da fericire,
numai ghidul că sînt şi că eşti.
Sprijineam pe ţîrîituî greeiilcr coviltire,
sub care beam azural decantat în ceşti.

Şi cînd sfîrşeam cuvintele, inventam altele.
Şi cînd se-nsera cerul, inventam ceruri albastre,
şi cînd orele se-nverzeau ca smaraldele,
ne bronzam la lumina dragostei noastre.

...Dar tot timpul suna ceva... ceva răsuna,
un cinice de iarbă cosită, de taciturne mări,
în care inima de-atunci îşi revărsa
meandrele pierdutelor candori.

DANSUL

Cum pluteam printre coloane,
în vîrtejuri diafane,
trupul tău lipit de pieptu-mi
sufletul mi-l străbătuse.

O, te uită,-ntoarce-ţi văzul,
ce-mi răni cu geana neagră
tîmpla arsă, mintea dusă
în lagunele sărate.

Parcă într-o zi un soare
ce-l lovisem cu privirea
îşi turti rotundul aur
şi veni atît de-aproape,

că-l răcii cu răsuflarea,
cu privirea modelîndu-l
într-o tînără femeie
aromită, visătoare.

O, pe-un pat de nouri negri
stă întinsă o femeie.
Trup de aur, sîni de aur,
stă întinsă o femeie.

Nourii plutesc aproape
şi ea dormea împietrită,
şi împing pe boltă norul
cu bătaia inimii.

CÎNTEC FĂRĂ RĂSPUNS

De ce te-oi fi iubind, femeie visătoare,
care mi te-ncolăceşti ca un fum, ca o viţă-de-vie
în jurul pieptului, în jurul tîmpîelor,
mereu fragedă, mereu unduitoare?

De ce te-oi fi iubind, femeie gingaşă
ca firul de iarbă ce taie în două
luna văratecă, azvîrlind-o în ape,
despărţită de ea însăşi
ca doi îndrăgostiţi după îmbrăţişare?...

De ce te-oi fi iubind, ochi melancolic,
soare căprui răsărindu-mi peste umăr,
trăgînd după el un cer de miresme
cu nouri subţiri, fără umbră?

De ce te-oi fi iubind, oră de neuitat,
care-n loc de sunete
goneşte-n jurul inimii mele
o herghelie de mînji cu coame rebele?

De ce te-oi fi iubind atîta, iubire,
vîrtej de-anotimpuri colorînd un cer
(totdeauna altul, totdeauna aproape)
ca o frunză căzlnd. Ca o răsuflare-aburită de ger.

CLAR DE INIMĂ

Orele plutesc pe lingă umărul tău,
sfere-albastre, şi-ntre ele e Saturn.
Şi cum se duc, se micşorează
mai înserat şi mai nocturn.

Nu-mi pare rău, nu-ţi pare rău de ele.
Dreaptă cum stai, trecerea lor
copilăroasă-aproape şi suavă
luceşte-n ochiul tău nemişcător.

Şi uit de ele, uiţi şi tu de ele,
şi-n întunericul odăii se aprind,
se sting, se-aprind, se sting
ochii prelungi ai tăi, murind,
reînviind.

POEM

Spune-mi, dacă te-aş prinde-ntr-o zi
si ti-aş săruta talpa piciorului,
nu-i a'şa că ai şchiopăta puţin, după aceea,
de teamă să nu-mi striveşti sărutul?...

SFÎRŞIT DE ANOTIMP

Eram atît de atent,
încît se stingea-n cupole amiaza,
iar sunetele îngheţau în jurul meu,
prefăcîndu-se-n stîlpi răsuciţi.

Eram atît de atent,
încît plutirea ondulată-a mirosurilor
se prăbuşea-n întuneric
şi parcă niciodată n-aş fi-ncercat
frigul.

Deodată
m-am trezit atît de departe
şi de străin
rătăcind înapoia chipului meu,
ca şi cum mi-aş fi-nvelit simţurile
cu relieful fără de noimă al lunii.

Eram atît de atent,
încît
nu te-am recunoscut, şi poate
că vii mereu,
în fiecare oră, în fiece secundă,
şi treci prin aşteptarea mea de-atunci
ca prin fantoma unui arc de triumf.

EMOŢIE DE TOAMNĂ

A venit toamna, acoperă-mi mima cu ceva,
cu umbra unui copac sau mai bine cu umbra ta.

Mă tem că n-am să te mai văd, uneori,
că or să-mi crească aripi ascuţite pînă la nori,
că ai să te ascunzi într-un ochi străin,
şi el o să se-nchidă cu-o frunză de pelin.

Şi-atunci mă apropii de pietre şi tac,
iau cuvintele şi le-nec în mare.
Şuier luna şi o răsar şi o prefac
într-o dragoste mare.

POETUL ŞI DRAGOSTEA

Te-ai făcut subțire şi prelung,
şi un sentiment ciudat te doare,
şi eşti mîndru, şi ți-l porți pe umăr
ca pe-un şoim de vînătoare.

Şi prelungi, privirile îți trec
chiar prin zidul greu şi prin lăcate,
şi se-opresc la piatra unui chip, mereu,
cu sprîncenele-mbinate.

Se petrec atunci întreceri, lupte,
şi răpiri imaginare,
ora se înclină, bate
cu secunde tot mai rare.

Şi trec ani, şi şoimul zvelt
de pe umăr nu-l mai lepezi,
doar secundele din el
bat din ce în ce mai repezi.

CÎNTEC DE OM

Trupul meu viu şi sufletul meu viu,
sau poate mai degrabă dorințele mele,
le-am ridicat ca pe nişte globuri mişcătoare
spre stele.

Acum am țîşnit prin aer. Norii
i-am împins doar cu sunetul vorbirii,
şi sufletul doar cu trupul meu tînăr

mi l-am încins,
aşa eum înaintea bătăliilor Machedon
îşi încingea sabia.

Totul se schimbă în mine
acum, cînd alerg pe vîrl'urile de munte
ale cuvintelor.
Dacă-mi dă prin gînd s-apăs cu talpa mai tare
vreun pisc, vreo propilee sau vreun obelisc,
prin universul negru, spre fiecare soare
flacără mă isc, rătăcitoare.

Aproape nu-mi vine să cred
că am putut pînă-aici să purced.
Ochiul pămlntului, albastru,
îmi priveşte din depărtare
fața sărată, inima zburătoare,
şi 'neliniştit mi-azvîrl imaginea chipului
ca pe o minge ovală
spre-ndepărtatul pămînt I

Dar ea se-ntoarce la mine.
Eu sînt? — Da, eu sînt.

SPRE ANDROMEDA

E-un viitor pe care-1 poţi atinge cu geana,
îndărătnica mea femeie.
Nu-i un joc, e numai un adevăr ce va fi
la fel de prelung şi de melodios,
ca adîncurile de ocean închipuite de cîntăreții
la harfă, la fluier de os.

Lasă-ți umbra să-mi treacă peste rnîini, peste um
ca pe treptele unei scări în spirală,

şi uită-te cu un colţ de sprinceană
cum iau naştere cuvintele de pe buzele mele,
asemenea lunii din marea vicleană.

Fiece cuvînt care-l spun e un trup străveziu
de bărbat, de femeie,
e-un şir unduit tăind în două
gheaţa unui deşert ce scînteie.

Priveşte, a apărut un platou
lucios, de metal.
Ce-ntins e platoul de nobil metal!
De-aici se pleacă-n sus, e-atît de simplu!
La fel ca o mişcare de dans,
un dans al gindurilor,
un dans al ideilor,
suitorul mişcărilor dans.

Deasupra slnt planetele. Le poţi atinge şi tu,
cumva,
cu o vocală, cu o singură vocală,
cu A.

Tu, pămîntule, ochi albastru,
pentru că sîntem privirile tale.
Tu, pămîntule, gîtlej de foc,
pentru că sîntem strigătul tău.
Tu, pămîntule, tîmplă albită,
pentru că sîntem gîndurile tale.
O, pămîntule,
tu, bătrînule,
înţeleptule, mişcătorulel

DREPTUL LA TIMP

—1965 —

DREPTUL LA TIMP

I

Goana norilor albi, goana norilor lungi
mîna din urmă secundele.
Era-n cutremuratul Februarie,
cînd o femeie năştea în lume,
fiul ei primindu-şi dreptul la timp.

Zvîrli deodată spre cer
săgeata de piatră
a unui ţipăt.

Trupul copilului răsărea
greoi şi sigur, ca luna
din apele mării.

Şi-un orizont era, de femei,
cu globurile pîntecelor pămînteşti
acoperite de şorţuri negre.
Un orizont era, de femei gravide
care-o priveau.

în lume năştea o femeie.
Era în Februarie, sub roata de viscol,
cînd durerile facerii o-mbrăţişară,
ca un bărbat mult prea puternic,
cu braţe de plumb.

Goana norilor lungi, goana norilor albi
mina din urmă secundele, le izbea,
le rărea...

Cîte una se rătăcea
printre ziduri, pe căi ferate se rătăcea,
întîlnea ochii femeii şi-i strălumina,
întîlnea obrazul femeii şi-l colora,
întîlnea gura femeii şi-o arcuia,
întîlnea ţipătul femeii şi-l prefăcea
în stîlpul de care se sprijină cerul.

Şi-un orizont era, de femei,
cu globurile pîntecelor pămînteşti
acoperite de şorţuri negre.
Un orizont era, de femei gravide
care-o priveau.

Trupul copilului, greoi şi sigur,
continua să răsară
ca o bătaie a inimii din inimă,
ca o planetă ce se rupe
dintr-un soare.

Era în Februarie, sub roata de viscol,
cînd steagul cel mare-al zăpezilor
cădea aburind, la pămînt.

Şi-un orizont era, de femei,
cu globurile pîntecelor pămînteşti
acoperite cu şorţuri negre.
Un orizont era, de femei gravide.
care îi surîdeau greoi şi-ncrezător.

II

Dar i se păru deodată femeii
că nu-şi poate lua în braţe feciorul,
aşa cum nu poţi să ridici în braţe
un rîu.

I se păru că el i se rupe
de sîn,
aşa cum se rup cuvintele
de gură.

Căldura făpturii lui
— i se păru —
că se-nalţă din căldura trupului ei
spre norii încremeniţi.

Şi toate acestea le simţi
de neschimbat,
cum nu mai poţi să abaţi
0 întîmplare
desfăşurată-n trecut.

1 se păru femeii deodată
că fiul ei aleargă scînteind
către marile roţi dinţate
ale anotimpurilor,
si că-şi aruncă umbra asupra lor,
ticiuindu-le,
şi că roţile se urnesc din înţepenire,
cu şuier înalt,
şi iarna şi-aruncă trupurile-nfrigurate
în carcasa de frunze a primăverii,
şi primăvara şi-aruncă arborii-nfioraţi,
pe marea umflată a verii,
şi soarele verii, alunecînd, izbeşte
şi doboară fructele toamnei.

Şi toamna intră cu prora ei
de spărgător de gheaţă
în miezul alb al iernii,
şi-l despică, şi-l sfîşie,
şi-l frînge, şi-l rupe.

Femeia zvîrli spre cer
săgeata scînteietoare
a unui ţipăt de bucurie
pentru fiul ei.

Umărul alb şi strălucitor i-l atinse
cu gestul cu care smulgi un sunet
din harfă
şi el era, într-adevăr!

Cu mîinile îl pipăi, cu privirile,
cu a»uzul, cu mirosul, cu gustul,
cu toate deodată,
şi el era viu şi nevătămat.

Şi 11 îmbrăţişa cu sine însuşi,
cum îmbrăţişează inima sîngele
şi creierul ideile,
şi el era, întreg,
şi îşi primea dreptul la timp
firesc,
aşa cum primeşte ochiul deschis
chipul rîzînd sau plîngînd al lucrurilor.

BASORELIEF CU SOLDAȚI

Soldații cei tineri s-au așezat în vitrină,
chiar așa cum au fost găsiți, împușcați în frunte,
ca să fie văzuți s-au așezat în vitrină,
•respectîndu-și întocmai mișcarea lor ultimă,
profilul, brațul, genunchiul, mișcarea ior ultimă,
cînd au fost împușcați pe neașteptate în frunte
sau între omoplați cu acea flacără mai subțire
decît un deget de copil care arată luna.

In urma lor a rămas goală baraca,
mirosind a obiele, a țigări strivite, a fereastră închisă.
Valizele de lemn care umplu baraca
mai clănțăne încă din fierul mînerelor,
așa cum clănțăne luna din fierul mînerelor
acum, cu puțin înainte de-a fi deschisă,
ca să se caute-n ea scrisorile vechi și fotografiile vechi
ale timpului.

Soldații cei tineri stau dați cu ceară
pe fețe și pe mîini, ca să lucească,
dați cu ceară ca să lucească, dați cu ceară,
și așezați întocmai așa cum erau în secunda
cînd viața s-a rupt și moartea a-nghițit secunda.
Stau așa nemișcați, ne-ncetînd să luceasGă,
și noi ne uităm la ei cum am privi luna
răsărind chiar din mijlocul pieții.

Pentru noi, care sîntem acum de-o vîrstă cu ei,
deși ei stau de ani lungi în vitrină,
pentru noi, care i-am ajuns din urmă și trecem de ei,
și inimă bătînd avem. și memorie,
o proaspătă, din cale-afară de proaspătă memorie,
soldații cei tineri s-au așezat în vitrină
și se imită pe ei înșiși întruna,
«a și cum ar fi vii.

ENGHIDU

A murit Enghidu, prietenul meu,
care ucise cu mine lei.
(din poemul „Ghilgameş")

I

Priveşte-ţi mîinile şi bucură-te, căci ele sînt absurd
Şi picioarele priveşte-ţi-le, seara, drept cum stai,
atîrnînd spre lună.
Poate că sînt mult prea aproape ca să mă vezi,
dar şi aceasta e altceva decît nimic.
Mă voi face depărtare, ca să-ţi încap în ochi,
ori cuvînt, cu sunete de mărimea furnicii,
ca să-ţi încap în gură.
Pipăie-ţi urechea şi rîzi şi miră-te că poţi pipăi.
Pe mine însumi mă dor, în scurta trecere.
Mi-am întins privirea şi ea a întîlnit un copac,
şi el a fost!
Umerii priveşte-mi-i, şi spune-ţi că sînt cei mai
puternici pe care i-ai văzut, după iarbă şi bivoli,
căci fără pricină sînt aşa.
Cu ei mut depărtarea, ca pe un sac de piele
la moara de vînt.
De-aceea cînd mă ard în străfundul ochilor
niciodată atinsele de mine lumini,
suavă durere albastră-mi întind peste creştet,
să-mi ţină loc de cer.
Şi dacă mă dor pe mine însumi, cu rîuri,
cu pietre, cu o dungă de mare,
atît cît să-mi fie toate un pat,
totdeauna neîncăpător gîndului meu
în veşnică creştere, o, n-am să ştiu că şi tu
te dori pe tine asemeni, şi nu eu sînt acela
eu care vorbesc!

II

Ca să fie ceva între noi, altcineva — sau eu
însumi — am botezat ceea ce însumi eu făcusem,
rănindu-mă,
mereu împuţinîndu-mă, mereu murind,
cu vorbe de buzele mele spuse.
Şi pentru durerea cea mare, albastru i-am zis,
tot fără pricină, ori numai pentru că aşa mi-au
surîs buzele.
Te-ntreb, oare tu, dacă asemenea ai spus, surîzînd,
cărei alte dureri i-ai spus astfel?
Desigur, înălţimea pe care-am azvîrlit-o din ochi,
ca pe o suliţă fără întoarcere,
tu altcum ai mîngîiat-o, pentru că mîinile tale,
gemene cu ale mele, sînt absurde, şi-ar trebui
să ne bucurăm de aceste cuvinte trecînd
de pe o gură pe alta ca un rîu nevăzut,
Căci ele nu există.
O, prietene, cum este albastrul tău?

III

Joc de treceri, mai iuţi, mai încete,
pentru ochiul meu o dată cu mine creîndu-i pe
arbori, pietrele şi rîul,
deasupra mai încetului meu trup
tîrîndu-se de glnd, asemenea caprelor, seara,
de funie.
Timpul, el singur peste tot, eu însumi,
si după aceea.

IV

Şi cînd toate se şterg, ca într-o scoică mările,
nimic nemaifiind, decît în ochii celor
care nu sînt, trecerea durerii în trecerile
timpului, o, prietene, asemenea fiind altcuiva,

eu nu voi mai fi, căci un lucru asemenea altuia
nu există.
Ceea ce e unic el însuşi se doare pe sine, măsurînd ca la toance,
în munţi, trecerea timpului,
ştiindu-se singur,
schimbînd cu jur împrejurul lui nume de lucruri.

V

Ceea ce nu e fără de margini este,
pretutindenea călătoreşte, pete mari întîlnind
cărora Timp le spun.
Ceea ce nu e pretutindenea este, picioarele
mi le soarbe pînă la genunchi, colțul inimii
mi-l izbeşte, pe gură îmi dansează.'
Cel ce nu e fără Timp este, ca amintirea.
E asemenea văzului mîinilor, asemenea
auzului ochilor.

VI

Eu mor cu fiecare lucru pe care îl ating,
stelele rotitoare ale cerului, cu privirea;
fiecare umbră pe care o arunc peste nisip,
sufletul mai puțin mi-l rămîne, gîndul
mai lung rni-l întinde; fiecare lucru
îl privesc cum aş privi moartea, rareori
uit aceasta, şi-atunci, din nimic fac dansuri
şi cîntece, împuținindu-mă şi smulgîndu-mi
bătaia tîmplelor, ca să fac din ea coroane de mirt.

VII

Ieşi din cort, prietene, să stăm față în față,
privindu-ne, să tăcem împreună, mereu întrebîndu-ne
în sine celălalt dacă e,

şi cum pe sine însuşi se simte.
Joc de-a rostogolul, cu pietrele,
de undeva stîrnite, spre altundeva.

'AMINTINDU-MI /

Vfjn arc de întuneric aplec atunci cînd las
"fruntea să-mi cadă sub culori
şi uneori îmi pare că-i numai un răgaz
şi că se rupe timpul îmi pare alteori.

V»Pietrificat, auzul în romburi şi ovale
ferigă e în stratul de grafit.
Un fierăstrău cu dinți de lucie răcoare
se-afundă-n trunchiul lui necontenit.

Mişcarea rece, sacadată
e dinainte înapoi,
cu dinți de fierăstrău muşcînd se-arată,
reci, amintirile din noi.

"f Un arc de întuneric aplec cîteodată
'• şi o durere rece mă face să-1 dezdoi.

ARS POETIC^'

îmi învățam cuvintele să iubească,
le arătam inima
şi nu mă lăsam pînă cînd silabele lor
nu începeau să bată.

Le arătam arborii
şi pe cele care nu vroiau să foşnească
le spînzuram fără milă, de ramuri.

Plnă la urmă, cuvintele
au trebuit să semene cu mine
şi cu lumea.

Apoi
m-am luat pe mine însumi,
m -am sprijinit de cele două maluri
ale fluviului,
ca să ie-arăt un pod,
un pod între cornul taurului şi iarbă,
între stelele negre ale luminii şi pămînt,
între tîmpla femeii şi tîmpla bărbatului,
lăsînd cuvintele să circule peste mine,
ca nişte automobile de curse, ca nişte trenuri electrice,
numai s-ajungă mai iute la destinaţie,
numai ca să le-nvăţ cum se transportă lumea,
de la ea însăşi,
la ea însăşi.

GENEZA POEMULUI

Se zgîlţîie învelişul, se modifică-ntruna,
rîde şi plînge în acelaşi timp,
întipăreşte cerul şi mai jos, copacii,
se lasă privit pînă cînd el însuşi
devine privire,
se preface mort numai ca să-şi poată da duhul
în linişte, deasupra lui, păsările lovite
şi sufletele bătrîne, sortite pieirii.
Se face elice, rotindu-se înnebunitor,

îndepărtînd spre propriile lui margini
tot ce-i mai neînvins în el, mai tare,
mai solemn,
Bau, transparent, se lasă străbătut,
adîncit în străfunduri miraculoase,
prin care frumoase cuvinte,
ca nişte peşti de platină,
dau elegant din coadă.
Oho, dar deodată totul dispare;
rămîne numai papirusul, hîrtia, piatra,
soldatul execută ordinul sergentului,
rigida mînă ascultă de rigidul suflet.

QUADRIGĂ

Lui Mihai Eminescu

Şuieră o quadrigă pe cîmpia
secundelor mele.
Are patru cai, are doi luptători.
Unul e cu ochii-n frunze, altul
cu ochii în lacrămi.
Unul îşi ţine inima înainte, în cai,
altul şi-o tîrăşte peste pietre, în urmă.
Unul strînge frîiele cu mîna dreaptă,
altul tristeţea în braţe.
Unul e neclintit, cu armele,
celălalt cu amintirile.
Şuieră o quadrigă pe cîmpia
secundelor mele.
Are patru cai negri, are doi luptători.
Unul îşi ţine viaţa în vulturi,
altul îşi ţine viaţa în roţile rostogolite,
şi caii aleargă, pînă cînd sparg cu boturile
secunda,
aleargă-n afară, aleargă-n afară
şi nu se mai văd.

SAVONAROLA

Mi se-arătă Savonarola care-mi zise:
Să ardem copacii pe rugul vanităților,
să ardem iarba, grîul, porumbul,
ca să fie totul mai simplu!
Si sfărîmăm pietrele, să smulgem
rîurile din albie, ca să fie totul
mai simplu, cu mult mai simplu!
Să renunțăm la picioare,
pentru că mersul e-o vanitate.
Să renunțăm la privire,
pentru că ochiul e-o vanitate.
Să renunțăm la auz pentru că urechea
e-o vanitate.
Să renunțăm la mîini,
ca să fie totul mai simplu, cu mult
mai simplu!
Mi se-arătă Savonarola în vis,
ca o rană veche a creierului lumii.
Mi se-arătă în vis
şi m-am trezit urlînd şi strigînd.

TURNARE DE SOARE PE PĂMÎNT

Pilnie imensă de trupuri, în mişcare,
trupuri de oameni, trunchiuri de arbori, trupuri de cai.
Pîlnie imensă, hohotitoare
prin care soarele-1 turnai
ulei să ungă osiile lumii, nevăzute,
să treacă liber timpul, nescrişnit.

Pîlnie-nfiptă în pămînt, în lavele acute
osificînd la suprafață cîte-un mit.

Noi doi ce sîntem — cu sprîncene luminoase
la buza pîlniei, fumegători,
cu proaspăt închegate-n aripi, oase —
printre atîţia alţii ce primesc,
direct în piept, direct în tîmple, în arcade,
şuvoiul începînd cu noi
al lunecosului ulei, ce cade
pe trupuri şi pe trunchiuri, înapoi?

Imensă pîlnie de trupuri, trecînd prin nori,
trecînd prin aer, rotitoare,
umplînd la nesfîrşit pămîntu-n miez, şi-arareori
lucioasă, nefumegătoare.

INVOCARE

O, şi voiam să spun totul, tuturor.
Nu lăsam nici o umbră nedestăinuită.
Verdele, de-ar fi trecut pe lingă firul
ierburilor,
mi-ar fi căzut din mîini piatra secundei
plesnită.

' Voiam să-ţi spun, îţi spuneam imediat
orice, totul.
Aş fi murit de-aş fi lăsat
nevăzută, neauzită
o singură desfrunzire de aer trăită.
Mersul. Zborul. înotul.

în nerăbdarea mea cea mare,
merele verzi le dădeam cu vedere,
cu auz — marea nemişcătoare, —
cu eternitate — ceea ce piere.

Chiar trupul meu de-atunci, rezemîndu-se
pe fluturătorul aer al acestui pămînt
cutremurîndu-se, îndepărtîndu-se, schimbîndu-se,
trecea neliniştit în gînd.

***

Cum aş putea să-ţi spun întregul adevăr?
Ce-aş mai avea atuncea de vorbit cu mine?
Dar cum ar fi să nu-ţi spun totul, toate?
Cu ce cuţit, de unde să tai o limpezime
in două şi s-o-mpart
nici unuia întreagă, oprind la jumătate
silabele, privirea, şi vîna de pe gît,
din paisprezece să fac şapte reci carate,
din două braţe — unul, si atît.

SCHIMBĂTORUL DE VITEZE

€ade-o frunză, şi-un sentiment se-nfăşoară în jurul ei,
mult mai rapid căzînd spre lume.
Bate-o aripă, şi se-nfăşoară-n jurul ei un sentiment,
mult mai rapid bătînd spre lume.
Trece-o femeie şi-un sentiment o înfăşoară,
mult mai rapid trecînd pe lume.
Un nume strig şi-un sentiment
se înfăşoară-n jurul lui şi-n jurul lumii.
Materia o mîngîi, abia atingînd-o
cu şuvoiul străveziu al cuvintelor mele
care o-nfăşoară, şi mult mai rapid
se-ntorc în moarte, lăsîndu-mă-n lume.

CÎNTEC

(Despărţire de o yîrstă)

Totul ar fi trebuit să fie sfere,
clar n-a fost, n-a fost aşa.
Totul ar fi trebuit să fie linii,
dar n-a fost, n-a fost aşa.
Ar fi trebuit să fii un cerc subţire,
dar n-ai fost, n-ai fost aşa.
Ar fi trebuit să fiu un romb subţire,
dar n-am fost, n-am fost aşa.

Iarbă, pietre, arbori, păsări
voi sînteţi cu totul şi cu totul altceva.
Mă privesc, m-aud, m-adulmec
şi îmi pare că visez.

Totul ar fi trebuit să fie sfere,
dar n-a fost, n*a fost aşa.
Totul ar fi trebuit să fie linii,
dar n-a fost, n-a fost aşa.

CÎNTEC

(Ficţiunile adolescenţei)

O, voi ficţiuni,
dulce lemn de tei.
...Deseori răsfoiam cartea neliniştit
să văd dacă se termină bine.
Teiul m-a iubit
şi pe mine.

Pe vița tîmplei port
umbra frunzei lui.
Treceam așa, vindecînd uscăciuni
cu ierburile cîmpului.

Bucuros de minuni
surîdeam pentru doi, pentru trei,
pentru toți semenii mei.
0, voi ficțiuni,
dulce lemn de tei.

TEI NOCTURN

Spre șerpuitul pom în sus
prin seara atîrnînd fîșii,
la două case negre, dus
cu gîndul, gînduri regăsii.
Un fantomatic trup treceam
prin ziduri și prin trunchiuri mari
și încă un copil eram
printre-nțelepții solitari
care-au murit de-atunci lăsînd
nocturnul tei, lemnos cercel,
lin, la urechea serii baîansînd,
un leagăn pentru dat idei în el.

ARTEMIS

Tigrii sînt zvelți, fiindcă-i iubește ea.
Ea e Artemis! Ea poate, ea știe.
Palisandrii se-nchină cu umbră grea,
cînd trece și sună sandaua ei vie.

Ea-şi ţine inima in trupul meu
şi coama şi-o ţine în ramuri.
E arcul ei vertical curcubeu!
De degete-i flutură flamuri.
Ea e Artemis! Vorbeşte cînd vrea.
Tace cînd vrea, ca delfinii.
Ea vede zigzaguri numai de stea
şi gîndeşte ca iarba, în linii!
Ea-şi ţine timpul în reci nisipuri
dintr-o clepsidră de noapte-zi.
Dacă vrea ea, pe chip, şapte chipuri
ca ale mele-i pot străluci!

CÎNTEC

Amintiri nu are decît clipa de-acum.
Ce-a fost într-adevăr nu se ştie.
Morții îşi schimbă tot timpul între,ei
numele, numerele, unu, doi, trei..."
Există numai ceea ce va fi,
numai întîmplările neîntîmplate,
atîrnînd de ramura unui copac
nenăscut, stafie pe jumătate...
Există numai trupul mett' înlemnit,
ultimul, de bătrîn, de piatră.
Tristețea,--'mea aude nenăscuții clini
pe nenăscuții oameni cum îi latră.
O, numai ei vor fi într-adevăr!
(INOÎ, locuitorii acestei secunde
sîntem un vis de noapte, zvelt,
cu-o mie de picioare alergînd oriunde.

MARELE OCHI AL IERNII

Ochi mare, nu te vezi decît tu,
noi sîntem imagini rapide
curbîndu-ne, atunci, acu,
şi rupţi ca raza în lichide.
Alunecăm pe emisfera ta,
sculpturi în relief, de aer,
şi ţărmul pleoapei reci şi grea
ne-nfige-n furci de gene verzi, cu vaier.
Şi ne-ntîmplăm, pierim, ne stingem
pe irisul în contemplare,
dar nu-ţi sîntem priviri, ci ningem
în iarna ta, ochi mare, tu, ochi mare.

ADOLESCENŢI PE MARE

Această mare e acoperită de adolescenţi
care învaţă mersul pe valuri, în picioare,
mai rezemîndu-se cu braţul, de curenţi,
mai sprijinindu-se de-o rază ţeapănă, de soare.
Eu stau pe plaja-ntinsă tăiată-n unghi perfect
şi îi contemplu ca la o debarcare.
O flotă infinită de yole. Şi aştept
un pas greşit să văd, sau o alunecare
măcar pîn'la genunchi în valul diafan
sunînd sub lenta lor înaintare.
Dar ei sînt zvelţi şi calmi, şi simultan
au şi deprins să meargă pe valuri, în picioare.

FRUNZIŞURI

Se-apropie aniversarea frunzelor lovite de ploaie.
Amintirea întimplărilor mele
vine din viitor, nu din trecut.
Deci spun: se vor dărîma mari frînghii de ploaie
prin aerul umed care ne-a-nfăşurat
înserările.

Inimă, inimă, planetă misterioasă,
suflete, suflete, aer prin care se-apropie
imaginile tale tandre, puţin fluturate
de respiraţia mea.

Se-apropie aniversarea frunzelor lovite de ploaie,
aniversarea pietrelor de caldarîm în care
potcoava lunii va izbi, cînd voi trece ridicat în şa,
aniversarea bicicletelor rezemate de zid, aniversarea
numerelor de licean purtate la mînecă,
aniversarea tuturor vorbelor care
ţin în dinţii literelor
dorinţele, dragostea...

Inimă, inimă, planetă misterioasă
pe care mi-ar fi plăcut să trăiesc şi să mor.

N> CÎNTEC DE DIMINEAŢĂ

Stau în jurul meu, în cercuri tot mai largi,
cerurile mov şi cerurile-albastre. _
Unele sînt clare, altele sînt vagi...
Şi-mi mut pasul şi cu el se mută
cerurile mov şi cerurile-albastre,
care-mi muşcă' faţa şi-apoi mi-o sărută.

Timpul e mirat, şi-o aţipire
duce rînd pe rînd, din trupul meu,
ba o mînă, ba un ochi subţire,
într-o linişte fără culori, mereu.
Dar mă strigi, lumină, şi-n timpane
glasul ca la geamul îngheţat irumpe,
se ivesc mirate, diafane
capete, şi ochi şi tîmple.

Sar din somn prea repede şi prea grăbit,
stînd aproape fără trăsături
pînă cînd mă dibuie, m-a şi găsit
masca-ntîiei tale dulci făpturi.

Şi-mi încerc din nou puterea-ntreagă:
cerurile mov şi cerurile-albastre
rînd pe rînd de ele însele mă leagă,
cînd cu toatele şi cînd sihastre,
c-un odgon de nevăzut, în care
se prefac iar, rînd pe rînd,
sentimentele din mine-n revărsare,
colorînd, arzînd, strigînd.

CORESPONDENŢE

Frenezia verde de-a fi iarbă
şi tăcerea moale, odihnind în lemn,
au venit ca să-mi absoarbă
tot ce e-n tristeţea mea solemn.
Şi m-aş apăra, dacă lăsarea
de amurg, aproape fumegînd,
nu mi-ar ridica la nouri întristarea,
nu mi-ar coborî cuvintele din gînd
şi le-ar ţine-n aer, adiate,
ca profilul vinelor pe piept.
Trup prea viu, curmînd la jumătate
tot ce legii tale-i e nedrept.

PARCĂ DORMIM ŞI VISĂM

Parcă dormim şi visăm, îmi spuse ea,
şi eu am crezut-o, pentru că devenea
mai grea sau mai uşoară după voie
asemenea păsărilor în zbor.

Alergam în sus pe scările de beton
şi ea ridica din îmbrăţişarea mea
doi ochi lucioşi, argintii,
spre un cer inventat chiar atunci.

Privirea ei topea zidurile,
îmi rănea obrajii din care
sîngele-mi izbucnea spre trecut
ne dureros, în cascadă.

Parcă dormim şi visăm, îmi spuse ea.
Alergam în sus. Scara de beton
se sfîrşise demult. Şi clădirea. _
Trecus'erăm şi de viitor. Cuvintele
rămăseseră în urmă. Şi poate nici noi
nu mai eram.

CÎNTEC

Tu ai un fel de paradis al tău
în care nu se spun cuvinte.
Uneori se mişcă dintr-un braţ
şi cîteva frunze îţi cad înainte.
Cu ovalul feţei se stă înclinat
spre o lumină venind dintr-o parte
cu mult galben in ea şi multă lene,

cu trambuline pentru săritorii în moarte.
Tu ai un fel al tău senin
de-a ridica oraşele ca norii,
şi de-a muta secundele mereu
pe marginea de Sud, a orei,
cînd aerul devine mov şi rece
şi harta serii fără margini,
şi-abia mai pot rămîne-n viaţă
mai respirînd, cu ochii lungit imagini.

SPIRALĂ ALBASTRĂ, SFÎŞIETOARB

Spirală albastră, sfîşietoare,
zidind aerul acestei seri
şi ce dulce-amară ninsoare
stîraeşte prezenţa ta în încăperi.
Sar paturile trăgîndu-şi pe ele
un anotimp nocturn, european.
O. violentă mişcare de stele,
pe bolta ce-abia o visam...
De aer eşti, de aer sînt.
Unul prin altul ne-ndepărtăm spre poli,
abia ducînd o frunză lipită de vînt,
ca pe braţul unor înotători.

La stînga se-nclina, la dreapta,
yola aceea dementă,
după cum te strîngeam de tare în braţe,
după mirosul de algă sau mentă.

Scria un alfabet rapid,
cu litere de apă, de sepii, de peşti.
Cuvintele erau numai două:
Sînt, Eşti...
Şi păreau că se scufundă, galeş,
în luciul monoton, adormitor,
sau leneşe prin norii leneşi
se-ntretăiau cu olandezul zburător...
Zigzag iubit, visat aproape,
pe mări de caraibi şi de sargase,
al inimii eliberate din sclavia
ţărmului strict, de nervi şi oase!

POEM

Tu pluteşti ca un vis de noapte
deasupra sufletului meu.
îţi sprijini tîmpla
de inima mea ca de o piatră roşie,
şi aştepţi să-ţi spun numele
tuturor lucrurilor
pe care eu am isprăvit de mult
să ţi le mai spun.
Gura mea e-n tăcerea cea mai desăvîrşitâ,
înclinată ca mătasea unui steag
Într-o zi fără vînt.
O, nu pleca nicăieri!
îmi voi rupe inima cu un singur gest
al mîinii,
ca să răsară durerea care ştie
numele „durerii,
ca să răsară dragostea mea de bărbat
care ştie numele tău ciudat, de femeie.

îți știu toate timpurile, toate mișcările, toate parfumurile»
și umbra ta, și tăcerile tale, și sinul tău
ce cutremur au și ce culoare anume,
și mersul tău, și melancolia ta, si inelul tău, si secunda
și nu mai am răbdare și genunchiul mi-l pun 'în pietre
și mă rog de tine,
naște-mă."

Știu tot ce e mai departe de tine,
atît de departe, încît nu mai există aproane —
după-amiaza, după-orizontul, dincolo-de-marea...
și tot ce e dincolo de ele,
șr atît de departe, încît nu mai are nici nume.
De aceea-mi îndoi genunchiul si-l pun
pe genunchiul pietrelor, care-l hîgînă.
Și mă rog de tine,
naște-mă.

Știu tot ceea ce tu nu știi niciodată, din tine.
Bătaia inimii care urmează bătăii ce-o auzi
sfîrșitul cuvîntului a cărui primă silabă tocmai o
copacii — umbre de lemn ale vinelor taie,
rîurile — mișcătoare umbre ale sîngelui tău,
și pietrele, pietrele — umbre de piatră
ale genunchiului meu,
pe care mi-l plec în fața ta și mă rog de tine,
naște-mă. Naște-mă.

***

Eu te-am rupt pe tine din aer,
zeitate melodioasă, subțire,
ca să-mi trec inelul brațului meu

in jurul mijlocului tău nervos, ca un deget,
O, revărsare de mirosuri suave;
alergare de iepuri; albire de ziuă; >
lină topire de lumi ale gheții!
Alunecare a pletelor, geamănă
cu singurătatea neagră a pămîntului...
Nu te voi învăța niciodată
nici un cuvînt clin limba după-amiezelor,
Nu-ți voi destăinui niciodată
nici un adevăr al nemișcărilor.
Râmîi deci cu mine, rămîi,
întruna curgind peste bolovanii albaștri
ai ochilor,
pe sub sălciile arămite de toamnă
ale coastelor,
și-adormi tu, adormi
sub corul șuierător al trupului meu,
visînd că ești trează.

DOUĂ CÎNTECB

I

întorc timona lemnului de stele
și spiritele vin și nu vorbesc
și rătăcite scapă-n simțurile mele.
Și pot să te-ntîlnesc, ce lung îți e
părul desfășurat și nefiresc
încît el este corpul meu
adevărat și nedumnezeiesc.
Și nu deosebesc decît copacii
care-ți păstrează amintirea-n verde
stînd neclintiți asemeni unui om
oind inima, fără auz, o pierde.

Şi piatră albă; ziua-n faţa mea.
Creez deodată-atîtea întîmplări
în care numai trupul meu rămine
ţărm nemişcat al nevăzutei mări.
Vor fi trecu* pescarii tineri azi
pe unde-am fost eu altădată şi-am lăsat
doar umbra de sandale pe nisip
şi aerul doar cu mirosul lor amestecat.
Eu am găsit un loc de luptă-aici
şi m-am oprit şi-am ancorat corăbii
şi-n fiecare noapte voi muri privind
cum viţa se-alungeşte peste săbii.

DUREROASA NINSOARE

N

Cu o nepăsare, cu o absenţă
mi-ai rupe privirile, şi ele
un ochi verzui de apă, un ochi fugitiv
de oglindă —
nebune-ar căuta să se sprijine,
şi nu ar găsi.

Iarna ce-asmute prin aer
înfometatele vînturi, purtînd
în v ii furi capete de lup,

mi-ar muşca privirile rătăcitoare,
mi-ar smulge din ele
trupurile tale îubite-ndelung,
mîngîiate, adulmecate, văzute.

Şi-ar cădea peste oraş, peste linii ferate,
peste păduri, peste fluvii
o dureroasă ninsoare de trupuri
străvezii, suave, imaginare, şi nimeni
nu le-ar bănui. >

Numai eu, căutîndu-te-n lume,
mi-aş ridica ochii orbi şi albaştri
unul peste Kamciatka, peste Groenlanda,
altul peste Atlantic, peste Pacific...

PASĂRE TRECÎND PRINTR-UN NOR

Un sunet mă-nconjura şi mă ducea cu el
pe deasupra oraşului, departe,
pe sub norul ^cerului străbătut
de fîşii alunecătoare de noapte.
Voci joase vorbeau atît de încet
încît adormeam şi mă trezeam între două vocale,
partea nevăzută a insului meu
iluminîndu-se de focuri bengale.
Ferestrele se stingeau mai multe deodată
şi-atît de iute că-mi părea
că se scufundă oblic în zare
memoria cu dimineţi împietrite în ea.
Rămînea deasupra numai strigătul, numai el
ca un jet de apă nemaicăzînd,
dar orizontul înainte de zori ridica,
felin, pupilele verzi ale ierbii, arziud.

EURIDIGB

Aerul se mai emoţiona încă
in jurul tău,
tulburînd vederea orelor acele,
cînd înnoptarea venea alunecînd
pe roata inimii mele.

Şi glasul ți se rupea sub sărutid
pe care ți'-l da ne-nceput începutul.
Facle şi torţe şi flăcări şi focuri
ţi se-aprindeau în ochi, cerîndu-se stinse
de norul feței mele, plumburiu şi greu
trecînd pe chipul tău, ca-n piscurile ninse»

Iţi mai ţineam cu brațul Încă
viaţa ta de viaţa mea lipită,
risipa dragostei nerisipită,
secunda înnodată de clipită.

Paşi, rîsete, poveşti silabice, istorii,
destăinuiri, speranţe — voi
erați într-adevăr adevărate
în jurul celor doi din iarna cînd
un aer scînteind. pe lîngă tine
va fi trecut. Va fi trecînd.,.

MUZICA

Muzica mă apropia de lucruri,
punea un arc între mine şi ele
şi puteam să cad de departe, din sfere,

fără să-mi frîng nici un mădular,
fără să-mi pierd nimic din putere.

Muzica alegea din mine, ca un magnet,
sentimentul arămiu, sentimentul violet.
Le ridica în sus ca pe nişte fire
de iarbă-n încoltire.

Şi cine veghea putea să zărească
un cîmp arămiu, un cîmp violet,
deasupra cărora se desface, încet,
şirul nocturn al stelelor pulid-albasfre,
sub care,
tîmpla lîngă tîmpla,
coastă lîngă coastă,
se-mbrăţişară
vieţile noastre.

VECHI CÎNTEC SOLDĂŢESC

M-apasă luna peste faţă,
peste piept, peste memorie,
cu greutăţi de platină, pînă cînd
scap din mînă steagul fie glorie.
Pînă cînd îmi îndoi genunchiul,
cu strigăt de ample rupturi,
ca un viaduct ascuţindu-se,
şi piouînd cu pietre peste păduri.
Pînă cînd îmi ridic eăicîiul
pe care-1 apăsam pe ora ta,
pînă cînd se-nnegreşte singurătatea
care mă arginta.

TRIST CÎNTEG DE DRAGOSTE

Numai viaţa mea va muri pentru mine-ntr-adevăr,
cîndva.
Numai iarba ştie gustul pămîntului.
Numai sîngelui meu îi e dor, într-adevăr,
de inima mea, cînd o părăseşte.
Aerul e-nalt, tu eşti înaltă,
tristețea mea e înaltă.
Vine o vreme cînd mor caii.
Vine o vreme cînd se-nvecliesc maşinile.
Vine o vreme cînd plouă rece
şi toate femeile poartă capul tău
şi rochiile taie.
\ ine şi o pasăre mare, albă.

DUPĂ-AMIAZA UNUI CÎNTEG

Sprijineam dungatul aer
între ochii tăi şi-ai mei,
sprijineam dungatul aer
al acelei după-amiezi
cu frunze galbene-verzi.

Intre dulcile timpane,
sprijineam un sunet lung.
Degetele diafane
îl ating şi parcă smulg,
din fiinţa auzită a secundei
de atunci,

trupurile noastre lungi.

Ce frumoase şi ce line,
fulgerate-n înălţime,
şi cu mantii lungi de nori,
cu stele la subţiori...

LA CEASUL CU AI!LECIUM

Era o sferă de marmură brună, din care,
la ora plecării, se nălucea Pierrot ondulat,
vestind spirale şi arcuri de mădulare,
muzical, peste timpul din noi scrijelat.

Ding-ding lîngă soarele aprig,
ding-dong lîngă soarele-ncet,
dang-dang lîngă soarele palid,
dong-dong lîngă cel violet.

Şi ora pleca, smulgîndu-se-n salturi
din pergamentul cu taine, de sub litera ştearsă şi lină.
O, izbucneam săgetat atît de iute-n înalturi,
că mă preschimbam în lumină.

Ding-ding lîngă soarele aprig,
ding-dong lingă soarele-ncet,
dang-dang lîngă soarele palid,
dong-dong lîngă cel violet.

ÎNDOIREA LUMINII
(partea întîl)

I

încercam să Încordez lumina,
asemenea lui Ulisse arcul, în sala
de piatră a peţitorilor.

încercam să-ndoi lumina
ca pe o ramură a cărei singură frunză
era soarele.

Dar lumina, vibrînd rece, îmi smulgea
brațele,
şi ele-mi creşteau uneori la loc,
alteori, nu.

încercam să aplec lumina,
s-o frîng pe genunchi^ ca pe-o sabie,
dar tăişul ei îmi sărea din mîini,
retezîndu-mi degetele.
O, şi-mi cădeau la pămînt
răpăind,
ca o desfrînată ploaie de primăvară, sau
băteau ca-n tobele prevestitoare de rău.
Şi eu stăteam în aşteptare
şi uneori degetele
îmi mai creşteau la loc,
alteori, nu.

Şi luam lumina în brațe
ca pe un trunchi de copac,
şi încercam s-o-ndupîec să se lase-ndoită
de mine,
dar ea se clintea doar atit
dl să mă zvîrle cu tîmpla în pietre,
şi cu picioarele fluturînd spre stele,
ca două tuşuri fioroase, vuind
la un coif rostogolit în luptă.

II

încercam să-ndoi lumina.
Mâ atîrnam de ea cu amîndouă mîinile,
şi-n fiece-nserare,

cădeam eu timpla-n pietre, scânteind
de izbitură.

Uleiul negru şi greu al viselor de noapte
In loc de singe-mi ţîşnea
din fruntea crestată,
şi se-ntindea în jururi ca o pată,
ea un lac in creştere,
întotdeauna cu un singur mal —
osul frunţii mele.

Totul devenea departe
ca inima înainte de moarte.

Totul era mai aproape de mine
decît retina ochiului rănită de lumină.

Stam la marginea unui iac negru
cu un singur ţărm —
(osul frunţii mcie)
şi priveam prin el cum priveşti
printr-o lupă.

III

Priveam prin lentila neagră
a visurilor de noapte,
în adîncul pămîntului,
unde soarele cădea fîlfîitor,

teii cădeau peste umbrele lor,

mîinile-mi cădeau lingă pietrele line,
jumătate în bezně, jumătate-n lumină.

îmi cădeau pleoapele străbătute
de cercuri străvechi, nemaivăzute.

IV

Dar adincui pămlntului e plin de morţi
şi nu e loc, şi nu e loc, şi nu e loc
pentru-ntrebări.

Scheletele morţilor ca nişte rădăcini
strîng miezul pămlntului şi-l storc, il storo
de lavă, pînă-şi iese din minți.

Aici nu e loc niciodată, nu e loc, nu e loc,
chiar timpul intră-n timp
ca două oglinzi paralele.
Chiar amintirile intră în amintiri,
şi chipul meu din copilărie
are zece ochi înghesuiți unul într-altul,
gata s-azvîrle-napoi toate imaginile
într-un şuvoi mortal.

Priveam ameţit, priveam în miezul pămlntului
atîrnînd de fiece vîrstă
un trup,
din ce în ce mai neîmplinit,
mai făr-de-materie,
ca o ucisă momeală pentru prinderea
anilor.

Aici nu e loc niciodată, nu e loc, nu e loc.
Lentila neagră a visurilor de noapte
nu-mi arată nici o spărtură
în care-aş putea să-mi întind
şi să-mi odihnesc vreo întrebare.
Sînt zece cranii într-un craniu.
Sînt zece femururi într-un femur.

Sini zece orbite într-o orbită.
Şi totul se ramifica-n jos,
neîntreruptă rădăcină de os
care strînge la sine
moartea neagră, lava neagră,
sîmburele, timpul dus.

ÎNDOIREA LUMINII
(partea a doua)

I

încercam să încordez lumina
cînd arcul ei destins deodată
mă azvîrli în sus.

Şi m-am trezit întîi mai lent, apoi
mai iute
şi apoi
fulgerător cum numai gîndul
se-ncheagă-n constelaţii de cuvinte —
da, m-am trezit alune'cînd
pe lungile ei suliţi mişcătoare,
cu cozile înfipte-n soare,
cu vîrfurile veşnic alergînd
spre nu ştiu ce, spre nu ştiu cînd.

Şi cum eu însumi fulgeram,
desprins de pe pămînt ca dintr-un nor,
parcă eram şi nu eram
înspre trecut, din viitor,
înspre ce-a fost din ce va fi,
un număr descrescînd
cinci,
patru,
trei,
tfoi zece mii, sau poate chiar din mii de

II

Astfel ajungeam din urmă şi treceam
mai departe de spinii luminii,
de vechi imagini rupte din pămint.

Asemeni fierului de plug ce smulge
şi azvîrle
pe-o muche brazda groasă de pămînt,
lumina taie haosul şi-1 umple
cu chipuri, cu imagini, cu seminţe,
pe care-n trecere le-a smuls
din coaja-albastră-a globului
ce 3-a arat în timp şi 3-a
lăsat în urmă-i, undeva.

Rîzi, ochiule, despică-ţi orizontul
fi fii încăpător şi fii atent, mereu.
Cascada lumii las-o să irumpă
în peştera flărnîndă-a sufletului meu.

Şi voi picioare, lin călcaţi pe praguri.
Adolescenţa iată-mi-o-napoi.
Cobor pe propriile-mi trupuri regăsite
ca pe-o scară
şi amintirile au trup, şi timpul are-altoi.

Şi iată-mi prietenii uitaţi şi-ntiia mea iubire
şi anul şapte-al vieţii mele regăsit,
şi primul da şi primul nu
şi prima mea uimire
şi aerul de-atunci
în vîrful unei raze-nţepenit.

III

Am căzut In propria mea inimă
asemenea nisipului în clepsidră.
Am căzut în propria mea inimă de copil
la fel cum se prăbuşeşte-n iarnă un cal.
Am căzut într-o inimă pe care
atingînd-o cu mine însumi
o făceam să existe din ce în ce mai puţin
şi mai stins.
Plecare bătaie a ei ondula tot mai întins
şi eu înotam, înotam şi fiece lovitură
de braţ împingea,
de jur împrejurul meu, tot mai departe,
ţărmurile.
Şi înotam, înotam
în mijlocul unei mări a candorii,
a singurătăţii, a lucrurilor de demult.
înotam, într-un plutitor
şi transparent ocean, înotam.

IV

Ce caut, mă ntrebam, ce caut
pe luciul vechilor candori
printre aceste vîrfuri de lumină clătinînd
privelişti moarte, destrămate
în spaţii de singurătate?.,,

E ora mea de-acum, mai vie
decît lumina-n reverie
şi simt miracole cu mult mai mari
în clipele venind
decît în anii rari.

ÎNDOIREA LUMINII
(a tre'a parte)

Total plecă de la argintiu în sus.
Frigul, tainele gerului fuseseră abolite.
Adăugam aer aerului, verde − frunzelor,
dragoste — inimilor, cer — ierbii,
dar mai cu seamă încă o prezenţă
prezentului.

Totul se începea din această-mplinire.
Speranţa era mai deasă dceît lumina.

Ceea ce învingea devenea real
ca o pregătire solemnă
pentru răsăritul soarelui
văzut de ochiul noului născut.

Totul sc întrupa în acel strigăt
ţîşnit din lucruri şi care
Împreună cu ele constituia lucrurile.

Te iubesc, strigam, prezent al vieţii mele,
şi strigătul
mi se desfăcea ui comete.

11 ELEGII

(Cina cea de taină)

—1966 —

ELEGIA ÎNTÎIA

Închinată lui Dedal, întemeietorul
vestitului neam de artişti,
al dedalizilor

I

El începe cu sine şi sfîrşeşte
cu sine.
Nu-l vesteşte nici o aură, nul
urmează nici o coada de cometă.

Din el nu strâbate-n afară
nimic; de aceea nu are chip
şi nici formă. Ar semăna întrueîtva
cu sfera,
care are cel mai mult trup
învelit cu cea mai strimta piele
cu putinţă.. Dar el nu are nici măcar
atita piele cit sfera.

El este înlăuntrul — desăvîrşit,
Şi, .
deşi fără margini, e profund
limitat.

Dar de văzut nu se vede.

Nu-l urmează istoria
propriilor lui mişcări, aşa
cum semnul potcoavei urmează
cu credinţă
caii...

II

Nu are nici măcar prezent,
deşi e greu de închipuit
cum anume nu-l are.

El este înlăuntrul desăvîrşit,
interiorul punctului, mai înghesuit
în sine decît însuşi punctul.

III

El nu se loveşte de nimeni
şi de nimic, pentru că
n-are nimic dăruit în afară
prin care s-ar putea lovi.

IV

Aici dorm eu, înconjurat de el.

Totul este inversul totului.
Dar nu i se opune, şi
cu atît mai puțin îl neagă:

Spune Nu doar acela
care-l ştie pe Da.
însă el, care ştie totul,
la Nu şi la Da are foile rupte.

Şi nu dorm numai eu aici,
ci şi întregul şir de bărbați
al căror nume-l port.

Şirul de bărbați îmi populează
un umăr. Şirul de femei
alt umăr.

Şi nici n-au ioc. Ei sînt
penele care nu se văd.

Bat din aripi şi dorm —
aici,
înlăuntrul desăvîrşit,
care începe cu sine
şi se s-fîrşeşte cu sine,
nevestit de nici o aură,
neurmat de nici o coadă
de cometă.

ELEGIA A DOUA, GETICA

lui Vasiie Pârvan

In fiecare scorbură era aşezat un zeu.

Dacă se crăpa o piatră, repede era adus
şi pus acolo un zeu.

Era de ajuns să se rupă un pod,
ca să se aşeze în locul gol un zeu,

ori, pe şosele, s-apară în asfalt o groapă,
ca să se aşeze în ea un zeu.

O, nu te tăia Ia mină sau la picior,
din greşeală sau dinadins.

De îndată vor pune în rană un zeu,
ca peste tot, ca pretutindeni,
vor aşeaa acolo un zeu
ca să ne-nehinăm Iui, pentru că el
apără tot ceea ce se desparte de sine.

Ai grijă, luptătorule, nu-ţi pierde ochiul,
pentru că vor aduce şi-ţi vor aşeza
în orbită un zeu
şi el va sta acolo, împietrit, iar noi
ne vom mişca sufletele slăvindu-l...
Şi chiar şi tu îţi vei urni sufletul
slăvindu-l ca pe străini.

A TREIA ELEGIE

Contemplare, criza, de timp
şi iar contemplare.

I. Contemplare

Dacă te trezeşti,
iată pînă unde se poate ajunge:

Deodată ochiul devine gol pe dinlăuntru
ca un tunel, privirea
se face una cu tine.

Iată pînă unde poate ajunge
privirea, dacă se trezeşte:

Deodată devine goală, aidoma
unei ţevi de plumb prin care
numai albastrul călătoreşte.

Iată pînă unde poate ajunge
albastrul treaz:

Deodată devine gol pe dinlăuntru
ea o arteră fără sînge
prin care peisajele curgătoare ale somnului
se văd.

II. Criză de timp

O, scurtă tristețe, insectă verzuie,
voi, blînde ouă, locuind un miez de meteor
spart; şi de pălmile mele acoperite
ca să renască un cu totul alt decor.

Camera se varsă prin ferestre
şi eu nu o mai pot reține în ochii deschişi.
Război de îngeri albaştri, cu lănci curentate,
mi se petrece-n irişi.

Mă amestec cu obiectele pînă la sînge,
ca să le opresc din pornire,
dar ele izbesc pervazurile şi curg mai departe
spre o altă orînduire.

O, scurtă tristețe, rămîne .
de jur împrejur o sfera^de vidlf'*
Stau în centrul ei şi unul cîte unul
ochii din frunte, din tîmpla, din degete
mi se deschid.

IIî. Contemplare

Deodată aerul urlă...
Îşi scutură păsările în spinarea mea
şi ele mi se înfig în umeri, în şiră,
ocupă totul şi nu mai au uncie sta.
In spinarea păsărilor mari
se-nfig celelante.

Frînghii zbătătoare le tîrăsc,
acvatice plante.
Nici nu mai pot sta drept,
ci doborît, peste pietre fluorescente,
mă țin cu brațele de stîlpul unui pod
arcuit peste ape inexistente.
Fluviu de păsări înfipte
cu pliscurile una-ntr-alta se agită,
din spinare mi se revarsă
spre o mare-ngbețată neînnegrită.
Fluviu de păsări murind,
pe care vor lansa bărci ascuțite
barbarii, migrînd mereu spre ținuturi
nordice și nelocuite.

IV. Criză de timp

Ca și cum s-ar sparge un mormînt
și-ar curge pe fluviu
tot misterul lui...

Dar mai degrabă,
ea, privirea, ne ține
la un capăt al ei fructificați.

Suge din noi cît poate,
părînd a ne-arătu
îngerii copacilor și ai
celorlalte priveliști.

Copacii ne văd pe noi,
iar nu noi. pe ei.

Ca și cum s-ar sparge o frunză
și-ar curge din ea
o gîrlă de ochi verzi,

Sintem fructificați. Atîrnăm
de capătul unei priviri
«are ne suge.

V. Contemplare

Se arăta fulgerător o lume
mai repede chiar decît timpul literei A.
Eu ştiam atît: că ea există,
deşi văzul dinapoia frunzelor nici n-o vedea.

Recădeam în starea de om
atît de iute, că mă loveam
de propriul meu trup, cu durere,
mirîndu-mă foarte că-1 am.

Îmi lungeam sufletul într-o parte, şi-ntr-alta,
ca să-mi umplu țevile brațelor cu el.
La fel şi globul de peste umeri
şi celelalte-nfăţişări, la fel.

Astfel mă încordam să-mi aduc aminte
lumea pe care-am înțeles-o fulgerător,
şi care m-a pedepsit zvîrlindu-mă-n trupul
acesta, lent vorbitor.

Dar nu-mi puteam aminti nimic.
Doar atît — că am atins
pe Altceva, pe Altcineva, pe Altunde,
care, ştiindu-mă, m-au respins.

Gravitație a inimii mele,
toate-nțelesurile rechemîndu-le
mereu înapoi. Chiar şi pe tine,
rob al magneților, gîndule.

A PATRA ELEGIE

Lupta dintre visceral şi real

I

Învins în afară,
Evul Meniu s-a retras în chiliile
roşii şi albe ale sîngeîui meu.
în catedrala cu pereţi pulsînd, s-a retras,
zvirlind şi absorbind credincioşii întruna,
într-un circuit absurd,
printr-o zonă absurdă,
hrănindu-se cu mari bucăţi de lună,
în dorinţa lui de-a exista
muşcindu-le pe furiş, noaptea,
cînd ochii lumii dorm
şi
numai dinţii celor care vorbesc prin somn
se zăresc în întuneric,
asemenea unei ploi de meteoriţi
strălucitori,
ureînd şi coborînd ritmic.

învins în afară,
Evul Mediu s-a retras în mine
şi
propriul meu trup nu
mă mai înţelege
şi
propriul meu trup mă urăşte,
ca să poată exista mai departe
mă urăşte.

Astfel,
el se grăbeşte să se prăbuşească
în somn,
seară de seară;
şi iarna
din ce în ce mai puternic se înconjoară
cu straturi dc gheaţă,
cutremurîndu-se şi izbindu-mă şi

scufundîndu-mă adînc în el însuşi,
voind
să mă ucidă ca să poată fi liber
şi neucigîndu-mă

ca să poată fi, totuşi, trăit de cineva.

II

Dar peste tot în mine sînt ruguri
în aşteptare
şi ample, întunecoase procesiuni
cu o aură de durere.
Durere a ruperii-n două a lumii
ca să-mi pătrundă prin ochii, doi.
Durere a ruperii-n două a suneteloi
lumii,
ca să-mi lovească timpanele, două.
Durere a ruperii-n două
a mirosurilor lumii,
ca să-mi atingă nările, două.

Şi tu, o, tu, refacere-n interior,
tu, potrivire de jumătăţi, aidoma
îmbrăţişării bărbatului cu femeia sa,
o, tu, şi tu, şi tu, şi tu,
izbire solemnă
a jumătăţilor rupte,
cu flacără înceată, atît de înceată,
încît ţine aproape o viaţă
ridicarea ei,
aprinderea rugurilor, aşteptata,
prevestită, salvatoarea,'
aprindere-a rugurilor.

A CINCEA ELEGIE

Tentaţia realului

N-am fost supărat niciodată pe mere
că sînt mere, pe frunze că sînt frunze,
pe umbră că e umbră, pe păsări că sînt păsări.

Dar merele, frunzele, umbrele, păsările
s-au supărat deodată pe mine.
lată-mă dus la tribunalul frunzelor,
Ia tribunalul umbrelor, merelor, păsărilor,
tribunale rotunde, tribunale aeriene,
tribunale subţiri, răcoroase,
lată-mă condamnat pentru neştiinţă,
pentru plictiseală, pentru nelinişte,
pentru nemişcare.
Sentinţe scrise în limba sîmburilor.
Acte de acuzare parafate
cu măruntaie de pasăre,
răcoroase penitenţe gri, hotărîte mie.
Stau în picioare, cu capul descoperit,
încerc să descifrez ceea ce mi se cuvine
pentru ignoranţă...
şi^ nu pot, nu pot să descifrez
nimic,
şi-această stare de spirit, ea însăşi,
se supără pe mine
şi mă condamnă, indescifrabil,
la o perpetuă aşteptare,
la o încordare a înţelesurilor în ele însele
pînă iau forma merelor, frunzelor,
umbrelor,
păsărilor.

A ŞASEA ELEGIE

Afazia

Stau între doi idoli şi nu pot s-aleg
pe nici unul, stau
între doi idoli şi plouă mărunt,
şi nu pot să aleg pe nici unul
şi-n aşteptare-nlemnesc
idolii-n ploaia măruntă. Eu stau
şi nu pot să aleg intre două
bucăţi de lemn, şi plouă mărunt şi nu pot

1n putreda ploaie s-aleg. Stau,
şi lemnele, cele două, şi-arată
< oastele-albite de ploaia măruntă.
Stau între două schelete de cal
şi nu pot să aleg pe nici unul, stau
şi plouă mărunt, topind pămîntul
sub oasele albe, şi nu pot să aleg.
Stau între două gropi şi plouă mărunt
şi apa roade pămîntul cu dinii
de şobolan înfometat.
Stau cu o lopată în mină, între două gropi,
şi nu pot, în ploaia măruntă,
să aleg prima pe caic voi astupa-o
cu pămîntul muşcat de ploaia măruntă.

A ŞAPTEA ELEGIE

Opţiunea ***la real***

Trăiesc în numele frunzelor, am nervuri,
schimb verdele pe galben şi
mă las pierit de toamnă.
în numele pietrelor trăiesc şi mă las
•cubic bătut în drumuri,
cutreierate de repezi maşini.
Trăiesc în numele merelor şi am
şase sîmburi scuipaţi printre dinţii
tinere; fete dusă cu gîndul tot
după ,eneşe dansuri de ebonită.
în numele cărămizilor trăiesc,
cu brăţări de mortar înţepenite
la fiecare mină, în timp ce îmbrăţişez
un posibil gălbenuş al existenţelor.
Niciodată n-am să fiu sacru. Mult,
prea mult am imaginaţia
celorlalte forme concrete.

Şi nici n-am vreme din pricina asta
să mă gîndesc
la propria mea viaţă.
Iată-mă. Trăiesc în numele cailor.
Nechez. Sar peste copaci retezaţi.
Trăiesc în numele păsărilor,
dar mai ales în numele zborului.
Cred că am aripi, dar ele
nu se văd. Totul pentru zbor.
Totul,
pentru a rezema ceea ce se află
de ceea ce va fi.

întind o mînă, care-n loc de degete
are cinci mîini,
care-n loc de degete
au cinci mîini, care
în loc de degete
au cinci mîini.

Totul pentru a îmbrăţişa,
amănunţit, totul,
pentru a pipăi nenăscutele privelişti
şi a le zgîria
pînă la sînge
cu o prezenţă.

ELEGIA A OPTA, HIPERBOREEANA

I

Ea mi-a spus atunci, văzînd lucrurile fixe
ale alcătuirii mele:
Aş vrea să fugim în Hiperboreea
şi să te nasc viu,

asemenea cerboaicei, pe zăpadă,
în timp ce aleargă şi urlă
cu sunete lungi atîrnate de stelele nopţii.

"La frig cu noi şi la gheaţă!
îmi voi dezbrăca trupul
şi voi plonja în ape, cu sufletul neapărat,
luîndu-şi drept limită
animalele mării.

Oceanul va creşte, desigur, va creşte
pînă cînd fiecare moleculă a lui
cît un ochi de cerb va fi,
sau
cu mult mai mare,
cît un trup de balenă va fi.

Voi plonja într-o astfel de apă mărită,
izbindu-mă de brownienele privelişti,
mtr-o mişcare de spor, disperată,
voi face zigzaguri: lovită
de mari, întunecate, reci mole< uie,
adeptele lui Hercule.

Fără putinţă de-înec şi fără
putinţă de mers şi de zbor —
numai zigzag şi zigzag şi zigzag,
înrudindu-mă cu feriga
printr-un destin de spor...

Aş vrea să fugim în Hiperboreea
şi să te nasc viu,
urlînd, alergînd, zdrobită de zimţii
cerului vineţiu,
pe gheaţa crăpată în iceberguri
risipite sub cer vineţiu.

II

Ea aprinse deodată-o lumină,
de lingă genunchiul ei, verticală,
sub o pălărie roşie
virginală.
Aruncă iîngă glezna mea o carte
scrisă în cuneiforme.
îngeri presaţi ca florile
se scuturau sfărîmaţi, pe platforme.

Îngeri înnegriţi Intre litere,
între pagina de deasupra şi cea de jos,
subţiaţi, fără apă In ei şi răcoare,
cu tăiş fioros,..

Ca să mă tai cu ei de privirile
care fără să le-nvoiesc, mi-au crescut —
cînd, togă virilă, tristeţea mea aspră
cu o fibulă de gheaţă mi-o prind.

La ILperboreea, acolo — ea, mi-a spus,
ş! luîndu-ne unul pe a'tul de ceafă
cu braţul drept, cel nezburînd,
ne vom cufunda pe sub gheaţă în apă.

Iliperboreea, zonă mortală
a maimai'ilor minţii,
loc al naşterilor de copii de piatră,
din care sculptaţi sînt doar sfinţii.

Iliperboreea, alb, —negru,
au r-argint,
revelaţie, nerevelaţie, tristeţe
alergînd şi orbecăind.

X

III

Ea își ridică deodată capul:
deasupra ei aleargă globuri albe
şi norii se destramă în fîşii verzui.

Se-arată-o sferă cu întunecimi ca munții,
pe care păsările stînd înfipte-n ciocuri',
cu pocnet greu de aripi, o rotesc.

Desigur, idealul de zbor s-a-ndeplinit aici.
Putem vedea mari berze-nfipte-n stinca
mişcîndu-se încet. Putem vedea
vulturi imenşi, cu capul îngropat în pietre,
bătînd asurzitor din aripi, şi putem vedea
o pasăre mai mare decît toate,
cu ciocul ca o osie albastră,
în jurul căreia se-nvîrte,
cu patru anotimpuri, sfera.

Desigur, idealul de zbor s-a-ndeplinit aici,
şi-o aură verzuie prevesteşte
un mult mai aprig ideal.

ELEGIA OULUI, A NOUA

într-un ou negru mă las încălzit
de aşteptarea zborului locuind în mine;
stă unul lingă altul, nedezlipit,
şinele lingă sine.
Sentimentul unei aripi îmi curge-n spinare,
senzația de ochi își caută o orbită.
O, tu, întuneric mare,
tu, dezgustată naştere încremenită.
S-a aşezat pe mine o idee

şi mă clocește maternă.
Acum, tot ceea ce este e
rotundă căldură şi fermă.
Sare din mine un fel de plisc
în toate părțile şi deodată.
Refuză să fie un obelisc
sira intimă, curbată.
Sparg coaja pielii mele, arsă,
lipită de-a dreptul pe suflet,
ca să-mi rămînă ne-ntoarsă
întîia încercare de umblet.
Sar cojile negre, obo!
Mai mare mă aflu şi nezburat,
lipit de acel încotro,
cu o boltă de jur împrejur adăugat.
Scot ochi cu priviri nereale
la dreapta, la stingă, în sus şi în jos,
născînd şir de regi-animale,
care ştiu'cum se moare frumos,
întind şi o pană de os, irizată
atinge negrul concav.
Sar cojile negre deodată
şi iată-mă, iarăşi, suav,
închis într-un ou mult mai mare,
clocit de-o idee mai mare,
gălbenuş jumătate, pasăre jumătate,
într-un joc cu paşi pe furate.
Ou mare! Silabă răcnită
într-o perpetuă creştere smulsă
fără tavan stalactită
sedusă.
Ouă concentrice, negre, sparte
fiecare pe rînd şi în parte.
Pui de pasăre respins de zbor,
străbătînd ou după ou,
din miezul pămintului pîn'ia Alcor,
într-un ritmic, dilatat ecou.
,.Sinele" încearcă din „sine" să iasă,
ochiul din ochi, şi mereu
însuşi pe însuşi se lasă
ca o neagră ninsoare, de greu.

Dintr-un ou întraunul mai mare
la nesfirşit te naşti, nezburată
aripă. Numai din somn
se poate trezi fiecare, —
din coaja vieţii nici unul,
niciodată.

OMUL-FANTĂ

Se închină lui Georg Wilhelm
Friednch Uegel

Omul-fantă are îndepărtate origini.
El vine din afară:
din afara frunzelor, •
din afara luminii protectoare
şi chiar
din afara lui însuşi. . - — - - -

Ia fiinţă venind... I
Astfel, el se umple
cu imaginile diforme
atîrnînd lăţoase de marginile
existenţei, " ~ -
sau, pur şi simplu,
el adulmecă existenţa - •
şi ia naştere lăsîndu-se *
devorat de ea. »

Nu se ştie cine mănîncă pe cineî
Omul-fantă ăzvîrîe mari piramide^
de vid
peste mari deserturi.

El se apropie, se apropie,
întîlneşte sîera
şi are vederea aerului
şi a simunurilor.

El mănîncă o frunză,
dar o mănîncă pe dinlăuntru.
El este în afară pîntec
si înlăuntru gură cu dinţi.
Nu se ştie cine 11 mănîncă pe cine.

. .

Omul-fantă face înconjurul lumii _
şi există numai cit se a cunoştinţă
de existenţă.

Sufletele morţilor
sînt atmosfera terestră.
Respirăm sufletele lor; •
sufletele lor îşi înfig cîte un deget
adînc în respiraţia noastră.. . . . . _

Omul-fantă moare
ca si ia cunoştinţă de moarte..
El se lasă respirat
şi la rîndul lui .
respiră
obiectele însufleţite şi neînsufleţite .
ca şi cum ar fi aer.

Nu se ştie cine respiră pe cine»
Istoria' coagulează în cuvinte solemne;
viitorul ni se înfăţişează sub forma unei vorbiri
pronunţate de nişte guri
cu mult mai perfecte decît ale noastre.

Pămîntul lui „a fi"

îşi trage aerul din pămintul
lui „a nu fi".
Nu se ştie cine îl respiră pe cine.

Omul-fantă vine şi vede.
Nu se ştie dacă între ochiul lui
şi ochiul lucrurilor î . :
există vreun spaţiu pentru vedere.

Retina omului-fantă e lipită;
de retina lucrurilor.
Se văd împreună, deodată,
unul pe celălalt,
unii pe ceilalţi,
alţii pe ceilalţi,
ceilalţi pe ceilalţi.
Nu se ştie cine îl vede pe' cine.

Nu e loc pentru semne,
pentru direcţii.
Totul e lipit de tot.

Omul-fantă vine din afară,
el vine de dincolo
şi încă de mai departe de dincolo.
Odată venit,"
nu se mai ştie cine-a venit
şi cine într-adevăr e de dincolo
şi încă de mai departe de dincolo
este.

Totul e lipit de tot;
pintecul de pîntec,
respiraţia de respiraţie,
retina de retină.

ELEGIA A ZECEA

. . . .   -   *Sunt*

Sint bolnav. Mă doare o rană
călcată-n copite de cai fugind.
Invizibilul organ,
cel fără nume fiind
neauzul, nevăzul
nemirosul, negustul, nepipăitul
cel dintre ochi şi timpan,
cel dintre deget şi limbă, —
cu seara mi-a dispărut simultan.
Vine vederea, mai întîi, apoi pauză,
nu există ochi pentru ce vine;
vine mirosul, apoi linişte,
nu există nări pentru ce vine;
apoi gustul, vibraţia umedă,
apoi iarăşi lipsă,
apoi timpanele pentru leneşele
mişcări de eclipsă;*
apoi pipăitul, mtngiiatul, alunecare
pe o ondulă întinsă,
iarnă-nghcţată-a mişcărilor
mereu cu suprafaţa ninsă.
Dar eu sînt bolnav. Sint bolnav
de ceva între auz şi vedere,
de un fel de ochi, un fel de ureche
neinventată de ere.
Trupul ramură fără frunze,
trupul cerbos
rărindu-se-n spaţiul liber
după legile numai de os,
neapărate mi-a lăsat
suave organele sferii
între văz şi auz, între gust şi miros
întinzînd ziduri ale tăcerii;
Sînt bolnav de zid, de zid dărîmat

de fulgerul toreador şi zigurat
pe care tu arenă-1 ai.
Organul Nor mi s-a topit
în ploi torenţiale, repezi,
şi de organul Iarnă, întregindu-te,
mereu te lepezi.
Mă doare diavolul şi verbul,
mă doare cuprul, aliorul,
mă doare clinele, şi iepurele, cerbul,
copacul, scîndura, decorul.
Centrul atomului mă doare,
şi coasta cea care mă ţine
îndepărtat prin limita trupească
de trupurile celelalte, şi divine.
Sînt bolnav. Mă doare o rană
pe care mi-o port pe tavă
ca pe sfîrşitul sfintuîui Ioan
într-un dans de aprigă slavă.
Nu sufăr ceea ce nu se vede,
ceea ce nu se aude, nu se gustă,
ceea ce nu se miroase, ceea ce nu inc
în increierarea îngustă,
scheletică a insului meu,
pus la vederile lumii cei simple,
nerâbdînd alte morţi decît morţile
inventate de ea, să se-ntîmple.
Sînt bolnav nu de clntece,
ci de ferestre sparte,
de numărul unu sînt bolnav,
că nu se mai poate împarte
la două ţîţe, la două sprîncene,
la două urechi, la două călcîie,
la două picioare în alergare
neputînd să rămîie.
Că nu se poate împarte la doi ochi,
la doi rătăcitori, la doi struguri,
la doi lei răgind, şi la doi
martiri odihnindu-se pe ruguri.

A UNSPREZECEA ELEGIE

Intrare-n muncile de primăvară

I

Inimă mai mare decît trupul,
sărind din toate părţile deodată
şi prăbuşindu-se din 'toate părţile-napoi,
asupra lui,
ca o distrugătoare ploaie de lavă,

tu, conţinut mai mare decît forma, iată
cunoaşterea de sine, iată
de ce materia-n dureri ia naştere din ea însăşi,
ca să poată muri.
Moare numai cel care se ştie pe sine,
se naşte numai cel care îşi este
sieşi martor.

Ar trebui să alerg, mi-am spus,
dar pentru asta va trebui mai întîi
să-mi întorc sufletul
spre nemişcătorii mei strămoşi,
retraşi în turnurile propriilor oase,
asemenea măduvei,
nemişcaţi
aidoma lucrurilor duse pînă la capăt.

Pot să alerg, pentru că ei sînt în mine.
Voi alerga, pentru că numai ceea ce este
nemişcat în el însuşi
se poate mişca,
numai cel care e singur în sine

e însoţit; şi ştie că, nearătată, inima
se va'prăbuşi mai puternic spre propriul ei
centru
sau,
spartă-n planete, se va lăsa cotropita
de vietăţi şi de plante,
sau,
întinsă va sta pe sub piramide,
ca înapoia unui piept străin.

Totul e simplu, atît de simplu, încît
devine de neînţeles.

Totul e atît de aproape, atît
de aproape, încît
se trage-napoia ochilor
si nu se mai vede.
'

Totul este atît de perfect
în primăvară,
încît numai înconjurîndu-1 cu mme
iau cunoştinţă de el, . .
ca despre-o răsărire de iarbă mărturisită
de cuvinte gurii care le rosteşte,
mărturisită de gură inimii,
de inimă sîmburelui ei,
cel în el însuşi nemişcat, aidoma
sîmburelui pămîntului
care-ntinde jur împrejurul lui
o infinitate de braţe ale gravitaţiei,

strîngînd la sine totul şi deodată
într-o îmbrăţişare atît de puternică,
încît îi sare 'printre braţe mişcarea.

III

Voi alerga, deci, în toate părţile
deodată,
după propria mea inimă voi alerga,
asemeni unui car de luptă
tras din toate părţile simultan
de o herghelie de cai biciuiţi.

IV

Voi alerga pînă cînd înaintarea, goana
ea însăşi mă va întrece
şi se va îndepărta de mine
aidoma cojii fructului de sămînţă,
pînă cînd alergarea
chiar în ea însăşi va alerga, şi va sta.
Iar eu mă voi prăbuşi
asupra ei, asemeni bărbatului tînăr
întîmpinîndu-şi iubita.

V

Iar după ce voi fi făcut ca alergarea
să mă-ntreacă,
după ce
mişcîndu-se-n sine va sta
ca de piatră, sau
mai degrabă asemeni mercurului
înapoia geamului
oglinzii,
mă voi privi în toate lucrurile,
voi îmbrăţişa cu mine însumi
toate lucrurile deodată,
iar ele
mă vor azvîrli înapoi, după ce
tot ceea ce era în mine lucru
va fi trecut, de mult, în lucruri.

Tată-mă
rămînînd ceea ce sînt,
cu steaguri de singurătate, cu scuturi de fri
înapoi spre mine însumi alerg,
smulgîndu-mă de pretutindeni,
smulgîndu-mă de dinaintea mea,
dinapoia mea, din dreapta, şi _
din stînga mea, de deasupra, şi
de dedesubtul meu, plecînd
de pretutindeni şi dăruind
pretutindeni semne ale aducerii-aminte:
cerului — stele,
pămîntului — aer,
umbrelor — ramuri cu frunze pe ele.

VII

...trup ciudat, trup asimetric,
mirat de el însuşi
în prezenţa sferelor.

mirat stînd în faţa soarelui,
aşteptînd cu răbdare să-i crească luminii
un trup pe măsură.

VIII

A te sprijini de propriul tău pămînt
cînd eşti sămînţă, cînd iarna
îşi lichefiază oasele ei albe şi lungi
şi primăvara se ridică.

A te sprijini de propria ta ţară
cînd, omule, eşti singur, cînd eşti binluil
de neiubire,
sau pur şi simplu cînd iarna
se descompune şi primăvara

îşi mişcă spaţiul sferic
asemenea inimii
din sine însăşi spre margini.
A intra curăţit în muncile
de primăvară,
a spune seminţelor că sînt seminţe,
a spune pămlntului că e pămînt!

Dar mai înainte de toate,
noi sîntem seminţele, noi sîntem
cei văzuţi din toate părţile deodată,
ca şi cum am locui de-a dreptul într-un ochi,
sau un cîmp, pe care-n loc de iarbă
cresc priviri — şi noi cu noi înşine
deodată, duri, aproape metalici,
cosim firele, astfel ca ele
să fie aidoma tuturor lucrurilor
în mijlocul cărora trăim
şi pe care
inima noastră le-a născut.

Dar mai înainte de toate,
noi sîntem seminţele şi ne pregătim
din noi înşine să ne azvîrlim în altceva
cu mult mai înalt, în altceva
care poartă numele primăverii...
A fi înlăuntrul fenomenelor, mereu
inlăuntrul fenomenelor.

A fi sămînţă şi a te sprijini
pe propriul tău pămînt.

OBIECTE COSMICE

(ciclu inedit în volumul ALFA, 1967)

POEZIA

Ea se hrăneşte din privirile fixe
ca să poată exista,
şi, cînd ochii se-nchid, se adapă
din întunericul eliberat de polii
asurzitori ai timpanelor.

Astfel trăieşte tot timpul,
deşi, uneori, se lasă să fie
visată în somn,
hrănindu-se numai eu legănarea
ciorchinilor de ochi
atlrnînd de nori.

Ea are articulaţii de păianjen
cînd alunecă-n tăcere pe suprafaţa sunetel
şi se ridică la stele,
cu sine împerechindu-se,
cu ea însăşi îngreunîndu-se
ca să poată cădea înapoi, spre pămînt.

Cu pavilioanele-albastre încordate,
numai viitorul o aşteaptă
să-i intre-n auz,
şi ea stă acolo, o viaţă, hrănindu-se
cu muzica sferelor. Apoi
se-ntoarce deasupra noastră,
spunîndu-se pe sine, în cuvinte.

MINERVA

Această tînără femeie aspră
va deveni zeiţă.
Ochii ei mari, privirea ei în globuri negre,
sandaua ei ce-nmărmureşte
sub pas, plecată, lama ierbii,
îmi spun că ea va deveni zeiţă.
Şi frunzele pe ramuri, deodată,
foşnind deasupra ei se fac de fier,
de fier ca sabia curbată — creanga
pe care ea o dă cu mîna-n lături. °
Desigur ea va deveni zeiţă,
deşi acum e numai aspra'
şi tînăra femeie, cu ochi mari.

Chiar lacrima din ochiul ei, cînd pică
străfulgerlnd spre miezul sferei mari,
în fier de glonte se preschimbă.
Eu simt şi ştiu cum in curind
această tinără femeie aspră
va deveni, va deveni zeiţă,
şi-n braţul drept va ţine-o rază de lumină
schimbată-n lance grea, de fier.

IDEEA CU GURĂ

O viziune a sărmanului Dionis

Ea se arată ca un îngheţ
mişcător al durerii.
Un sus spre sus încolăcit,
rupind în tăcere dantura serii.

De după negru, deschide
absențe absorbitoare
tăiate în cruce, de-o gură
cu fildeşi, şi vorbitoare.

Se trage din osul de idol cioplit
al respirării, pe cînd adorm
spre alunecarea întruna de cer,
peste sternul enorm.

Lam-lem, lam-lem
al respirării pe cînd adorm
Lam-lem, lam-lem
al respirării pe cînd adorm.

Ea are gură-n călcîie.
Ea se hrăneşte mergînd
pe muchia unde materia
se schimbă în gînd.

Ea vine spre mine, lam-lem.
O aud ureînd pe scări,
în sus spre sus, lăsînd în urmă
nimic şi nimeni şi neîntimplări.

Mă calcă pe față;
ne amestecăm limbile într-un sărut
frint. Eu sînt mîncarea
unei ființe.

Sînt devorat. Ultimele
le aud sfărîmîndu-i-se-n dinți
cuvintele mele,
ca nişte oase ale foştilor părinți.

CĂDEREA OAMENILOR PE PĂMÎNT

Cuvintele mă ajung din urmă.
Ele detună pe timpanul întins
între ceea ce este
şi ceea ce nu este.

Cresc înapoia mea, cresc înapoi,
în amintire,
azvîrlind o jerbă de trupuri
înspăimîntate.

Trupuri în flăcări, trupuri în valuri,
trupuri în uragane, trupuri în desimea
pămlntului.

Cuvintele mă ajung din urmă
pipăindu-mă cu mîini de orb
foarte subţiri, şi sunînd sticlos,
de cîte ori izbutesc să-mi atingă
urmele absenţei.

Iată, •
mă trezesc smuls şi tras în sus
în zona fără aer.

Aici,
fără de trebuinţă îmi sînt
plămînii şi braţele.

Ochii numai, ei singuri, îmi rămîn.
Creierul va merge pe ei
ca odinioară trupul, pe picioare.

Sînt creier cu ochi privitori
şi aştept să fiu, deodată, tras mai sus
într-o zonă fără de stele
unde ideile îmi vor merge
Pe creier, cum odinioară trupul
pe picioare.

Dar şi de aici pot fi tras mai sus,
şi-atunci, ideile
vor fi simple picioare de mers.

Dar cine va merge pe ele
altcineva decît
un eu însumi?

Nu mă lăsaţi singur.

Înhămat sînt
la un car abstract.
Scade trupul meu pe măsură ce
se umflă în mine
măştile rîzînd şi plîngînd ale cuvintelor.

Cad în noţiunea de genunchi
şi mă rog de voi:
nu mă lăsaţi singur şi pradă
gurii care în loc de dinţi
are statui,
gurii imense pe a cărei limbă de piatră
mă aflu.

Sînt mîncat. Simt.
Foamea şi-a făcut patul
în existenţa mea.
Nu mă lăsaţi singur.

Se arată întruchipările şi apariţia
sferei. Naşterea, apogeul
si moartea.

Ca şi cum eu aş fi fost ele.

, AUTOPORTRET ÎN A PATRA DIMENSIUNE

înconjurată de luciul rămas
din retragerea ploilor spre mare,
sfera îşi lua de la inima mea
bun rămas
rostogolindu-se-n zare.
De la ochi, rombul culcat
la revedere îşi luă, zise-adio,
şi se făcu scut, se făcu zigurat,
în cinstea trufaşei de Clio.
Eu primeam toate astea cu calm,
ţeapăn şi fără mirare văzută,
deşi arsese ca de napalm
geometria intimă, ştiută
numai şi numai şi numai de mine,
cînd am fost şi Arhimede şi-am fost şi nisipul.,
Fără sferă şi'fără romb, în ruine
fumegător îmi e chipul.

PEISAJ CU BATRINI

S-au tocit sandaua, talpa, osul,
drumul, pămîntul, lava.
E mai mult loc liber, ne putem întinde

în fusul spațiului gol, — orgoliul, slava.
Chiar şi aerul şi-a tocit vînturile
de penele, şi ele tocite.
E mai mult loc liber, ne putem întinde
mai leneş zborurile obosite.
Sufletul s-a tocit de alte suflete,
iar bătăile inimii, nemaiîntîlnind
nici un spațiu care să le răsfrîngă,
se umflă şi explodează, rînd pe rlnd.
Ce lumină slăbită! Raza joacă-n ea însăşi
ca-ntr-o țeava prea lungă; şi sunetul ud
se risipeşte în cercuri atît de largi, încît cuvintele
cad printre ele şi nu se aud.

RAID ÎN INTERIORUL PIETRELOR

Raid în interiorul pietrelor,
în structurile fixe.
Mă rog pentru plictiseală, pentru spleen,
pentru mişcarea atît de înceată
încît oraşul să aibă-n el solemnitatea de lemn
a unei table de şah,
iar sunetele să fie atît de rotunde, încît
să poată fi culese din aer, cu mîna,
şi de săgeata în zbor, păianjenii să-şi fluture leneş
plasele lor de o geometrie lipicioasă.
Mă rog pentru plictiseală,
de firul ierbii mă rog,
să nu cumva să-şi iasă din sine,
ci să stea lipit de propria lui monotonie,
cum stau secundele de ore şi orele de timp.
Mă rog de mere, şi în genunchi mă las
în fața umbrei merelor, ca să rămînă
nedespărțită de ele;
şi cu tîmpla însîngerată izbesc în tunetele ploii,
ca să le-ndemn să urmeze

mai îndeaproape nesăbuitele zigzaguri
ale fulgerelor.
Mă rog de soare să rămînă rotund,
mă rog de lună să rămînă distantă
şi fără de viaţă,
mă rog de ea să-şi păstreze circurile întocmai
şi nu cumva să le schimbe-n ventuzele vinete
ale unei meduze, moarte, în spaţiu.
Mă rog pentru plictiseală, pentru spleen,
de mine însumi mă rog, pentru plictiseală,
neştiind niciodată cum să-mi înlătur
inima, planeta străină din mine
în jurul căreia mă închid ca un aer pietrificat.
Raid în destinele fixe,
în structurile nemişcătoare:
mă rog pentru plictiseală, pentru spleen...

CÎNTEC

Pînă la urmă, rămîne doar osul;
ce-a fost mai străin, mai înlăuntrul meu
cuceriţi-l pe el, pe gloriosul
al cărnii şi-al vinelor drept dumnezeu.
El e alb, el e neciobit, pentru că nu se vede,
pentru că rămîne, pentru că stă şi nu mişcă.
Aşa cum flutură totul în iarbă afară de verde
care-i acelaşi, cînd totu-i morişcă,
de zi-noapte, de zi-noapte, de zi
de noapte venită, învinsă...
Pînă la urmă rămîne „a fi"
care-i alb, care are fibula ninsă.

O, LUCRURILE!

O, lucrurile, exacerbare a vidului;
de aceea, poate, ele atrag asupra lor
obiectele cosmice.

O, lucrurile, vid absolut, mai vid decît.
ventuze ramificate sugînd oriunde
obiectele cosmice.

Încerc să mă salvez
şi nu pot decît
cuvintele înstelate să le ridic deasupra.

Numai cuvintele au fiinţă,
numai ele există, există fugind
speriate de moarte, de lucruri.

O, lucrurile deschid un ochi pironitor
şi-l clatină în dreapta, în stînga
după cuvinte.

Cuvintele fug, se fac străvezii,
lucrurile stau, se fac vizibile.
O, lucrurile, exacerbare a vidului.

INIMA

Totul se micşora egal, cu viteza ghidului,
în acelaşi timp, munţii, mările, oamenii.
Totul se prăbuşea în sine însuşi cu viteză egală
şi în acelaşi timp, încît nimeni
nu băga de seamă nimic.

Numai prezenţa luminii, încăpăţînatei,
nemişcătoarei lumini,
numai sîngele-acesta pierdut
de lucruri
ar fi putut stîrni o bănuială.

Dar
cineva ar fi trebuit să stea în afară
şi
nu s-a găsit nimeni, absolut nimeni.

Totul se mărea egal, cu viteza gîndului,
în acelaşi timp, norii, cîmpiile, oamenii.
Totul izbucnea din sine însuşi, cu viteză egal
şi în acelaşi timp, încît nimeni
nu băga de seamă nimic.

Numai prezenţa nopţilor, încăpăţînatelor,
nemişcătoarelor nopţi,
numai sfera aceasta de întuneric,
mărginită de aştri,
ar fi putut stîrni o bănuială.

Dar
cineva ar fi trebuit să stea înlăuntru
şi
nu s-a găsit nimeni, absolut nimeni.

GRUP DE ÎNOTĂTORI

Ei vin în şir, albi şi verzi,
rupţi de lucruri, rezemîndu-se doar
în propria lor inimă, şi ea — zvirlindu-se
şi prăbuşindu-se-n sine, neclar.

Liberi, suspendați, albi şi verzi,
vin tulburînd aerul static.
Ochii de noapte, intredeschişi,
îi contemplă apatic.

Să-i lăsăm. Să le dăm voie.
Ei cresc unul din altul, noroşi şi lenți,
şi descresc sub ochii ficşi ce-i înconjoară
sferic,
şi indiferenți.

SUPRAFAȚĂ

Pentru că merg pe tine,
tu eşti acoperit cu urme de picioare,
eu am tălpile tocite.

Numai dacă sar nu ne-atingem,
sau numai dacă tu te surpi.
Unde mă termin eu, începi tu.

Alb sticlos, cu vedenii.
Se arată: o coborîre de îngeri,
o ridicare de cristale de cuarț.

O coborîre de zi şi de seară,
un răsărit continuu
de diferite planete.

Nu ştiu dacă este cald sau dacă este rece.
Nu 'ştiu nici măcar dacă sîntem singuri.
Trece ceva, dar nu ştiu ce anume.

îmi ridic ochii, deasupra,
identic tu şi suspendat roi te arăţi.
îmi întind mîinile şi merg pe tine în palmi.

Unde mă sfîrşesc eu, te ridici tu,
atîrn de tine ca un fruct prelung.
Dedesubt, foarte jos, aleargă cai biciuiţi,

Dacă-mi dau drumul voi cădea într-o şa.
Dar nu îmi dau drumul.

Dacă rămîn mai departe cum sînt,
voi îngheţa sau mă voi aprinde.
Dar nu rămîn aşa cum sînt.
închid ochii: se arată numai peisajul interior.
Adică negru, adică vînăt.
îmi închid pleoapele pînă jos la picioare,
ca şi cum aş fi un ochi.
Desigur sînt un ochi.
Dar în orbita cui?

MIZA PE NENĂSCUŢI

Sînt nenăscut. Ceea ce se vede
de jur împrejur nu sînt decît
părinţii părinţilor. Roşu şi verde.
Roşu şi verde se-aprind faruri
pe cerul urît.

Protoplasme cu măşti fluturătoare
se-ntretaie înaintea mea
şi-apoi dispar, în vînăta-nserare
noroasă, grea.

Disperate fumuri urcă spre cer.
Eu bat trotuare de amurg.
Idoli la volane galbene apar şi pier,
destrămînd fantoma lui Lycurg.

Sînt nenăscut. Ceea ce se vede
de jur împrejur nu sînt decît
strămoşii copacilor; zeul de iarbă verde
păscut de strămoşul cailor. Atît.

ANDRU PLÎNGÎND

Trec prin starea acestui suflet
posibile existenţe —
un năvod mortal ce smulge în şus
totul, lăsînd numai absenţe.

Las locului această-nfăţişare
şi o adorm, şi o îngheţ, şi o ţin
în pura suspendare
a celor care n-au venit şi vin«

Nimic nu rămîne el însuşi mai mult
decît o foarte singură dată.
Nu sunt vinovat că trăiesc
într-o lume întruna schimbată.:

Numai un gînd dacă-l întorc, de la tine,
nu mai regăsesc apoi, înapoia-mi, nimic.
Depun mărturie-n genunchi despre-aceasta,
cuvinte pentru nici o ureche ridic.

Decade piatra în inima mea,
rămîn în centrul unor margini ce se schimbă.
Desigur, eu sunt un cuvînt
adormit la tine pe limbă.

TESTAMENT

Să deplîngi
absenţa mea
de la suprafaţa lucrurilor.

Să pui capcane, laţuri şi curse
şi mai presus de toate să pui
orbite înalte, de os,
întru întîmpinarea
ochilor singuri şi plutitori,
prin aerul de dinaintea
zorilor.

Să aduci cîntăreţi
din instrumente muzicale
amintind de falusul zeilor.

Să aduci animale dresate,
să aduci cocoşaţi melancolici,
să aduci şi să verşi
amfore cu vin.

Numai numele să nu
mi-l aminteşti,
numai numele, nu.

Pentru că atunci
ar izbucni de jur împrejurul lui
un trup
pe care tu nu l-ai mai recunoaşte.

Numai numele să nu
mi-l aminteşti,
pentru că el are
o infinitate de trupuri
şi s-ar pu'ea să şi-l arate
pe-acela
pe care tu nu-l cunoşti.

ELOGIU

Pînă cînd şi mirosul nu e altceva decît o lume
locuită de fiinţe repezi,
pînă cînd şi auzul are
mcuitorii lui sufocaţi
unul într-altul!

Pînă cînd şi culoarea albastră
aie **o** capitală a ei,
unde mişună ai albăstruiul
vieţuitori, înghesuiţi unul într-altul.

N-am unde să mor.
îmi trag sufletul, pînă cînd
şi în suflet există o populaţie
a amintirilor.

Cosmosul rânjeşte.
Pînă cînd şi în rinjetul lui,
sînt războaie şi păci
ale fiinţelor din rînjet.

Mai repede, maî încet,
în *mai repede* sînt migrații,
în *mai incet* sînt palate.
Aici, una peste alta,
una lîngă alta,
una îndărătul alteia,
sînt ființe gravide de ființe.

N-am unde să mor.
Moartea este populată de ființe.
Peste tot sînt ființe.
Unele se scurg repede,
altele se scurg încet.

Gîndesc un loc pustiu,
dar pustiul
e plin de ființe pustii.
Frunzele sînt pline de ființe înfiorate.
Privirile pline de ființe polare.
Lumina de ființe luminoase.

MĂ ASEMUI CU UN COPAC

Mă asemui cu un copac.
El are foarte multe brațe,
şi eu, foarte multe brațe:
două vizibile, o mie invizibile.

Cînd suflă vîntul brațele lui foşnesc;
mă gîndesc că atunci cînd îmi' mişc brațele
probabil că şi ele sînt împinse de un vînt
ciudat.

Mă asemui cu uu copac;
fiecare cuvînt al meu este o frunză.
Această comparaţie mă satisface
sieste semn că am îmbătrînit.

Cînd eram tînăr, mă comparam cu un zeu indic,
zeu cu foarte multe braţe, foarte multe picioare.
Îmi plăcea să spun că 'braţele şi picioarele
mi-au fost rupte şi că
mi s-au lăsat numai două braţe, dinspre
partea dreaptă,
şi numai două picioare
tot dinspre partea dreaptă.

De aceea cînd alergam, alergam **în** cerc.
Apoi, în spirală.

Acum am îmbătrînit,
îmi place **să** mă compar cu un copac.
Cred că mişc braţele şi picioarele
de bătaia unui vînt straniu,
şi sînt fericit
de această comparaţie.

In curînd **n**-am **să** mă mai compar cu nimic,
n-am **să** mai mişc din braţe, din picioare,
iar cuvintele mele
nu vor mai semăna cu nişte frunze.

Atunci, voi fi îngăduit
de prieteni, de duşmani şi voi schimba planeta.

Astfel, mă voi pregăti, aiurea,
să mă compar c-un lucru cu totul şi cu totul altul,
iar cînd voi mai fi-mbătrînit —
cu un alt lucru,
cu totul şi cu totul altul. -

Apoi îmi voi schimba iarăşi planeta
şi-aşa mai departe,
ce monotonie, doamne, dumnezeule !

ARBOR INVERS

Arbor invers, cu rădăcinile-n vînt,
cu tălpile late ca frunza platanului,
aproape plutind, abia atingînd
anotimpurile anului.
Cu mîinile crestate ca frunza de stejar,
cu trunchiul cu scorbură-adîncă
în care dorm urşii cu capul în jos, în zadar
spre-un cer de pămînt vrînd s-ajungă.

Văzut ca în apă, mereu,
şi foşnind de un vînt de pămînt,
cu rădăcinile înfipte în curcubeu 1;
şi-n culori ce nu sînt.
Arbor invers am rămas, rupt din sfera
cu sfera aceasta aidoma, geamănă...
Şi totul îmi pare ştiut, dar nimica
din ce ştiu cu ce este nu se aseamănă.

GLADIATORI PE FRUNZE

Aşteptam nişte forte necunoscute,
cu gurile în strigăt le-aşteptam.
Frunze înfipte-n undiţi,'coborâte
spre noi de-a dreptul din Aldebaran.

Deci să muşcăm nervurile dedate,
cu cerul gurii grav rănit,
de fierul nemilos al undiţei, legate
de lancea înclinatului zenit.
Şi smulşi să fim în sus, şi smulşi!
Din apa norilor şi-a aerului tare,
să ni se zvîrcolească pe sub stele-n vid,
ca peştii, trupurile-n sufocare.
Şi doar scheletul nemîncat şi azvirlit
să risipească-n jururi coaste
iar capetele, duri meteoriţi,
să dea cu tîmpla-n liniştile vaste.

INSCRIPŢIE PE UN CIRC ROMAN

Gladiatori, cu limba smulsă
comunicăm numai prin săbii,
prin sîngele uscat pe plinea
neciugulită nici de vrăbii.
E litera-nsemnată-n noi, cu fierul,
de-un gingaş caracter latin.
Nisipul doar, nisipul numai
întins sub tîmple ni-l dorim
pentru un somn cu vise uleioase,
plutind la suprafaţa zilei, cînd
albul decade în culori diverse
vopsind mişcarea ultimului gînd.

DESCĂLECARE

Şi plopii se acopereau cu trupuri de copii
ţinînd în frîie trupuri lungi, de cai,
şi cîte-o pasăre, trecînd, le tulbura
plasma verzuie-amestecîndu-i între ei.

Iar cînd se-ndepărta țipînd în zbor,
cu penele-ncleiate de un sînge ireal,
făpturile din plopi alunecau
pe jumătățile de cai, rămase.
O, șanțurile pline de un fum verzui
se înecau, și-abia mai distingeam
în fumul răsucit deasupra lor
cîte un frîu, alunecînd din cîte-o mînă.

SOMNUL CU FIERĂSTRAIE-N EL

Somnul cu fierăstraie-n el
taie capetele cailor
şi caii aleargă nechezînd cu sînge,
ca nişte mese roşii, fugite pe străzi,
de la cina cea de taină.

Şi caii aleargă, în aburii roşii
clătinînd umbre. In săi, fantome.
Frunze **se** lipesc de gîturile lor
sau **se** prăbuşesc de-a dreptul în ele,
cum se prăbuşeşte umbra copacului în fîntîni.

Aduceți gălеți, aduceți căni mari de sticlă,
aduceți căni şi pahare.
Aduceți căştile vechi rămase din război,
aduceți-i **pe** toți cărora le lipseşte un ochi,
sau în loc de braț au un loc liber,
care poate fi umplut.

Peste tot sînge de cal decapitat
curge în voie,
şi eu eel care-am văzut primul
aceasta
vă vestesc că am şi băut din el...

DUPĂ LUPTĂ

Îmi lăsam tîmpla pe-o frunză de nuc,
aproape călătorind cu ea pe curenți,
spre-acea parte melancolică a zilei'
cu steaguri înclinate, cu bărci scufundate,
cu lacuri muribunde şi reci...
Îmi apăsam gura pe-o scoarţă amăruie,
aproape căzînd prin rădăcini', sub pămînt,
ca un înotător cu repezi mişcări
printr-un fluviu de sevă înaintînd,
împotriva unui duşman nevăzut.
Îmi apăsam umărul de umbra jilavă
care-ncerca tot timpul să fugă,
îndrăgostită de laba iepurilor, după iepuri,
departe de mine, într-o cîmpie
plină cu luptători întinşi pe spate.

ALFA

Mai departe, mai aproape de centrul
spațiului,
inima mea se consumă.

Capul meu, ca o flacără de luminare,
mereu îşi pierde ochii fierbinți
arzînd mîinile tale nevăzute.

El îşi hrăneşte lumina
din seninul trunchi
pe pămînt şi pe mare.

Minunată pradă şi sprijin
al foamei — pămîntul —
Minunat prilej de sete — marea.

Flacără înceată, pierzîndu-şi ochii
mereu fierbinţi, —
arzîndu-ti mlinile.

O, dureroasă lumină şi miros!
Pălmile tale sînt
faţa mea de pămînt şi de apă.

Numai şi numai ele
mişcătoarele, îndepărtatele
mă luminează, arzîndu-mă.

O ARMURĂ

O armură-n care să ne-ascundem,
tu în dreptul unui ochi, eu în dreptul unui ochi,
tu în inima mea, inima mea In fier.
Piciorul tău să curgă peste bolovanul pătrat
al genunchiului meu;
braţul tău să alerge peste braţul meu,
cum aleargă un cîine de vînăto'are
de-a lungul strigătului de luptă
al stăpînului.

O armură singură, mergînd pe ţărmul mării
şi făcînd un zgomot asurzitor,
ocolită de pescăruşi şi de sufletele
femeieşti, ale înecaţilor.

O armură cu două rînduri de diuți
cînd rid în hohote.
Să-mi întind sprinceana cenușie
deasupra ta, ca o pătură de nori.
Tu să suspini scurt: să adormi fără vise.

O armură singură mergînd pe țărmul mării,
strălucind lustruită de briză,
șuierînd lovită de vînt.

MĂȘTILE DE FIER

Plecăm încet, ne smulgem greu din iarbă,
ca niște măști de fier, menite
să dea tărie-acelui chip curgînd
pe vîrstele iubirii, împlinite.
Și lasă tu perdelele de arbori
s-ascundă după ele-n urmă, mult,
memoria mișcării, asasină,
din care talpa-abia s-a smult.
Și lasă-n falsa ei schimbare,
să bată ora-n tobe mari
de piele omenească, tăbăcită,
la umbra arborilor seculari.
Și lasă-ne izbiți și duși, și doi,
și lungi, cînd movurile pier.
Și pier ca să existe mult mai clare
fețele noastre dur, sub măști de fier.

MENHIR

Poate să-mi afle chipul, coasta,
cînd vrea, cine vrea.
Și calul și cîinele și nevasta

îngropați în preajma mea,
şi ploaia ce-o duc meteorii
spre cîmpu-nverzit pîn' la os,
sub botul de lup singuratic, al orei
învățînd cum se moare frumos, —
numai să aibă atîta sabie
şi-n dinte tremurătură de stea,
şi o cu totul altă corabie
dacă vrea, cine vrea...

ROŞU VERTICAL

—1967—

PEAN

I

Deşi ţin în mîna dreaptă
sabia,
şi armura cea rezistentă
de străinătatea de gheaţă a săgeţilor
mă apără,
totuşi,
îmi cer iertare că sînt de faţă,
şi că adaug singurătatea mea
singurătăţii multiple
a naşterii', creşterii şi împlinirii
voastre
sub cerul acesta fix
de deasupra existenţelor noastre.

Deşi pot înverzi această iarbă
uscată,
fără să am nevoie de verde,
şi pot face să dea mugur
ramura uscată,
fără să am nevoie de muguri,
deliberat mă adaug
vouă, egalilor mei, slujind
adevărul
singurul care nu-mi mută
şi nu-mi înstrăinează de mine
matricea lumii din care provin,

întru slăvirea ei
şi-ntru purtarea ei ca stemă
pe steaguri,
oricînd şi oriunde.

II

Voi nu rămîneţi aceleaşi, lumi
ale tristeţii;
pe ce cămile-n ce deserturi
oblice, călătoriţi ?

Sînt o lentilă măritoare
rostogolită între cei ce se privesc
în ochi,
rostogolită prin-naintea celor
cărora nu li s-au mai închis
pleoapele.

Voi nu rămîneţi aceleaşi, lumi
ale morţii;
unde, sub ce imaginate piramide
vă sustrageţî colorii negre?

Sînt prietenul şi răzbunătorul
eroilor morţi;
Pe fostele cimpuri de luptă
trec ţinind în inimi o liră
eoliană.

Voi nu rămîneţi aceleaşi,
cuvinte, care odată
înfloreaţi pe strigătul ca un trunchi
de chiparos
al conducătorilor de cvadrigă.

Sint o frază gravată
pe poi'ţile unei cetăţi moarte,

citită mereu de alți trecători,
tradusă mereu într-o altă limbă
Încă neinventată.

Voi nu rămlneți aceleaşi
continente, care odată
vă țineați de țărmuri ca şi cum
ați fi avut mîini,
mîini mari, îngrozitoare,
pătate de sînge...

MARELE CAL

Primul mort pe care l-am văzut
a fost un cal.
De aceea, de cîte ori aud cuvîntul
moarte,
văd în fața ochilor, un cal.

In amurg, cînd aleargă luminile toate
spre negru,
văd în fața ochilor un cal,
iar atunci cînd sunetul vocilor scade,
în timpane-mi răsună un tandru galop

Zăpada cînd smulge din nara
copacilor, ultima taină de verde,
desigur, o paşte un cal,
iar miresmele toamnei, desigur,
strivite au fost sub copita-nghețată
a Marelui cal.

Vino tu, trup al meu
nestatornic, şi hai
să călărim împreună pe-un cal
pe care-l vom învăţa să necheze
întruna
şi să salte mereu pe două potcoave.

POLUL ISTORIC

Secunda îşi arată polul istoric.
El străluceşte orbitor.

O zi eternă cu soare nemişcat
la zenit
lasă să atingă întinsurile
cu lungi raze, raze nemişcate
asemenea unor mesteceni infiniţi.
Şi numai amintirile noastre
îi fac să foşnească din frunze
şi din argintul sonor
al trunchiurilor

Aici în această privelişte
se intră cu capul descoperit.

Aici, putem vedea
chipul frumos al eroilor, —
frunze foşnind
pe trunchiul nemişcat al luminii.

Ei, cei de atunci,
pene vii la aripa
unei păsări abstracte.

Ei, hieroglife vorbitoare
pe piramida de granit

Ei, dintre tineri, —
cei mai tineri.

Ei, dăruiţii, ei
lacrimile lungi la ochiul trist de atunci
al ţării.

Ei, unghiile care zgîriau
încordate
pe ziduri.

Ei, seminţele care au murit,
ca să devină rădăcină,
tulpină şi spic.

Aici, în această privelişte
se intră cu capul descoperit.

Nu cuvinte de jale pentru voi
divine lopeţi la pluta lui Ulisse
călător spre Ithaca.

Ci foşnetul steagurilor învingătoare.
Nimic nu-i mai demn de amintirea voastră
decît strigătul Victoriei

Dragilor noştri,
copiilor,
pe care această ţară a noastră fecundă
v-a născut în trecut
şi vă naşte mereu în trecut,

pentru că întotdeauna
trecutul ţării a avut un pol al viitorului
strălucind în toate secundele lui...

Nu cuvinte de jale.
Căci pătînd pieptul gol
cu peisaje lunecătoare, amăgitoare, lichide;
glontele duşman
n-atinse tîmplele, gîndul — sîngele.

Gîndul lucid; tunel
adînc prin care
timpul din urmă îl ajunse
pe cel de dinainte
asemeni unui plisc de pasăre deschis, înfometat:

(Aici, ochii poetului plîng.
El a uitat muzica versurilor,
şi ştiinţa sentimentală a ritmului,
din ochii lui albaştri
nu lacrimi se preling,
ci trupuri săvîrşite, de eroi,
trupuri adevărate
care trăiesc într-adevăr,
trupuri care se mişcă in propriul lor vis,
care îşi pot întinde mîinile
şi-mbrăţişa visul
ca pe o iubită vie,
adevărată.)

MENIRE

Oas© de pasăre să-mi fie
cuvintele,
oase de pasăre tlînd glndurilor

acea formă prelungă
şi aproape văzută cu ochiul
liber, —
a ridicării deasupra
orizonturilor.

Vechi întîmplări, şj glorioasele
fapte
locuind în trupurile subţiri
ale unor adolescenţi de demult,

Totul
să se înstrăineze de nemişcarea
destinului lor nedus pîn'la capăt.

O, iată-i înfăţişîndu-se-n
oglinzile noastre
o dată cu noi, acum,
cînd brusc fiecare secundă-şi iluminează
polul istoric,
chipul rămas imprimat
în albia pietroasă a ţării
cea născătoare de viitor.

ALEGEREA CULORII

Inima mea îşi alege culoarea.
Ea îşi alege propria ei culoare,
cxiloarea pe care-o avea încă
de dinainte de a şti că o are.

Inima mea îşi alege culoarea
cea fără umbră, cea nemişcătoare.
Cea care se vede chiar şi atunci
cînd ţii pleoapele-nchise

şi — asemeni deplinului soare,
tot timpu-n el însuşi,
tot timpu-n afară,
în acelaşi loc
şi pretutindeni,
purtînd istoria lumii în fiecare rază
cum poartă frumosul ou de pasăre în el
istoria tuturor păsărilor
pînă la punctul solemn din care începe
istoria zborului
care poartă în el istoria mişcărilor toate
pînă la punctul solemn de unde
începe
istoria însăşi
a luminii.

Inima mea îşi alege culoarea
roşie, îşi alege
roşu vertical,
roşul pe care l-a pulsat
necontenit, roşul pur
hrană a gîndurilor
roşul care s-a născut sînge
ca să devină idee,
care s-a născut pasăre
ca să devină zbor.
Roşu, roşu vertical
cascadă, pantă de deal
săltînd din oul secundei
ovalul de ou,
şi înfăţişat nouă
ca un ecou
pe care sfera-l întinde

oricînd şi oriunde,
naştere, zestre
a lui A FI schimbîndu-se în ESTE.

UN SOLDAT...

Un soldat ţinîndu-se cu mâinile
de marginea unui nor...
De bocancii lui, cu mîinile încleştate
se ţine alt soldat. De bocancii lui
altul, apoi altul, apoi altul şi altul,
şi-aşa pînă-n miezul pămîntului.

Eu mă las s-alunec pe şirul lor
ca pe-o fringhie,
şi-alunecînd, cataramele
centurilor lor îmi zgîrie faţa.

Şi-alunecînd, îmi zgîrie pieptul
şi-alunecînd, alunecînd, îmi sfîsie
fîşii de carne,
şi-alunecînd, alunecînd rămîne din mine
numai scheletul.

Cînd în sfîrşit ajung, mă-ntind cu tîmpla
pe o piatră.
în timp ce dorm, fîşiile smulse
se-ntorc de sus şi mă-nvelesc.
M-ajunge din urmă şi sîngele pierdut,
şi durerea.

Deschid ochii, mă uit.
Coloana de soldaţi, nu se mai vede.
Probabil că vintul a-mpins-o
cu nor cu tot, în altă parte.

OUL CU IRIS

Fiecare vorbă caldă, sub ea
clocește un ou al vorbirilor noastre.
Vii verbe, o, voi,
cu frunze verzi-albe-albastre.
Oul deschide deodată o pleoapă:
sub iris se aude bătînd
pliscul nenăscutei păsări, copilărești
numai în ea însăși zburînd.
Sar cojile! La început
pfivirea dă din aripi în unda
despărțită în delta pe care o face
cînd se varsă în oră, secunda.
Apoi, ah, apoi nici măcar
nu mai e pasăre în izbucnire
ci se duce subțiindu-se, alungindu-se,
șiră-a spinării de frunză; — privire.

AEROPORT DE TOAMNĂ

Tras înapoi de planetă auzeam îngeri,
auzeam pietrele,
                    galbenul, verdele
cum urcau noaptea spre centrul
pămîntului.

Aeroportul lansa diavoli cu coada aprin
și arzînd treptat, treptat, de la copite
pînă la creștet, și numai coamele
le r|mîneau întregi și se desfăceau
prăbușindu-se
fiecare-n altă parte.

Timpul se spărsese;
fiecare apucam din el ce puteam,
si nici măcar nu mai curgea peste tot
la fel:
în glezne trecea o lună,
în genunchi o zi, în coastă o oră,
pe limbă un minut şi-n tîmpla
o secundă.

„De aceea încercăm să ne ţinem
capetele cît mai departe de miezul pămîntul
spuse cineva.

Dar
nu-l luă nimeni în seamă.

Fiecare avea alt timp şi-ncerca
să tragă-nspre el planeta,
care însă se mulţumea numai
să se rostogolească.

Auzeam îngeri. Stam la pîndă
gata să-i sar primului în spinare,
pregătindu-mă pentru o călătorie.

AL PĂMÎNTULUI

Stau şi ucid în linişte,
fiinţele rezistente ale melancoliei.

Pe lupi mai întîi, apoi duhul
albastru,
pe jderi mai întîi, apoi mistreţii
şi rîşii.

Ii smulg încet
din maxilarul închipuirii.

Fără dinți, oasele
par mult mai blînde.

Stau şi ucid în linişte
şi din ce în ce
cerul din jurul meu
se iluminează

Iau apoi plugul
şi-1 înfig adînc în pămînt.

înapoia mea răsare
acoperit de grîu şi de porumb
soarele.

Razele lui
sînt de grîu şi de porumb...
Le aud revărsîndu-se-napoia mea
pe cîmpia arată.

MUZICA

O, voi sunete prieteneşti,
tu muzică ducînd în sus o frunză...
Sînt şi nu sînt. Eşti şi nu eşti.
Cine-ar putea să pătrunză?
Aer galben, aer de aur,
tu ridici închipuirile mele,

rîu ocolit şi verde plaur
arunci deasupră-mi mari inele.
Umăru-l scutur, amintirile, stixul,
sub jetul tău rece, căzînd.
Dintre pietre îmi place onixul.
Dintre mişcări, ridicarea la gînd.
O, voi sunete prieteneşti,
lumină-ncetinită în ureche.
Sînt şi nu sînt. Eşti şi nu eşti.
Nepereche nicicînd, totdeauna pereche.

DUPĂ CE AM ASCULTAT-O PE CÎNTĂREAŢĂ

După ce am ascultat-o pe cîntăreaţă,
m-am rupt de mine însumi
şi mi-am pus tîmpla
pe umărul timid, de femeie,
al orei.
Ce frumoasă procesiune de elefanţi
cu baldachine clătinătoare
trecea prin tropicul sentimentelor mele!
Acum vedeam leul şi mindria lui
striviţi sub înaintarea înceată
a majestuoaselor coloane ce sprijineau
cupola mişcătorului templu.
Acum vedeam secundele, cum
se năşteau una cîte una
din ochii mei
ca din sorii încălziţi pînă la albastru.
Acum voi muri, îmi spuneam,
dar dorul meu de tine era mai puternic
şi nu puteam, nu puteam
să mă despart de planetă. •

MIRAI Dfi IARNA

Patru sori de abur alb se desfăceau pe cerul nopţii,
braţele mi-erau atrase către ei.
Tu stăteai pe-un bulgăr mare de zăpada Verde,
pletele ţi-erau atrase către ei.

Cerul era negru, fără aştri, numai sofii
cei de abur alb, se desfăceau
în şuviţe sclipitor de albe, spiralate,
peste negrul nopţii, surd, se desfăceau.

Tu stăteai pe»un bulgăr de zăpadă verde,
coama ta se resfira bătînd în. sus
şi pe cerul negru ca o ceaţă,
neagră era coama ta în sus.

Eu stăteam cu braţele atrase, ridicate,
ca şi cum m-aş atîrna de un stejar tăcut,
cu o ramură plecată, neagră peste mine,
către patru mari vîrtejuri, într-un cer tăcut.

Aer negru şi zăpadă verde
Patru sori de aur, *smă* se desfăceau pe cer,
ora taciturnă na ţinea-mpietriţi alaiuri
şi pe jumătate smulşi spre cer.

CĂTRE HYPN03

I

Ei dormeau. Ei se năşteau dormind;
strigăt prin Somn dădeau cuvintele
nâseîndu-i din ultima silabă.

Creşteau dormind, se îndrăgosteau
dormind şi nunta
şi-o celebrau în somn.

Intemeiau aşezări de cuvinte, în somn.
Femeile lor năşteau te somn,
iar ei, cu toţii, îmbătrîneau
în somn
şi mureau astfel.

Tineri dormind le luau locul
în vis,
noi şi sfîşietoare cuvinte adormite
înlocuiau
vechile, profund adormitele
cuvinte.

II

Dar să se trezească,
aceasta,
nu o voia nici unul.

Ei trăiau in somn pentru că
numai în vis,
trăiau cu tot trupul deodată.

Păsările lor zburau dormind,
peştii lor înotau dormind.
Caii lor galopau în somn
şi toamna
în vii, se coceau struguri
de vis.

Nimenea şi

nici unul nu voia să se trezească,

pentru că numai astfel
forma lor le aparținea
în întregime și toată
deodată.

III

Ei îi urau pe cei treji
Spuneau că cei ce sînt treji
nu trăiesc în ei înșiși.

Spuneau că cei treji
nu sînt altceva decît
privire, atunci cînd privesc,
auz, atunci cînd aud,
durere, atunci cînd se-ndurerează.

Ei îi urau pe cei treji
Spuneau că cei ce sînt treji
nu sînt în stare să-și locuiască
tot trupul deodată
ci,
ca și cum ar fi goi
pe dinlăuntru,
ei, cei treji, aleargă tot timpul
în ei înșiși
fiind rînd pe rind
numai o gleznă
sau nu
numai o tîmplă
sau
numai un braț, —
restul trupului azvîrlindu-și-1
rînd pe rînd în tenebre.

IV

Ei îi urau pe cei treji
numindu-i
„Cei fără de trup".

Dar ura lor
din cînd în cînd devenea
colosală
pentru că, spuneau ei,
însăşi privirea se poate trezi
şi-atunci în ea nu mai trăiesc
toate culorile deodată,
...însuşi auzul se poate trezi
şi-atunci în el
nu mai trăiesc
toate sunetele deodată.

Şi însăşi culoarea se poate trezi
şi-atunci în ea
nu mai trăiesc
toate vibraţiile deodată...

Şi însuşi sunetul se poate trezi
şi-atunci în el
nu mai trăiesc
toate amintirile deodată...

Şi însăşi durerea se poate trezi
şi-atunci în ea
nu mai trăiesc
toate amintirile deodată...

V

Ei dormeau. Ei se năşteau dormind.
Se înmulţeau dormind.
Mureau dormind.

Dar tot timpul erau identici
Cu trupul lor.

Ei trăiau în vis
şi chiar şi arborii
ca să-i adumbrească trebuiau
mai întîi să adoarmă
putînd numai astfel să-şi zvîrle
peste trupurile lor întregi
şi umbra rădăcinilor lor.

FOCUL ŞI GHEAŢA

Eram Înconjurat de jur împrejur de un aer
rece, fără a fi friguros.
Un sentiment de siguranţă plana
asupra puterii mele,
şi o nelinişte plăcută izvora din lucrurile
pe care călcam, sau de care
mă sprijineam.

Eram poetul acelui mare oraş,
entuziasmul şi tristeţea Înv
mie, mi-era dat să le exprim,
ca şi cum aş fi ţinut în mîna stingă,, hăţuri,
sentimentele înţelepţilor lui cetăţeni -~
armăsari.

înaintea mea era un drum pietruit.
De o parte a lui erau clădiri de piatră sculptată,
de cealaltă parte cobora
în pantă,
un parc imens, fără eopsci, tăiat
de lungi alei paralele.

Parcul era de-un verde închis,
rece, fără a fi friguros.
Totul cobora în terase
orientate spre răsărit,
pentru-a se bucura din plin de scurta
apariție a soarelui, care
se legăna cîtva timp la orizont
ca o pană de păun smulsă,
şi-apoi dispărea-napoia lunii, lăsînd
pentru restul zilei o lumină verzuie
să călătorească
deasupra capetelor noastre care păreau
împodobite cu panaşuri
transparente,
fluturătoare.

Tîrziu, —
secunde numai, înaintea nopții, —
mai apărea de după lună şi departe,
la apus.

&
înşirați simetric pe alei
bărbații îşi smulgeau eu veselie
cămăşile lăsindu-şi piatra
cea neagră a umerilor gdî, izbită
de scurta, recea şi nefriguroasa
lumină.

Eu ridicam mîna stingă în sus
cu înfrigurare,
înmănunchind în palmă sentimentele
tuturor,
ca pe nişte hățuri invizibile
de care începeam să trag, —
întîi mai uşor şi apoi

**din ce în ce mai repede spre lună,
spre centrul lunii.**

**Luna.
Nu răsărea, nu apunea.
Niciodată.
In nemişcare atîrna deasupra noastră
neagră-argintie.
Boltă răsturnată spre noi şi geamănă
cu oraşul pămîntului nostru.
Munţi negri şi argintii, nenumăraţi,
negri şi argintii care sclipeau
liniştitor.**

**Drept urca orizontul şi nu prea înalt
între pămînt şi lună.'**

**Nopţile — acoperit de oasele
lucioase
ale stelelor.**

**In repezi dimineţi şi-amurguri
deodată galben roşcat,
mohorît în timpul'orelor de ziuă
şi trepidînd
sub apăsarea centrifugă a sentimentelor noastre
asemeni unui zid al morţii străbătut
în viteză de alergători acrobaţi.**

**Coboram din larga şosea pietruită
pe o alee cu nisipul umed.**

**Talpa sandalei mele călca
peste monezi.**

Oriunde, prin parcuri, pe străzi, pe şosele,
erau aruncate monezi de aur, de argint,
de aramă,
semnul de bogăţie-al oraşului lumii.

Mă aplecam,
culegeam cîte una,
o priveam, apoi o aruncam.
Rareori găseam două efigii
la fel.

Ultima monedă privită avea
pe o faţă profilul unei femei uriaşe,
iar pe cealaltă
un leu cu două capete şi
răcnind.

O aruncasem cu puţin înainte
de a intra într-un foişor
cu geamuri de piatră clarvăzătoare.

înlăuntrul lui erau cîţiva bărbaţi
care se lipiră de muchii
la sosirea mea,
şi-ntr-o tăcere desăvârşită,
în virful picioarelor,
cu degetul arătător la gură,
părăsiră unul cîte unul prin spatele meu
încăperea.

Mă îndreptam către masa de piatră
ţinînd în mînă condeiul de piatră
şi sulul de piatră,
pe care urma să exprim
sentimentele oamenilor din ziua aceea, —
cînd sufletul

mi se despărți In două
dinspre frunte spre umbră
cu un aer despicat de bătaia
lentă a cormoranilor.

Pulsam interior şi nările
mi se împodobiră
cu mirosul feminin al mării.

Eram un fluviu ce se desface în deltă.
Eram o deltă cu două brațe:

O uriaşă femeie cu coama de
piatră
în vînt
alerga făcîndu-mi semne
cu mîna.
Avea un braț puternic
şi arămiu.
O recunoşteam
şi nu o recunoşteam,
dar privirile mele
o întîmpinau
albastre şi fixe.
Ea intră respirînd tunător
şi luîndu-mi făptura solemnă
în palma ei mare, rece,
fără a fi friguroasă.
„De cînd eşti aici?
mă întrebă melodios
privindu-mă în ochi
cu ochiul ei unic şi mare
— Bărbatule, de cînd eşti aici?
mă întrebă melodios
şi liniştitor
îi însoțeam pe cei trei
bărbați atletici
spre lună.
Erau cutremurați de spaimă
şi aproape
halucinau de fericire
că vor fi însemnați în cronica
de piatră de diamant şi de onix
a oraşului lumii.
Țineam în mînă sentimentele
oamenilor din marele oraş,
ca pe nişte limbi de foc le țineam
ca pe nişte limbi de foc
ce dădeau o lumină
rece, fără **a** fi friguroasă.
Eram între cei trei şi duceam
cuvintele unuia spre celălalt
în spinare,
ca pe nişte pietre negre şi
duceam mirările de la unul
spre celălalt
ca pe nişte turme de oi
cu tălăngi de aramă.
Munții lunii erau scunzi.

privindu-mă în ochi
cu ochiul ei mare,
albastru.

Ea avea o bluză galbenă
de mătase rece.
Ea avea o brățară galbenă
de mătase rece.
Ea avea nările împodobite
cu mirosul meu, și îmi spuse
tunător
și melodios totodată:
— Așteaptă-mă, mă întorc
în amurg.
Să mă aștepți, am **să** via
în amurg.
Ea zise, apoi tăcu
privindu-mă-n ochi
cu ochiul ei mare
strălucitor și albastru.

Ea avea o bluză galbenă
de mătase rece
Ea avea o brățară galbenă
de mătase rece.
Ea plecă făcîndu-mi semne
cu mina.
de-a lungul privMi mele fixe
ea plecă făcîndu-mi semne
cu mina
uitîndu-se cu ochiul ei fix
și albastru
în ochii mei și făcîndu-mi
semne cu mîna
pînă cînd o pierdui din vedere.

Abia dacă erau puțin mai înalți
decît oamenii.
Semănatr cu niște piramide
înghesuite una într-alta.
Totul era sticlos, negru,
argintiii.
Totul era pustiu, lipsit de aer.
Totul era sticlos, negru și
argintia...
...Deodată într-un grup de munți
întilniră o poartă,
cu un imens miner de aramă
sculptată.
Ei se opriră și uluiți
dădură ușa de piatră ta lături.
lnlăuntru era 0 sală largă.
O masă de piatră cu scaune
de piatră
negre, «rgiatiL
Se toteebas paralizați
de spaimă: „Nimeni
n-a fost niciodată aici.
Nici aerul măcar n*e fost.
Cum poate focal materiei să
refacă
un miner de aramă sculptată
o masă de piatră, scaune de piatră
negre-argintii?"

Se întrebau paralizați de spaimă:
„Cum **se** poate una ca asta?
Dumnezeafe mare
cum **se** poate una ca asta?
Cum **se** poate una ca asta?"
Și eu alergam neobosit între ei,
dueîaâ ta. spinare întrebările lor
de la unul la altul •
apărîndu-i și veghind tot timpul
asupra celor trei care erau
ochii mei trei
și ficși
și albaștri...

Stăteam în foişorul cu geamuri de piatră
clarvăzătoare.
Pălmile mele lent mîngîiau
piatra rece şi şlefuită a mesei.
In curînd vor fi sosind de sus, de deasupra
în piaţa patrată-a oraşului
cei trei.

Cu mîna stingă şi ridicată, ştiam
că voi exprima sentimentele
oamenilor din acel mare oraş
din oraşul lumilor lumii.

Fulgerară minutele-amurgului. Soarele
lent cobora de sub lună-n apus.
Orizontul simţeam cum se-nroseste
şi
răpăitul de ploaie torenţială-al luminii
se revarsă peste pietre negre.

Am auzit un zgomot ritmic de alergare
Recunoscui femeia cea uriaşă, cu coama de piatră.
Bluza ei galbenă de rece mătase.
Brăţara ei galbenă de rece mătase.

Ea alerga ţinînd în palma deschisă — un bărbat
atletic.
Ea alerga cu braţul drept înainte
şi cu palma deschisă.

Din foişor o priveam
cu o mînă la bărbie, cu cealaltă
la piept.

O recunoşteam şi nu
o recunoşteam.

/

Femeia cea uriaşă alerga
apropiindu-se şi ţinînd
în palmă bărbatul atletic.

In urma ei şi aidoma ei
alerga
o altă femeie ţinînd
în palma întinsă un alt
bărbat atletic.

Şi-n urma ei şi aidoma ei
o altă femeie
şi-n urma ei şi aidoma ei
o altă femeie
şi-n urma ei şi aidoma ei
alta şi alta.

Femeia mi se uita în ochi
cu ochiul ei mare şi albastru. ;
Alerga şi-mi făcu
un semn de adio, complice, cu mîna.

Şi-n urma ei şi aidoma ei
o alta-mi făcea
un semn de adio, complice, cu mîna.

Şi-n urma ei, alta, şi alta, şi alta.

Spinările lor erau arămii şi superbe
bătute de ritmica ploaie a luminii-n amurg.

Mi-adusei aminte. O recunoscui
într-o străfulgerare
Pomona. Pomona, strigai
Pomona zeiţo, unde fugiţi.
Pomona strigai după ea şi strigătul
mi se prefăcu într-un urlet.

Ea se depărta alergînd.
Dinspre uşa de piatră din lună-alergînd
nu ştiu spre unde alergînd,
semne făcîndu-mi complice, cu braţul.

Şi după ce am pierdut din vedere zeila,
cu greu mă urnii,
călcînd pe monezile larg risipite prin parcuri
de aur, de argint, de aramă,
spre piaţa pătrată — a oraşului lumii
ale cărui sentimente eram chemat
să le rostesc,
spre piaţa cea mare — a oraşului lumilor
lumii
mă îndreptam

înconjurat de jur împrejur de un aer

rece, ***fără a fi friguros.***

OUL ŞI SFERA

—1967 —

PLONJEU

Zvîrlire de obiecte prin aer către Nord,
de brațe inutile, de avioane rupte
în crivățul pe care îl încord
ca pe un arc menit să lupte.
înspre zăpadă totul! La gheață şi la urşi.
Le facem iceberguri, ori fum ieşind din iurte,
torenți în aUniare şi necurşi,
sau piramide boante, scurte',
sub care-n loc de Ka Nefer-Nefer
mumificăm un peşte flămînzit
lăsat să fie nins, în zodia de fier
în care no-am văzut şi ne-am iubit.
O, totul se azvîrle spre Nord, să facă loc
în jurul nostru, liber, sub sori iconoclaşti.
Iar eu voi sta în mijloc, la plete dîndu-mi foc
să fie luminată casa în care ai să naşti.

CÎNTEG

Inima se vărsa printre coaste,
sufletul cădea cu fluturare.
Sa țineau de inelare, mîinile noastre,
într-o veche, grea înserare.
Eu mă rugam la umărul tău,

mă rugam cu un fel de cuvinte albastre.
Mă rugam astfel, mereu,
pînă se-năspreau secundele noastre.
Tu erai piatra, tu erai norul,
tu erai vulturul, tu erai ora
din care-şi curmau asupră-ne zborul
secundele' dîndu-se tuturora.
Astfel ne trecea viaţa, astfel muream,
deveneam transparenţi, de gheaţă.
Priveliştea lumii trecea ca prin geam
prin lipsa noastră verticală de viaţă.
"tfrnfettTTtKaTÎÎ'e lovindu^Toaxte mirate,
în noi îşi vărsau zborul.
Eu mă rugam în cuvinte ciudate.
Tu erai piatra, tu erai norul.

TOAMNĂ

Crezi tu că da? Din frunze-n jos,
verdele cade şi se schimbă.
Pe negîndite am ajuns
să şi vorbesc o altă limbă
şi pasul din greşeală, stins,
să calce-o coajă de planetă —
desigur alta, ridicînd
o aură de somn, concretă.
Peşti mari şi Capricornul, steaua
cea galbenă, Canopus, o desfid...
Crezi tu că da? Mai bine somnul
cu pleoape-1 învelesc, de vid,
şi-adorm pe-o frunză-n legănare,
zburind spre polul alb din Nord.
Şi mă înalţ zvirliud nervura
verdeţii grele peste bord

DOUĂSPREZECE NOAPTEA, CU DOR

Coridor de aer, timp pierdut.
Frunze zburătoare, țări de toamnă.
Străzile pe care am trecut
în gîtlejul amintirii se răstoarnă.
Trec secundele gravide; nasc urlînd
picături de ploaie repetate,
vorbe ce s-au spus, își caută guri
să se lase în pereții lor pictate.
Bate-o oră sus, dar pînă-ajunge
sunetul la creier, se-nserează.
Dorm pavilioanele urechii, fuge
pe timpane o stafie trează.

CÎNTEC

Deodată aerul a împietrit în jurul meu
şi se izbesc de el cuvintele zvîrlite
şi se-nroşesc, şi-aşa rămîn mereu,
din ce în ce mai lungi şi mai rărite.
Și simt cum gravitația se mută
în mine însumi, din afară
şi brusc pe globul inimii îmi cade
lumea, cînd trupul încă-mi zboară.

DESTIN

Cînd am deschis ochii, mă aflam
în acest trup pe care-l vezi
şi vinovat de felul lui eram,
cum vinovate-s frunzele că-s verzi.

Şi deodată-am început să ştiu
mersul luminii şi-al strigării
şi să simt pomii toţi, pe viu,
şi>fiuxha duVejms^^
Să -urlu sfîşiat de păsări repezi,
să ard lovit de-un meteor,
s-adorm pe gîturi lungi de lebezi,
şi de lopeţi de bărci, izbit, să mor.
O, fiece silabă mi-e colţ de elefant,
cu fildeşu-n amiază răsucit,
şi fiece privire delirant
se recompune-n literele reci, de mit.

ÎN GOL DE CURŢI

De nu m-ar izbucni tristeţea
şi vidul de-a avea un nume,
pe care numai tinereţea
pietrelor vechi îl poate spune,

aici, pe-o treaptă tropăind,
eu piele-aş fi peste o carne
de taur junghiat, mugind,
răpus de foarte stranii arme

pe care cerul blond le are
cînd deodată s-a trezit
victorios şi oarecare
legînd nadirul de zenit,

lăsîndu-mă să fiu doar numai
semn pentru el de steag abstract —
lăsîndu-mă să fiu doar numai
semn pentru el de steag abstract. >

A MIROSI O FLOARE

A mirosi o floare este
un fapt de mare ruşine...
E ca şi cum de propria ta mamă ţi-ai apropia
nările.

O, biete specii,
o, triste înfăţişări instabile, vertebrate sau nu.
A mirosi o floare e ca şi cum
în necunoştinţă de cauză ai viola
însăşi cauza.

E ca şi cum
ai urmări un efect al primăverii
nu în iarnă, ci în lună.

Bătrînii, bărbaţii, adolescenţii,
ei, care cred că li se cuvine aceasta,
ei, nepoţi ai lui Oedip, murdari
înfăptuitori
ai morţii propriei geneze,
ei cred
că a te afunda cu nările-ntr-o floare e o
faptă
atît de demnă pentru trupul lor privat.,;

A mirosi o floare e o faptă
de incest
Fiul tatălui,
tatăl a ceea ce este —
ei care cred că moartea însăşi
e o-ngăduinţă-a firii lor brutale.

O, florile,
lapte binemirositor al Maicii Domnului,
si stabilire-a nemiscării-n nemişcat!

Tată şi Fiu
se-nmulţesc prin miros,
ei înşişi violează sacra
matrice a mirosurilor...

Noi, pudici şi îndepărtaţi,
şi cu mirosurile rupte stînd şi drepţi
pe scaune de piatră şi cu cărţi iu numi,
doar cu privirea mirosim — şi-atît,
şi-ndepărtaţi
şi albi de primăvară, puri
şi înţelepţi.

CEAS CU LUNĂ

Dacă te string, rămîne luna
mereu pe sub tavanul stins.
Secunda, ora, ziua, săptămîna
îmi flutură de braţu-ntins;
Tu taci şi laşi să fie fierul
limbii de ceas, nedesluşit.
Turlă,-ţi lipseşte temnicerul.
Trupule, capul despărţit.
Lasă să curgă prin vinele rupte
roşu deschis, roşu închis.
O, mult prea multe războaie şi lupte
pentru un singur ostatic dat prins.
Să-i smulgem limba ca să nu spună
nimica şi nimănui.
Pe sub tavane, răsare luna,
singuratec şi amărui.

SINCOPA

Se rupe lotul, adine, de neuitat,
eu inima, tu inima; adevărul
se lasă să fluture netulburat
ca peste frunte, doar părul.
Unul vine, celălalt aşteaptă.
Repezi cuvinte goale: nu şi da.
Fiecare secundă-i o treaptă
pe care altădată moartea se cobora.
Se lasă întuneric, se lasă lumină;
se aruncă ancora printre peşti.
E o bulboană, un vîrtej, o dulbină:
vorba sînt, vorba eşti.
Noi doi am vrea să ne luăm în braţe,
să ne amestecăm, să murim.
Ora vrea să ne înhaţe
să ne muşte cu şerpi de venin.
Ceasul bate singur, nu sîntem de faţ§
zidul are singur ferestre.
Cine ştie, cine spune, cine învaţă
primeşte o piatră de zestre.

RITUAL

Acest cuvînt aspru, rupt
ca o vertebră din adevărul meu,
Să cadă ca un cerc, şi ca un viaduct
răsfrînt în apă, curcubeu,
să eadă-n jurul tău jumate piatră
şi jumătate umbră fluturînd,
şi să te ţină măritată
cu fiecare-al morţii mele gînd,
şi să te ţină în silaba lui de fier,
închisă ca-ntr-.o verighetă aspră,

să-ntindă peste ochiul tău un cer,
şi-n jurul inimii să-ţi fie coastă,
cea de nerupt, cea dureroasă,
din care curge către lume
viţa de sînge generoasă,
murind mereu pe sub acelaşi nume.

RITUAL DE IARNĂ

Mereu cîte-o cupolă,
alta mereu.
Ridicînd ca de sfint o aureolă,
sau numai un curcubeu.
Trupul tău drept. Trupul meu drept
ca la o ceremonie de nuntă.
Un preot de aer înţelept
cu două verighete de aer ne-nfruntă.
Tu ridici mîna stingă, eu, braţul sting:
ne surîdem unul altuia ca în oglindă.
Prietenii tăi, prietenele mele plîng
cu lacrimi silabice, de colindă.
Ne sărutăm. Sîntem fotografiaţi chiar atunci.
Fulger. Beznă. Fulger. Beznă.
Mă las pe un genunchi, cad în brînci.
Te sărut melancolic pe gleznă.
Te iau de umăr, mă iei de mijloc,
şi solemni intrăm în iarnă.
Prietenii tăi, prietenele mele ne fac loc.
O tonă de zăpadă peste noi se răstoarnă.
Murim îngheţaţi. Din nou numai pletele
în primăvară ne-mpodobesc scheletele.

FERIGI

Ferigi, o voi ferigi! Lapte verde
din care suge gura de iarnă.
Vino şi bea-mă cu botu-ngheţat
iceberguri sub cer se răstoarnă.

Acum ele sînt lîngă steaua
numită Canopus, şi lună.
Ferigi, o voi ferigi!
Oase-ale frigului, spumă.

CÎNTEG

Moare circular cine poate să moară
întors în el însuşi pe neaşteptate,
mai lăsînd cîte o mînă afară,
cu palma goală, cu degetele resfirate.
Mie mi-e greu, îmi mor numai cuvintele
gura strigătoare la cer rămîne.
îmi ard pînă la piele veşmintele
şi steagul tău de-nvingător, stăpîne.
Alerg, şi dacă alerg, ce?
Nu se vede? Nu scapă nimeni, nu, nul
Şi nici nu se ştie cînd şi de ce
si nici care-i luthul: eu? tu?

MOARTEA FERTILĂ

Nu se mai fixează nimic
deasupra, şi dincolo de deasupra grupuri
de stele pregătesc un răsărit antic
de soare şi de duhuri.

Se scriu începuturi de litere,
dar apoi se şterg pe un cer luminat
cu flarnbe libere -
şi fără de înnoptat.

In oraş e lumină de zi,
ies din paturi cei care au apucat să se culce.
Casandro, tu, vino şi vezi
moartea cea mai dulce.

Numai zidurile par nemişcate.
Sus, şi mai sus de sus, sînt balanțe
în care se împarte dreptate
şi un alt fel de speranțe.

Nu are cine să vestească pe cine.
Turbate spirale; inimă explodată.
Anul care urmează să vina nu mai vine
şi nu va mai Veni niciodată.

CONFUNDARE

Cine eşti tu, cel care eşti,
şi unde eşti, cînd nimic nu este?
Născut dintr-un cuvînt îmi duc înțelesul
într-o pustietate divină.

Întreb clacă sînt, dar strigătul
nu se rupe de mine,
şi una cu el rămîn, adăugind
deşertului singurătate.

Cu harul vreunei silabe
urnesc din înțepenire, întruna,
golurile sferice în alte goluri
aidoma lor, şi fără de margini.

Fixitatea neființelor mereu o clatin
într-un azi etern cu aură de vid —
mă rog să fii, de mine însumi
mă rog să fii. Arată-te.

ARTA SCRISULUI

El îmi spuse:
scrisul este un mod de a încetini gîndirea,
de a desena primitiv
chipul ființelor fără de chip,
degetele pipăitului pur —
cel care a fost mai de dinainte
de crearea degetelor şi a lucrurilor.

O, tu, viteză,
inimă în balans,
împingînd migrația popoarelor de celule
roşii şi albe.

Inimă, tu, cea mai repede,
inimă, tu, zeitate a magneților!

Au făcut un chip al tău din bronz
şi unul din fier,
dar bronzul e melodios, iar fierul
destul de sprinten este.

Au făcut un chip al tău din piatră,
dar piatra e laşă,
şi-ascunde în ea
naşteri de statui fără braţe.

Au făcut un chip al tău din cuvinte,
te-au desenat inimă
şi ţi-au dat forma lui A.

El îmi spuse:
scrisul e un mod de a încetini gîndirea,
un mod primitiv de a înţelege, de a opri
mişcările gîndului.
Scrisul se aseamănă întocmai cu o capcană
de metal,
care prinde în ea o vulpe vie
şi mişcătoare
şi zbătîndu-se
şi pierită de frica morţii.

Eu i-am spus:
sînt multe păduri şi mi-e foame,
de aceea l-am făcut pe A, divina capcană.

Eu i-am spus:
am pus capcane la începutul pădurii,
din A şi din A.
Acum stau la o oarecare depărtare
şi aştept prinderea hranei mele.

El m-a auzit. El a tăcut.

INVOCARE

Nu uitaţi ce legături am eu cu voi
şi nu mă părăsiţi,
voi, acel altceva, mereu şi întruna,
decît acelaşi mine însumi,
mereu şi întruna.

O, nu mă lăsaţi, privelişti,
auzite de orbul de mine.
Şi nici voi, mîngîioase mătăsuri,
pipăite
de cel fără de braţe,
şi, deşi bărbat, aidoma
statuii dezgropate din fundul pămîntului
a lui Venus...

Orbita mea e goală şi-n ea doarme
mumia unui faraon.
De multă vreme caut
un fel de piramidă nevăzută,
la care invizibili sclavi şi-au pierdut
viaţa lor, prea transparentă,
invizibilă aproape.

Nu uitaţi ce legături am eu cu voi,
şi nu mă părăsiţi.
Puterea mea de a nu fi e-atît de mare,
încît în locul unde stau se naşte-un con,
se naşte-o gură cu colţi albi, absorbitoare,

Şi cad în ea,
Văzutul, Auzitul, Degustatul, Pipăitul,
ca într-o foame nesfirşită şi adîncă
din pîntecul meu tras, mutată
pînă-n locul
pe care şi l-a dat de centru Infinitul.

FRUNZA VERDE DE ALBASTRU

Şi-am zis verde de albastru,
mă doare un cal măiastru,
şi-am zis pară de un măr,
minciună de adevăr,
şi-am zis pasăre de peşte,
descleştare de ce creşte,^
şi secundă-am zis de oră, •
curcubeu de aurоră,
am zis oş de un schelet,
am zis hoţ de om întreg,
şi privire-âm zis de ochi
şi că-i boală ce-i deochi.
Frunză verde de albastru,
mă doare un cal măiastru,
că am zis doar un cuvînt
despre întregul pămînt,
şi de bine-am zis de morţi
şi de şase-am zis la_sorţi,
şi am zis unu de doi
şi zăpadă de noroi,
şi am vrut sa fac cu gura
focul ce-l făcea arsura
că n-am fost trezit, că dorm
pe un cal cu şa de domn,
alergînd pe-un cimp de noapte
de la unu pin' la şapte —
de la şapte pin' la zece
mi-a căzut o viaţă rece,
de la frunză pin' la umbră
mi-a căzut o viaţă dublă
ca pămîntul şi cu lună,
noaptea cînd stau împreună.
Şi-am zis verde de albastru,
mă doare un cal măiastru,
pe care mă ţin călare
cu capul la cingătoare,
cu eăleiiul la spinare
şi cu ochiul în potcoave,

şi cu inima-n silabe
de mă duc mări, mă duc
ca toamna frunza de nuc,
ori ca iarna frunza albă
de la floarea de zăpadă...
Frunză verde de albastru,
mă doare un cal mâiastru,
potcovit pe lună plină
cu miros de la suloină,
înhămat pe soare plin
tot cu miros de pelin,
şi ţinut de gît cu mine
tot în dragoste de tine,
că mi-a fost crescut pc umăr
de din doi în doi un număr,
tot din trei în trei o iarbă
şi din patru-n patru-o salbă,
şi din cinci în cinci un pom,
ji din şase-n şase-un om.
Frunză verde de albastru,
jnă doare un cal măiastru,
văd în faţă mov şi verde,
coloarea care mă perde,
corcov văd cu veselie,
coloarea ce nu se ştie,
mai aud şi-un sunet sus
care nu au fost adus
în timpan de oameni vii,
în a fi şi a nu fi,
cînd îmi cade umbră lungă
pe sub ochii grei cu pungă.
Şi-am zis aripă cu pene
ca să zbor cu ea prin vreme,
şi-am zis măr ca să zic sîmburi,
şi-am zis pom ca să zic scînduri
şi-am zis nord ca să zic suduri
şi dulceaţă ca să sudui,
şi-am zis inimă la piatră
şi cîntec la tot ce latră,
şi potcoavă
la octavă,

şi uscată la jilavă,
tot le-am potrivit pe dos
pe un fluieraş de os,
din osul de la picior
care-mi cîntă cu fior,
şi din osul de la mînă
fluierînd o săptămînă,
din osul de la arcadă
recea lumii acoladă
peste două oase mari
unde stau ochii polari.
Şi-am cîntat din coasta mea
din vertebra ca o stea,
de-a-ncălecare pe-o şa,
pe o şa de cal măiastru,
foaie verde de albastru.

TEXT PE O PIATRĂ

Vietate nedăruită, păstrată în sine,
adunată în jurul centrului ei singuratic
lăsîndu-se acoperită de ierburi străine
plantate de crivăţul atic.

încerc să- pătrund, să m-adaug, să fiu,
eu, rănitul acela întins pe timpanul
secret, arămiu,
unde-şi odihneşte lunile, anul.

Dar nu izbutesc să m-apropii, nu pot,
sînt prea mult în afară.
... Piatră cu dinţi şi cu bot
din care alte pietre muşcară.

SCRISUL

Sfîrşit de coloană
corintică, ionică sau dorică,
cap de coloană diformat în volute
de apăsarea plafonului sculptat
cu stelele nopţii.

URLETUL

O, sufletul meu de broaseă-ţestoasă,
cad copacii doborîţi peste mine,
şi-mi spun: „nu te speria, băiatule,
nu e altceva decît bătaia inimii".

Iată, mă bat cu un ciocan imens;
drrum şi bum!
Mă bat'şi mă bat.
Eu mă s'trîng în mine atît de adine,
încît îmi rămîn mie însumi departe.
Dar nu atît de departe încît
să nu aud un glas strigînd la mine:
„nu te speria, băiatule, eu sînt
bătaia propriei tale inimi".
Mi-au pus o daltă în spinare,
şi-au început să izbească
tot felul de începuturi de litere.
Făceau un zgomot asurzitor
din care nu se puteau desluşi decît
aceste vorbe:
„nu te speria, băiatule, eu sînt
bătaia inimii tale".
Au dărîmat peste mine
un taur înjunghiat, ba,

la vin cutremur, au lăsat să cadă
peste mine un zid:
drrum şi bum!
Doar, doar m-oi sparge,
Un zgomot, un strigăt, sunete înspăimântate,
suflete ale bombelor,
schije din surla îngerului
care a dărîmat Cetatea lericonului.
Dar niciodată atît de puternice
şi atît de tari încît să nu aud
acel glas:
„nu te speria, băiatule, eu
sînt bătaia inimii tale".
Da, ăm un suflet de broască-ţestoasă.
Numai şi numai o altă broască-ţestoasă
aidoma mic,
aidoma, şi mult mai mare,
mi l-ar putea sfărîma şi ar
putea să îndepărteze de la mine
singurele cuvinte pe care vreodată
le-am desluşit din urletul lumii:
„nu te speria, băiatule, eu sînt bătaia inimii,
sînt bătaia inimii tale".

INVIDIE

Invidie plăcută, faţă de bătrâni,
mirare că au ajuns în viaţă,
că au avut puterea în mîini
şi în pielea zdrenţuită de pe faţă.

Am încercat de-a lungul vieţii mele
şi gustul deznădejdii, şi al pierderii.
Mă rugam de oase, ca de stele,
să răsară mereu în acelaşi trup.

Cu mare mirare, eu mare
deznădejde mă regăseam tot unul
la sculare din somn, şi la sculare
din nefocul şi din nefumul
frigului de a'fi acelaşi mereu,
de a fi prins în laba de leu a destinului,
de greaţa de a spune întruna: eu şi eu şi '
mereu între alţii şi alţii şi alţii.

Invidie pentru bătrîni, ochi strălucitori,
înclinare de cuvinte fără speranţă.

Iată-mă, trăiesc şi nu mor,
unitate de măsură într-o balanţă.

Si nimeni nu aruncă-n cellalt talger nimic.
Eu stau jos şi fantoma sus,
şi hohotesc şi rid şi zic
tot timpul numai cuvinte.

CÎNTEC

CInsirare de cuburi, simplă înşirare de cuburi,
zeul nu te crede niciodată cînd eşti zeu.
Rămîn acelaşi purtător de trupuri
sub culmile 'ploioase, eu, , ...
să le distrug, dar pentru care ochi, şi cinfl,
în ce tăcere austeră?
Tin în afară tristul gind
neîncăput într-o pietroasă eră.
Să vină îngerii să-mi facă vînt
cu aripile mari cît pomii,
zăcut cum stau pe-acest pămînt
şi mişunat de toţi eonii.
O, dacă oul nu ar fi ^
frumos ca iarna ce se lasă

şi dacă-n el nu s-ar stîrni,
cu plumbi, în aripi o mireasă —
respins de nuntă aşTi fost
şi numai purtător de trupuri,
şi zeii numai pe de rost
m-ar fi ştiut. Ah, cuburi, cuburi.

FOAMEA DE CUVINTE

Nu pot să mănînc decît forme,
scoarţe, învelişuri şi atît,
ceea ce privirilor enorme
li se înfăţişează urît.

în străfundul fiecărui lucru nu există
pînă la urmă decît un cuvînt —
înfăţişarea trupului meu, tristă,
ştie legea acestui pămînt,
că pînă la urmă în lucruri nu este
în miezul miezului decît un cuvînt.
rege al întinderii aceste
eu viţele arse în vînt.

Muşc din copaci,
oho, şi de ce?
După scoarţă e lemn,
după lemn
bate inima abstractă a lui „e"
fără de existentă si solemn.

Dac-aş putea să dau verdele la o parte,
din frunze — ar rămine doar un cuvînt.
Dacă aş putea să dau pămîntul la o part*
din pămînt ar rămîne scheletul lui „sînt".

In inima lucrurilor stau cuvinte,
cînd ne este foame şi mîncăm

carne mai întîi, apoi oseminte,
trezia pe care-o visăm.
Descoperim pînă la urmă silabe
căzute din copilăria de zei,
foarte lungi şi foarte albe
şi numai din trei în trei.

Dacă mi-e foame şi mănînc tauri,
dacă mi-e foame şi mănînc ghindă,
dacă mi-e aur şi mănînc auri,
dacă mi-e sticlă şi mănînc oglindă,
dacă mi-e pămînt şi mănînc grîun,
dacă mi-e vulturi şi mănînc pliscuri,
dacă mi-e apă şi mănînc rluri,
dacă mi-e munte şi mănînc piscuri,
rămîne scuipat, pînă la urmă,
ceva printre dinţi, sau printre priviri,
un fel de disperată turmă,
un fel de învinse oştiri.

Rămîne pînă la urmă cuvîntul, _
ultimul în străfundul obiectului,
cum vulturul rămîne cînd vîntul _
curge pe coastele pieptului muntelui,
şi bate ca **o** inimă din afară
lăsînd înlăuntru ce este,
mult prea dulcea povară,
pictată, a lăzii de zestre
pe care stau şi zic şi spun:
la urma-urmelor în fiecare lucru
există
în străfundul lui un cuvînt ca şi cum
ar fi, într-adevăr şi într-adevăr,
în cel mai adînc
în cel mai înalt,
cuvinte cu ochi şi cu frunte şi păr
una într-alta, şi unul în celălalt.

SPUNERE

Morţii au locul fix.
Ei sînt ca ochiul de sticlă.
Doare privirea, orbita,
mişcătoarele statui de pîclă.
Dar ei sînt nimic,
regi peste aceasta,
în afară, absenţi,
orizontului coasta
de vid, de nealbastru
de nemare, de nepeşte
de nepiatră, de neprieten
de nefiresc, de nefireşte.

MÎNA CU CINCI DEGETE

îngerii norilor îmi coborau pe şira spinării.
Rece paradis, şiroind cu pene. '
Balta mişunînd de peşti a mării
cinci degete scotea din'ea viclene,

şi cu unghii care mă zgîriau ascuţite,
în vîrf cu un bot de rechin,
şi cu amprente încolăcite,
cu burice de venin.

M-am tras la noroi, mai ales cu dorinţa,
îngerii viermilor mă încălţau cu sandale.
Fără braţe îmi era fiinţa,
şi fără picioare.

A scos însă cinci degete uleioase
nămolul lucind de foame,
pipăinclu-mă jilav pe oase
şi pe icoane.

M-am tras în lemn şi în măduva «Inilor,
în ochii frunzelor şi în cai,
în uscăţimea roasă de şobolani a plinilor,
în burta lui „vei fi" şi-a lui „erai".

Dar au scos cinci degete apucătoare
cu amprente de şerpi,
încolăciţi sub un soare
înverzit de ierbi.

Mă ţine în palma ei acuma
mîna cu cinci degete strînse ecou.
Plînsem cit plînsem, apoi şezum
ca să renaştem din nou.

CHIRON, PĂRINTELE CENTAURILOR

Stau deodată, detunaţi, în sus
ca nişte nori de frumoşi,
zeii galbeni şi cenuşii,
cu pumnii pe săbii, umbroşi.
Au tronuri pe umerii mei;
îşi odihnesc cîte-o mînă-n sprinceana
cea stîngă a mea, şi-n cea dreaptă,
pînă nu mai încape vicleana
trecere-a vremii şi-a lumii.
Stau deodată, detunaţi ca şi norii...

Bateți şine de fier, la roata
inimii mele ce nu cunoaşte victorii!
Bateți ținte la Miele late,
împletite din vinele mele.

Bateți potcoavă
la călcîiul acesta,
nenorocos,
bateți caiele
adînci, ca nişte lănci.
Să fim gata. Să fim pregătiți.
Să ne putem ridica. Să putem merge
din nou scoşi la lumină şi arămiți.

OROLOGIU CU STATUI

Pietrele deschid un ochi de piatră,
oasele deschid un ochi de os.
Cite-un bot au cîinii-n loc de ochi, şi latră
din trei boturi, generos.
E un schimb de ochi mereu în aer.
Ochiul de pisică trece-n frunze.
Frunzele foşnesc cu dulce vaier
în orbitele pisicilor lehuze.
Eu rămîn cu pleoapele deschise, aburite.
Ochiul meu sticleşte-n turnul primăriei,
şi, deodată, simt'cum prin orbite
cu un prunc in brațe-apar statuile Măriei.

CÎNTEC

Coagula tristețea deodată,
ca-n valuri, trupul de mărgean,
şi trupuri cle-necați zvîrlea din matcă

privirea cînd mi-o prelungeam;
Şi se surpau chiar între aripi
în două, păsările-n zbor,
lipindu-şi negre peste geamuri
iarna cu geometrii, a lor.
Rărită strada se lărgea treptat
lăsînd clădirile să bată
ca nişte vîsle mari, la care împingeam
să smulg din,,mii galera scufundată.

**ft PERETE

Perete curb, plin de cîrlige,
în care atîrnă vulturi cu gîtul moale.
Perete oblic, plin de cîrlige,
înfipte în ochii copiilor morţi.
Perete triunghiular, plin de cîrlige,
în care atîrnă săbii cu lamele roşii.
Perete pătrat, plin de cîrlige,
în care atîrnă arcuri ruginite.
Perete spart, plin de cîrlige,
în care-mi atîrnă vinele ca nişte sfori.
Perete curb, perete oblic,
triunghiular, pătrat, şi plin de cîrlige,
de care-ntotdeauna atîrnă ceva...

PEISAJ FINAL

Noroi care nu murdăreşte, noroi suav,
noroi lăsat de cuvinte în aer,
noroi îmbrăcînd primid pas deslipit
de pămînt, pe podul de aer.

Noroi pîn'la ferestre, pîn'Ia broaştele uşilor,
vărsîndu-se-B odaie, în chei subţiri,
chei ce deschid poarta mare a tăcerii,
aflată în fiecare oră de vid.

Noroi al secundelor neimportante,
al tăcerilor duşmănoase ce-nconjoară
morții bătrîni, morţii care-au murit fericiţi.

Noroi mişcător, de animale suave
înjugate la un plug de os, livid,
arîndu-ne carnea pe dinlăuntru,
şi-nsămînțînd-o cu craniile flămîhde
ale morţilor de dinaintea naşterii noastre,
crescînd necontenit.

CĂTRE IARBĂ

Culoare tremurată ca de frig,
tu verde al iubirii mele,
pe care-n trunchi de lemn te strig
şi vii însingurat sub stele,
sub cer scăzut, foşnind din tine
valuri întoarse către vaier;
şi brusc plonjez spre înălţime
ea-ntr-o prăpastie de aer,'
lăsîndu-mi umbra să planeze
asemeni norilor de ploaie,
cînd visurile-aproape treze
prind toamna-n ele şi-o îndoaie
ca pe-o meandră-n şes, de ape,
şi tu vii pe deasupra, verde,
şi nici un lucru nu țe-ncape,
şi ora lot mai mult te pierde..,

PĂRÎXDU-MI RĂU DE ADOLESCENȚĂ

Era o dungă albă pe atunci
răvăşită în pieziş
dinspre arbori spre trotuare.
Noi treceam alunecînd
paşii noştri atingînd
clipele rătăcitoare.

O, erai un om frumos,
şi subțire, foarte palid!...
Printre ochii tăi curgea
un mănunchi de aripi albe,
parcă cineva pe sus
cu.o coasă retezase
din spinarea lui Isus
aripe melodioase...

Tu treceai mînjit pe aripi
şi cu pene şi cu fulgi.
Unde eşti tu cel de-atuncea
unde fugi?

NINGE CU OCHI

Dar ninge. Ninge cu ochi de pești,
cu ochi de şerpi, de dini.
Ninge izbind în ziduri pînă devin nefireşti,
oarbe şi fără stăpîni.
Ninge.' Şi ochii se sparg, lăsînd afară
vederi de piatră, privelişti marine,
înfățişări ale lumii fără de sine,
micşorată, fugară.

Ninge. Pupile rotunde, drepte, piezişe,
pătrate, triunghiulare,
îngheţînd în ţurţuri fără culoare,
atîrnînd de jgheaburi, de acoperise...
Ochi rostogoliţi în canale. Azvîrliti cu lopata de lemn
sa se facă pîrtie goală, pe stradă.
Ochi, bulgări de gheaţă. Ochi, om-de-zăpadă.
Ochi peste care trece sania-n clinchet solemn.
Ochi mari. Din ce în ce mai mari, pînă se sfarmă.
Ochi cu pupile negre lăţindu-se-ntruna,
cît fereastra-n care bate luna,
ochi cît zidul. Ninge. Ochi cît turla. Ochi de iarnă.

ÎNGERUL CU O CARTE ÎN MIINI

Trecea un înger,
pe un scaun negru aşezat.
Trecea prin aer, liniştit
şi mîndru.

Eu îl priveam de la fereastră, cum
prin ziduri trece ca prin fum.

Primeşte-mi un cuvînt, strigai,
tu, îngere, împins din rai
de-un vînt stîrnit, de-o apăsare
a vreunui gînd cu mult mai mare.

Dar îngerul tăcea, trecea
pe-un scaun negru stînd, citind
o carte veche, strălucind
în legătura-i de argint, şi grea.

Trecu prin blocul nou din piaţă.
Trecu prin chioşcul alămiu
al **staţiunii de benzină,**
abstras, divin.

Primeşte-mi, îngere, strigai,
paharul care-l beau, cu vin.
Plinea primeşte-mi-o şi sarea
Mi-apasă-n coastă înserarea.

Dar îngerul tăcea, trecea
prin soba din odaia mea.
Pe un scaun negru sta, citind
o carte grea cu solzi de-argint.

Cînd fu în dreptul meu, strigai
o, îngere venit din rai,
mă lasă să m-atîrn şi eu
de scaunul tău, de braţul tău.

Abia putui de un picior
de scaun, să m-agăţ din zbor.

Astfel prin aer şi prin ziduri
cu îngerul zburam şi eu,
la fel cum flutură în vînt
mătasea unui steag înfrînt!

Şi mă răneam de-acoperişe,
de ramurile verzi, piezişe,

şi mă izbeam de stîlpii lungi,
de cabluri şi de sîrme şi de dungi

Mă desprinsei de sus, eăztnd
în piaţa înserată, liniştită.
O, el se-ndepărta, zburînd,
prin aer şi prin ziduri străbătînd
cu cartea-n mîini, citind cu patimă
necontenită.

O, el se-ndepărta şi eu
tot mai vroiam să-) văd, prin seară.

...Dar el s-a dus alunecînd,
împins din rai ca de un vînt,
sau, poate, de-apăsarea unui ghid
cu mult mai mare.

TRANSPARENTELE ARIPI

Merg şi toate lucrurile dau din aripi;
aripile de piatră ale pietrelor
bat atît de încet,
încît pot smulge din ele cristalele de cuarţ
ca pe nişte pene dureroase.

De altfel nu mă interesează decît aripile pietrelor
pentru că bat foarte încet
pentru că bat în interiorul lor,
care este în acelaşi timp interiorul timpului.

Aici sînt odăi, camere, culoare,
săli de tron.
Regele păsărilor nu are aripi.
El nu zboară pentru că prin el
se zboară şi se dă din aripi.

Prin arterele regelui păsărilor
migrează cocorii şi cîrdurile de rațe sălbatice.

E o migrație de la cot la umăr.
Linia tropicelor
nu este altceva decit sprinceana lui.

Dar la Ecuator, ah, Ecuatorul!

Aici în pietre unde totul este dur,
unde timpul poate fi pipăit,
unde trecutul pare a nu exista,
unde viitorul nu poate fi imaginat,
se află sala tronului.
Aici stă regele păsărilor —
el este orb, este mut.

Este surd, este şchiop,
este nemîncat, este nebăut.
Este nedus, este nenăscut.
Este nebun, este neînțelept,
este nefericit,
este neapărat, este nenăscut.
Este netrebnic, este neghiob,
este nefericit, este nedemn,
este nevăzut, este neauzit,
este negustat, este nepipăit,
este nenăscut.
Este nemaipomenit, este neînchipuit,
este nevisat, este neadormit.
Este necugetat, este nevolnic,
este nenăscut.

Pietrele dau din aripi cel mai încet.
Pietrele țin în ele pe regele păsărilor.
Pietrele zboară stînd pe loc.
Pietrele nu se gîndesc la. altceva decît la piramide.

Regele păsărilor e înlăuntru,
înlăuntrul regelui păsărilor
sînt păsările,
înlăuntrul păsărilor sînt maţele lor şi gurile lor,
în guşile păsărilor sînt grăunţele.
Cine vrea să semene grăunţe
mai întîi trebuie să spargă pietre.

Pietrele dau din aripi cel mai încet
trebuie înnodate la capete
mai multe vieţi
pentru a alcătui o singură privire.

Cu o astfel de privire se poate vedea timpul.
Pietrele dau din aripi cel mai încet —
înlăuntrul lor e regele păsărilor —

Regele păsărilor stă pe un tron în formă de ou.
E chiar pămîntul pe care-l locuim.
Regele păsărilor îl cloceşte.

ÎNGER REFUZAT DE PĂSĂRI

înger refuzat de păsări,
şi înscris cu-o pană-n cerc
să te şterg de pe nisipul
aiizeelor, încerc.
Mai întîi steaua Canopus
cea mult-galbenă, o ling.
Ce sărată e, mi-e sete,
şi ce friguri tari mă ning.
Mai apoi îţi zgirii faţa, ' '
curg din ea secunde verzi,
ce ierboasă mi-e privirea —
somnolent în ea te pierzi.

înger refuzat de păsări
şi de zborurile lungi
îmi ajungi pînă la gură
pînă la sărut mi-ajungi.
Astfel stai înscris cu ţipăt
în conturul scos din minţi,
răspicat, al vieţii mele
care-nfige-n tine dinţi.

TINERII

(imagini din Franţa)

Se sărută, ah, se sărută, se sărută
tinerii pe străzi, în bistrouri, pe parapete,
se sărută întruna ca şi cum ei înşişi
n-ar fi decît nişte terminaţii
ale sărutului.
Se sărută, ah, se sărută printre maşinile-n goană,
în staţiile de metrou, în cinematografe,
în autobuze, se sărută cu disperare,
cu violenţă, ca şi cum
la capătul sărutului, la sfîrşitul sărutului, după sărut
n-ar urma decît bătrâneţea proscrisă
şi moartea.
Se sărută, ah, se sărută tinerii subţiri
şi îndrăgostiţi. Atît de subţiri, ca şi cum
ar ignora existenţa phnii pe lume.
Atît de îndrăgostiţi, ca şi cum, ca şi cum
ar ignora existenţa însăşi a lumii.
Se sărută, ah, se sărută ca şi cum ar fi
în întuneric, în întunericul cel mai sigur,
ca şi cum nu i-ar vedea nimeni, ca şi cum
soarele ar urma să răsară
luminos
abia
după ce gurile rupte de sărut şi-nsîngerate
n-ar mai fi în stare să se sărute
decît cu dinţii.

PREŞEDINTELE BAUDELAIRE

Bolnav m-am dus la preşedintele Baudelaire.
Saturn îmi trecuse prin zodie
şi disperat că absintul e interzis în localuri
şi că, în genere, nici nu se mai fabrică

locuiam într-un spaţiu de clor
şi adeseori, scăpînd frînele existenţei,
lăsam să se crape sub osul frunţii
frumosul meu creier cercetat de duhuri.

îţi pierzi propria ta obsesie, mi-a spus,
şi i-am răspuns că de la o vreme sînt conectat,
şi că întreţin legături cu uriaşii,
un fel de Mercur purtător de veşti proaste.

Preşedintele mi-a surîs lăsîndu-mi, pe un umăr,
scheletic braţul lui, amintindu-mi de faptul
că moartea, ea însăşi, e o formă;
şi este la fel de perisabilă ca toate celelalte forme.

El a deplîns alături de mine
situaţia jalnică a albatroşilor
şi rărirea în lume a codrilor de simboluri,
degradarea cuvîntului **şi** versul alb.

Preşedintele era de părere că, pentru cei vii,
experienţa tristeţii
este nepotrivită, îngrijorindu-se totodată de faptul
conectării mele prea repezi la Cosmos.

Oricum te sfărîmi, mi-a zis,
caută să îndelungeşti măcar stafia
vreunei stări de spirit coherente
transcrisă în bunul nostru endecasilab.

Stăteam cu fața vîrîtă într-o floare violetă
şi întrucîtva fanată de sudoarea preşedintelui
care hotărîse să doarmă o perioadă
cu fruntea pe ea.

Plouă prea des, mi-a spus preşedintele,
şi asta face să sufere piatra
şi legiunile monştrilor anexați
care, uneori, ne slujesc silabele poetice.

El a mai precizat că limba poezească
este amenințată de o aparență mult prea curentă,
şi a deplîns împreună cu mine
prea marele interes care se acordă
persoanelor fizice ale poeților.

Preşedintele Baudelaire şi-a lăsat scheletul mîinii
pe umărul meu, şi s-a interesat
dacă la următoarele alegeri voi mai avea de gînd
să-l votez.

I-am spus că „da", şi m-am despărțit
de el, conectat, ca să reintru
în acea atmosferă de clor, obosită,
în care îmi duc existenta în ultima vreme.

*

LAUS PTOLEMAEI

—1968—

ATMOSFERA

Mă aflam pe o terasă de pierdere
în timpul nopții, sub luna acoperind jumătate
de cer.
Dacă nu s-ar fi văzut oarecari constelații
noaptea, cerul ar fi fost un omoplat
roşu.
Linia mării. Un tun trăgînd
împotriva nu ştiu cărei năvăliri barbare.
Şi cartea mea care nu apăruse încă,
şi consolarea mea de a fi coautor
al marelui Ptolemeu.

Bucură-te, suflet neliniştit, de vizite,
de pierderea la jocuri de noroc.
Consolează-ți părinții de un fiu
plecat pentru totdeauna dintr-o casă
cu stafii monotone şi cu vederi
întoarse perpetuum mobile
către ciolanele încă mai bătrînilor, întinerind
sub cruci de piatră distruse.

Las veniri de nave cereşti, de corăbii
strigînd la vederea noastră: UK! UK!
sau, Vef! Vef!.
ceea ce n-are nici un înțeles pentru noi
care gîndim cu gînduri
şi vorbim cu vorbe.

în săli mari, luminate de răsărirea
totală de lună, hu!
ce scîrbă poate să-mi fie
trăgînd, trăgînd
lozuri după lozuri
la loteria femurelor.

Şi tunul se aude singur trăgînd în noapte,
şi-mi cade o dulce lumină roşcată pe mîini
şi mîinile mi le las să-mi fie muşcate
de înfometaţii cîini
punîndu-mi fiecare pe deget un inel
de arsură,
smulgîndu-mi de durere un cîntec.

Sunt vapori de aer ce curg în clădiri
prin găurile clanţelor grele.
Linia mării e dreaptă, menhiri
se scufundă în mine, portocale
strivesc sub paşi, înaintind,
împotriva timpului curgind.

Umed şi miros de citrice,
dacă strig tare, osul inimii dă ecou.
Cartea încă nu mi s-a tipărit,
dar consolare
e cellalt autor — Ptolemeu
învăţatul dintre învăţaţi
cel mai mare.

PRELECŢIUNE

Ptolemeu mi-a zis.
— Două sînt felurile firii de a fi:
starea belşugului de timp la îndemînă,

adică starea contemplării,
şi starea lipsei de timp, adică
starea crizei.

După aceea a tăcut.

Am căutat hîrtiile şi am scris:
— Contemplația, adică staticul firii,
cel care din plictiseală se schimbă pe sine;
criza de timp, adică,
starea firii care din oboseală
rămîne-mbrăcată în vechea sa haină,
în scutecul naşterii sale.

DESPRE ÎNFĂȚIŞAREA LUI PTOLEMEU

El e:
cel mai frumos,
cel mai înalt!

El e: I
cel mai iubit,
şi cel mai crezuți

El e:
cel mai blind
şi cel mai aspru!

El e:
cel mai puternic
şi cel mai învățat!

El e:
martorul bunului simţ
şi martorul a tot ceea ce se vede.

El e:
duşmanul raţiunii,
pentru că raţiunea nu se poate vedea
cu ochii.

El spune:

contemplaţia distruge bunul simţ.

El spune:
lipsa de timp păstrează proporţiile
bunului simţ.
El spune:
existenţa noastră este pricina
bunului simt.

El spune:
bunul simţ este pricina
raţiunii.

El se oboseşte să mai adauge ci:
raţiunea este intermediara
între bunul simţ tînăr
si bunul simt bătrîn.

El recomandă:
a da curs bunului simţ
înseamnă a da curs adevărului mare,
iar
a da curs raţiunii
nu este decît o pregătire
pentru bunul,umţ viitor.

El are:
cea mai înaltă frunte
cele mai frumoase sprîncene
cei mai arzători ochi...

Restul e o pendulă
între „nu ştiu ce" şi „nu ştiu ee".

El s-a născut,
a trăit,
a murit.

Bunul simţ ne spune aceasta.
Raţiunea însă neagă aceasta.
Dar raţiunea pregăteşte
următorul bun simţ.

Eu sunt următorul bun simţ.

Atît despre Ptolemcu.
Atît despre mine.

DESPRE FIRILE CONTEMPLATIVE, DESPRE CE SPUN ELE ŞI DESPRE UNELE SFATURI PE CARE AM A LE DA

Firile contemplative iubesc raţiunea.
Raţiunea a mutat pămîntul
din mijlocul existenţei
şi l-a făcut să se rotească
în jurul soarelui.
Raţiunea a demonstrat aceasta, cu cifre,
dar nu şi cu înfăţişări ale cifrelor.

Dau sfat:
contemplarea şi firile pe măsura ei
să-şi găsească pricină de a fi
să se amestece, să părăsească staticul.

Dau sfat:
cei care au pus pămîntul
să fie slugă soarelui,
să-i caute justificare.

Altfel e trist pe pămînt.

Firile lipsite de timp
au lăsat pămîntul în mijlocul universului
şi asta e bine,
pentru că acesta e adevărul.

Firile în criză de timp
au încercat să măsoare cu bunul simţ
şi ceea ce nu se poate vedea.

Dau sfat:
— Către medici, către fiziologişti, către anatomişti:
mai întîi
să se îndoiască de faptul că
inima
e centrul sentimentelor
şi creierul
locul gîndirii.

Le spun:
în curînd se vor vădi acestea,
se va vădi
că bunul simţ nu a greşit, ci
inima

e centrul sentimentelor
iar creierul
locul gîndirii...
Dar altfel de inimă
şi un cu totul alt creier.

CÎTEVA GENERALITĂŢI ASUPRA VITEZEI

Ne diferim unii de alţii prin viteză.
Ne este comună numai singurătatea.

Viteza de existenţă a unei pietre
e mai lentă decît viteza de existenţă
a unui cal.

Dar piatra vede soarele şi stelele
iar calul vede cîmpul şi iarba.

Zic:
Piramidele au însemnat viteza cea mai leneşă,
privirea cea mai lungă.
O mumie de faraon e o bucată de piatră.
Faraonul de carne a văzut Egiptul
Faraonul de piatră vede cosmosul.

Pentru cei din carne şi oase
Zic:
Nu puteţi zări decît în jurul vostru.
Ideile sunt un fel de piatră
deci contemplaţi.

Celor din lemn şi din alte materiale durabile
le spun:
Sfărîmaţi-vă!

Putreziţi!
Dacă aţi văzut întregul,
umpleţi'-vă de carne
ca să puteţi vedea partea.

Oasele sunt cirji interioare,
ele susţin carnea şi nervii
dar sunt mai prietene şi mai apropiate pietrei.

Zic:
carne şi os,
zic bun simţ şi zic criză de timp.

DESPRE VIAŢA LUI PTOLEMEU

Ptolemeu a crezut în linia dreaptă.
Ea este.
Numără-i; punctele şi dacă poţi
spune-mi cîte sunt.

Ca să te îndoieşti de linia dreaptă
trebuie să ştii mai întîi din cîte puncte
e făcută.

Mi-e scîrbă de cei care-si fac arc
dintr-o femeie
pe care nu o ştiu şi n-au văzut-o
niciodată.

Cînd s-a născut Ptolemeu
pămîntul nu era în nici un fel,
cînd a murit
pămîntul era drept ca palma.

TRECEREA DE LA NOȚIUNI LA POEZIE, ÎMPOTRIVIRE LA ASPECTUL PIETROS AL VERSURILOR DE PÎNĂ ACUM

Cade peste mine umbra
mării pururi fără umbră, —
foarte lungă, friguroasă
cînd peste vertebre-mi umblă.

Las un ochi răcit în lună
şi o^ mînă țin afară
din mormîntul de cuvinte
care veşnic mă-mpresoară.

O, am fost un om frumos
şi subțire, foarte palid.
Trunchi avui de chiparos
şi miros de crin noptatic.

Iată-mă, împing femurul
în tunel de carne seacă
de picior în alergare
precum sabia In teacă.

Şi-mi închid sub tîmpla gîndul
şi-mi închid în ochi privirea
şi în nară tot mirosul
care-adulmecase firea.

Şi las ceafa peste pernă
ca peste un ochi de taur
care m-a străpuns eu cornul
pe arena cea de aur.

Şi din treaz devin netreaz
şi adorm în somn, întruna,
ca fîntina, sub găleată
sfărîmînd în sine luna.

CIUDĂ PENTRU PREA PUŢINELE SENTIMENTE EXPRIMATE ÎN JURUL IDEILOR

Las, deci, mai asurzit de iarbă
şi mai păscut de cai fantastici
decît am fost să fiu vrodată,
silabele cu paşi elastici.

Tras la rindea de rîsul fraged
al unor nevăzuţi copii
smulgînd durerea pîn'lă răget
a nervilor întinşi şi vii.

Las, deci, o stare atacată
din toate părţile şi-ntruna,
de zid, de muscă înţărcată
de mirosul ce-l are luna.

Şi de neruşinarea sfîntă
a pulpei de femeie goală,
de foame, de gunoi, de trîntă
cu unghi, cu dreaptă, cu spirală.

Las totul deci să fie-n sine
ca gălbenuşul dintr-un ou
la mijloc stînd şi cu asprime,
de tot ce este vechi şi nou.

DESPRE MOARTEA LUI PTOLEMEU

De cîte ori mă gîndesc la faptul că
Ptolemeu a murit
mă cuprinde aceeaşi desperare
ca şi cum ar fi murit
ieri,
azi,
sau chiar acum, în clipa aceasta
sub ochii mei.

Nu pot să cred că a murit,
mirosul lui de om viu
stăruie în aerul meu.
Gesturile lui îmi flutură încă
aerul
şi glasul i-l aud în timpane
ca şi cum adevărul ar putea
să aibă trup omenesc;
şi felul lui de a spune lucrurile
de la obraz
încă mă mai face să roşesc de ruşine,
de vina
că am lăsat cu bună ştiinţă
minunatul, neverosimilul, nesfîrşitul pămînt
să devină sferă.

Niciodată n-am să-nvăţ că el a murit.

POMULE, COPACULE; CÎNTEG, SAU ALTFEL SPUS, REPEDE OCHIRE ASUPRA PLANTELOR

Pomule, copacule,
ai inimi cu miile
şi umbre, cu sutele —
nu te latră cîinele.

îți ții inimile-afară.
îmi țin inima în seară,
trupul meu o înconjoară,

Pomule, copacule,
ai inimi cu miile
şi umbre, cu sutele —
nu te latră cîinele.

Numai inima mea — una
întruna mi-o latră luna.

Pomule, copacule,
ai inimi cu miile
şi umbre, cu sutele —
nu te latră cîinele.

Dar cînd toamna dă în iarnă,
inimile ți se darmă
de din verde către galben
cum văzui la domnul carpen.

Numai inima mea neagră
necăzută stă şi-ntreagă.

PLEDOARIE

Toți tăceau ostentativ
ca şi cum
li s-ar fi cuvenit să li se vorbească,
iar ei
de multă vreme ar fi avut
dreptul de*a fi obosiți

de cuvinte,
sau, pur şi simplu,
să moară.

Dar cînd el le-a vorbit
toţi s-au repezit asupra lui.

Toţi dădeau în el,
toţi se încercau, şi se îmbulzeau
care dintre ei să-l învingă
mai desăvîrşit, mai definitiv,
chiar şi plătind, neferindu-se chiar
să fie arşi pe ruguri
pentru aceasta.
Sau, pur şi simplu,
să moară oricum.

Totuşi, toţi
deveneau cu atît mai mari
cu cît îl dovedeau mai slab
pe el, pe singurul.
Pe el
mincinosul.
Pe el
singurul care nu avea dreptate
şi asta tot timpul.

Dar el,
el e singurul care a spus neadevărul
*şi **e** tot timpul*
tot timpul lung în care
cei care au spus adevărul
au avut vreme să şi moară.

Dar el e tot timpul
pentru că tot timpul

se va găsi cîte cineva
care să rostească un adevăr
învingîndu-l,
chiar cu prețul de a se lăsa ars
pe rug.
El e necesar tot timpul,
pentru că este cel mai bun învins.

Fără el nu se poate nimic,
căci fără minciună
adevărul nu ar avea nici un rost.

învins de toată istoria,
învins de oricine,
lipsit de un unic duşman,
prezent
la carul de triumf
al oricui,

la atîtea care de triumf
încît numele lui
a devenit cu mult
mai vestit
decît numele
oricărui învingător de-al lui.

învins de profesie
şi prin mit,
dar dacă
el e, nu îndrăznesc să spun ce,
dar dacă
el e, el e, el e, el e...

CÎMP

Eu cred că pămîntul e plat
asemeni unei scînduri groase,
că rădăcinile arborilor îl străbat
atîrnînd de ele-n gol, cranii şi oase,_
că soarele nu răsare mereu în acelaşi loc
şi nici nu răsare acelaşi soare,
ci tot altul după noroc
mai mic sau mai mare.
Eu cred că atunci cînd sînt nori
nu răsare nimic, şi mă tem
că s-a sfîrşit definitiv cu şirul de sori
lunecînd dinspre iad spre eden.
Atunci trimit păsări dresate
cu ochiul bun şi cercetătoare,
care să-mi spună-ncotro trebuiesc îndreptate
cîmpiile, să-ntîlnească alt soare.

ALEPH LA PUTEREA ALEPH

I

Deodată văzum ochiul triunghiular,
toţi şi singur.

Mă-ndepărtam pe raza lui
atît dej iute încît,
deşi la-nceput acoperea tot spaţiul meu
de vedere,
imediat am distins sprinceana şi chipul
ca şi cum mi-aş fi dezlipit :
faţa de faţa lui,

sau,
ca şi cum irisul lui ar fi însăşi bolta
şi pupila lui, soarele negru.

II

Aleph! Iată punctul din care
se vede sensul întregului, ca şi cum
sensul ar fi însuşi întregul.

Aleph! Iată ochiul; acum
abia dacă se mai zăreşte,
şi fiinţa întreagă se ridică aidoma
unui săritor, deşi
dacă ar vrea să se sprijine
de ceva, nu ar avea de ce
să se sprijine.

III

O, poate că sunt mult prea
aproape,
şi stăm lipiţi unul de altul...
Şi dacă totuşi nu stăm
aproape,
ci măreţia lui
mă face să-i zăresc distinct
fiecare por al pielii?

IV

Curtea de bazalt, gutuii
răsuciţi, şi aerul de după-amiază
cînd
aeroplanul lui Bleriot zbura
de pe coperta cărţii mele.
Sau, poate

era corabia lui Ulisse
cu pînzele transparente
prin care se vedeau norii,
de pe coperta
unei vechi |i minunate traduceri
în proză...

V

Aleph! Arunc plumb topit
în apa rece.
Aleph! De Bobotează arunc
plumbul topit în apa rece, şi
iată-mi ghicesc viitorul.

Trupul plumbului topit
zvîrlit în apa rece
e trupul viitorului.

Şi viitorul?

Desigur el e mult mai mic
decît Cosmosul.

El e faţă de Cosmos ceea ce e
ficatul meu faţă de trunchiul meu.
El e înlăuntru. O, nimic nu e
în afară. Totul e înlăuntru.
Însuşi Cosmosul nu există decît
înlăuntrul său.

Aleph la puterea Aleph
nu e cu putință.

VI

Deodată mi se arătă Georg Cantor
care-mi zise:
— Vai mie, de trei ori
vai mie.
După ce-am dat numerelor cea mai malta
luciditate
pe care-ar putea s-o aibă un număr,
după ce
am dat trezie punctelor,
cea mai înaltă trezie,
iată, acum,
eu însumi dacă mai pot
să mă arăt în visul
vreunuia care doarme...
— Cum, strigai, dorm?
— Da, mi-a răspuns, dormi!

COSMOGONIA, SAU CÎNTEC DE LEAGĂN

Să nu adormi. Spiritele stărilor de suflet
se dau în leagăn. Hei-ho —
pentru ninsoare, pentru gheață, pentru frig

Să nu adormi. Lasă cerul deschis
pînă cînd vom desluși desimea

stelelor unele-n altele,
fără nici o uşă, fără nici o fereastră.

Nu, să nu adormi,
nu, să nu adormi, cine ştie
dacă ne vom mai trezi
şi unde
şi cînd ne vom trezi
şi-n care trup...

Mi-a spus: Uite,
am să mor şi am să mă trezesc
într-o vedere,
aici şi pretutindeni.

Şi eu, şi eu am să mor
şi-am să mă trezesc într-o vedere,
aici şi pretutindeni.

Uite, în mine s-au trezit
toţi morţii mei
şi toţi morţii morţilor mei,
prieteni şi rude
ai morţilor morţilor mei.

S-au trezit în mine, uite-mă,
s-au trezit şi fiecare, firesc,
crede că este el,
că eu sunt continuarea lui
că eu sunt el de după moarte.

El crede că sunt eu,
ei cred fiecare-n parte că sunt eu.
Toti morţii mei cred că sunt eu

Şi eu cred că sunt eu.
Oh, fereastră prin eare
faţa mea cu o mie de ochi pe ea,
priveşte...

Nu-mi' aduc aminte de ei, nu-i ştiu,
toţi unul Intr-altul suntem acum,
şi numai eu sunt eu.

Să nu adorm. Să nu adormi...
Cine ştie în ce putem să ne trezim,
cine ştie în cine...

Să nu adormi. Rămîi cu mine. Nu adormi,
pînă cînd veghea va mînca din noi înfometată
şi însumi de însumi se va rări,
deodată.

Nu adormi. Rămîi cu mine. Să nu adormi,
pînă cînd oboseala va înfige în tine dinţi
jertfindu-te unor idoli enormi
si verzui si sfinţi.

Să nu adormim, să veghem, să nu adormim
pînă cînd oboseala şi veghea ne va fi piatră
prăbuşindu-se verzui din senin,
idolatră.

Pînă cînd veghea, pînă cînd oboseala
se vor face iarbă, şi trunchi de pomi.
Hei-ho, pînă cînd susurînd, Kalevala
se va sparge-n eoni.

Pînă cînd se va naşte un plai,
o gură de rai îngheţată,
draga mea Loreley,
oaie neagră şi descîntată.

O, veghe gravidă de lucrurile lumii,
să nu te întuneci, să nu te stingi, nu te stinge
acoperă-ţi cu os, cu muşchi, cu piele
a ta meninge.

Să nu te stingi, să nu laşi alt eres
să-ţi dea o altă formă frunţii,
să-ţi ningă înţelesuri fără de-nţeles
ierburile, iederile, munţii...

AXIOS, AXIOSI

I

Deplasare spre roşu, mereu aceeaşi deplasare spre roşu
o, linii spectrale ale vieţii mele,
îndepărtare secretă şi perpetuă
a insului de sine însuşi,
pretutindeni şi cu atîtâ pasiune
încît tot ceea ce se vede ar trebui să nu se vadă
din pricina răspîndirii lui pretutindeni,
din pricina felului în care poleieşte totul
cu acel „sine" de carne şi sînge,'
cu acel „sine" de carne şi'de sînge lăsat deodată
liber, faţă de propria-i inimă,
apt să-nconjoare orice obiect
în speranţa desfrînată că

acela i-ar putea fi inimă,
într-o altă ordine, mortală, a firii...

Vai mie, şi mai ales — vai,
neîntreruptei deplasări spre roşu
a tot ceea ce făcea fiinţă
continuîndu-mi creierul obosit.

O, discriminare! O, risipire!
Sumbră secesiune a întregului
autonomie a unghiilor faţă de degete.

Şi totuşi, mi se cuvine dreptul
înthului născut,
dreptul cifrei 1 mi se cuvine.

Cu cît mai risipit, cu-atît
mai indivizibil
însingurat din prietenii de suflet,

urît de umbra copacului,
frumos fără pricină, j
nici n-aş putea să mai fiu,
dacă n-aş auzi tot timpul
şi dacă n-aş vedea tot timpul înfăţişarea
fără de sens a-ndreptăţirii mele.

Axios! Axios!
El e demn, el e demn!
I se cuvine, i se cuvine!
El este! El este!
El poartă valoarea în sine,
el are sămînţă!

El este, el este!
El are mir pe frunte!

Prin el se vede ca printr-un ochean
nenorocirea

pînă cînd se-nroşesc lentilele de sînge...

Axios, Axios!...

El are vederi prin somn
El are puterea de-a vedea, el are
slăbiciunea de-a vedea

El are suflet, e puternic,
el are trup şi este slab.
El zice de bine despre pătrat
deci este puternic.
El zice de bine despre pietre
deci este slab.

Dar Axios, Axios!
El este, el e.

II

Lăsat pradă, lăsat la buna-vedere,
apt de a fi hrană,
însumi — înfometat;
cu o mină de piatră
mi-am împins cuvîntul cu dinţi înapoia ochilor,
înapoia frunţii,
înapoia cefei,
mai prejos de creştet,
mai presus de omuşor,
rupt de foame în diagonală
dovedind astfel că ocup un spaţiu.

Destinului meu îi e foame,
destinul meu se hrăneşte cu alte destine.
El se hrăneşte ca să fie hrană la rîndu-i,
ca să fie hrană altui destin
cu mult mai mare.

El paşte ca să fie păscut,
bea ca să fie băut,
înfulecă vrînd să fie înfulecat,
înghite ca să fie înghiţit.

O, foame,
tu îmi împodobeşti totdeauna creştetul
cu o aură de dinţi.

Ne hrănim ca să fim hrană,
mîncăm ca să putem fi mîncaţi,
dar atunci cînd pupila lucidă, a soarelui,
se întoarce să vadă alte vederi
strig:
Axios, Axios!
Trupul îi e de mîncare,
mirosul de mirosit.

Axios, Axios!
El se ţine departe de trupu-i,
mirosul îi e doar înşelăciune,
iar urma lui, în mocirlă,
e numai un fel al noroiului de a fi.

Axios, Axios!
La cina cea de taină,
el nu e de faţă
fiindcă nu are faţă.
Pentru că el şi-a pus faţa
pe toate lucrurile.
Iar cui îi e foame
de lucruri îi este foame.

III

Sătul, sătul pînă la gît
sătul, sătul pînă sub bărbie
dar cu gura flămîndă
şi cu limba neuscată
ele apa unei vorbiri abia izvorîte.
Spun lucrurilor pe nume,
«pun „tu" copacului,
mă adresez pietrei cu „mă",
li spun „bă" clinelui.
Şi dacă vreunul dintre ei
mă-ntreabă ceva
li răspund cu „îhî" sau cu
î"
fără grijă de vocale
pe care de multă vreme le-am trimis
•ostatice
celui mai mare peste vorbire
ca să-l liniştesc
ca să-l asigur
de supunerea mea faţă de el.

O, mai-marele nu are gură!
Vorbirea lui nu încape în vorbe.
O, mai-marele n-a avut nicicînd gură.

El a avut în schimb, cu sine, adevărul.
O, mai-marele gustă vorbirea,
are dinţi la urechi,
se hrăneşte cu sunetul cuvintelor.
El are dinţi la nări,
se hrăneşte cu mirosul cuvintelor,
dar nu are gură, nu,
nu are gură, nu are gură,
n-are în locul gurii nimic
nimic, nimic
cum este nimicul dintre stele
cum este nimicul dintre degete...

Dar el
singurul
ştie adevărul
şi ar putea să strîngă stelele
cum strîngi degetele în pumn —
el
n-are însă în cine să lovească.

IV

Litere, litere, sunete, sunete,
locuitori ai cuvîntului
praf de puşcă al glonţului;
migrează inima mea spre roşu
îndepărtîndu-se de mine.

Abia dacă mai zvîrl după ea
un cuvînt —
fringhie silabică.

Fuge ochiul meu
spre linia spectrală, spre linia roşie,
cu cît sunt mai aproape, fugind
de fuga luminii,
cu atît mă trădează mai tare
în numele a ceva, care nu există,
în cinstea cuiva
care nu s-a născut.

O, voi sumbre păcate faţă de propriul trup,
genunchi trădător, şi umăr laş,
pîntec insolent, coastă
prea fragilă ca să slujeşti unei corăbii,
stern emoţionat pentru nimic, arcadă
încoronînd' un ochi miop, bărbie
călcîi al lui Achile, în plină faţă
implantat, şold
învineţit de greutatea unei săbii

şi voi, vertebre, cranii ratate,
parcurse de singurătatea măduvii.

Tu, beregată, tu, draga mea,
tu, sclava mea iubită,
tu, rădăcină a copacului numit
„Axios!"
Numai tu mă iubeşti
numai din tine se naşte
„Axios!" cuvlntul din flori.
Axios! Axios!
El nu a greşit — şi dacă
nu ar fi avut trup, ar fi avut silabe.
Ah, dacă ar fi avut numai silabe...
Axios! Axios!

ÎMPOTRIVA CUVINTELOR

I

Ah, cuvintele, tristele,
ele curg în ele însele,
deşi sensul lor este static.

Ce tragedie cuvlntul „iubito"!
După litera „I" urmează litera „U%
după litera „B", litera „1",
apoi „T", apoi „O"...

Şi asta-i ca şi cum ar trece un timp
între „I" şi „O",
deşi „Iubito" nu are timp,
ci este tot şi dintr-o dată.
Sau nu: a fost... Sau nu: va fi
sau *este* pur şi simplu.

II

Prima literă a oricărui cuvînt
se află-n trecut, —
ultima literă — de asemeni,
Numai trupul cuvîntului
e în prezent.

„Iubito, iubito, iubito..."
Uită-te la mîna mea
pe care o țin împodobită cu un pahar.
Acum e sus,
acum, lîngă chipul meu,
acum, pe masă, paharul gol.

„I", — a fost sus, „U", — lîngă chipul meu
„B", — se află acum pe masă, gol.
Va urma din nou „I",
lîngă chip îl voi ține pe „T", şi
iarăşi „0" va sta pe masă, singur şi gol...

Iubito, tu,
viața mea despre care
nu pot striga
decît lucruri ale trecutului, —
viața împodobită cu sunete
care-ndată ce sunt
au şi fost...

III

Cuvintele — tristele
jumătate Timp — jumătate lucruri,
atît de lucruri încît
nelămuresc timpul,
atît de timp
încît adumbresc lucrurile.

Cuvintele
peşti abisali,
numai sub stratul de lucruri există.

Cum le scoţi în afară
în timp,
explodează.

Jalnică, tristă explozie —
încît îmi vine să strig:
„iubito", „iubito"
rămîi înainte-mi, iubito;
lasă-mi cuvintele să se izbească de tine
ca să se-ntoarcă la mine.

Tu eşti cerul gurii mele
şi dacă
ai să rîzi
şi-ai să-mi spui că ai chip
şi făptură cu braţe,
am să-ţi spun: nu-i nimic,
eu nu am nici făptură, nici chip...

r v

Cuvintele — tristele,
numai dacă se lovesc de ceva,
numai dacă le apasă ceva
există.

Cuvintele
nu au loc decît în centrul lucrurilor,
numai înconjurate de lucruri.

Numele lucrurilor
nu e niciodată afară.

Şi totuşi
cuvintele, tristele,
înconjoară cîteodată timpul
ca o ţeava, apa care curge prin ea.

...ca şi cum ar fi lucruri,...
oho, ca şi cum ar fi lucruri...

V

Iubito, mai bine
ţi-aş aşeza o ramură în braţe.
(Numai timpul are timp
şi nicicînd
iu-şi întrerupe creşterea nefinită...)

Cuvintele, laşele,
«le singure se ucid pre ele,
numai ele se pot nega
pe ele însele,
numai ele, neliniştitele,
se neagă tot timpul unele pe altele,
se ucid
numai înde ele, pentru dreptul
Intîiului născut,
tot timpul şi tot lucrul,
vinele
pe altele.

Niciodată un copac
n-a ucis un copac, —
Niciodată o piatră
n-a depus împotriva pietrei
mărturie.

Numai numele copacului ucide
numele copacului

numai numele pietrei
ucide, depunînd mărturie
despre numele pietrei...

Iubito, iubito
pururi fără de cume, iubito.

A INVENTA O FLOARE

I

Din nou mă sprijin numai de cuvinte
Nu e nici o muzică să izbucnească
din osul nimănui...

Şi nici sufletul nu are In sine
liniştea potrivită orelor fericite
legănate în adaosul de alcool blînd.

Şi nici prietenul cel puternic şi apropiat
tristeților şi marilor idei.

Şi nici femeia credincioasă
ca o bătrînă vulpe gravidă şi atotştiutoare
în amănunțitele treburi ale cîmpiei.

Şi nici îngerul tatuat cu hărți,

nici unul
nu este de față.

Numai cuvintele, numai ele
prea puțin doritele, —

ca nişte mercenari nervoşi
îmi urmăresc gestul inimii amorţind,
jetul privirii pulverizînd •.
imaginile tradiţionale ale lumii mele

alergînd sub ramuri, înotînd în mare
levitînd în aerul plin de simunuri...

II

Vai, înţelesul este mai iute decît timpul înţelesului.
Şi nici'nu există înţeles ci numai
înţelegere.

Vai, înţelesul prea iute pentru trupul nostru, vorbind
o altă limbă...

Şi groaza de-a fi primii, de-a fi singurii,
de a ne inventa mereu
în trecutul surîzînd aidoma buzelor,
dezvelind dinţii albi ai prezentului
sălbatic.

Poate cn din singurătate ne inventăm stăpîni.
Zeii nu sunt decît în viitor; -
Jupiter Tonans şi frumoasa Junona urmează abia
să se nască
în antichitatea cea dulce
a viitorului.

...Neliniştea, groaza
de a fi primii şi singurii
de a fi hymene ale universului.

Tălpile sunt mai îndepărtate de creştet
decît trecutul de prezent. Noi,

hymene ale cosmosului suntem,
şi din singurătate ne inventăm stăpîni
în viitor.

III

Orice cuvînt este un sfîrşit,
orice cuvînt din orice limbă este un strigăt
de moarte
al unei specii, din nesfîrşitele specii
care au murit fără să se mai nască,
făcîndu-ne loc, nouă, singurilor, primilor
care ne-am născut.

IV

Singur sunt şi mă sprijin
de „A" frumoasa vocală
matricea literelor toate...

Şi spaima de a fi singuri, de a fi
primii,
de a fi bymene.

Şi nevoia de a inventa stăpîni
zei şi flori,
toţi, absolut toţi în viitor,
în viitorul verzui pe care-1 numim
trecut...

A inventa un rîu curgînd liber
prin aerul fără maluri...

A inventa o floare
al cărei miros
suntem.

CÎNTEC DE SCOS APA DIN URECHI

I

Fir-ați pomilor, să fiți
foarte albi şi zugrăviți
pe fulgul de peana smulsă
din norii eu față cursă.
Ah, să cadă peste mine,
frigu-n boaba de ciorchine,
cum decade dusă-n vin
via vie, în declin,
căci mai bine-ar fi să mor
decît să îmi fie dor
şi mai bine-ar fi să pier
decît să îmi fie fier
vorba ridicată-n cer,
vorba cea cu trup de aer
litera cu rîs de vaer...
Numai greutatea-i grea
numai roata se-nvîrtea
în ieri şi-n alaltăieri...
Suflete, mai bine pieri.

II

Mi-e dor de felul cum miroşi,
de felul cum adormi cu tîmpla
peste menhirii somnoroşi
şi înverziți de ploaie.

O, niciodată, niciodată, niciodată
nu mi-a fost dor de vreo idee,
ci numai de un măr sau de un mers de fată
sau de o după-amiază.

Prea multe gînduri, şi-apoi iarăşi gînduri
şi tot cuvinte fără trup,
mi-e dor de cuie şi de scînduri
şi de eres.

Ab, blestemate lucruri bine —
mirositoare întru nări,
mi-e dor, calule şchiop, Aleutine —
pahare goale...

Vreau să te-aud, să te adulmec, să te gust,
o, lucrul veşnic
sculptat de mine numai bust
şi în cuvinte.

Dar nu pot nu e spart timpanul
prin care curg anomalii,
numite ora, ziua, anul
sau nenumite.

Urechea mea este un ţărm de mare
e marginea de sus a sunetelor lumii,
supusa arătare
a nefiinţei.

Spun că sunt peşti de sunet în vorbire,
că îi putem pescui cu undiţa.
Declar că sunt smaragde şi porfire
încoronînd literele.

Doamne, Ptolemeu, blîndule,
niciodată nu mi se face dor de idei
ci numai de lucruri, schimbîndu-le
din unu în trei şi în cinci.

Mi-e dor de pietre, mi-e dor de carne, de trei
de cinci, de şapte, de paisprezece,
de funia mirosului din tei
de care-am să mă spînzur.

Dar asta nu se-aude,
nu, nu se aude.
Surd, surd, astupat de apă
în care n-au mai căzut îngeri, de mult, —
şi cal cu bot lung care nu se adapă
din cuvinte.

Niciodată nu mi-a fost dor de vreo idee
ţin minte numai maşinăria
rubinelor dintr-o scînteie
care apără matern uzura timpului.

PRIN SIMPLA LUARE

Nu pot să plîng decît
dacă mă vede cineva.
Umflat de lacrimi, nu-mi pot elibera
lacrimile
decît dacă ele cad drept
din ochiul meu în alt ochi.

Dac-aş putea să plîng singur
nevăzut, în întuneric,
în frig, —

aş putea să nu mai fiu, dintr-o dată»

0, lucrurile,
ele sunt umflate în sine
de lacrima lucrurilor.

**O, verdele ierburilor,
el e umflat în sine
de lacrima
verdelui
ierburilor.**

**Dar nu este ochi sec în vreun lucru,
ca să absoarbă lacrima lucrului
Şi nu este ochi sec în verdele ierburilor
căruia să-i fie sete de lacrima
verdelui
ierburilor.**

**Nu pot să plîng, decît
dacă mă vede cineva,
nu pot să plîngă, decît
dacă îi vede cineva.**

**Vederea nu e altceva
decît absenţă,
necomunicare.**

**Numai lacrima, numai ea
transportă şinele către sine
ridică şinele din sine,
ia şinele din sine
prin simplă luare.**

**Dac-ar putea să plîngă iarba, ah,
n-ar mai fi nimic de păscut;
dac-ar putea să plîngă caii, ah,
n-ar mai fi nimic de călărit.**

Dac-ar putea să **plîngă călăreţii, ah,
nu ar mai fi deasupra cer cu stele;
dac-ar putea să plîngă ceru], ah,
nu ai mai fi deasupra, doamne.**

Iar marea ta lucrare
exprimată deodată,
printr-o simplă luare,
ar fi ca şi cum n-ar fi fost
niciodată.

DĂ, DOAMNE, O PLOAIE ALBASTRĂ

Şi strig în sus, şi strig în jos,
la dreapta şi la stînga şi-nainte
şi înapoi, profund nesomnoros,
limbă cu luna nouă, dinte:

Să fim spălaţi de un lichid, să fim spălaţi
cum speli cu' cîrpa udă o fereastră
de tine, doamne, vitregii tăi fraţi,
cu o torenţială ploaie-albastră.

Plouă, şiroieşte cu îngeri, cu stafii,
pe acoperişurile de tablă, pe mansarde.
Rîuri verticale, sunet gri.
Acum se stinge tot ce arde.

Plouă, se lipesc aripi de apă de geamuri.
Frigul îşi întinde spre noi o limbă subţire şi dubi
Duce-m-aş călare pe un cal fără hamuri
în cîmpia neagră, lugubră.

Duce-m-aş cu părul ud de îngeri, de stafii,
izbit în tî'mplă de Icarii scînteind
ai apelor, căzînd de sus atît de vii
din suspendatul, fixul, labirint.

EGG

Nu pot alerga decît în direcția ochilor
O, zeul, cum îmi locuieşte-n creier
Nu pot alerga decît ca patru după trei,
ca sunetul de greier după greier.

Tu, mare proprietar de creiere ce eşti,
tu, care alergi numai înaintea ta,
tu, nefirescule între fireşti
trăiri, de pururi altceva.

Nu, niciodată nu eşti tu
în centru cum e galbenul,
înconjurat şi-atunci şi-acu,
de corcovul, de carpenul.

O, nu există nici un ou
din care să se nască
lumea trăită rău, din nou
în lumea cea visată şi cerească.

Pămîntul însuşi nu e ou, nu, nu!
Din el nicicînd nu se va naşte
pămînt cum naşte din ecou
ecouri, împietrite, moaşte.

Nu, tu nu eşti, nu, nu exişti
în timpu-n care sunt şi sunt.
Pămîntul nu e ou, el nu
va naşte din pămînt, pămînt.

Să fie sfîntă întîmplarea de a fi,
ales sau nu, dar pururi însuți,
mirată lacrimă careți ivi
innobilînd cu sine plînsu-ți.

CERTAREA LUI EUCLID

Postulat

„Nici un lucru nu poate să ocupe acelaşi spaţiu în acelaşi timp cu un alt lucru" ,
Fals citat din Euclid

I

Dar sufletul şi trupul?

Adorm şi îmi las capul să-mi atîrne
în lumea simultană,
eliberind de greutatea capului meu
această lume
şi-ngreunînd cu greutatea acestuia
lumea simultană.

Cum, nu?!
Cum nu se poate, cum nu se pot
în acelaşi timp, în acelaşi loc
două lucruri.

Dar sufletul şi trupul?
Dar helful şi heivoiul?

II

Ah, da, eu locuiesc într-un spaţiu
lipsit de generozitate.
Locuiesc pe o sferă, pe o sferă, pe o sferă,
pe o sferă.

Dac-aş fi locuit pe un pătrat, pe un cub,
ar mai fi fost o oarecare risipă
dar eu locuiesc pe o sferă, pe o sferă, pe o sferă,
pe o sferă.

Totul este bazat pe economie,
Maximum de conţinut,
minimum de formă.

Libertatea este o formă.
Conţinutul este însăşi existenţa noastră.

Totul e bazat pe economie;
pămîntul este o sferă,
luna este o sferă,
soarele este o sferă,
stelele, sublime, sunt sfere.

Locuiesc pe o sferă, pe o sferă.
Pămîntul are munţi,
luna circuri,
soarele pete,
stelele raze,
dar numai pentru lumea aceasta,
a mea,
dintr-o iluzie a ei, de libertate.

III

Nu se poate copacul să fie copac.
Ar fi prea liberă vederea vegetalului.

Nu cred că am două mîini şi două picioare.
Ar fi prea liberă vederea trupului.

Totul e bazat pe economie.
în lumea simultană, trupul meu
se compune cu trupul meu
şi ramura se compune cu ramura
şi trecerea timpului
cu trimbulinda timpului.

în lumea suprasimultană
trupul meu şi cu trupul meu
se compun cu trupul meu.
Cu toate la un loc, simultan.
Ca dinţii care muşcă
fibră numai dintr-o lume
şi se compun cu dinţii care muşcă
bălei numai dintr-o lume
care se lumizează
trimbulinda
într-o sferă, într-o sferă, într-o sferă.

IV

Totul e bazat pe economie.
Nu pot să cred că frunza e verde şi atît.
în lumea simultană ea este ahov
şi-n cealaltă lume simultană este sirip
şi-n cealaltă lume este ep
în cealaltă up
şi-n- toate celelalte este cum este
ca să se adune, cu toatele la un loc
şi **3ă** nască o sferă.

V

Trec strada.
în lumea simultană se dărîmă-un zid.
în lumea simultană, alta, tocmai **se cucereşte**
turnul de la Malta
şi-n cealaltă lume simultană
tocmai explodează o bombă.

Şi încă-n lumea cealaltă
a celeilalte,
oceamil
e liniştit şi fără vînt,
încît atuncea cînd trec strada_
şi calc cu talpa mea pe lucruri,
în lumea simultană cealaltă,
ca şi Iisus mă plimb pe ape.

VI

Ah, trupule, ah, copacule,
ah, iarbă cu verde, ah, iepure,
compunîndu-ne, îmbucîndu-ne
roţi dinţate, asimetrice,
gîndule.
Numai neliniştea îmbucărilor noastre,
maxilarul de sus al zeului de mîine
şi maxilarul de jos al zeului de ieri
mlncînd prada de azi...

VII

Euclid, bătrîne şi nepmenescule,
tu ai crezut într-o lume singură,
cu postulate neomeneşti.

Ai hrănit omenirea
cu un bun simţ al stelelor,
crezîndu-le singure.
Ai nemurit dintele
dar nu şi muşcătura.

Cu adevăruri ale clipei
ai vrut să-i spui: opreşte-te
cînd nimburi ale lumii simultane
ne înfloreau pe creştete.

**Oh, Euclid, nebunule,
prea bunule, străbunule,
nesăbuitule, plecatule
şi pentru nimeni arătatule.
doar clănţănirea dintelui pe dinte
şi sunetul scăpat în sus,
din sfera-fiu şi cea părinte
rămase-afară de nespus.**

**Rămasă-afară liberă
neeconomică,**
oribilă.

VIII

**Te cert, Euclid, bătrîne,
aşa cum Iov II certa odinioară pe Dumnezeu
ce-1 umpluse de bube; de boli,
numai dintr-un pariu cu diavolul
cu care se compunea ca să facă o sferă.**

**Te cert, bătrîne, nesăbuitule,
lipsitule de vocaţie ce eşti,
libertate şi cîmp, eremitule,
cerescule între cereşti.**

**Şi plîng pe mîna ta muntoasă
cu lacrimi lungi ca nişte cîim de vînătoare
spunlndu-ţi: sfera nu-i frumoasă I
Dar să existe sfere, oare?**

NECUVINTELE

—1969—

PEAN

Ce eşti tu, A?
tu, cea mai omenească şi
cea mai absurdă literă,
o, tu, sunet glorios!

Cu tine mă lupt,
în tine azvîrl fiinţa mea
ca odinioară Aheii calul troian
în Troia.

Cu tine mă culc,
numai pe tine te vreau,
tîrfă fermecătoare,
disperată zeiţă!

Tu îmi dansezi pe gură
cînd mor şi sînt aidoma
soldatului ridicat şi împins din spate
de creşterea ierbii spre cer;
şi vreau să nu mai exişti
ca să fiu liber de vorbire;
vagin imaginar, A, literă
borţoasă de toate literele.

Nu să alerg, ci să plutesc,
să trec prin fluvii ca prin raze
fără materie,
ale căror maluri sunt urechi surde.

Muzică tu, cu gheară
care-mi tîrăşti trupul pe deasupra
cuvintelor
asemenea mielului păscînd iarbă şi
smuls de vultur.

A, tu stafie amenințătoare,
cine eşti
şi ce vrei?

PIERDEREA OCHIULUI.

Aş ciocăni cu unghia pînă cînd
n-aş mai avea unghie,
şi cu degetul pînă cînd
mi s-ar toci.

Dar a venit la mine
orbul şi mi-a spus:
— „Lasă-ți, frate, unghia-n pace,
dacă ai cumva un ochi
în vîrful ei,
de ce să-l spargi?"

Şi totuşi şi totuşi
poarta asta, dintre mine şi tine,
trebuie zguduită de cineva.

I

Ceea ce este mai departe de mine,
fiind mai aproape de mine,
„tu" se numeşte.

Iată, m-am trezit zbătîndu-mă.
Se zbătea în mine „tu"
„tu", pleoapă, te zbăteai,
tu, mînă,
tu, piciorule, te zbăteai
şi deşi stam întins, alergam
de jur împrejurul numelui meu.

Numai numelui meu nu-i spun „tu";
în rest însuşi sufletul meu
este „tu",
tu, suflete.

II

„Ai rîs".
Eu am tăgăduit şi am zis:
„N-am rîs". Căci mi-a fost frică.
Dar el a zis: „Ba da, ai rîs".

într-adevăr, numele,
sprijinindu-se
ca într-un toiag
de trupul meu,
s-a azvîrlit împotriva lui,
cel fără nume
cel care este numai trup,

împotriva lui „tu",
trupul tuturor numelor,
împotriva lui „tu",
tatăl tuturor numerelor.

Dar el
cînd se revărsau zorii
nu s-a mai gîndit la mine.
M-a uitat.

III

Schimbă-ți numele, mi-a zis
şi i-am răspuns: Eu sunt numele meu.

Schimbă-ți numele, mi-a zis
şi i-am răspuns:
tu vrei să fiu altul,
tu vrei să nu mai fiu,
tu vrei să mor
şi să nu mai fiu.
Cum o să-mi schimb numele?

IV

El mi-a spus:
Tu te-ai născut pe genunchii mei.
Eu te ştiu de cînd te-ai născut.
Nu-ți fie frică de moarte,
adu-ți aminte de cum erai
înainte de a te naşte.
Aşa vei fi şi după ce vei muri.
Schimbă-ți numele.

V

„Ai plîns". Eu am tăgăduit şi am zis
„N-am plîns". Căci mi-a fost frică.
Dar el a zis: „Ba da, ai plîns"
şi nu se mai gîndi la mine.
M-a uitat.

VI

Eu sunt numai numele meu.
Restul e „tu", i-am zis.

El nu m-a auzit, căci el
se gîndea în altă parte.

De ce o fi spus atunci:
„Te-ai luptat cu însuşi cuvlntul
şi l-ai învins!"

Să fi fost el însuşi cuvlntul?

Numele să fie însuşi cuvlntul ?
...El care este numai „tu",
tu şi tu şi tu şi tu,
cel care-mi înconjoară numele?

LUPTA OCHIULUI CU PRIVIREA

„O, el, el n-are gură,
el are-un ochi în loc de ^gură,
şi se hrăneşte cu priviri..."

Aşa-mi sunase înlăuntru versul
care să-nduplece pe Zeu tindea...
dar stam în frig ca-ntr-un cilindru
şi n-am mai vrut, în şir, cuvinte
cu gîndul să gîndesc.

Norii s-au dus, şi-ncet şi luna
şi iedera a-ncetat să bată
pe ziduri timpul lung, cînd iată
văzui că totul e de dinafară înlăuntru
şi, ochiul e cel mai adînc, din trupul meu.

Din ea, vederea curge-n mine
cel mai îndepărtat, cel mai departe.

Nările tot un ochi îmi sînt, un ochi
pentru o lume mai apropiată
ca şi timpanul, ochiul orbului, ca şi
tăcută limba — ochi gustînd
ceea ce ochii mîinii văd numai îmbrăţişînd.

Ochi în descreştere, privind
de dinafară înlăuntru,
iar dinlăuntru în afară
numai cuvinte
oarbe,
lent şlefuite de mişcarea mării

Orbul de mine, marea o presimte
orbul de mine
se apropie de mare
Talazul! Talazul! Thalasul! Thalassa!

LUPTA INIMII CU SÎNGELE

I

N-am cer. Ce e mai departe de mine
sunt eu, negrul şi înlăuntrul.
Cerul meu este de carne neagră.
Cer îngropat.

N-am cîmpie. Marginile ei sunt arse.
Se ridică în sus ca o palmă
care-şi strînge degetele cu gheare, în pumn.
Am loc numai atît cît să-mi amorţească locul
stînd.

Mă umflu şi mă dezumflu.
Mă umflu de străinătate
şi mă dezumflu de singurătate.

Nii pot să-naintez niciunde.
De la eu la eu distanţa
e acoperită de moarte.

Cade înapoi simţămîntul
plecării din sine însuşi
Eu sunt cel care păzeşte poarta
ca nu cumva eu însumi să fug.

II

Vine-n întuneric sîngele
purtător de ştiri smintite, —
ochi întors pe dos, ah, plînge-le,
gheaţa, ţeapănul de stalagmite.

Ah, deci, singur, ah, deci înlăuntru
înspre mine, dinspre mine,
cerul cel mai depărtat e coasta
de întunecime

Absorb ştirea depărtării piciorului drept.
Vărs înţelepciune în stîngul
idol de carne şi înţelept.

Prieten îţi este niciunul,
nici doiul, nici nimenea...
Vine sîngele cu suflet, chiar el;
mănîncă-1 soro inimă, mănîncă-1
ieri şi alaltăieri.

III

Fugă înainte, mereu înainte,
din sfintele patru carcere.
Pîntecul mi-e frate, glezna mi-e părinte,
drumul e fără întoarcere.

Sîngele vorbeşte,
ţeava lui, vîna, artera,
osul alb înlăuntru vorbeşte
maţul, Cythera.
Vorbeşte celula, limfa vorbeşte
cărămida mişcătoare a limbii, —
fiecare capăt de os vorbeşte
topindu-şi în mişcare nimbul, nimbii.

Turn al lui Babei întors cu mănuşa
pe dos, —
inima, ploşniţă, iapă, hetairă,
întoarsă pe dos...

Deci piramidă
deci piramidă
deci piramidă

IV

Singura mea pradă e viața mea.
Tot ce pot pierde e viața mea.
Ceea ce se întîmplă este în timpul vieții mele
Inima mea învinge sîngele meu.
Sîngele meu cotropeşte inima mea
şi-apoi
inima mea alungă sîngele meu.
Sîngele meu umflă inima mea.
Singura pradă e viata mea,
da.
Singura pradă e viața mea.
Tot ce pot pierde, tot ce pot pierde
Dar cine-ar putea să spună
ce pot pierde?!...

Dar ce înseamnă „cine"
şi „a pierde", Doamne
ce înseamnă „a pierde — pierdere"?

***

Am dormit pe un tăiş de sabie, osos,
pînă mi-a devenit şiră-a spinării,
pînă cînd un trup noros
luciul i-a-nvelit şi-alunecarea orii
de aceea mă dau de lucruri, cu tîmpla, cu urechea
cu timpanul, cu ceea ce sunt,
încercînd să le retez perechea,
umbra, reazemul de pămînt.
Dar lucrurile rîd în limba lor
de victoria mea, de gloria ei,
de sprîncenele înroşite, de tăcerea muşchilor,
de ruperea săbiei, în două şi-n trei.

ARTA POETICĂ

**Sînt aşteptat de către o ventuză
m-aşteaptă dintele cel alb rînjit
cel al leoaicei, stînd lehuză,
cu foamea transformată-n mîrîit.**

**Sînt aşteptat de un smarald, de perl
de boala scoicilor sînt aşteptat,
de cîntecul piţigăiat de mierlă
de răgetul de taur eornorat, "**

**Sînt aşteptat de îngerul cu carte,
sînt aşteptat de cifra patru mii
şi de întreg sînt aşteptat, de parte,
de ieniceri şi de spahii.**

**Sînt aşteptat de ghilotină
de frînghia lucindă de săpun,
de întuneric aşteptat şi de lumină
de-alaltăieri, de ieri, de-acum...**

**Sînt aşteptat cu masa-ntinsă
cu sîngele întins, şi cîmpu-ntins,
cu plaga cea de boală linsă,
cu focul cel de apă stins**

**Sînt aşteptat cu patru ochi în frunte
cu şase mîini la umărul cel drept,
cu peştera ecoului din munte
cu mintea celui înţelept.**

**Să mi se dea: ciupercă otrăvită
plaur, omag şi lapte de cucută**

**Să mi se dea din puroi pepită
gură cu limbă smulsă, mută.**

**Să mi se dea dreptul la jeg,
dreptul la porc, dreptul la cline,
să mi se dea cadavru-ntreg
al zilei cea de ieri numită mîine.**

**Să mi se dea maţul de zeu
umplut cu rău miros, duhoare
să mi se spună că sînt eu
tot ceea ce în lucruri doare...**

**Sînt aşteptat, dar eu nu vin^
mai stau, o, mai rămîn o clipă,
miros şi gust, verde venin
la tine doamne, sub aripă.**

MIM

**Prea repede se schimbă ceea ce numim
stări de spirit,
e ca şi cum acelaşi mim
într-o cazarmă ar adormi mereu
în şirul nesfîrşit de paturi suprapuse dm lăuntrul meu.**

**Mim obosit, cu gura pe o piatră rece,
vaporizîndu-se din patul cel de jos, —
ca-n patul cel deasupra să se-nchege
mai trist şi mai frumos**

Mim fără limită precisă
nedespărţind un adevăr de o minciună,
lăsîndu-le să doarmă gîtuite
şi pe aceeaşi pernă, împreună.

Alunecînd spre rece, din căldură,
şi iarăşi către fierbinţeală
pe patul cel de sus, numărul zece
din aurora boreală.

Blestem, oricînd să poţi să-ncepi de la-nceput,
viata ta de nenăscut.

POEZIA

Poezia este ochiul care plînge.
Ea este umărul care plînge,
ochiul umărului care plînge.
Ea este mîna care plînge,
ochiul mîinii care plînge
Ea este talpa care plînge,
ochiul călcîiului care plînge.
O voi, prieteni,
poezia nu este lacrimă
ea este însuşi plînsul,
plînsul unui ochi neinventat,
lacrima ochiului
celui care trebuie să fie frumos,
lacrima celui care trebuie să fie fericit.

RÎSU' PLÎNSU'

Pleoapă cu dinţi, cu lacrima mînjită,
sare căzută în bucate, ?.
dovada că nu pot trăi numai acum
sunt amintirile mele, toate...

Dovadă că nu pot vedea fără martori
e copilăria, adolescenţa mea,
dublînd nefiinţa acestei secunde
cu nefiinţa ei de cîndva.

iii

Ah, rîsu' plînsu'
ah, rîsu' plînsu'
mă bufneşte cînd spun
secundei vechi putrezind în secunda
de-acum.

Ah, rîsu' plînsu',
ah, rîsu' plînsu'
în ochiul lucrurilor reci
şi-n dintele lor muşcător, ca şi sceptrul
neinventaţilor regi.

ZICERR

Orice om prost este o gratie.
O, tu abundenţă de colivii!
Inimă tu, felină pramatie
pindind peste tot colibri.

Ce noroc, păsările cîntătoare
stau la locul lor agăţate în cui.

Ce noroc, fiecare
are pasărea lui.

Fiecare om prost e o gratie groasă
pentru stelele căzătoare
astfel se face că ele se lasă
numai cînd sună ora de culcare.

Atunci cerul rămîne neprivit
şi fiecare stea de capul ei, —
iar cine nu a adormit
are dreptul la o pasăre cîntătoare,
la două, la trei...

MEMORIA ASASINĂ

Privirea nu era dreaptă, dimpotrivă
putea ocoli, putea traversa
colţul cu stîlp, întunecata ogivă,
somnul întrerupt, sub nemişcata stea.
La despărţire mi-ai făcut un semn amical
cu mîna foşnind ca o frunză.
Sufletul de păianjen, sufletul de cal
se destrămau încet ca o pînză
sau ca o umbră de potcoavă, însîngerînd
fiecare secundă din apropiere.
Lung şir de ochi rostogolea, tăcînd,
privirea ta ferită, de tandră muiere.
Şi nimic nu era drept, nici simplu, nici
sacru
în după-amiaza cu berarii.
Secundele din jur, după masacru
lent putrezeau în ore grase, groase, vii.

ERA O MUZICĂ PRESATĂ

Era o muzică presată
curgînd pe jos, pe lingă glesne.
Era o indiferență vastă
de care-mi rezemam inima.
Era privirea trecînd prin somn
ca printr-un inel de fier.
In uşă, portarul cu epoleți,
ajuta elegant să se dezbrace
şarpele, de piele,
pietrele, de ele însele.
Vinul era destul de bun.
Moartea era agreabilă.
Prin aer plonjau,
unul după altul, schiori celebri
împroşcîndu-mă cu zăpadă.

BRUSCĂ VORBIRE

Ce s-a întîmplat cu băieții aceia superbi
de la sfîrşitul războiului?
Liceeni mergînd din cînd in cînd la dame
şi vorbind din cînd în cînd franțuzeşte,
cu un bun accent european?

Mai scotea cîte unul cîte-o plachetă
de versuri
pe cheltuială proprie, sau prin subscripție
şi noi elevii,
o citeam topiți de admirație, neînțelegînd
neînțelesul...
Unde sunt acei adolescenți

îmbrăcaţi ca nişte domni melancolici
pe care ochii noştri măriţi îi încadrau
în rama pleoapelor ovale?

Unde eşti domnule supraveghetor
din clasa a opta,
în ce nară de fată mai pluteşte mirosul acela
de foarte tînăr bărbat proaspăt ras?

Doamne, ce zile curate, doamne
ce respect putea să încapă
în vocile noastre de puţoi
cu glasu-n schimbare!

Ce s-a întîmplat cu băieţii aceia superbi
de la sfîrşitul războiului?
Unde eşti domnule supraveghetor
din clasa a opta?
Halerib, Khaa
Helerib, Khiii...
Heoro, loro, oro
nu-nţeleg, halerib, Khaa
nu-nţeleg, aero, loro, oro...

CÎNTEC ÎN DOI

Noi nu vrem să fim geniali,
noi vrem să fim trimbulinzi
între nori, de sus în jos
lungiţi, ori scurtaţi prin oglinzi.
Noi vrem să ne strîngem în braţe
toată ziua, toată luna pătrată,
prin acel aer cu picioare verzi,

intimidîndu-1 o dată.
Şi încă o dată, şi încă o dată,
noi nu .vrem să fim geniali
noi vrem să fim trimbulinzi —
trişti, palizi şi grei generali
mari, lungi, ascuţiţi, decoraţi,
morţi, duşi, rătăciţi, seculari
şi pe deasupra de toate, uitaţi.
Noi nu vrem să fim geniali,
noi vrem să fim tri mbulinzi,
legaţi cu o tremurată culoare
în faţă, la volan, de oglinzi,
mereu balansînd spre-un adînc
şi el mereu în mutare,
gonind pe şoseaua substantivelor
din declinare în declinare.
Noi nu vrem să fim geniali,
noi vrem să fim trimbulinzi,
asemenea generalilor mari,
schimblnd lumina ce-o aprinzi
în alta, în altul, în cu totul alicineva.
asemenea generalilor mari
lungi, înalţi, decoraţi,: portocalii,
greoi, goi, osoşi, suferinzi,
noi nu vrem să fim geniali.
noi vrem să fim trimbulinzi.

H-

CINA CEA DE TAINĂ

Casă cu ziduri mişcate
cu odăile călătorind una într-alta.
Sub pene de pasăre, tavanele toate
trec marea, spre Malta.
Salon cu masă lungă
cu scaune, solzi de şarpe-ncolăcit.
Eu stau In capăt, la nuntă,

cu o talpă afară ieşindu-mi din mit.
O, şi deasupra ce ploaie de capete, torenţială,
capete de bărboşi, de cîrni, de bătrîni,
ploaie de noapte, pe podeaua goală,
p^aie bubuitoare, ţinînd săptămîni.
Dă-mi mîna mireasă a mea, speriată,
şi să fugim, să fugim amîndoi. '
în curînd va ploua cu trupuri, plonjată
bolta va fi peste noi.
Va ploua cu trupuri decapitate.
Să fugim, să fugim, eu şi tu,
din casa cu ziduri întruna mişcate
unde cina noastră de taină se petrecu...

Laşi mirosul tău în aer
de metal şi de femeie
şi de car încins pe lutul
al întinderii caldee,
de coloană viitoare
dintr-un secol nenăseut
de zid ars de o văpaie
care-o arse şi pe Ruth.
Şi îmi pari că eşti aievea
ploaie aspră, fraged nor,
dulcea mea antichitate
dintr-un secol viitor.

MÎNIE LENTĂ

Nu pot să sufăr, suflet mişcător,
femeie care-mi izvorăşte din coastă
şi-n pietre de melancolie, arzător,

cu tîmpla dai, ca-n inima mea proastă.
Pasul tău zvelt din glezna mea să-1 rupi
nu pot să sufăr, nu, fără durere.
Mi-e sufletul culcat pe colţi de lupi.
Devine loc dunga subţire de tăcere
şi de sub palma lată-a mea, umărul tău
cu şuierat de tren se smulge-asurzitor
spre un tunel, spre vid, spre hău,
spre-un chip neinventat, trăind în viitor.
Nu pot să sufăr, nu, să treacă între noi
reci dorurile ce le mişti doar tu
nici întîmplările ca nişte bivoli stinşi, greoi,
si nici distantele să treacă. Nu.

BUFONUL ŞI MOARTEA

Ghidul a înnebunit la Spielberk, sus,
în închisoare;
mimează vechi torturi şi trupuri oarecare
din care trase-n sus şi trase-n jos
căzu ficatul, fioros.
Prin ganguri reci prin care foştii morţi
acum minere stau, la porţi,
ori întregesc cu fosta carne
peretele cel ruginit, de arme,
ghidul a-nnebunit şi ventriloc
smulge din el un fir de foc
cu care îrni aprinde auzul, văzul,
cu bot de cal îmi paşte-ovăzul
cu cioc de barză îmi împunge
interioara, nevăzuta cruce.
Cu cotcodacuri de găină
mă ciugule şi mă alină —
cînd trec prin burta ghidului
ca într-o pungă a vidului.
Dar morţii de la Spielberk sunt prea vechi

ca să le fim c-un gînd perechi.
Morții cei noi, morții cei noi
curg ca sudoarea peste noi,
iar asudata mea meninge
mi-o vede ghidul şi mi-o linge.
Plec alb. Uscatu-n mine latră.
La poartă, un bufon de piatră.
M-aplec. Este şi nu-i.
îl pup. Beau apă chiar din gura lui

ÎN GRĂDINA GHBTSIMANI

I

Să cauți un cuvînt ce nu există
şi să asculți cum timpul devine des.
Un cuvînt
pe care l-ai auzit, şi brusc
simți că nu există...

Ca şi cum ai sări dintr-un somn,
unde nu se vorbea în litere,
unde nu se vedea în vedenii, şi
nu se auzea în strigăte.

Stranie petrecere — curgere
a unui fel de firesc
în altfel de firesc
şi stăruință-a inimii în trupul
unei lumi
care urăşte trupul...

II

Legătură suavă, reazim, prezență şi gură,
dar mai ales dinte,
dinte al ideilor

O, prietenia cea cu care muşti...
Numele ei,
fără de nume, la rîndu-i,
desparte şinele de sine
făcîndu-l să-şi devină sie însuşi
hrană îndestulătoare...

III

De-aş mai fi copil, ah, doamne,
fiece prieten, dinte de lapte mi-ar fi...
Dar nu mai pot să spun aceasta
cînd sfoara de mătase a timpului
legată de minerul cel de aur
al porţii, mi i-a smuls
pe toţi!...

IV

Rupt.
Ruptă gingia alinată numai de cuvinte,
neputind să muşc nici măcar
ceafa vorace — a animalului solar.
Apt doar să sug un lapte acru
din ţîţa unei amintiri diforme.
Şi totuşi
încăpăţînat şi sacru,
mă-ntind peste secundele enorme,
gemînd de reci dureri, strigînd
creşterea dinţilor de piatră.

• V

A^ai, dacă nu mi-aţi rupt atunci urechea,
vai >
dacă nu mi-aţi smuls timpanul
înghesuit de trupul de fiară
al adevărului!

Vine o vîrstă
cînd adevărul
nu mai suportă martori.

Stau într-un colț prăvălit
şi timpanul
mi-l las zdrențuit de o taină.
Vine o vîrstă pe care
adevărul o vrea singură.

Smuls din copilăria comunicării
sinelui cu sine,
albul enorm al meu, de Moby Dick,
se lasă harponat.
Prieteni, voi — cîrji de noapte
ale Eternului şchiop...

CONTEMPLAȚIE

Apar sferele bolnave, buboase, livide
împingînd cerul nopții, apăsîndu-l într-o parte
IJevm umede fusele pomilor, devin lichide
şi curg, asprele lucruri, pînă departe.
Sa stam pe bănci şi să privim prin aerul umed
Întoarcerea Fiului risipitor,
îl recunosc după înfățişare, după sunet
şi după felul în care mor
păsările de noapte, deasupra lui,
|i după frigul plin de reptile amfibii
incolăcindu-mi-se pe căleîi,
pe glezne, pe tibii...

ODĂ BUCURIEI

Vino tu stare măreață a sufletului
dezlegat de amintiri şi de zborul îngerilor protectori,
mereu fîşîind deasupra ta liniştitor
din aripi| ca si cum lumea
ar fi de mătase pătată şi mîinile materne
o sfîşie lent, din netrebuință.

Vino tu stare măreață şi spune:
Eu am fost întru totul asemenea lui
sprijinind pe nervuri acelaşi verde primăvăratec,
învelindu-mi cu acelaşi orizont
cîmpia singurătății.

Toți mă credeau el, chiar şi eu însumi,
din pricina cerului unic
care bătea din soare şi din lună
deasupra noastră.

Eu mergeam înaintea lui, eu mergeam
înapoia lui, ..
Pluteam deasupra lui, sau fund drum
mă lăsam sărutat de tălpile lui, mereu
încît toți credeau că sînt el,
chiar si eu credeam că sînt el
din pricina darului morții, cu care eram
învestiți amîndoi.

Cînd au pornit cu limbi despicate să şuiere
cuvintele cu şapte capete,
muscîndu-ne otrăvitor şi amîndoi
cu aceeaşi ruptă ureche şi-aceeaşi însîngerare
am colorat silabele diavoleşti, —
eu credeam că sînt el, şi toți

credeau că sînt el
şi numai el singur ştia
trupul exact în care'se află

Dar numai el a murit într-adevăr,
numai el a ştiut că e el
iar eu n-am făcut decît să abat
spre mine o clipă mînia,
ca să se poată petrece în linişte legea
şi misterul să se petreacă nestingherit.

Nici mai devreme, nici mai tî»ziu.

INSCRIPŢIE NEDESCIFRATĂ

Trecea foarte repede rîul, deşi
numai el era de fată, tot timpul.
Fund de faţă el trecea
cu faţă cu tot, astfel
ne sărutam cu gîturile retezate.
Cuvintele tale şi cuvintele mele
erau lipite, pentru că
locul din care se năşteau
era unul şi acelaşi pentru amîndoi.
Zeu cu două trupuri şi fără cap,'
astfel alergam tropăind
din patru picioare,
cu patru mîini rezemîndu-ne de ziduri
Trecea foarte repede rîul, desi
numai el exista.
Existînd, el trecea cu existenţă cu tot.
Astfel rămîneam singuri, înfriguraţi,
dormitînd în aceeaşi rotulă.
La mijloc fără culoare,
la margine fără sunet.

în toate părţile deodată, zise
eel fără părţi.
într-o singură parte, zise
partea.

Ce este?
Cum, ce este?
Este, pur şi simplu.
Adică E, adică S, adică T, adică E.

Primul E mai vechi decît ultimul E.
Atît.

LAŢ

Pe bordul alb şi gri de piatră
adolescenţii trec în şir,
subţiri ca dunga rea de tibişir
pe tabla nopţii idolatră.
0, ecuaţii voi, de gradul doi
suave trigonometrii
ale divinului „a fi",
el singur existind în noi.
Ei trec şi clopotele bat,
ei trec şi tunurile bat,
ei trec şi ceasurile bat
din ce în ce mai repede şi mai turbat.
Şir lung şi sfînt, de tine doar

m-aş spînzura ca de-un copac
şi-aş sta bătut şi clătinat
de vîntul rece, secular.

MÎNCĂTORUL DE LIBELULE

Mănînc libelule pentru că sunt verzi
şi au ochii negri,
pentru că au două rînduri de aripi
transparente
pentru că zboară fără să facă zgomot
pentru că nu ştiu cine le-a făcut şi de ce
le-a făcut
pentru că sunt frumoase şi suave,
pentru că nu ştiu de ce sunt frumoase şi suave
pentru că nu vorbesc şi pentru că
nu sunt convins că nu vorbesc
Mănînc libelulele pentru că nu-mi place
gustul lor,
pentru că sunt otrăvitoare şi
pentru că nu-mi fac bine.

Mănînc libelulele pentru că nu le înțeleg,
le mănînc pentru că sunt contemporan cu ele
le mănînc pentru că am încercat să-mi mănînc
mai întîi chiar propriile-mi mîini
şi erau infinit mai grețoase,
le mănînc pentru că am încercat
să-mi mănînc limba,
propria limbă de carne
şi înspăimîntat am văzut
că ea-şi lepădase cuvintele
verzui, cu ochi negri,
departe de mine, în foame.

CINE SUNT EU?
CARE-I LOCUL MEU ÎN COSMOS?

Fără mine nu se poate, dovadă că sunt.
Fără mine nu s-a putut;
dovada e că m-am tras din mine însumi
adică din acel mine care-a fost.

Eu sunt cel care nu se poate fără de el.
Eu sunt cel care nu s-a putut fără de el.
Eu sunt cel care a dat mărturie
pentru existența lui Dumnezeu.

Eu sunt cel care am dat mărturie
de nonexistența lui Dumnezeu, pentru că
eu l-am făcut pe Dumnezeu vizibil.

Eu sunt făcut de Dumnezeu, pentru că
eu l-am făcut pe Dumnezeu.

Eu nu sunt nici bun nici rău
ci sunt, pur şi simplu.

Eu sunt cuvîntul „sunt"
Eu sunt urechea care aude cuvîntul „sunt"
Eu sunt spiritul care înțelege cuvîntul „sunt

Eu sunt trupul absurd al lui „sunt"
şi literele lui.
Eu sunt locul în care există „sunt"
şi patul lui, în care doarme.

MELANCOLIE ATAVICĂ

Foarte mulţi, cu diverse Întâmplări
Toţi locuind sub podea
Amestecaţi între ei, duşmănindu-se
de moarte,
mai murind cîte unul de bătrîneţe
sau pur şi simplu
sinucigîndu-se.

Cîte unul din cînd în cînd,
îşi închiria cîte o întîmplare.
Eu însumi am locuit într-o întîmplare
de acest fel, dar după aceea
mi-am luat cîmpii.

Ei erau foarte mulţi. Din cînd în cînd,
la locul comun unde mureau
lăsau cîte un schelet, cu mult mai frumos
decît aş fi putut bănui.

Eu am urcat acum. Am ajuns
uneori să gîndesc chiar la nivelul lunii.
Şi totuşi mi se face dor, un dor de nu mai
să m-azvîrl pe horn, şi să ies prin cămin,
şi-ntins pe podele să stau ore-n şir
cu urechea lipită de scînduri.

SĂ NE IUBIM CA FLORILE

Să ne iubim ca florile
în noi înşine •
Să creştem pe ramura

vie a cuvîntului
Eu sunt A
petala strigării,
tu eşti U
friguroasa floare

Să ne iubim ca florile
în noi înşine
ca litere singure
în interiorul cuvîntului.
O, tu, cuvîntule,
sex şi matrice
din care se naşte
întreg viitorul.

Să ne iubim ca florile
în noi înşine
în voi înşivă
în ei înşişi,
ca florile,' numai ca florile,
florile dalbe,
flori de măr.

IDOLII IERBII

Din cînd în cînd în loc de firul ierbii răsare
cîte un idol subţire şi verde.
Caii li ocolesc cu mirare
şi ale furnicilor cete...

Ei sticlesc noaptea ca un tăiş
ameninţînd stelele, luna.
Caii fug spre rîu, în prundiş
Furnicile nu se mai văd, nici una.

Ei sunt iarba unui cal nenăscut.
Ei vor fi păscuți numai în viitor.
Eu i-am văzut, da, i-am văzut
dar m-am retras din fața lor.

COTROPIREA FRUNZELOR

Smulgem frunzele şi facem
pat din osul pomilor,
paştem iarba şi o toarcem
prin burta flămînzilor.
Ne uităm în sus, la stele,
neştiind că-s mai departe
frunzele din pom, acele
scuturînd în toamnă moarte.
Nu-ntre oameni e cuțitul
duşmănia, sfîntă rnilă,
ci-ntre sînge, vai, şi verdea
neînvinsa clorofilă.

ÎNSERARE DE TOAMNĂ

înconjurat de suflete globulare
pe sub ampli copaci fără frunze,
mă lăsam înfrigurat de toamnă
sau alb pe clişeul negru al lacului
ziua trecea prin mine mult mai iute.
O, voi suflete călduroase, o voi suflete
cu lumină proprie!
Era o lovire de raze, între voi şi amurg
cu clinchete alunecînd mereu din prezent

şi rătăcind în jurul pămlntului.
Era o bătălie fără răniţi, fără cadavre,
prelungită pînă tîrziu, pînă cînd umbra lungă
a lucrurilor
devenea mult mai adevărată decît lucrurile.

FRUCTE ÎNAINTE DE A FI MÎNCATE

Mă pregătesc pentru un arbore mare,
destinat să fie numai şi numai miros,
nările fructelor crepusculare
spre vegetalul vînat le-am întors.

Mă dezbrac de scoarţă şi de cercuri
rămîn osmotică sevă suind.
Luni e un măr, marţi e o pară, iar miercuri
e un strugure agurid.

Se lasă toamna. Vine
un fel de galben şi de rugină.
Cad orele din pom. Ciorchine •
secundele în strugure leşină.

Să bem, nu vin, să bem un must asprit
şi boturile clinilor de vînătoare
să le legăm pentru mirosul de zenit
cu rafie, pe fiecare.

Tot unul lingă altul şi lipite
cu nările, ca nişte ţevi de nai
să curgă-n ele logodite
mirosul fructelor pe care îl cîntai.

Eram închis în propria mea capsulă.
Inima îmi funcționa bine şi adeseori
mi-ar fi plăcut s-adorm înapoia ei
obişnuit cu bubuiturile neregulate
ale timpului interior.
Dar, fiecare secundă îmi era drămuită,
şi n-aveam răgaz
nici atît
cît mi-ar fi trebuit să scriu o literă.
Dacă muream, eram bun mort,
chiar erou.
Tot ce făceam se balansa
în bătaia liniştită a stelelor.
Atîrnam de un cîrlig al destinului.
Zilele roşii îmi picurau din beregată...
Dar iată, ei au venit
şi m-au scos din capsulă.
Mi-au invitat sufletul să petreacă
oriunde, numai în trupul meu, nu.
Şi sufletul eliberat, deodată
a avut timp,
a scos pomul cu păsări la iveală,
s-a albit de lună.
Ar fi vrut să fie el însuşi o sferă,
iar spre propriu-i trup 'privea scîrbit
ca la urît mirositoarea arcă a lui Noe.
A nceput să se lenevească, să aibă îngeri,
să se-ndoiască de existența destinului.
O, trist caracter!
Mai bine ai fi stat acolo-n mit
sub cheia întâmplărilor
şi-ai fi rămas pentru tine, numai atît
cît să poți adormi şi visa
nedesluşita lumină a naşterii tale.

ARS POETICA

O, muzică, tu vibraţie
cea mai rară
pentru că niciodată nu vom
sări deasupra urechii noastre.

O, voi mirosuri, minunatelor
pentru că inima mea călătoreşte
uneori spre copilărie
prin tunelul vostru.
O, voi culorilor, făţărnicie
a luminii.

O, voi cuvintelor, cuvintelor
pe care le desfăşor mereu
în urmă, ca o locomotivă
sufletul ei negru..[1].

Orice corn poate să vă străpungă
cuvintelor, cuvintelor
şi orice dorinţă de corn
cuvintelor, necuvintelor...

CÎNTEC

M-a uitat Dumnezeu, gîndindu-mă
pînă cînd gîndul
mi-a devenit trup.
M-au uitat frunzele
adumbrindu-mă
pînă cînd nevăzutul

mi-a devenit văzut.
Stau ca şi cum cineva
ar trebui să-şi aducă aminte de mine
şi-ntre timp, ros de aer şi nins
mi se stinge lumina-n oricine.

AUTOPORTRET PE O FRUNZĂ DE TOAMNĂ

E făcut să mă domine neîntregul,
zeiţa fără braţe, zeul fără glezne.
Copacii fără trunchiuri, iarba fără verde,
slalom de alb prin verticale bezne.
Se caţără păianjeni pe tăcerea colţuroasă
şi înapoia propriei ei zbateri smulse,
se trage inima-ntr-un trup mai vecin, mai singur,
cu timpul dus, contururi scurse.
E făcut să mă domine neîntregul,
medalie bătută doar pe-o parte,
zilele care încep după-amiaza şi sfîrşesc după-amiaza,
fără să continue mai departe.

TIMP

Se poate stinge pocnind ca un bec
şi-această secundă ştiută.
Poate rămîne ca la înec
deasupră-ne, apa stătută,
întreceri subţiri, de umbre fugare
seara sub lună, ca sub un tavan
rotund şi-azvîrlit la-ntîmplare,
din toţi ochii deschişi, — simultan.

Horn invers, cu fumul în rîpă,
cu ceru-n prăpăstii atras.
Poate de-aceea, mărit ca de lupă
se-arată ce ne-a mai rămas.
Uite-1: nu seamănă cu nici un cuvînt.
Nici nu poate fi spus, nici văzut.
Stă între cer şi pămînt
şi n-are sfîrşit şi nici început.

MIRAJ

înainte, galerii de aer
cu şobolanii rozînd,
aripi de îngeri dormind
cu sternul înfipt în pămînt.
Miraj de belşug, de odihnă,
de somn cu tîmpla pe sînul
ţiţei cu lapte a mamei
care-l născu pe divinul
Iisus. Lerui Ier.
Plouă şi e noroi, lerui Ier,
plouă pe dinlăuntru, în respiraţie
lerui Ier, în degete, lerui Ier,
în rotulă, lerui Ier, în timpane
lerui Ier, în dinte
lerui Ier, în trupurile nenăscute
şi lerui Ier, în trupurile mari.

DECI VOI STA ,

Deci voi sta cu botul, cotul, totul
prins într-un cîrlig de cerul gurii
smuls din aerul infect, pilotul
vidului şi al făpturii.

Vai, voi sfîrîi pe o tingire
şi sărat voi fi cu iuţi meteoriţi,
hrană pentru altă-nâltă fire
de flămînzi în foamea mea veniţi.

Cînd zeul mă-nghite, zeul încă viu.
prăbuşit în burta-i ca-n fîntînă,
parte chiar din carne-i am să-i fiu
damf şi, chiar idee, o fărîmă.

EU, ADICĂ EL

El era făcut să fie pradă,
pradă a cuvintelor alese, —
cu un şoim pe ultima silabă.

El se bucura la simţul
că este hrană,
că este de mîncare...

De aceea el
stătea întins pe timp
ca pe-o frigare

şi, cu cît ardea mai puternic
în afară,
cu-atît se cocea mai neasemuit
înlăuntru.

Se ridicau din el
în sus, ca un fum de jertfă
cuvinte de neînţeles
cum sînt acestea:

Doamne, Dumnezeule
coif al înțelepciunii
sabie a puterii...

CE?

Să văd dacă se vede,
eu gheară de pisică
mi-am pus, prelungi, drept gene
la pleoapa mea antică.

Şi-un muget gros de taur
continuă sprinceană
culcat peste privirea
mea, dreaptă, caldeeană.

— Eii, ce vezi, spune-ne, spune-ne!
— Văd cuvinte.
— Spune-le, spune-le!
(Eu tac sub ciocîrlii ca şi-nainte)

NECUVINTELE

El a întins spre mine o frunză ca o mînă cu degete.
Eu am întins spre el o mînă ca o frunză cu dinți.
El a întins spre mine o ramură ca un braț.
Eu am întins spre el brațul ca o ramură.
El şi-a înclinat spre mine trunchiul
ca un măr.

Eu mi-am înclinat spre el umărul
ca un trunchi noduros, , *
Auzeam cum se-nteţeşte seva lui batmd

AuzeaVum se încetineşte sîngele meu suind ca seva.
Eu am trecut prin el.
ES a trecut prin mine.
Eu am rămas un pom singur.
El
un om singur.

UN PĂMÎNT NUMIT ROMÂNIA.

—1969 —

NECUVINTE

Visez acel laser lingvistic
care să taie realitatea de dinainte,
care să topească şi să străbată
prin aura lucrurilor.

Acel cuvînt îl visez
care a fost la-nceputul lumilor lumii,
plutind prin întuneric şi despărţind
apele de lumină,

născînd peşti în ape şi născînd
ape si lumini în lumină,
născînd peşti în ape şi născînd
ape şi lumini în lumină...

Visez acel laser lingvistic
care să taie realitatea de dinainte,
care să smulgă întruna luminii
partea ei de apă, cu peşti.

Care să smulgă întruna luminii
ce e apă cu peşti în ea şi s-o lase
tot mai pură şi mai singură şi mai pură,
pînă cînd se face din nou
întuneric.

EVOCARE

Era o melancolie, un fel de tristețe,
un fel de gol străbătut de o dorință imprecisa,
un fel de decădere a gîndurilor către imagini
reprezentînd sierre, poate chiar Sierra Leone
pentru că sună mai îndepărtat, mai inaccesibil.
Era un fel de întunecare de care ești refuzat,
un fel de măruntă dezinvoltură, cum ar fi
aceea a dansului,
dar de la care ești respins numai cu un gest
al nepăsării.
Era o melancolie, un fel de tristețe
de copil rătăcit într-o zi fără copii,
un fel de joc întîmplat într-o altă vîrstă
pe care abia ți-o mai amintești, _
un fel de joc pe care tu nu l-ai jucat
deși aceasta s-a petrecut de mult.
Era ca un avion poștal de un tip învechit
trecînd deasupra unor munți eterni,
într-un spațiu de singurătate, trecînd singuratic
și lăsîndu-și umbra în formă de cruce,
mereu micșorîndu-se peste pieptul meu
deodată gol, cu cămașa smulsă.

TIMP STĂTEA LUNGIT PE TIMP

Cer stătea lungit pe cer,
adormind o tandră moarte
în albastru, și in negru,
din aproape, din departe.

Chip stătea lungit pe chip,
doar un ochi, doar o sprinceană,
și-aprindeau cometa stinsă
pe-o orbită pămînteană.

Timp stătea lungit pe timp,
nemişcarea din mişcare
îşi croia un sarcofag
într-o leneşă-ncordare.

Unde mă sfîrşeam, de unde
începuseşi viaţa tu,
n-am ştiut-o, nu vor şti-o
orele de-atunci, de-acu!...

CÎNTEG

Nu mă face frumos nici tristeţea,
nici amurgul, nici foamea,
nici inima altuia, nici copacii altuia,
nici strada goală de tine,
nici caii, nici iarba,
nici pietrele,
nici cuvîntul prin ale cărui
vocale
pot să privesc
ca prin nişte orbite goale.

MUZICA

Deodată au venit pe sub copaci.
Duceau cu ei o chitară
care lăsa în seară
o umbră grea, triunghiulară.

După aceea au început să cînte
şi melodia a întins spre tine
braţele ei reci.

Eu mă uitam în pămînt,
în miezul pămîntului,
să te zăresc cînd ai să treci.

Melodia întindea spre tine
brațele ei feline, brațele ei reci,
şi n-am simțit cînd te-a-mbrățişat
cu îmbrățişarea
pe care uneori ți-o dă înserarea,
electric şi-ntunecat.

Melodia ospăta din tine
cum ospătează dintr-o pradă
o forfotă de raci.

Deodată au plecat de sub copaci.
Duceau cu ei o chitară
cu o umbră grea, triunghiulară,
smulsă din seară, ruptă din seară.

Cînd mi-am întors spre tine chipul
văzui doar un schelet ce-l lustruia
nisipul.

O, draga mea, iubita mea,
femeia mea,
bine-ai venit dintotdeauna.
Ți-am sărutat arcada, sternul,
osul suav ce-mpodobeşte mîna,
scheletul clipei străbătlnd eternul...

ANTIMATERII ÎNVINSE

Începu şirul exploziilor. De obicei
exploda o tîmplă.
Se vedea o lumină tăioasă,
se auzea un scrîşnet scurt. Deodată
m-am trezit planînd pe o perna de ium.
Fiecare parte a trupului se vedea
pe sine, ca şi cum ar fi fost totodată
si ochi şi oglindă. .
Destul că mă răsuceam liniştit
pe o pernă de fum,
lipsindu-mi
distanța aceea tragică, pe care-o străbat
privirile, ca să existe.
Pronria-mi copilărie mi-era
indXrentă, indiferentă adolescența. Am renunțat
la amintiri. .
De ce le-aş mai fi fost recunoscători[1]
Astfel, ochii începură să se vada
pe sine, iar tîmpla
să sculpteze-n placa ei
basorelieful unei explozii.

CONFIRMARE

Numai creierul meu este din Nord,
trupul meu este totului tot din Sud,
numai arcul ideilor îl încord
ca s-aud săgeata trupului plecmd, s-o aud.

Numai inima mea bate ding-dang
în clopotul trupului de muşchi şi de sînge,
numai privirea mi-o sparg
de lacrima lucrului care plînge.

Numai în somn sînt întreg,
numai în trezie sînt viu şi pătimaş
aidoma călărețului viareg,
aidoma incaşului cu panaş.

Zăpezi eterne, dorurile mele,
de piatră trupul meu, şi de pămînt,
timpul surîde printre stele
surîde S de vorba „sînt".

Ding-dang, numai inima, ding-dang numai ea
bate la mesele voastre,
în noaptea aceasta e-o singură stea
şi o nenumărare de ceruri albastre.

MORȚILE IUBITE

Sînt gata să mor înecat
în aceste sunete de privighetoare
asupra cărora m-am întîmplat
în dimineața răsărind fără soare.
Mă agăț de orele vechi
dar fug toate-napoi,
totdeauna nesingure şi perechi,
asemenea cailor înhămați cîte doi.
Ridic mîna prin frunze spre cer,
ridic din ea însăşi vocala strigînd,
dar tace privighetoarea şi pier
morțile mele iubite, din gînd.

BALADĂ

îmi aduc aminte de o zi bună din viața mea.
Unchiul meu Iosif îşi iubea foarte tare nevasta,
cu colturile gurii pînă la urechi rldea
şi glumea şi spunea povestea aceasta:

A fost odată, într-o pădure de tei,
un cal a cărui mîndră şi țintuită şea
si ale cărui mîndre hățuri, hehei,
erau ochiul meu şi privirea mea.

A fost odată, ca niciodată, un fel,
un fel de a fi ca o cascadă,
în care curgeau miel după miel,
floare după floare, o turmă şi-o livadă.

Zeul stătea călare pe ochiul meu, ^
pinten îi era privirea mea, rătăcită,
ah şi ah, cascada urla mereu, şi mereu
nisip era în oră şi-n clepsidră...

Aici unchiul Iosif tăcea, din ghitară
spunea cuvîntul numit „do", numit „fa",
iubita mea de mătuşe primordială
piîngea.

Unchiul meu Iosif a murit din tutun,
din băutură poate, şi foarte tînăr,
fata lui suavă şi lungă acum
dintre cifre seamănă cu al treilea număr.

Femeia aceea tînără care i-a fost nevastă,
cu sprâncenele negre ca un arc,
am întîlnit-o, cititori dumneavoastră,
tot tinăr, fiind, într-un parc.

Unchiul meu Iosif se făcuse deget cu unghie
la brațul unui bărbat străin;
unde e ghitara ta, unchiule, unde e,
şi glasul tău vesel, divin...

Am plîns fără voie şi adolescent
ca şi cum aş fi fost tu, domnule
Iosif, unchiule, de demult,
visule, somnule...

VOI, REPEZI FIRI

Voi, repezi firi, cu cerul în afară,
cu ceru-ntins pe stele îndărăt,
în voie la oricine-i dat să moară
şi înnegrit sub tălpi ca un omăt;
voi, strigăte îndată răsplătite
cu vid, pe margini foarte nins,
şi ridicat pe mîini răcite,
cu podul palmei neîntins;
voi, cruci de lemn şi îngropate
cu două brațe sub pămînt,
lăsînd privirilor mirate
un stîlp înaintînd,
pun vorbă bună pentru voi, la mine,
rupturi de timp, cu ore lente,
întoarse-n inimă prin vine,
umplînd tăcerea cu muțenii afluente.

***

Pentru cei vii acestea erau numai intimpJări.
Părți trecute, demne de ochi, demne de aer.
Pentru cei vii acestea se loveau ca pietrele,
schimbîndu-se-n cuvinte de aur şi vaer.
Vechile priviri se măreau, țineau o pupilă
la apus, pe care treceau schiori
pe o zăpadă neagră, caldă, puternică,
batjocoritoare şi fără ondulări.
Dacă puteți, prăbuşiți o lupă cît o roată de maşină,
nu vă fie milă, prăbuşiți o lupă umflată,
o lupă gravidă de exagerări:
cei vii să vadă nimicul mărit, să vadă vederea mărit
să vadă mirarea cu peşteri în ea
în care se varsă-n cascadă pămînturi,
copaci şi poduri şi trecători
atrase de-aceste netulburate, reci gînduri.

VECHI CÎMP DE LUPTĂ

Mațele luminii ducînd cu viteză
cuvintele-n ghițite.
Sperietură de soare.
Cai cu copitele-n sus
nechează alergînd în oglinzile
apelor.
Ei pasc miezul pămlntului.
între două guri deschise
călărețul îşi face
un soi ciudat de aripi
cu care să zboare-n trecut.
El strigă. El zboară.

Se mai vede, apei nu se mai vede. _
Dinții albi se izbesc de dinții negri.
Sunet de oase rupte.
Albă zi, după aceea.

LEPIDOPTERE

Se apropiau cu ochii colțuroşi
vîjîind prin aerul de piatră rece
un tunel tăind către strămoşi,
In formații cinci, şapte şi zece.
N-ajungeau. Nu se ajunge niciodată,
si niciunde. „
Se apropiau şi-atît, lăsînd scăldata
piatra din-apoi a lumii-n unde.
Oh, lepidoptere, voi, săgeți de carne
trase-n piatră de o mînă
de mult moartă, vrînd să sfarme
timpu-n luni, şi lunile în săptămînă...

VITROURI

Ea stă ghemuită în fața unui vitrou,
unui vitrou de sine stătător
rezemat de un perete.

Ea scoate antenele, care sunt neg!
şi dese ca o perie,
şi le trece peste cioburile colorate.

Să tăcem din gură, să ne prefacem,
ca tot ceea ce ne interesează mai mult
sunt legile tăcerii şi ale absenţei.

Ea stă ghemuită şi atentă
gata să prindă o libelulă de sticlă.
Ea tace pentru că o gîndeşte îndeaproape.

A rază plonjează-n vitrouri şi le sfărîmă:
cioburile lor o rănesc la degete.
Degetele ei şiroiesc cu un sînge auriu.

Ea nu bagă de seamă nimic.
Stă cu antenele scoase, ca o perie.
Eu mă gîndesc s-a vînez,

in timp ce pe încheietura mîinii
mi se aşează un şoim de vînătoare
şi un cal mă ia pe crupă şi sare

cu mine cu tot pe fereastră!

CÎNTEG

A fost Venus Anadyomene
în urechea mea de fier,
s-a întins lăsîndu-şi tîmpla
pe smaraldul din cercel,
şi mi-a adormit în verde
trupul său schimbîndu-şi-!

într-o rază din privirea
azvirlită de-un copil^
care vede prima oară
verdele dormind pe lume
si încearcă cu un os
înspre el să zboare-anunie,
dînd din amintiri pe care
le-a avut tătîne-său,
şi greşeşte-ntruna drumul
si îi pare strîmb şi rău
cum încolăceşte leneş
smulsul meu pavilion,
cel de fier, cel ce presimte
orice sunet, orice ton.

ÎNTÎMPLĂRI ÎN CERC

Ah, cădeam printre destine,
alte, pururi vagabonde, —
lîngă moarte, mai semne
decît pletele-n vînt, blonde;
şi lungeam antene lucii,
şi mirate şi nedrepte,
atingînd drumul nălucii
suitoare-n alte trepte,
îmi lăsam pe balustradă
tîmpla încălzită, palma,
doritor ca să mă vadă
doamna altor vîrste, calma.
Dar lăsat eram la margini
de vocale-ntîmplătoare,
izgonit dintre imagini
neştiind să mor cînd moare
inima de cal, picînd
pe ghiaţa neiertătoare
tot a unui altui gînd.

AERUL

Frunzele mă atrag spre ele violent,
copacii negri din toamnă,
sub ochiul lunii lent
refuzînd să adoarmă.

Aud un ceas bătind în turn
ore din trecutul îndepărtat,
cînd frigul selenar, nocturn
îngheață-n aer, suspendat

Şi brusc trecutu-mi pare viitor
si urc spre secole latine
şi-aud un ding, un dang sonor
al frunzelor foşnind prin mine.

STARE

In jurul meu mă încolăcesc
ca să nu-mi dau voie spre sferă
aidoma verdelui în jurul frunzii
obligind-o să fie plană şi efemeră.
Mă sfîrşesc cu dinții, de bunăvoie,
nu mă continui mai departe;
dincolo de mine e mărul muşcat,
dincolo de el pămînturi deşarte,
dincolo de pămînturi oasele
morților, dincolo de ele, desigur,
gheața din centru cea mişcătoare
de concentrice friguri.

Mă ţin atît cît sunt şi nu-mi dau voie
să se deschidă in mine nimic
în afară de ochi şi de gură,
cu care m-am obişnuit de mic.
Mă țin în propriile mele coaste
cu toate animalele în friu
de disperarea întâmplării
că în potop s-a prefăcut un rîu
şi s-a pulverizat în păsări căzătoare
cu umbra tot mereu pe ştii pul
de care cu un lanț legat
şi lătrător îmi este timpul.
Mă țin cum sunt, neizbucnit,
pedeapsă ispăşind în eră,
că m-am gîndit, că nu m-am fost gîndifc
să fiu, să nu fiu şi să fiu o sferă.

POEM

îmi deschid ochiul
şi te privesc,
umărul meu, inima mea, frigul
totul flutura înapoia lui
aidoma unei cozi de cometă.
Brațul mi-1 întind spre tine —
cinci steaguri strălucitoare — unghiile,
fulgeră ridicate pe-o singură, nevăzută
coloană.
Tîmpla, obrazul, mi le adaog
tîmplei, obrazului tău,
şi numai tîmpla sînt şi numai
capăt de sprinceană.
Iar cînd îți spun: Te iubesc, —
trupul meu e numai prima literă, T,
iar restul
azvîrliie.

Numai In somn mă risipesc egal
In mine însumi,
dar atunci sînt îmbrățișat
de visuri de pe o altă planetă
plină de statui care imită
absurdele, infernalele forme
ale nemişcării.— :
şi trupul acela în relief
nu-mi aparține.

CAIN ŞI ABEL

Încoronăm oasele
cu un nimb, al trupurilor.
E" dreptul întîiuîui născut.

Celui de-aî doilea nu-i rămîn
decît valurile nervoase
ale spiritului.

Celui de-al doilea nu-i rămîn
decît bătăile-n gong
ale cuvintelor.

Celui de-al doilea nu-i rămîne
decît facerea lumii
fără lume.

El este intru totul asemănător
celui dinții născut.
De aceea el
ține-n mîini o oglindă.

MIZERABILE PIETRE

Mizerabile pietre
se lasă linse de cuvinte
si numai astfel se topesc,
dispar numai în dinţii silabelor.

Cît de greu trebuie că îţi este
ţie, suflet gramatical,
să te sprijini
de-o pantă de munte
fără s-o sfărîmi.

Mă-ntreb ce ne putem face
cu ideea de piatră. Va trebui
s-o ţinem în cuvinte
pentru că pietrele, sunt convins,
s-ar sfărîma imediat
sub apăsarea ei, dac-ar şti-o.

Şi mă gîndesc că şi noi
ne-am sfărîma imediat
dac-am înţelege ideea
care ne scrie cu o rază violentă...

ZENIT NOCTURN

Voi, atît de îndepărtate înfăţişări
ale liniştii, aidoma unor copaci foşnitori
pe orizontul luminat de lună

Voi, umbre pe care le smulge înstelarea
acestei nopţi de singurătate,
umbre sumbre din statui, din arbori,

din mersul meu mut
pe o alee de aer împodobită
cu buşteni de nori, cu ramuri de nori,
cu un cer de vînt negru
sclipitor şi răcoros,

O, tu lună, inimă albă şi înfiorătoare
bătînd nopţile cu tandre stafii
ale unui plîns bărbătesc de fluvii
întinse pe un obraz plin de arbori
de morminte ale crivăţului
care în loc de cruce poartă săruturi.

Voi, atît de îndepărtate înfăţişări
ale liniştii, aidoma unei mări albe
cu peştii planînd deasupra valurilor
cu ţărmuri de os de coastă bărbătească.

AZVÎRLIRE DE LĂNCII

Te îndepărtam deasupra, mai presus
de sfîrşitul aerului mare
şi-ţi dădeam viteză şi apus
în privirile întîmplătoare.
Tu treceai în goană, ondulai,
ba mai şi lăsai să cadă
cîte-un înger doborît din rai
sub o formă prematură de zăpadă,
testament pe limba mea topit
şi înfrigurat în oase,
măduvă-nnegrită din zenit
traversînd vertebrele spinoase.
Te îndepărtam deasupra, rămîneam

un eu însumi mai precis, mai sacru.
Aşchii inutile, zilele din an
demne-au fost să fie de masacru.

POEM

c; tnt.mi asta rămîne cel mai important, —
Lhtdcoţac pi care l-au mai văzut şi dja,

Si totuşi asta rămîne cel mai important,
că nu te mai poţi întoarce
pentru că te-au întors alţii,
ÎTiKB,ti'it.p.„tu",-
^tcfunS p" «nV «Hui, km.stec.ndu-» cu d»

ARCA

Mă tîrăsc pe spate sub cer.
Strlng mai bine o stea în brăţara ei,
împing mai la dreapta un simun
apoi ies în afară
şi mă şterg pe faţa, de ahzee.

Dar rămîn ameţit.
Mă clatin şi mă prăbuşesc
încet, de parcă >
aş fi atîrnat de paraşute.

Cînd ating pămîntul
mă şi afund în el.
Cînd ating miezul pămîntului
adorm.

Se făcea că se destrămau
plantele şi animalele.
Peste marea lor de celule
pluteau corăbii.

Pe una din ele mi-o msi aminteam
de undeva,
dar nu izbuteam să-mi aduc
aminte, de unde anume.

ALEGEREA SFEREI

Aleg o sferă în care mă înscriu,
loc al luptelor de seară
între tot ce este viu
şi tot ce-ar putea să moară.

Braţul şi piciorul, da
pot şi fără ele, sternul
umărul, aidoma
înjosesc fund, eternul.

Aleg o sferă. Centrul ei
îl mut din inimă-n afară
încep deci luptele de trei
de cinci, şi seria impară

cea care neagă, ne-mpărţind
în jumătăţi mereu perfecte
albul şi negrul, azmuţind,
în oblice-nfruntări, directe.

CÎNTEG

Acum vom sta înlăuntrul unui ochi
văzuţi din toate părţile.
Sfera ne va-nconjura glorios
deodată, cu hărţile:
Copaci cu vîrfurile întoarse spre noi,
munţi, oraşe, catedrale...
Ca pe un zid al morţii maşinile
înnegresc, albe spirale.
Te ţin de umăr. Tu-nclini tîmpla
rece ca-ntotdeauna.
Suntem doi şi singuri
si-n loc de inimă ne bate luna.

STRIGĂT SCHIMBAT

Glas ruginit de tigru bătrîn.
Sunetele n-a\x copilărie.
Pe mine însumi mă îngîn
în moarte şi în melodie.
— N-ai lucrat bine! îşi mai aminteşte ceva!
— Trage-i înapoi istoria. Smulge-i-o din tîmpl
Lividă linişte lingă sprinceana mea:
uit ce sînt şi cine vorbeşte şi ce se-ntîmplă.
Dinapoia altor ochi, mă trezesc plîngînd.

Colţii mi se înfig în alte esenţe.
Strigăt de moarte. Strigăt de naştere. Rînd pe rînd,
lasă inima pietrelor în zdrenţe.
Mă deschid înapoia altui timpan.
Sunetele n-au copilărie.
Mă nasc şi mă-ngîn simultan
într-un strigăt de naştere, de agonie.

A POSEDA

I

Nu am nimic.
Al meu nu este tot una cu mine.
Numai *însumi* există,
iar eu nu pot să am decît ceea ce există.

Pînă şi despre trup zic
că este al meu;
pînă şi despre suflet
zic că este al meu.

II

îmi plac ceasurile
pentru că ele măsoară ceea ce nu este;
sunt nebun după ceasuri
pentru că ele sunt nebune.
Ele sunt ghilotine
ale gîtului nefiinţei,
dacă nefiinţa ar avea un gît de nefiinţă.
îmi plac ceasurile,
suntj nebun după ceasuri,
pentru că sunt mici şi mari,
groase şi subţiri,

cu sunet cristalin
sau cu sunet de tinichea.
In numele a ceva
care nu este.
Îmi' plac ceasurile
pentru că
sunt disperate
fără pricină.

III

Nu pot să am nimic.
Tot ceea ce nu este *însumi* nu există.
Din infinitul de *însumi*
şi *însumi* şi *însumi*
eu sunt unul dintre acei *însumi.*
Intre primul *însumi*
şi celălalt
pun un ceas de buzunar
ca o falsă distanţă;
între celălalt *însumi*
şi celălalt *însumi*
pun un ceas de mină
ca o stafie.
Pun în genere
ceasuri groase cu clopot,
ceasuri cu cuc, pendule,
clepsidre sau pur şi simplu
cadrane solare,
în speranţa absurdă
că soarele ar fi
unul dintre acei *însumi,*
unul dintre acei *însumi.*

IV

Nu pot să am nimic.
Tot ceea ce am şi nu este *însumi*
devine ceas între *însumi* şi *însumi.*

Nu pot să am decît ceea ce au toți,
acel ceva pe care l-ar avea toți
absolut toți —
...stelele cînd devin *însumi,*
copacii cînd sunt *însumi,* pietrele
cînd sunt *însumi;* restul
e o mașinărie de ceas.

ȚĂRM

Din cînd în cînd marea azvîrle-o meduză la țărm
și ea devine deodată opacă,
apoi o suge nisipul și nu mai rămine nimic
în ora săracă.
Din cînd în cînd valul întinde o spumă
acoperind în zadar nisipul,
apoi dispare ca și cum niciodată
nu și-ar fi arătat în lumină chipul.
Numai țărmul stă drept și niciodată
nu-și întinde sarea
deasupra apelor schimbătoare
pe care mereu și le trage în sine, marea.
Mai pică cîte o meduză, mai se întinde
cîte o spumă, galeș...
Țărmul rămîne neschimbat
și pururi același.

EXISTENȚĂ, TU

Existență, tu, care-mi dai numai iluzia
că mă repet căzînd cu tîmpla peste plite
încinse pînă la alb cînd toamna
aleargă ca ochii scoși din orbite.

S„rr mi e de cît]a cuvinte - f

de a ti" P"St rare de mai înainte
de aJțn cù înfățișarea lui cu tot.

El nu e nici măcar asa,
£ rfJE "'^ Zădărî lsălat™
îşi zbate şinele în sine,
In lucruri pîn'la jumătate.

Şi In cuvinte pîn'la sfert
Şi-n necuvinte nici atîta,
viața™ T"? înCot:o' deci *»*
Viața mea in lucruri, sluta.

f dat mă dau şi nimeni nu-i
ca sa ma i a în gheara lui

ÎNTR-O DTJPÂ-AMIAZÂ DE TOAMNA

împing cu mîna la o narte
acest aer străin şi trec
şi-această inimă străină, din mine
Tre'c PJată ™tre ™n£ sTtre'c
na.dVnmde-"?ă tot, în ochi'.

nu mai e decît amintire
desenată de copii pe trotuare.

^ c u d & f f i U - m ă
^Pjeje, riduriie, țevile, ferestrele,

Aud venind din urmă
cutia ascensorului ducînd in ea
creioanele, scrisorile,
scutul, sabia, coiful.
Mă opresc în fața unei uși deschise
care vine plutind ca o aureo'ă
de sfînt.
Sărut mîinile iubita noastră!
Ce mai faceți?
Dar ea rîdea pentru că
nu mai era de mult acasă.

INVITAȚIE CĂTRE O NIMFĂ.

Nu locuiește nimeni pe acest glob,
nici privirea, nici albastrul.
Gîndul de-o silabă-i șchiop
potcovit cu alabastru.
De atîta trăită neviață,
sîngele-i la suprafață.
Bărci de hîrtie scrisă curg pe el.
Vino și tu să bei dacă ți-e sete
de-atîta dat în carusel,
de-atît izbit cu tîmpla de perete.
A mai venit și un inorog străveziu
foarte speriat, foarte livid.
Locuia într-un viitor arămiu
Cu vedere la vid.
Vino și tu, vino și tu!
însă nimfa spuse nu.

LABIRINT ÎN FLĂCĂRI

Deci ceea ce nu se-nțelege
suie în ceruri, palid fum,
dă Lycurg o nouă lege
poimîine, mîine, acum, —

Cum că potrivit se-arată
la distrugerea de sens
litera nelnarmată
în cuvîntul cel mai dens.

Ba muiere, ba bărbat e,
semn şi semne la un loc
o, cuvîntule, cetate
pururea în fum şi foc.

VEGHE LÎNGĂ METALE

O, noapte lucidă, cobor alergînd
In lumea metalelor, brună.

Ce linişte desăvîrşită, ca oul...
Cobor alergînd, în mîini fluturînd
flăcări albe.

Prin linişti de fier, de argint, de uraniu
cobor alergînd pe treptele brune
şi roiuri fugare
de luciuri şi neguri mi-aluneca

prin ochi şi prin piept şi prin inimă,
aşa cum trec prin văzduhul cu sori
brunele păsări spre poluri.

0, noapte lucidă, cobor fluturînd
în lumea metalelor, brună.

COLINDĂ DE ŢARĂ

O, lerui Ier, zăpadă, zăpadă,
formă albă a cerului căzîndu-mi pe frunte
din înălţimea nomadă,
din universul munte.

O, lerui Ier, ţară,
patrie, pămînt în care dorm
alăturea căciulă cu panaş, tiară
şi osul de strămoş, sceptru de domn.

O, lerui, rîuri îngheţate,
lacrime lungi de la-nceputul lumii
prin care alunecau smălţate
zinele dulci ale genunii.

O, lerui, brad frumos, o, lerui,
piatră sculptată-n frig de geţi
şi de căderea capului acelui
mai drept şi mîndru între drepţi.

O, ninge peste Sarmisegetuza
şi lerui Ier şi lerui Ier,
însămînţata şi lehuza
pare-a pămîntului de cer.

Se umflă, o, cu grîu în ea,;
sub blana albă de zăpadă,
o lerui Ier, stăpîna mea,
hlamida mea de domn, zăpadă...

TEXT

Poate că ne-am săturat *ş[* noi pînă la urmă
să ni se spună lacrima că-i aur,
să ni se spună lîna că e turmă
şi boul junghiat că este taur.
Stăm drepţi, aşa ne este natul
oprit la alte stele duse sus,
dar vieţii noastre cînd i-a fost veleatul,
noi pline am mîncat, iar nu cuvîntul spus.
Aceştia care facem trupul ţării
sătui sîntem şi pîn'la gît
de mult ilustre vorbe-ale uitării,
că ne-a fost foame şi he-a fost urît.
Ci iată laudă plugului prin care
noi înşine pre noi ne-am fost arat,
să dăm dreptăţii de mîncare
nu în vorbiri, ci viu şi-adevărat.

PANTA RHEI

Oh, privirea are sîmburi
ca şi cum ar fi o fructă,
calul inimii pe dîmburi
de din iarba ei se-nfruptă.

Stau şi nu mă clatin, stau
chiar în cercul de cuvinte
nenăscute ce erau
ca sămînța cea de linte,

Ca porumbul, ori ca griul,
ori ca meteorul care
taie în pieziş pîrîul
cu semințe vechi de soare.

Panta Rhei, se-nfioară
tot ce curge, numai tu
în mijloc de vieţi stai, ţară,
pururea atunci şi-acu.

CU COLȚUL INIMII

Despre patrie se pot spune
cuvinte scrise cu colțul inimii noastre
suspendate în aer, albe spume
ale mării acesteia, albastre.

O, doar pentru ochiul străin
toate acestea ar fi poate dantele
la perdeaua de miraj alcalin
trasă numai peste stele.

Insă pentru cei ce sîntem aici
in viaţă, întregi şi în lucrare,
cuvintele au lamă de brici
intrînd în miracol, cu tandră mirare.

MUTAREA ÎN LUP

Mă mut In lup
sfîntă maică Putna,
tu, biserică de piatră
care ai crescut din mîinile două
ale lui Ştefan cel Mare
care stătea în genunchi
şi cu ochii la cer.

De durere, de singurătate,
de grija pentru ţară,
de anume,
de ciudată boală
de organe ţinute în afara trupului
şi numite codru verde,
în care toamna se pierde
şi în care lupii, corbii
cu un nume zic,
zăpezii, ierbii.

Mă mut în lup
sfîntă maică, Putna,
în turla ta zidită de mîini
invidiate astăzi de stafii;
vin şi mă atîrn
dar nu bat ding-dang
ci urlu,
pentru că în turla ta nu bat clopote-
ci bat lupii.

De singurătate, de dare cu ţara
iată-mă viind la tine
cu tristeţile ciorchine
cu privirile dulbine
cu vorbirile haine
şi cu oasele mulţime

ca să mă iubeşti pe mine,
pe mine şi doar pe nune
care una sunt cu tine.

Loc sîint, loc străvechi,
piatră căzută dm luna ^
pentru că în loc de mima
Ştefan cel Mare, Domnul
ţinea de ibovnică
un inel
şi un miel
şi un ciobănaş
subţire, gingaş
şi-o'turmă de oi
păscută-n zăvoi
şi vreo doi duşmani
mult mai ortomani
la apus de soare
vrînd să mi-l omoare —
nu pot să-l omoare.

Sfîntă maică, sfîntă
de din piatra blinda
şi încondeiată
tot cu ţara toată
In ajun'de Paşte
pe cînd murgul paşte
a lui Alimoş
din Ţara de Jos.

Sfîntă Maică Putna, nu-mi plac lupii,
nici zăpada cu urme
de labe de animal.
Mă mut în lup
pentru că este vremea
schimbării lupilor
In clopote.

înainte de a mă naşte
mi s-a povestit viata mea de-acum _
atît de amănunţit în durerile şi-n revelaţiile ei
atît de amănunţit în corpurile şi-n trunchiurile *t*
atît de amănunţit în relieful şi-n schimbările ei
atît de amănunţit în magnetul de zăpada al ei,
încît pe negîndite am devenit ea,
am devenit totuna cu povestirea vieţii mele,
cu dinaintea povestirii vieţii mele,
şi din ascultător am devenit ascultat
si deodată
eu însumi am fost cel care povestea,
fiind încă de pe atunci
de mine însumi strigat,
ca să mă aud cu urechea de acum.

Voi, lupilor, clopote de carne,
eu limba voastră sunt,
coastele mele-s perete de arme
cu tevile-n cer din pămînt.
Voi', lupilor, semn de victorie
plătită cu însumi, plătită cu însuţi,
ochi dublu în memorie
amestecînd plînsu-mi cu pllnsu-ţi.
Voi, lupilor, clopote la Putna de piatra
de veche vechime,
pentru zidirea ne-ngenunchiată
mă mut în voi şi mi-e bine.
Ca să se ştie că nu au murit
bărbaţii în această ţară
şi nici'ce e vechi, ce e mit
si nici ce se va naşte a doua oară.

Sfîntă maică Putna, „
mă mut în lup
în numele oilor mă mut în lup,
ca să nu mai fie trist ciobanul
care-şi ridică aleanul

într-o lună cît tot anul
luindu-şi nuntaşi
brazi şi păltinaşi
preoţi munţii mari,
paseri lăutari
păsărele mii
şi stele făcui.

UN PĂMÎNT NUMIT ROMÂNIA

I

Şi-a venit un nor cu coarne
peste **sufletul meu, doamne,**
să mă-mpungă a venit
numai chiar din infinit.
Şi-a venit un os subţire
dintr-o altă-naltă fire
dat eu fluier supt de sunet
şi cu fulger fără tunet.
A venit la mine nimeni,
săruri şi piperi şi chimeni,
verdele din frunza smulsă
laptele din ţîţa scursă
şi mi-au pus la pleoape-un fel
de vedere de cercel
şi în inimă nisip
şi pe chip altfel de chip,
voind nevăzuta hidră
să mi-o-ntoarcă-n sus, clepsidră.
Nemaivrînd în mine sînge,
ochiului i-au dat a plînge
tot cu luna lacrimă
cu stelele patimă.
A venit la mine „DA"

care tocmai învia
şi-a venit la mine „NIT
de însumi vărsat în tu. ^
Au venit să îmi propună
ca să fiu la noapte lună
şi-ntre coaste să îmi fiu
alergare de-argint viu,
de aur, de platină
de stejar, de paltină,
de cuvînt, de necuvînt,
neştiind că sunt pămînt.

II

Atirnat de ploaie ca vîntul de nori
ca negru de aripa neagră.
Bate bătrînul fîlf, bate,
zboară bătrînul pe sub pămînt
printre viermi şi rădăcinile minunate
fîlf printre rădăcinile minunate
ale'stejarului, ale plopului, ale gutuiului,
ale prunului, arinului,
ale nuştiucuiului
si-ale nuştiucinelui.

III

Duceți trupurile. Un dulce dor
mă paşte-n cîmpul de mohor:
Neînşăuat,
nepotcovit, neînjugat.
Duceți trupurile. Să se lase
albul cel mai alb pe oase,
să îmi fie duhul ghimp
rupînd pielea de pe timp.

Duceți trupurile. Fie
spartă coasta-colivie,
inima să iasă-afară^
la vedere peste țară.
Duceți trupurile, Doamne,
să ne' dezbrăcăm de haine,
cum e apa dezbrăcată ^
de izvorul care-o poartă
și se-mbracă-n cel ce-o bea •
însetat de setea sa
de rămîne tot neud
de la Nord pînă la Sud.

Trupurile! Nu vederea
cea căzută-n ochi ca mierea
nici auzul, nici mirosul
locuind în trup ca osul.
Duceți trupurile. Vină_
peste'noi din nou lumină.

Duceți trupurile. Bate
mulți'me-n singurătate.

IV

De două mii, pămîntul, de ani
se îngrașă cu trupuri
din trupurile noastre
născînd mereu copaci.

De două mii de ani acest pămînt
din trupurile noastre face parte

Noaptea, în lanul cel de grîu
cînd fluier herghelia din prundișur

suntem de faţă eu şi tu
şi tu şi tu,
viii şi morţii laolaltă.

Un nod e-n viaţă. Restul
frînghiei spînzură în jos.
O mie de strămoşi atîrnă-aici
de fiecare suflet.

Străbunii dorm,
apele curg,
luna răsare
şi apune.
Pămînt de carne eşti,
pămînt de carne...'
Pentru un om, o, cîtă lume!

Pămînt atîrnînd înapoi cu morţii tăi,
tu care-mi începi direct din spinare,
pămînt de carne, de mii de ori
sărată sub şei de sare.

Pămînt de carne, bun de mîncare,
pămînt de oase străluminînd
o, ce miros violent,
ce sfîntă duhoare
de diamant au pietrele tale,
pămîntule de pămînt 1

Am să te-ngraş la rîndul meu
cu mine,
lăsîndu-ţi doar scheletul alb
să-ţi fie verighetă-n jurul rîurilor,
pămînt de carne,
pămîntule de pămînt.

• i

CUPRINS

4-
|

SENSUL IUBIRII
1960

O VIZIUNE A SENTIMENTELOR

1964

DREPTUL LA TIMP

1965

11 ELEGII *f.*
1966

OBIECTE COSMICE (ALFA)
1967

ROŞU VERTICAL
1967

OUL ŞI SFERA
: **1967**

VLAUS PTOLEMAEI
1968

NECUVINTELE
1969